

New Europe Writers

Povestiri din Varșovia
WARSZAWSKIE OPOWIEŚCI
Warsaw Tales

in Romanian

in Polish

in English

edited by Lidia VIANU

CONTEMPORARY LITERATURE PRESS
Editura pentru Literatură Contemporană

București 2011

New Europe Writers

Povestiri din Varșovia
WARSZAWSKIE OPOWIEŚCI
Warsaw Tales

in Romanian, Polish, and English

edited by Lidia VIANU

CONTEMPORARY LITERATURE PRESS
Editura pentru Literatură Contemporană

UNIVERSITATEA
DIN BUCUREȘTI
— VIRTUTE ET SAPIENTIA —

ISBN: 978-606-92387-8-3

© 2011 Contemporary Literature Press, for the Romanian version.

© 2010 New Europe Writers, for the Polish and English versions.

Translated into Romanian

by MA Programme Participants to **Translation of Contemporary Texts** – Bucharest University.

Editor: **Lidia VIANU**

Proofreading: Lidia Vianu, Raluca Mizdrea.

Technical editors: Lidia Vianu, Raluca Mizdrea, Anca Pavel, Diana Frone, Carmen Dumitru.

Warsaw Tales. A collection of contemporary writing from Poland. Publisher: New Europe Writers 2010

CONTEMPORARY LITERATURE PRESS
Editura pentru Literatură Contemporană

Table of Contents / Cuprins

Lidia Vianu: The Genes of Europe, p. 9

N.E.W. Editorial Note, p. 10

PART ONE: Warsaw Tales. Povestiri din Varșovia. English-Romanian, p. 12

Romanian Translators, p. 13

Ewa Kowalczyk, *This Notion of Warszawa* / Oglindire a Varșoviei, p. 14

Jacek Dehnel, *Central Station* / Gara Centrală, p. 16

Jan Himilsbach, *Heńka Bulbes and Co* / Heńka Bulbes și compania, p. 18

Ernest Bryll, *Holiday Ode* / Odă de vacanță, p. 23

- Wojciech Chmielewski**, *The Bumper Dwarf* / *Piticul uriaş*, p. 24
Jarosław Klejnocki, *Constitution Square, 6 a.m.* / *Piaţa Constituţiei, 6 a.m.*, p. 27
Wiktor Sybilski, *Pani Stasia of Grochów* / *Doamna Stasia din Grochów*, p. 29
Sławomir Shuty, *Evolution* / *Evoluţie*, p. 35
Marek Kochan, *An Inconspicuous Man* / *Un tip banal*, p. 40
Jacek Podsiadło, *Milenium Drift* / *Deriva mileniului*, p. 44
Grażyna Tatarska, *Cupid in Praga* / *Cupidon în Praga*, p. 50
Joanna Szczepkowska, *Mid Air* / *În aşteptare*, p. 51
Leszek Engelking, *The Christmas Tree* / *Pomul de Crăciun*, p. 52
Karen Kovacik, *Plan Miasta Warszawy* / *Harta oraşului Varşovia*, p. 60
Hatif Janabi, *The New World* / *Lumea Nouă*, p. 62
James G. Coon, *The Man Upstairs* / *Vecinul de deasupra*, p. 63
John Surowiecki, *Chopin Mazurka in A Minor* / *Mazurcă de Chopin în La Minor*, p. 70
John a'Beckett, *The Sworn Translator* / *Traducătorul legat prin jurământ*, p. 71
Karen Kovacik, *Warsaw Architect* / *Arhitectul polonez*, p. 73
Andrew Fincham, *Co mają tak za tak...* / *Co mają tak za tak...*, p. 75
Jennifer Robertson, *Mamudov's Caravan* / *Caravana lui Mamudov*, p. 97
James G. Coon, *Borowski Finds His Groove* / *Borowski îşi găseşte inspiraţia*, p. 101
Judith Eydmann, *On Ujazdowskie* / *Pe Ujazdowskie*, p. 112
Ben Borek, *Aparat* / *Aparat*, p. 114
Plac Grzybowski, *At the sex-strip* / *La linia de sex*, p. 115
Andrew Fincham, *Around Koło* / *Prin Koło*, p. 116

- Maria Jastrzębska**, *News from Puławska* / *Știrile din Strada Puławska*, p. 125
John a'Beckett, *Identity* / *Identitate*, p. 127
A. Bo, *Romek and Juliasia* / *Romek și Julieta*, p. 129
Leo Yankevich, *The Idiot* / *Prostul*, p. 140
James G. Coon, *The Carpet Beaters* / *Bătătorii de covoare*, p. 141
Jennifer Robertson, *Market forces, Polish-style* / *Forța pieței, în stil polonez*, p. 143
John a'Beckett, *Wrong number* / *Număr greșit*, p. 145
Paula Gutowska, *Pterodactylus* / *Pterodactilul*, p. 148
James G. Coon, *The New Colossus* / *Noul Colos*, p. 151
Jennifer Robertson, *Portrait* / *Portret*, p. 152
Karen Kovacik, *St. James, Ochota* / *Sfântul Iacob din Ochota*, p. 155
Wojciech Maślarz, *The Palace of Babel* / *Palatul Babel*, p. 157
Andrew Fincham, *Bar Schwejk Beggary* / *Cerșetorie la barul Schwejk*, p. 159
Stefan Golston, *Esprit d'escalier* / *Esprit d'escalier*, p. 160
Leo Yankevich, *Eastertide* / *Perioada Pascală*, p. 161
Carole Satyamurti, *Feast of Corpus Christi* / *Sărbătoarea Trupul lui Hristos*, p. 162
Andrew Fincham, *The Big Match* / *Marele meci*, p. 164
James G. Coon, *The cry of nie ma* / *Strigătul „nie ma”*, p. 169
Karen Kovacik, *My Polish Widower* / *Văduvul meu polonez*, p. 171
Jennifer Robertson, *Courtyard: woman with rosary* / *În curte: femeie cu rozariu*, p. 188
Ella Risbridger, *Fred Recalls* / *Fred își amintește*, p. 190
John a'Beckett, *Mizeria Kawalera* / *Mizeria Kawalera*, p. 192

Andrew Fincham, *Polish Autumn* / Toamnă poloneză, p. 195
Mohamed Ben Younes, *The Tatras* / Munții Tatra, p. 197
Stephen Romer, *Sailing to Sopot* / Toate pânzele către Sopot, p. 199
Andrew Fincham, *Auschwitz 25th January 2005* / Auschwitz 25 ianuarie 2005, p. 202
Lisa L. Siedlarz, *Wigilia* / Wigilia, p. 204
James G. Coon, *A Christmas Tale* / O poveste de Crăciun, p. 206

PART TWO: Warszawskie Opowieści. Povestiri din Varşovia, p. 216

Ewa Kowalczyk, *To pojęcie Warszawa* / Oglindire a Varşoviei, p. 216
Jacek Dehnel, *Warszawaa Centralna* / Gara Centrală, p. 218
Jan Himilbach, *Heńka Bulbes i spółka* / Heńka Bulbes și compania, p. 220
Ernest Bryll, *Oda świąteczna* / Odă de vacanță, p. 225
Wojciech Chmielewski, *Krasnoludek-obijacz* / Piticul uriaș, p. 226
Jarosław Klejnocki, *Plac Konstytucji 6. Rano* / Piața Constituției, 6 a.m., p. 229
Wiktor Sybilski, *Grochów. Pani Stasia* / Doamna Stasia din Grochów, p. 231

- Sławomir Shuty**, *Ewolucja / Evoluție*, p. 238
Marek Kochan, *Człowiek Niewidoczny / Un tip banal*, p. 242
Jacek Podsiadło, *Zaspa Millenium / Deriva mileniului*, p. 245
Grażyna Tatarska, *Kupid w Pradze / Cupidon în Praga*, p. 250
Joanna Szczepkowska, *W Powietrzu / În așteptare*, p. 251
Leszek Engelking, *Drzewko / Pomul de Crăciun*, p. 252

The Genes of Europe.

Contemporary Literature Press publishes its first volume in three languages. The book was initially written in Polish and (parts of it) in English. It is a collection of snapshots meant to make After-Iron-Curtain Warsaw known to the world. In the meantime, *Tales of Bucharest* has also been published, after *Tales of Budapest* and *Tales of Warsaw*.

The original publisher is New Europe Writers. They call themselves, very aptly, “your guide to life behind the curtain” (<http://new21.wordpress.com/>). Communism was a curtain – and a very thick one, at that. Post-Communism is another, unfortunately. All that this book, published in Romanian, Polish, and English by *Contemporary Literature Press*, means to convey is that Literary Translators can draw the curtains of Europe for literature lovers all over the world.

There is, there has always been life – as a story – in literature, no matter what time and tide brought to one country or another. Not many authors are willing to leave their story for that of another geographical space. Literary translation is doing that for them. The Graduate Students of the MA Programme for the Translation of Contemporary Texts, at Bucharest University, are messengers from that genetic inheritance of writers – Polish, this time – which is called one’s native land...

Bucharest, 11 May 2011

Lidia Vianu

Editorial Note.

The history of writers is marked by a habit of banding together individuals into groups, not least by time and place.

New Europe Writers began in a café on Nowagrodzka where a semi-Canadian Polish journalist, with a connection to Radio Free Europe, ran a café as a cover for his catering business.

Open to the needs of the scribbler, Stash owned the only bar not to close when the G-whiz summit boarded-out the centre of town ahead of the global protesters. *‘Come and have a drink after the riot’* was painted across the plate glass.

There were no riots. But a poet, a playwright and a writer went and had a drink anyway. And what emerged was a creative partnership which continues to grow.

Writing is solitary. But all work sits within a context. Around half of the contributors to this volume are, in this context, NEW writers. They can be identified because their work has already appeared in one or more of NEW's previous collections - the successful 'Prague Tales' and 'Budapest Tales'.

As with the earlier volumes, the familiar names are leavened with an admixture of established and unfamiliar names, to ensure that the picture painted in these pages is of the real Poland – one that can be recognised by those who live there and those who travel through.

This is the third volume in a ten year project to capture the spirit of New Europe. Centred on a city, each collection seeks to leave the armchair traveller with a unique sense of place. And give the visitor a glimpse into the country that is hidden from the casual tourist: the humorous, the satiric, and the ironic Poland, quite as much as the country whose future lies in the past.

Keep your curtains open: you may be surprised what's out there to see.

The Editors
New Europe Writers

Warsaw Tales. *Povestiri din Varșovia.*

Translated into Romanian

by MA Programme Participants to Translation of Contemporary Texts – Bucharest University.

Romanian Translators:

Gabriela Alamă
Laura Alexe
Iulian Arabagiu
Lavinia Baci
Dana Călinescu

Andrada Ganea Vissarion
Elena Gheorghe
Cătălina Ghiţă
Ecaterina Godeanu
Lucian Ivan

Gabriela Onuţu
Mirona Palas
Zenovia Popa
Oana Ludmila Popescu
Cătălina Proca
Raluca Rontea

Alexandru Cîrţu
Raluca Conescu
Oana Crăciunescu
Laura David
Cristina Deleanu

Alinda Ivanov
Adelina Lupu
Olimpia Mălai
Sînziana Mihalache
Elena Mihu

Monica Rusu
Cristina Sandu
Alexandra Sârbu
Iulia Tănase
Simona Truşcan

Lavinia Diaconescu
Giulia Dina
Elena Drăghici
Carmen Dumitru
Mircea Filimon

Alina Miron
Nicoleta Mitrofan
Georgiana Mîndru
Raluca Nebunoiu
Cristina Neculai

Monica Ţone
Andreea Vasile
Elena Vişan
Cristina Vitan
Ioana Vilcu
Mădălina Voicu

Ewa Kowalczyk

This Notion of Warszawa

Would you think it so indecent of me if one day,
noticing your car on Ujazdowskie's grand Aleji –
I – just like that – got in, sat next to you, as lonely
strangers do on benches in Łazienki park, but only
you would have the gear lever next to you as well
and armrests shaped in perfect circle, in the swell
of traffic on Róż Junction; at that turn you take
I'd hope you, smiling, would in providence mistake
the lever for my knee, though I'll confess I don't
know what would then ensue, when drivers, wont
to stop at green lights, keep us waiting in a queue.
Pursue the notion no one's there, but me and you?

So licentious if I had you drive me to Old Town,
had Sigismund, atop his column, then look down
in envy of us two together in his castle-keep arena,
come to admire our Mermaid Statue, bold Syrenka

Ewa Kowalczyk

Oglindire a Varşoviei

Atât de obscen ți-aș părea dacă, într-o bună zi,
văzându-ți mașina pe Aleje Ujazdowskie,
pur și simplu m-aș urca, m-aș așeza lângă tine, precum străinii
singuratici pe băncile din parcul Łazienki, însă doar tu
ai avea aproape schimbătorul de viteză precum
și rezemătoare perfect circulare, în traficul
intens din intersecția Róż; când ai lua acea cotitură,
aș spera, zâmbind, rugându-mă, să-mi confunzi
genunchiul cu schimbătorul, deși mărturisesc că nu
știu ce-ar urma apoi, când șoferii, obișnuiți
a se opri la verde, ne-ar ține la coadă.
Oare doar noi doi, singuri, existăm?

Atât de vulgar ți-aș părea dacă ți-aș cere să mă duci în Orașul Vechi,
dacă l-aș face pe Sigismund să-și plece privirea din vârful coloanei
sale,
pizmuindu-ne prezența în arena din turnul principal,
veniți să admirăm statuia Sirenei noastre, cutezătoarea Syrenka

brandishing her sword above the terra-cotta roofs
of vintner's houses, as a droshky's horse's hooves
clack on the cobbled streets. Or would you rather
I resigned from this romantic notion of Warszawa
and had you take me back to Ujazdowskie where
I stood waiting for that tram of empty seats and there
my feeling such an act would have been so long ago.
Would you believe all this about us both were so?

Translated by Stefan Bodlewsk.

fluturându-și sabia deasupra acoperișurilor din teracotă
ale caselor de podgoreni, în timp ce copitele calului
unei birje tropăiesc pe străzile pietruite. Sau ai prefera
să mă lepăd de această imagine romantică a Varşoviei
și să mă duci înapoi la Ujazdowskie unde
am așteptat tramvaiul gol, acolo unde
sufletul s-ar fi manifestat cu multă vreme în urmă.
Ai crede că toate acestea au fost aievea?

Traducere Alina Miron.

Jacek Dehnel
Central Station

What drove them to come here, among the tables
of the station's chrome and coarse design
with its foreign lexis ('latte', 'donat', 'mocha')
and apparent comfort? What important holiday –
granddaughter's first communion, godson's wedding? –
drew them from their apartment by bob and cap,
tossed them from one ticket-office to the next
and had their green valise full of ordinary things
rumble across the Central Station's slabs?

He, with an elegance
a trifle lower class, she in her 'facial shoes',
he carrying her golden-patterned cream handbag,
she telling him: 'Staś, you'd prefer...' – a loud shout interrupts –
'... wouldn't you? Take this chocolate, then'. What culture
did create her antediluvian hairdo, his neckerchief, her

Jacek Dehnel
Gara Centrală

Ce i-a împins aici, să vină printre ale stației
mese cromate cu design grosier
cu vocabularul străin („latte”, „donat”, „mocha”)
și confort evident? Ce sărbătoare importantă –
prima împărtășanie a nepoței, nunta finului? –
i-a scos din casele lor, ea cu un coc, el cu o tichie,
i-a aruncat de la o casă de bilete la alta,
pentru ca apoi să huruie cu valizele verzi pline de lucruri obișnuite
pe dalele de piatră ale Gării Centrale?

El, cu o eleganță proprie, oarecum,
unei clase mai de jos, ea cu încălțăminte ce o avantajează,
el ținându-i poșeta crem cu model auriu,
ea spunându-i: „Staś, ai prefera să...” un țipăt puternic o întrerupe –
„... nu-i așa? Atunci ia ciocolata asta.” Ce cultură
a creat coafura ei antediluviană, eșarfa lui, jacheta ei

that some capricious current has washed up on the coast
of cast-out material, an heraldic relief you find, surprised,
between the logos of Reserved and Empik.

Translated by Wojciech Maślarz.

demodată. Par o pereche de tritoni
ce au fost aruncați pe coasta materialelor abandonate, aduse de
un val capricios, o alinare heraldică pe care o descoperi uimit
între logourile Reserved¹ și Empik².

Traducere Dragoș Lucian Ivan.

¹ *Reserved* este denumirea unui brand de confecții din Polonia.

² *Empik* este denumirea unei agenții de presă poloneze.

Jan Himilsbach

Heńka Bulbes and Co

Our district had been a total shambles since time immemorial. No big surprise to the residents, however, who took this for granted. But it all came to a head the day the neighborhood cop, nicknamed Mussolini, told his boss he'd had enough and took some leave.

Mussolini knew the folk on his patch like the back of his hand, who was with who, when and why. Staff Sergeant Tufta, on the other hand, was his temporary replacement and as green as a plank. Shy, distant, aware he was not in for a long haul, Tufta wasn't interested in anyone, or improving anything. He'd occasionally put in an appearance. But nothing more.

To make matters worse, the seasons also made their contribution. Along came May, not often as fine as this, and the thoughts of all, regardless of age, turned to sex. Not least the youths from the local high school.

Lads with down beginning to appear on their upper lips, unable to escort a decent girl across the street in style, would once or

Jan Himilsbach

Heńka Bulbes și compania

Încă din vremuri străvechi, cartierul nostru a fost unul rău famat. Totuși, acest fapt nu era ceva nou pentru locuitorii lui, care luau lucrurile ca atare. Dar situația atinse punctul critic în ziua în care polițistul cartierului, poreclit Mussolini, îi spuse șefului său că s-a săturat și plecă în concediu.

Mussolini cunoștea oamenii din zonă ca pe propriile buzunare, cine cu cine era, când și de ce. În schimb, sergentul Tufta, cel care îl înlocuia, n-avea habar de cum stăteau lucrurile. Timid, rezervat, știind că poziția lui era una temporară, Tufta nu era interesat de nimeni și nici nu voia să îmbunătățească lucrurile. Uneori își făcea apariția prin cartier și atâta tot.

Anotimpurile își aduseră și ele contribuția la înrăutățirea situației. Odată cu venirea lunii mai, o lună frumoasă cum puține au fost, gândurile tuturor, indiferent de vârstă, se îndreptară spre un singur lucru: sexul. Mai ales puștani de la liceul din cartier se gândeau la asta.

Băieți cărora de-abia le mijeau tuleiele și care nu erau în stare să însoțească așa cum se cuvine o fată cumsecade pe stradă, o

twice accost Heńka Bulbes in the company of her friend, Sroka the Magpie, who both operated down-town for their earnings.

The two girls waltzed into the street straight out of the hair dresser where the owner was known as a playboy. Heńka with her hair done up in chestnut, Sroka the Magpie for a change opting for blonde. From a distance they reeked of Eau-de-Cologne, but on closer inspection you could see the salon's owner had got off to a good start and made a jolly zlot that morning.

Positioning themselves on opposite sides of the street, they attempted to stop some 'wheels'. But no wheels would stop. As for repairing to Café Coquette – in this heat – it would be madness. Furious, they were at the end of their tether when some recent school leavers arrived on the scene, four of them.

'Hey, where are you off to, girls?' the overgrown youngest of them propositioned Heńka. Staring back at the boy, she noted the rising desire burning in his eyes. Behind him stood his friends of the same age, kitted out in cotton T-shirts with Adidas signs and jeans bleached by sun and rain.

'What do you say, girls? Let's go?' a boy asked, then turning to Heńka. 'You're two, as I can see, we're four. A perfect sextet, sweet-hearts. One for two. And two for one. Us.' he proffered

acostau din când în când pe Heńka Bulbes, care se afla în compania prietenei ei, Sroka, zisă şi Gaiţa.

Cele două fete, care îşi aveau punctul de lucru în centru, ieşiră pline de graţie dintr-un salon de coafură al cărui patron era ştiut ca playboy. Heńka îşi vopsise părul şaten, iar Sroka Gaiţa optase pentru blond. De la distanţă miroseau a *Eau de Cologne*, dar de aproape îţi dădeai seama că patronul salonului îşi începuse bine ziua şi câştigase câţiva zloţi buni în dimineaţa aceea.

Se poziţionară de-o parte şi de alta a străzii, încercând să oprească maşini. Dar nu opri nicio maşină. Iar să meargă la Café Coquette pe căldura aceea ar fi fost de-a dreptul o nebunie. Furioase, se aflau la capătul răbdării, când îşi făcură apariţia patru liceeni care plecaseră mai repede de la şcoală.

— Încotro, fetelor? o abordă cel mai matur dintre ei pe Heńka.

Uitându-se la băiat, îi văzu dorinţa aprinsă din privire. În spatele lui stăteau prietenii de aceeaşi vârstă cu el, purtând tricouri din bumbac cu marca Adidas şi blugi decoloraţi de soare şi ploii.

— Ce ziceţi, fetelor? Mergem? întrebă unul dintre băieţi, întorcându-se spre Heńka. Din câte văd, voi sunteţi două, iar noi patru. Formăm un sextet perfect, dragelor. Una pentru doi. Doi pentru una. Haideţi cu noi, spuse arătând spre prietenii lui. Primiţi fiecare câte

pointing to his mates, 'Club together; each two tens and in six we'll put on a bash, have some big fun.'

'For two tens, little boy, you can buy an ice-cream,' she firmly retorted and pointed to the nearby cake shop in front of which a large queue had formed.

'But we want to have some fun.'

'So go home to your mummy and have fun there for two tens.' Heńka suggested.

'What did you say?' the boy was surprised. 'Repeat that.'

'You heard me.'

The lad wanted to jump at Heńka with his nails, but she stopped him and then the unexpected: a so far peaceful, even friendly and smiling Heńka Bulbes suddenly shouted straight into the lad's face:

'Go to back to the blackboard jungle, you little brat! Swat up for tomorrow's written Polish exam.'

The lad sprung back from the girl, as if from a punch. While Heńka was occupied with a heated exchange with the boy, Sroka flagged down a taxi and the two girls got in.

'What did they want from you?' Sroka asked.

'Nothing of the sort. Not what you're thinking.'

douăzeci de zloți. O să petrecem împreună și o să ne distrăm de minune.

— Băiete, cu douăzeci de zloți îți iei o înghețată, i-o tăie Heńka, arătând spre cofetăria din apropiere, în fața căreia se formase o coadă lungă.

— Dar noi vrem să ne distrăm.

— Atunci du-te acasă la maică-ta și distrează-te acolo cu douăzeci de zloți, răspunse Heńka.

— Ce-ai spus? o întrebă surprins băiatul. Repetă ce-ai spus!

— M-ai auzit foarte bine.

Băiatul vru să se repeadă la Heńka, dar aceasta îl opri. Iar apoi se întâmplă ceva cu totul neașteptat: Heńka Bulbes, care până atunci fusese calmă, chiar prietenoasă și zâmbitoare, îi strigă băiatului în față:

— Du-te înapoi în jungla școlii, puștiule! Vezi-ți de lucrarea de mâine de la limba polonă.

Băiatul sări de lângă ea, de parcă tocmai primise un pumn în gură. În timp ce Heńka era prinsă într-un schimb aprins de replici cu băiatul, Sroka opri un taxi, în care cele două fete urcară împreună.

— Ce-au vrut de la tine? întrebă Sroka.

— Nimic. Nimic din ce crezi tu.

‘Where to, ladies?’ the driver asked, peeking at them through the rear-vision mirror.

‘Turn left into the junior high school,’ said Heńka.

‘What are you up to?’ Sroka was anxious. ‘What in blazers... we’re supposed to go to... Café Coquette?’

‘I need to enroll you in a school,’ said Heńka cheerfully. And to the driver, ‘Continue.’

They moved on, after five minutes pulled up in front of the main entrance to the junior high school.

‘Please wait. We’ll be back and then we’ll be go into the city.’

The two girls marched into the headmaster’s office.

‘What brings you here, Henia?’ the headmaster said with delighted surprise, stepping out from behind his desk to welcome Heńka Bulbes.

‘Sir,’ Heńka came to the point. ‘Without wasting your precious time, I will tell you at once what concerns me. Before I embarked on this road to vice, you’d been teaching me for many a year. Times may have changed, but as an alumni of these hallowed walls, I will not abide you having your students accost decent women in the street in broad daylight. My friend and I were on our way to work, when your

— Încotro, doamnelor? le întrebă taximetristul, privindu-le iscoditor în oglinda retrovizoare.

— Ia-o la stânga, spre liceu, spuse Heńka.

— Ce-ai de gând să faci? Sroka era neliniștită. Ce naiba... nu trebuia să mergem la... Café Coquette?

— Trebuie să te înscriu la liceu, răspunse Heńka binedispusă. Ia-o înainte, i se adresă șoferului.

Merseră mai departe, iar după cinci minute opriră în fața intrării principale a liceului.

— Vă rog să ne așteptați. O să revenim, iar apoi o să ne duceți în oraș.

Cele două fete dădură buzna în biroul directorului.

— Cu ce ocazie pe aici, Henia? o întrebă directorul, plăcut surprins, ridicându-se de la birou ca să o întâmpine pe Heńka Bulbes.

Heńka trecu direct la subiect:

— Domnule, pentru că nu vreau să vă irosesc timpul prețios, vă voi spune de la început ce mă aduce aici. Mi-ați fost profesor mulți ani, înainte s-o apuc pe căi greșite. Poate că vremurile s-au schimbat, dar în calitate de absolventă a acestei respectate instituții, nu suport să văd că vă lăsați elevii să acosteze pe stradă femei decente, ziua în amiaza mare. În timp ce ne îndreptăm spre locul de muncă, prietena mea și cu

students in a boorish manner... oh, there they go, the four of them...'

'But it doesn't surprise me in the least that such gorgeous ladies as yourselves...' said the headmaster cheerfully. 'Indeed, I rather regret myself I'm not their age and that I am holding such an exposed managerial position.'

In the taxi Sroka-The-Magpie could not restrain herself:

'And what was that all about? Everyone in the city knows that you, Heńka Bulbes, are an trollop from way back, but not till now did I know you was a first-class rat.'

Lost in thought, Henka could only respond with:

'I care about the "good" name of the school.'

And so they promptly proceeded to Café Coquette which was frequented by Arabs.

mine am fost abordate într-un mod cât se poate de grosolan de către elevii dumneavoastră... uitați-i, sunt chiar cei patru despre care vă vorbeam...

— Dar nu mă surprinde deloc faptul că două femei superbe ca dumneavoastră..., spuse vesel directorul. De fapt, chiar regret că nu mai am vârsta lor și că ocup o astfel de poziție administrativă, aflată în centrul atenției.

În taxi, Sroka Gaița nu se putu abține:

— Ce-a fost asta? Toată lumea știe deja, de multă vreme, că ești o femeie de moravuri ușoare, dar abia acum am aflat că ești și o turnătoare de primă clasă.

Gânditoare, Heńka dădu doar un răspuns scurt:

— Îmi pasă de renumele școlii.

Apoi se îndreptară spre Café Coquette, care era frecventată de arabi.

Translated by Katarzyna Waldegrave.

Traducere Ioana Vilcu.

Ernest Bryll

Holiday Ode

Happy are they, who together with us
Push trolleys in the supermarts
And stand proudly at checkout counters
Like The Elect at Heaven's Gate.

Happy are they, who with their families
Gobble Big Macs at MacDonald's,
Munching on such buns, they'll not
Taste all tender flavours of the universe.

Recollection of another world does not
Suppress their souls. They have all
They ever wanted at a price affordable

And though they watch nightmares only
On TV, they sleep as if enchanted
Quietly, shallowly and memory-free.

Translated by Karolina Maślarz and John a'Beckett.

Ernest Bryll

Odă de vacanță

Fericiți sunt aceia care împreună cu noi,
Împing cărucioare în supermarket-uri
Și stau mândri la tejghele
Precum cei Aleși la Poarta Raiului.

Fericiți sunt aceia, care, cu familiile lor,
Înfulecă hamburgeri la McDonald's,
Plescăind chifle, ei nu se vor
Bucura de atâtea alte gusturi delicate ale universului.

Amintirea unei alte lumi
Nu le înăbușă sufletele. Ei au tot
Ce și-au dorit vreodată, la un preț accesibil

Și, deși văd la televizor doar imagini de coșmar,
Dorm ca și cum ar fi vrăjiți,
Liniștiți, nepăsători și lipsiți de amintiri.

Traducere Cristina Vitan.

Wojciech Chmielewski
The Bumper Dwarf

When the lamppost lights come on at dusk in Chłodna Street, her dark cobble-stones shine in all their former dignity. This moment is much enjoyed by the bumper dwarf who guards the gateway to one of the old tenement houses. The city, once, was full of such cast-iron bumper dwarves, two of them on every gate. It was their duty to defend the walls of tenement houses from their destruction by the axles of carts entering the courtyards and loaded with goods. The street once acted as the border of a small ghetto. From the gate of the footbridge built over it, at the command of the Germans, the bumper dwarf had a great view. He saw the city's many Jews cross this bridge in droves, and once when a bomb hit the tenement house, witnessed his twin brother dwarf perish. Here once was the teeming Jewish quarter of the city. All that remains of it today are the cobble-stones of Chłodna Street and the rail, along which trams, bearing the sign 'Nur für Deutsche' once would rattle. The bumper dwarf remembers well that notice with that sign. But that was once and once... besides, those are other tales when this one is of our times in which the dwarf is witness to a conversation taking place between Yvonna, owner of a haberdashery and Marek, her old flame from primary school. The

Wojciech Chmielewski
Piticul uriaş

Când lumina felinarelor se aprinde la amurg pe strada Chłodna, dalele de piatră cubică strălucesc în toată splendoarea lor de odinioară. Piticul uriaş care păzeşte poarta către una dintre vechile case închiriate, se bucură grozav de acest moment. Odată, oraşul fusese plin de astfel de pitici uriaşi din fier forjat, câte doi vegheau la fiecare poartă. Era datoria lor să păzească zidurile caselor închiriate de căruţele care intrau în curţi, încărcate cu mărfuri. Demult, strada fusese graniţa cu un ghetou mic. Piticul uriaş vedea perfect totul de la poarta podului, construit din ordinul germanilor. Îi vedea pe evreii care traversau podul în pâlcuri, iar odată, când o bombă a lovit o casă închiriată, fusese martor la moartea fratelui său geamăn. Aici fusese cândva cartierul evreilor bogaţi din oraş. Tot ce a mai rămas azi din el sunt dalele de piatră cubică de pe strada Chłodna şi linia pe care tramvaiele turuiau odată, purtând indicatorul: „Nur für Deutsche”. Piticul uriaş ţine bine minte şi mesajul şi indicatorul. Dar asta a fost acum mult timp... oricum, acelea sunt alte poveşti, pe când aceasta e din vremurile noastre, în care piticul este martor la o conversaţie ce are loc între Yvonne, proprietara unei mercerii, şi Marek, vechea ei dragoste din şcoala primară. Acum ceva timp, când Yvonne şi Marek erau

haberdashery occupies a small establishment which you must enter from the gate. When Yvonna and Marek were in love some time ago, they'd go to the cinema and buy ice-creams, hug in the discos, kiss in the cloakrooms. But that was twenty years ago. Now Marek is a taxi-driver, while Yvonne's husband, Steven, works on a building site in England. He's been abroad for more than half a year.

'Are you closing now?' Marek asks Yvonna.

'In fifteen minutes.'

'So what? Let me invite you out.'

'But where to? And why?'

Yvonna, despite her thirty five years and two children, who are presently staying with a nanny, blushes a little.

'I want to show you a new bar, with karaoke, we can do a bit of singing, the food is great: kebabs, barbecue pork neck – only the best, you know.'

'I'm on a diet.'

'A diet – but why?' Marek raises his voice a little, 'As far as I see, you haven't changed one bit. Seeing you again after these ten years... you know what? It's as if we were back in that school classroom again with all those crazy teachers. Your dancing was the best! Are you still doing it?'

îndrăgostiți, mergeau la cinema și își cumpărau înghețată, se îmbrățișau prin discotecă, se sărutau în toalete. Dar asta era acum douăzeci de ani. Acum, Marek este șofer de taxi, în timp ce soțul Yvonnei, Steven, lucrează pe șantier, în Anglia. Este peste hotare de peste jumătate de an.

— Închizi acum? o întreabă Marek.

— În cincisprezece minute.

— Și ce dacă? Dă-mi voie să te invit în oraș.

— Dar unde? Și de ce?

Yvonna, în ciuda celor treizeci și cinci de ani ai ei și a celor doi copii, care acum stau cu o bonă, roșește un pic.

— Vreau să-ți arăt un bar nou, cu karaoke. Putem să cântăm un pic, mâncarea e grozavă: kebab, grătar de porc – o să fie excelent.

— Sunt la dietă.

— Dietă, dar de ce? Marek ridică vocea un pic. Din câte văd nu te-ai schimbat deloc. Știi ce? O să fie ca și cum, după ăștia zece ani, ne-am întoarce iar la anii de școală, cu toți profesorii și cu tot. Ce bine dansai! Mai dansezi?

‘No. Well, sometimes. At weddings, for instance. But you know how rare those occasions are.’

‘In this bar you can even dance, there’s a jukebox, you pick hits. The ones popular at our times.’

‘Ha! You know,’ Yvonne laughs and begins to draw the anti-burglar blinds in her windows, ‘I dreamt of you, once. It was a fairytale. During a Russian lesson you stood up and started fighting with a dragon. It had suddenly materialised and was wanting to devour me, I was really scared.’

The lamp posts cast delicate light on the cobble-stones and uneven pavement. Yvonna and Marek leave the shop, Yvonna turns the alarm on and closes the door. They are still talking, but the bumper dwarf hears nothing. For a few of moments he is sound asleep, lulled by the evening music noises of Chłodna Street and his memories. So he does not learn where Yvonne and Marek went, nor what transpired that evening.

Translated by Stefan Bodlewski.

— Nu. De fapt, câteodată. La nunţi, de exemplu. Dar ştii şi tu ce rare sunt ocaziile astea.

— În barul ăsta poţi să şi dansezi, au un jukebox, tu alegi hiturile. Pe cele din vremea noastră.

— Ha! Ştii, râde Yvonne în timp ce trage oblonul greu, care apără de hoţi vitrina magazinului. Te-am visat mai demult. Era un basm. În timpul unei ore de rusă, te-ai ridicat în picioare şi ai început să te lupţi cu un balaur. Apăruse dintr-o dată şi voia să mă înghită. Eram foarte speriată.

Felinarele îşi reflectă lumina delicată pe pavaj şi pe trotuarul cu denivelări. Yvonne şi Marek ies din magazin, ea activează alarma şi închide uşa. Încă vorbesc, dar piticul uriaş nu aude nimic. Pentru câteva clipe doarme dus, legănat de zgomotele serii de pe strada Chłodna şi de amintirile lui. Aşa că nu ştie unde se duc Yvonne şi Marek şi nici ce se întâmplă în acea seară.

Traducere Elena Drăghici.

Jaroslav Klejnocki

Constitution Square, 6 a.m.

Here he was born. The neon light 'Buy Soviet watches' lulled him to sleep when moonlight wouldn't quite suffice; the lights went out, the last trams bade the day goodnight. He's back again, stranger and surprised. The candelabra street lamps stay, though crude proletarian walls ping ornamented now with signs flashed from another galaxy: 'The Shooters Corporation,' 'Phillips,' 'Burger King'.

Almost dawn that first time did he by Hortex Restaurant kiss her on lips in an eternal probability of June or first days of July; arriving late, he was afraid of reprimand, so roamed around here dreaming gates were bunkers, the pavement a barricade, as angry by-passers scowled.

At bus stops – early morning crowd, shift-work, routine He's not concerned with them, a shadow, goes unseen – He's only dropped in for a moment, no illusions felt

Jaroslav Klejnocki

Piața Constituției, 6 a.m.

Aici s-a născut. Reclama de neon „Cumpărați ceasuri sovietice” îl îmbia la somn când luna-și revărsa lumina în zadar; luminile se stingeau, ultimele tramvaie îi urau zilei noapte bună. S-a reîntors, stingher și nedumerit. Felinarele de modă veche au rămas, deși anostele ziduri proletare strălucesc strident iluminate acum de simboluri emise dintr-o altă galaxie: „Corporația Shooters”, „Phillips”, „Burger King”.

Se iveau zorile atunci, în dreptul Restaurantului Hortex, când i-a sărutat buzele întâia oară, într-o veșnic incertă lună iunie sau început de iulie; ajungând cu întârziere, se temea de dojană, așa că hoinărea prin preajmă, închipuindu-și că porțile-s buncăre și trotuaru-i o baricadă, sub privirile încruntate ale trecătorilor.

În stațiile de autobuz – zarva matinală, schimb de ture, rutină. Nu le dă atenție, pășește neobservat, ca o umbră – S-a oprit doar în trecere, pentru o clipă, fără să-și facă iluzii,

Well, not excessive ones, no sense of guilt.
Now the rush. The city's heart yearning for arrhythmia
This pulsar without a centre now revives, as belfries tower
over roofs of churches like those of Disneyland and Lego
Castles. His thoughts of past are deeper than foundation
stones, but weaker than so many lives. No sentiments.

The air is filled with fumes more so than mystery.
Here he was born. A good moment to confide in. A return.
But what to say about it all, and what to learn?
For children: fairy tales; for tourists: legends, history.

Translated by Stefan Bodlewski.

În orice caz, nu prea multe, fără sentimente de vinovăție.
Urmează iureşul. Inima oraşului tânjind după aritmie
Haoticul pulsar renaşte acum, la fel cum clopotniţele
domină acoperişurile bisericilor din Disneylandul şi castelele
din piese Lego. Amintirile lui sunt mai adânci decât pietrele
de temelie, dar neînsemnate pe lângă atâtea vieţi. Nu simte nimic.

Aerul e încărcat mai mult de noxe decât de mister.
Aici s-a născut. Se regăseşte-n clipă. Se reîntoarce.
Însă ce-ar fi de spus despre toate astea, şi ce-ar fi de-nvăţat?
Pentru copii: basme; pentru turişti: legende, istorie.

Traducere Ecaterina Godeanu.

Wiktor Sybilski

Pani Stasia of Grochów

‘Hold your horses! It’s not a bakery in here, you know!’ Pani Stasia yells, hoping her voice will carry up the lift shaft to the fifth floor. A neighbour, impatient to descend, has been banging on the lift door. Pani Stasia appears, holding the lift door open with one hand, a cigarette in the other. Her slender figure, grey hair in a bun, sharp features, and lack of make-up give her an ominous mien. Hard to say how old she is, maybe sixty? She’s chatting to the postman, revealing her secrets.

Mouth agape, I’m wondering what a bakery has in common with a lift and then I politely say ‘Good Morning.’ My neighbour scrutinizes me, searching in her mind for some excuse to slap me down. She finds it: ‘Dear neighbour, is it you that’s crushing my head in the kitchen?! I can hear everything! Noise at three a.m.! Don’t tell me I can’t! I’m a professional insomniac. Radio Maria is my only solace. Except when your wooden panels begin to creak!’

Wiktor Sybilski

Pani Stasia din Grochów

— Stai așa! Aici nu e brutărie, să știi! strigă doamna Stasia, sperând că vocea i se va auzi, prin cabina liftului, până la etajul cinci. Un vecin, grăbit să coboare, tot bate în ușa liftului. Apare doamna Stasia, ținând ușa liftului deschisă, cu o mână, iar în cealaltă, o țigară. Înfățișarea zveltă, părul cărunt prins în coc, trăsăturile dure și lipsa machiajului îi dau un aer amenințător. Greu de spus câți ani are. Să tot fie șaizeci. Vorbește cu poștaşul, dezvăluindu-și secretele.

Cu gura căscată, mă întreb ce are în comun o brutărie cu un lift, apoi spun politicos „bună ziua”. Vecina mă examinează îndeaproape, căutând în minte un motiv să mă pună la punct. Îl găsește: dezvăluindu-și secretele.

— Vecine dragă, tu ești cel care îmi face creierii praf când sunt în bucătărie?! Aud tot! Zgomote la trei dimineața! Să nu-mi spui că nu-i așa! Sunt expertă în insomnii. Singura mea consolare e Radio Maria, mai puțin atunci când lambriurile duminale încep să scârțâie.

Over hill, over dale, and over the Vistula River lies Warsaw's Grochów. Awake my dear reader, and allow me to let you in on some illegal information. The people of Grochów are as garrulous as London's East Enders. We have ancient customs and a Warsaw dialect, a kind of Varsovian cockney, which Polish linguists consider extinct because they're afraid to enter courtyards with tape recorders.

Anyway, just a piece of advice: if your English foot ever treads upon Grochów's green and pleasant district, remember to address the shopkeepers as 'Boss,' however silly that may sound, or when threatened with assault, immediately become a long-time supporter of the Legia football club, even though you know no team-members, and if you happen to meet someone, even if he is despicable, nevertheless always call him 'darling.'

The staircase of our pre-war tenement house, with its huge functional shape, looks menacing. Under the button of the lift opposite the entrance is a scary streak of caked brown paint, redolent of dripping blood. One day, as I am scraping it off with a screwdriver, Pani Stasia informs me:

Peste deal, peste vâlcea și peste râul Vistula, se întinde cartierul Grochów din Varșovia. Trezește-te, dragul meu cititor, și permite-mi să-ți dau niște informații de culise. Oamenii din Grochów sunt la fel de guralivi ca și cei din mahalalele din estul Londrei. Avem obiceiuri vechi și un dialect specific Varșoviei, un fel de cockney³ de Varșovia, pe care lingviștii polonezi îl consideră dispărut, pentru că le e frică să intre în curțile oamenilor cu reportofonele.

Oricum, să-ți dau un sfat: dacă pui piciorul tău de englez prin Grochów, un cartier încântător, plin de verdeață, ține minte să te adresezi vânzătorilor cu „șefule”, indiferent de cât de nesperios ar suna, iar când ești atacat brusc, să devii imediat un suporter înfocat al clubului de fotbal Legia, chiar dacă nu cunoști niciun jucător. Și dacă se întâmplă să faci cunoștință cu cineva, oricât de respingător ar fi el, întotdeauna să-i spui „dragă”.

Scara blocului nostru de chiriași construit înainte de război, cu forma ei imensă și funcțională, arată sinistru. Sub butonul liftului, dincolo de ușă, e o dâră de vopsea maronie, care îți dă fiori – seamănă cu o urmă de sânge care s-a prelins. Într-o zi, când răzuiau vopseaua cu o șurubelniță, Pani Stasia mă anunță:

³ Dialect din mahalalele londoneze.

‘It was that bitch who lived on the third floor before you. When she renovated her flat she spilled the paint and so it stayed!’

In the caretaker’s window, gone for some time now, I put a flower. It is so much merrier. After two days, the flower’s gone. I put another one. It also disappears. Pani Stasia decides to take matters into her own hands. ‘Did you notice, sir?! Some scumbag stole it! Now I am putting a hare’s-foot fern here.’ After a while I place another two flowers there. Now there are three of them, but it’s not long before one is gone again. Soon more and more people are discussing the matter.

Pani Kurczakowa, a neighbour who works in a nearby shop, suddenly realizes I’m a new neighbour and offers comment in a coarse voice, calling me right away by my first name, as they used to address youngsters in the neighbourhood. ‘See, they stole the flower, and it was so nice.’ Pani Stasia loses her temper: ‘When I catch this sodding thief! I tell you, dear neighbour, I’ll...! Listen, you need to lurk on the stairs, dash down and grab him! Sometimes I sneak out onto the landing myself to see if the bastard is prowling around! I suggest you do likewise.’

— E din cauza nenorocitei care a stat la etajul trei înaintea ta. Când şi-a renovat apartamentul, a vărsat vopseaua şi aşa a rămas!

Pun o floare la fereastra femeii de serviciu, care e plecată de ceva vreme. Atmosfera e mai veselă aşa. Floarea dispare după două zile. Mai pun una. Dispare şi aceasta. Pani Stasia se hotărăşte să se ocupe ea de problema asta.

— Aţi observat, domnule? A furat-o un nemernic! O să pun eu o ferigă aici.

După o vreme, mai pun două flori acolo. Acum sunt trei, dar nu trece mult şi una dispare din nou. În curând, din ce în ce mai mulţi oameni dezbat problema.

Pani Kurczakowa, o vecină care lucrează la un magazin din apropiere, înţelege imediat că sunt un vecin nou venit şi spune, cu o voce aspră, strigându-mă după prenume, aşa erau cei mici strigaţi în cartier:

— Uite, au furat floarea! Şi era aşa de frumoasă!

Pani Stasia îşi pierde cumpătul:

— Când o să-l prind pe hoţul ăsta blestemat, îţi spun eu, vecine dragă, o să... ! Trebuie să pândeşti pe scară, să te streкори rapid şi să-l prinzi! Câteodată mă furişez şi eu pe palier să vad dacă nemernicul dă târcoale pe aici! Te sfătuiesc să faci şi tu la fel.

Soon a division of tasks comes about in the tenement house – who is well versed in electrical matters, who lends sugar, and who just asks about health or talks politics. My share is writing – for example, official letters. So I duly prepare a letter to the flower thief: ‘If you steal one more time – you’re done for!’ I was mulling over the right words to use, ones which will at once put the thief off with their bluntness, but will also be suitable for the children living in the tenement house as well as the family of Jehovah’s Witnesses.

I finally pin a sheet of paper printed with an elegant font in the caretaker’s window, hardly expecting it to have any effect at all. But lo and behold – the threat succeeds! The very next day, entering my flat, I notice soil scattered on the floor and a flower briskly plonked in the pot. Evidently, the thief takes pains to lurk and return the loot unseen. The whole tenement house is euphoric. The neighbour congratulates me on a successful campaign.

For some time there is peace, but soon Pani Stasia is irritated by a rag allegedly hanging from my balcony. She says, ‘Neighbour, my mother and I we cannot sleep at night because this rag swings in front of the window and destroys our peace of mind! Please remove it

Nu după mult timp, în blocul de chiriaşi se face repartizarea sarcinilor – cine se pricepe la problemele de electricitate, cine împrumută zahăr şi cine întreabă de sănătate şi politică. Partea mea e scrisul – de exemplu, scrisorile oficiale. Aşa încât compun o scrisoare pentru hoţul de flori: „Dacă mai furi o dată – s-a terminat cu tine!” Mă gândeam la cuvintele potrivite pe care să le folosesc; trebuia ca ele să-l pună pe fugă pe hoţ imediat, prin asprimea lor, dar să fie potrivite şi pentru copiii care locuiau în bloc, precum şi pentru familia ai cărei membri erau martori ai lui Iehova.

Într-un final, lipesc o foaie de hârtie, pe care printasem cuvintele cu caractere elegante, de fereastră femeii de serviciu, fără să mă aştept la vreun rezultat. Dar ia te uită – ameninţarea a reuşit! Chiar a doua zi, când să intru în apartament, văd pământ împrăştiat pe jos şi o floare trântită la repezeală în ghiveci. E clar că hoţul s-a chinuit să pândească momentul şi să înapoieze prada nevăzut. Tot blocul de chiriaşi e în extaz. Vecina mă felicită pentru campania mea de succes.

O bucată de vreme e pace, dar nu după mult timp, Pani Stasia e deranjată de o cârpă care se pare că stă atârnată de balconul meu. Îmi spune:

— Vecine, eu şi mama nu putem dormi noaptea, căci cârpa asta se bălăngăne în faţa ferestrei şi ne distruge liniştea sufletească! Te rog

immediately!’ Indeed I find on the balcony a small old dish rag and I throw it away. At last I’m invited to the neighbour’s place downstairs. We are sitting in a spacious kitchen. In an old cupboard in the kitchen there are glasses indispensable to fruit liqueur. The mother and daughter tell me stories.

‘Once I was drafted into the Army. On the envelope it was clearly written, ‘Stanisław.’ If they send it to me and the name is correct, then I take it and turn up. Why not?! But they are very surprised! And I say to them: ‘You drafted me, so here I am!’ She pauses, adding, ‘Would you like some lemon for your tea?’ Then she continues, ‘And this thug who used to live here...,’ the mother is talking, ‘Mister Wiktor, when my husband was alive, the thug made life hell for us, I couldn’t open the door because he was standing there with a knife! We wrote to the press, to television. Thirteen years to this day!’ At that, Pani Stasia loses her cool again: ‘Thirteen, no, make it fifteen years!’

s-o iei de-acolo imediat!

Şi chiar găsesc pe balcon o cârpă de vase vechi, pe care o arunc. În sfârşit, sunt invitat la vecina de jos. Ne aflăm într-o bucătărie spaţioasă. În bucătărie, într-un dulap vechi, se găsesc paharele, absolut necesare pentru a servi lichior de fructe. Mama şi fiica îmi povestesc.

— Odată am primit ordin să merg la armată. Pe plic scria clar Stanisław. Dacă era trimis plicul pe numele meu, iar numele e corect, păi l-am luat şi m-am dus. Şi de ce nu? Au fost foarte surprinşi. Le-am zis:

— M-aţi chemat, am venit.

Se opreşte puţin, spunând:

— Aţi vrea nişte lămâie în ceai?

Apoi continuă:

— Şi golanul ăsta care stătea aici...

Iar mama spune:

— Domnule Wiktor, când trăia soţul meu, golanul ăsta ne făcea viaţa un calvar. Nu puteam să deschid uşa pentru că stătea acolo, cu un cuţit în mână! Am tot scris presei, televiziunilor. De treisprezece ani încoace!

La cuvintele astea, Pani Stasia îşi pierde cumpătul din nou:

— Ba nu treisprezece, mai degrabă de cincisprezece ani!

A minor tragedy arrives: ‘Pani Stanisława, interrogated as a witness, confessed that on 17.01.2008 she found her basement broken into and that about 70 jars containing home-made food had been stolen.’ Thus the letter from the prosecutor’s office announces, which I keep as a memento in my drawer. The thief broke into all the basements, but he stole only preserves – marinated mushrooms, fruit preserves, and a bag to carry his loot. Soon after the tragic incident Pani Stasia wailed, ‘They cleaned out the whole basement! And I went so many times to the forest just to pick those mushrooms!’ The villain had a feast just like before the war, if you don’t mind my mentioning.... the war!

And I almost forget the ending. They lived happily ever after with the flowers in their place and all the preserves and mushrooms standing safely on the basement shelves. Whether in peace or economic crisis, in Poland, Russia, England, or God forbid, in northern Dakota, home-made preserves are a very healthy and nutritious safeguard. And you can even make lemon curd. Whether it is from Polish lemons or not, you can store it and sleep peacefully. As you would in Grochów.

Translated by Karolina Maslarz.

Se petrece o mică tragedie: „Când Pani Stasia este interogată ca martoră, mărturiseşte că pe 17.01.2008 cineva i-a spart pivniţa de la subsol şi a furat cam 70 de borcane de mâncare făcută de ea.”

Aşadar, scrisoarea procurorului, pe care o păstra ca memento în sertar, spunea că hoţul spărsese toate boxele, dar că nu luase decât mâncare pusă la conservat – ciuperci marinate, fructe la borcan şi o pungă în care să le ducă pe toate. Imediat după tragicul eveniment, Pani Stasia se plânsese:

— Mi-au golit toată pivniţa! Şi am fost de atâtea ori în pădure, doar ca să adun ciupercile alea! Ticălosul ăla a chefuit exact ca înainte de război – iertaţi-mă că pomenesc de... război!

Nu mai ştiu cum s-a încheiat. Au trăit fericiţi până la adânci bătrâneţi, cu florile la locul lor şi conservele şi ciupercile în siguranţă pe rafturile din pivniţe. Pe timp de pace sau în plină criză economică, în Polonia, Rusia, Anglia sau – Doamne fereşte! – în Dakota de Nord, alimentele puse la conservat în casă, sănătoase şi hrănitoare, sunt o bună metodă de a te proteja. Şi poţi face chiar şi un preparat din ouă, unt şi suc de lămâie. Nu contează dacă este făcut sau nu din lămâi de provenienţă poloneză – poţi să-l pui la păstrare şi să dormi liniştit. Exact aşa cum ai face în Grochów.

Traducere Alexandra Sârbu.

Slawomir Shuty
Evolution

At the beginning the training was a nightmare. He wondered if it had all been worth it. Whether the compulsory work undertaken, the painstaking training exercises, would really deliver the promised, long-awaited job fulfilment and financial satisfaction. In the maze of frustrating procedures it was hard to be at your constant best. In frequent moments of doubt he thought of resigning forthwith, burning his bridges, ditching his references from data bases. He craved to give in to emotions, to act spontaneously and listen to the voice of intuition. In a word, he was in a grim mood. And the conditions?

God forbid. Did he expect them to be so bad. It was beyond his imagination that the employers cared so much for their staff but not for him. With a sense of helplessness he complained whenever he could. So what? Nobody took him seriously. It was a tough school of hard knocks. The point was the cage was awfully cramped.

Slawomir Shuty
Evoluție

La început, exercițiile fuseseră un adevărat coșmar. Se întreba dacă meritase tot efortul – dacă sarcinile obligatorii pe care și le asumase, antrenamentele cumplite pe care le încercase aveau, într-adevăr, să-i aducă împlinirea profesională mult așteptată și îndelung promisă, precum și satisfacția financiară. Era dificil să dea tot ce e mai bun din el înconjurat în permanență, ca într-un labirint, de eforturi fizice frustrante. Adesea, în momentele de îndoială, se gândise să renunțe, să dărâme toate punțile, să-și șteargă prezența din baza de date. Tânjea să se lase pradă senzațiilor care-l încercau, să facă un gest spontan și să asculte de glasul intuiției. Într-un cuvânt, era teribil de prost dispus. Dar condițiile?

Dumnezeule! Se putea oare ceva mai rău? Era de neînchipuit faptul că angajatorii țineau atât de mult la personal, dar nu la el. Se plângea ori de câte ori avea ocazia, deși de fiecare dată cu o senzație de acută inutilitate. Cu ce folos? Nimeni nu-l lua în serios. Era ca și cum se dădea singur cu capul de un zid. Numai că închisoarea în care se găsea era sufocant de îngustă.

To tell the truth, he wasn't able to stretch his limbs. The back got used to being hunched, his hands hanged torpidly, limply beside the torso. His legs were bent. Curled up, he fell asleep, unaware of dangers lurking in the dark. The least advantage to being in a cage. Every morning he received fresh water and a bowl filled with leftovers. Hay was changed every week, which he managed to quickly muck up in time. Slowly, he learned to excrete his bodily fluids outside the cage, so the bed remained dry for a longer period. To go outside even for a moment was out of the question. Well, he knew what he had chosen. Only one thing to do; stick it out.

He would hang suspended from the upper bars of the cage for hours. His huge jaws chewed raw meals, rotten carrots, musty onions, foul meat. He bombarded the inquisitive onlookers gathered around the cage with marrowless bones. He spat on the smiling faces and stuck his bottom in the air to the amusement of the mob.

After some time he realized that when he is nice, he gets candy from them. He decided to work on that and it produced the desired effect.

Slowly, he attained excellent interpersonal skills and treated the visiting guests very kindly. He easily made eye contact with them.

La drept vorbind, nici măcar nu era în stare să-şi întindă picioarele. Se obișnuise să stea cocoşat. Membrele îi atârnavu amortite, în neştire, pe lângă trup. Picioarele şi le ţinea îndoit. Adormea covrig, inconştient de pericolele care îl pândeau din întuneric. Unicul avantaj al faptului că se afla într-o cuşcă. Primea în fiecare dimineaţă apă proaspătă şi un bol cu resturi de mâncare. În fiecare săptămână îi schimbau patul, pe care el reuşea să îl murdărească foarte repede. Încetul cu încetul, învăţase să elimine fluidele corpului în afara cuştii încât patul îi rămânea uscat mai multă vreme. Nici nu se punea problema să iasă afară, nici măcar un minut. La urma urmei, era conştient de propria alegere. Îi rămânea deci un singur lucru de făcut – să reziste.

Ore întregi stătea suspendat de barele de sus ale cuştii. Cu fălcile lui masive mesteca hrana crudă – morcovi mucegăiţi, cepe muiate, carne stricată. Azvârlea cu oase goale înspre curioşii care se adunau în jurul cuştii. Scurpa înspre feţele lor rânjite şi le întorcea fundul, spre amuzamentul lor.

După o vreme învăţă că atunci când se arată binevoitor cu ei, primeşte dulciuri. Se hotărî să mai exerseze, şi în cele din urmă obţinu exact efectul dorit.

Încetul cu încetul, dobândise o capacitate de comunicare

From the onlookers amused with his frolics, he took tasty bananas, which became his delicacy and thanked them politely. He was gallant to women, while to children – delicate. However, he still grinned at the specimens of the same sex. Although from a distance it could have looked like a failed attempt to smile. He wiped his bottom with the left hand, while the right one was stretched out, always as the initiator, in the gesture of welcome. He introduced himself at the beginning of a conversation and precisely remembered the name of his interlocutor. His vocabulary expanded with lots of precious words used in the world of business. Also his countenance changed. While his figure straightened up, the skin became brownish, delightfully tanned, biceps rounded in a very appealing way. He willingly decided to remove hair in intimate places.

He treated women with respect and a visible professional reserve, which excluded him from the circle of suspects known for improper behaviour in the workplace. Sexist practices, furtive glances on the bust, comments on the curves of buttocks were out of the question. Nothing of the kind, in a word he was fully professional and became an expert in the most important political problems of the world. He could correctly pinpoint trouble spots on the map, which

excelentă și-și trata vizitatorii cu multă eleganță. Reușea cu mare ușurință să păstreze contactul vizual cu ei. De la cei care se distrau pe seama giumbușlucurilor lui primea banane foarte gustoase, care deveniseră delicata lui de căpătâi, și drept urmare le mulțumea politicos. Față de femei se arăta curtenitor; față de copii – delicat. Însă față de specișele de același sex se mulțumea să râzască doar (ceea ce de la distanță ar fi putut părea o încercare nereușită de a zâmbi). Cu mâna stângă se ștergea la fund, iar pe cea dreaptă și-o întindea în față, el fiind întotdeauna inițiatorul, ca într-un gest de bun-venit. La începutul conversației se prezenta și ținea foarte bine minte numele interlocutorului. Își îmbogățise vocabularul cu multe cuvinte pretențioase folosite în lumea afacerilor. De asemenea, își schimbase și expresia. Se înălțase, pielea îi devenise maronie, frumos bronzată, bicepsii i se arcuiseră în mod spectaculos. De bună voie se hotărâse să renunțe la pilozitatea din zonele intime.

Trata femeile cu mult respect și cu o vizibilă rezervă profesională, ceea ce-l excludea din cercurile de suspecți cunoscuți pentru comportament nepotrivit la locul de muncă. Practicile misogine, privirile fugare aruncate spre bustul vreunei doamne, comentariile pe seama formei feselor nici nu intrau în discuție pentru el. Nimic de acest gen – într-un cuvânt, era un profesionist desăvârșit, și devenise un adevărat expert în problemele esențiale ale politicii mondiale. Putea să

could become the hotbed of armed conflicts. He used two hands and all pieces of cutlery to consume his meal. He read this and that. He got the knack that he lacked.

The patrons were pleased with his progress during the training, since it indicated that the money invested in the employee had not been squandered. His new conditions were commensurate with the results. The fodder improved. Among the sticky slush, sweet raisins appeared. Used baggy clothes were replaced with designer suits. The austere cage changed into a refined apartment. The smell of sweat was masked with an expensive mixture of fragrances composed in the best laboratories. His sporty figure combined exquisitely with the luxurious interiors and exclusive cars. The branded cigar and a glass of good wine suited him. In order to achieve the utmost expertise he spent hours on swimming in the deep water, practised blows below the belt and through torturing rodents, he got rid of human emotion. The most important thing in this profession was to keep a cool head. Success did not come easily. He has to remember it every day. This life is not all roses. Only a hard butt, strong elbows, and a soft nape guarantee promotion.

marcheze pe hartă punctele nevralgice, susceptibile de a deveni conflicte armate. Se folosea de două membre și de toate tacâmurile pe care le avea la îndemână când lua masa. Citea. Dobândise toate deprinderile care-i lipsiseră până atunci.

Șefii lui erau mulțumiți de progresele din timpul exercițiilor mai ales pentru că aceasta era un indiciu că banii investiți în angajatul lor nu fuseseră irosiți. Noile lui condiții se ridicau la înălțimea rezultatelor. Nutrețul era de calitate mai bună. O dată cu lăturile cleioase, primi și stafide dulci. Hainele zdrențăroase și largi fură înlocuite cu costume de firmă. În locul cuștii austere primi un apartament elegant. Începu să acopere mirosul de sudoare cu un amestec de parfumuri scumpe obținute în cele mai bune laboratoare. Silueta lui sportivă se potrivea de minune cu interioarele luxoase și mașinile scumpe. Trabucurile de marcă și vinurile bune îi cădeau bine. Pentru a obține o priceperea perfectă, petrecea ore în șir înotând în apă adâncă, exersând lovituri sub centură și schingiind rozătoare pentru a se elibera de sensibilitatea caracteristică omului. Cel mai important lucru în această meserie era să-și păstreze mintea clară. Succesul nu venise ușor și trebuia să-și aducă aminte de asta zi de zi. Viața e grea. Trebuie să știi să dai din coate, și să pleci capul dacă vrei să avansezi.

He passed the exam crowning the training with distinction: good manners, negotiation skills, creativity, the ability to work in a team and in stressful conditions – all at the highest level.

He regarded the stages with some fear, since the higher you climbed, the easier it was to fall. But there was no turning back. Nor will there be.

Translated by Katarzyna Waldegrave.

Trecu examenul final cu brio: maniere excelente, priceperea de a negocia, creativitate, spirit de echipă și capacitatea de a lucra sub presiune – toate la superlativ.

Se gândea la aceste etape cu oarecare teamă pentru că, cu cât urca mai sus, cu atât mai mare era primejdia să cadă. Dar nu exista cale de întoarcere. Nici atunci, nici acum.

Traducere Sînziana Mihalache.

Marek Kochan

An Inconspicuous Man

‘Well, I’m getting old but I’ll tell you about your Granddad. How did he swim out to sea? Well, he swam and swam and then he stopped swimming. And the devil knows what happened then. These masks on the wall – who knows where they’re from. He collected so many different things, from Africa, China, Borneo. He swam everywhere. And who sailed with him? Well, the captain, of course, he was the captain’s cook. Every ship must have one. Noodles, for example. And more. For the entire crew. And then he’d wash the dishes. And what did he do, then, after he’d swum abroad? The same. Continued being a cook, only in town. Worked in a restaurant, and afterwards in the canteen of some institution or other. Did the cooking and after the meal was finished, washed the dishes.

Mind you, your grandfather was no ordinary cook, but a hero. Scared of no one. True, he was stumpy, but cunning into the bargain, and really brave. Do you think the sea frightened him? And when he stopped swimming, he was afraid of no one.

Marek Kochan

Un om oarecare

„Îmbătrânesc, dar am să-ți povestesc despre bunicul tău. Cum a plecat el înot pe mare? Păi, a înotat și a înotat și, la un moment dat, s-a oprit. Și dracu’ știe ce s-a întâmplat după asta. Măștile astea de pe pereți – cine știe de unde sunt. A adunat atât de multe chestii, din Africa, din China, din Borneo. S-a dus înot peste tot. Și cu cine a mers el pe mare? Păi, cu un căpitan, bineînțeles, iar el era bucătarul căpitanului. Orice navă trebuie să aibă un bucătar. Tăieței, de exemplu. Și multe altele. Pentru tot echipajul. Iar apoi, spăla vasele. Și ce-a făcut el, după ce a ajuns înot în străinătate? Același lucru. A fost tot bucătar, doar că la oraș. A lucrat într-un restaurant, apoi în tot felul de cantine din tot felul de instituții. Gătea, iar după ce mâncarea era gata, spăla vasele.

Ia aminte, bunicul tău n-a fost un bucătar oarecare, ci un erou. Nu-i era frică de nimeni. E adevărat, era îndesat, dar era șmecher la târguială și foarte curajos. Crezi că marea l-a speriat cumva? Atunci când s-a oprit din înotat, nu-i mai era frică de nimeni.

Once he was in an incident, you know. You should know your Granddad was really hard-working. He'd often take on extra work to earn more money. After all, there were seven mouths to feed. After work he'd help out at weddings. Come back late, tired, lugging heavy bags with kitchen utensils in them and various tasty things to eat, fruit, cured meat and the like. One day... actually night it was, he came back from some wedding or party, from work, I mean. The street and the courtyard were desolate, windows dark, dead silent. Granddad was carrying his plastic bags and put them on the ground, rummaged in his pockets, found his key to the staircase, took it out, opened, held the door with his shoe, came inside. The bags were heavy and large, barely fitted through the doorway, it was dark.

Suddenly someone jumped out at him saying "Hand over me your money!" and waving some instrument or other; you couldn't tell if it was a knife, a bat, or a gun. Granddad was small, the thug was enormous. Granddad was calm, tired, while the other one leapt out of the darkness shouting: "Give me the money!" What should he do? Granddad put the bags on the floor and started looking for something. "Faster, faster," said the other one. Granddad, bent down, looking for something, rummaging in his bags. Suddenly he took out a huge knife used for cutting meat, almost a chopper. So huge, so wide, a fat kitchen

Să vezi ce i s-a întâmplat odată. Trebuie să știi că bunicul tău a fost un om foarte harnic. Își mai lua de lucru, de multe ori, ca să mai facă niște bani în plus. Că doar avea acasă șapte guri de hrănit. După serviciu, se ducea să muncească pe la nunți. Se întorcea acasă târziu, obosit, cărând niște sacoșe grele, pline cu unelte de bucătărie și tot felul de bunătăți, fructe, carne afumată și altele. Într-o zi... de fapt, într-o noapte, a venit acasă de la vreo nuntă sau petrecere, mă rog, de la muncă. Strada și curtea erau pustii, ferestrele în întuneric, o liniște de mormânt. Bunicu' era cu sacoșele de plastic în mâini, le-a lăsat jos, s-a căutat prin buzunare, a găsit cheile de la casa scării, le-a scos, a deschis, și-a pus piciorul în prag să țină cu el ușa și a intrat. Sacoșele erau mari și grele, abia încăpeau pe ușă, și era întuneric.

Dintr-o dată, sare cineva pe el și îi zice „Dă-mi banii!” și îl amenință cu ceva în mână, nu puteai să-ți dai seama exact ce era, un cuțit, o băță sau o armă. Bunicu' era mic de statură, dar golanul era cât ușa. Bunicu' a rămas calm, era obosit, iar celălalt a ieșit din întuneric și a strigat: „Banii!”. Bunicu', ce să facă? A lăsat plasele jos și a început să se uite împrejur. „Mai repede, mai repede”, a zis golanul. Bunicu' s-a aplecat, căuta ceva, scotocea prin sacoșe. Deodată, a scos un cuțit mare de tăiat carne, cât un satâr, aproape. Așa de mare și de lat, ditamai satârul, bun

cleaver, which would be good for flaying pigs and cutting bones.

And Granddad approached the thug with the knife, put it near his nose, said, “Come on, then! Have at me, you cur!” Well, the thug was totally confused, raised his hands in the air, and didn’t know what he should do. “Give me the money, now,” said Granddad. The other one started shaking, fearing he might get a beating with this huge chopper, his head would come off sure as anything. He did not know what it was all about. Whom had he come across? The thug had expected a shy, inconspicuous person but your Granddad jumped out with such a murderous cleaver. Maybe he was a cannibal carrying a quartered corpse in his bags? The mugger was shaking all over, so he promptly took out some small change not knowing what to do with it. “Down on the ground!” said your Granddad. The other one threw money, while Granddad told him, “Get lost!”. The other guy rushed to the door, yanked the handle, fled to the courtyard and only his shoes slapped as he ran until he disappeared in the darkness. Fearful as God knows what, happy to have escaped with his life. And Granddad packed his tools of the trade, took the bags and went to the lift. He opened the flat as quietly as possible, because everyone was asleep. He went to bed.

de jupuit porcii şi de tăiat oase.

Şi bunicu’ s-a apropiat de golan cu cuţitul, i l-a pus sub nas şi i-a zis „Păi atunci, hai! Încearcă numai să pui mâna pe mine, jegosule!” Ce crezi, golanul nu mai înţelegea nimic, şi-a ridicat mâinile în aer şi nu ştia ce să facă. „Banii, acum”, a zis bunicu’. Ăla a început să tremure, de frică să nu-şi ia o ciomăgeală zdravănă cu ditai satâră, ar fi rămas fără cap, cu siguranţă. Nu înţelegea ce se întâmplă. Peste cine dăduse? Golanul crezuse că e un om uşor de speriat, un ins oarecare, iar bunicul tău sărise la el cu o secure fioroasă. O fi vreun canibal care-şi cară în sacose cadavrele ciopârţite? Banditul tremura tot, aşa că a scos de-ndată nişte mărunţiş, nu ştia ce să facă cu el. „La pământ!”, a zis bunicul tău. Ăla a aruncat banii în timp ce bunicu’ i-a zis „Şterge-o!”. Omul s-a repezit spre uşă, a tras zdravăn de clanţă, a ieşit prin curte şi doar paşii lui în fugă s-au mai auzit, până când a dispărut în întuneric. Speriat ca de nu ştiu ce şi fericit că scăpase cu viaţă. Iar bunicul şi-a împachetat uneltele, a luat sacosele şi s-a dus la lift. A deschis uşa apartamentului cât de încet cu putinţă, căci toată lumea dormea. S-a dus la culcare.

And the money? Well, he picked up the money in the morning. It was not much, a couple of zlotys. Apparently the other one had not yet lined his pockets that night. My Granddad took what was there, went to buy cigarettes – it was enough for two packets of Zefir. And the thug? No-one knows. He was scared, that's for sure. Maybe he even gave up his criminal ways, afraid he would not go unharmed for the second time. There were never such incidents again at our place. Your Granddad was like that. A true hero, but a quiet and an inconspicuous man.'

Translated by Katarzyna Waldegrave.

Şi banii? Ei bine, banii i-a căpătat abia a doua zi dimineaţă. Nu erau mulţi, câţiva zloţi. Banditul nu prea izbutise să-şi umple buzunarele în seara aceea. Bunicul a luat toţi banii de pe jos, s-a dus să-şi cumpere ţigări – erau de ajuns pentru două pachete de Zefir. Cât despre golan, nimeni nu ştie. Precis că a tras o sperietură. Poate a şi renunţat la hoţie, de frică să n-o păţească a doua oară. De atunci, nimic de felul acesta nu s-a mai întâmplat la noi în casă. Aşa fost bunicul tău. Un erou adevărat, dar un om liniştit şi oarecare.”

Traducere Olimpia Mălai.

Jacek Podsiadlo
Millennium Drift

*When death comes, you have to be in the spot it comes to,
otherwise it's all for naught.*

With the New Year I resolved to start a new life.

No more delays.

No more iniquities.

No more Martinis on the express train to Krakow, when the boredom of the journey is ameliorated by the fine reading of fine literature while one is slightly and elegantly inebriated.

No more reading, that's the most important thing.

I sat down to write one last farewell poem called 'Fantasy.'

Fantasy

To Fantasia

I fantasized that one day again...

I didn't finish the rest of it because I couldn't figure out anything that rhymed with 'again' besides 'a fen,' to which I took an immediate disliking.

I fantasized that one day again, we would roll into a fen...?

Jacek Podsiadlo
Deriva mileniului

*Când vine moartea, trebuie să fii în locul în care vine, altfel
totul e în zadar.*

De Anul Nou am hotărât să încep o nouă viață.

Fără amânări.

Fără ticăloșii.

Fără Martini în expresul către Cracovia, când citești literatură bună ca să uiți de plictisul călătoriei, amețit un pic, atât cât să fie de bon ton.

Gata cu cititul, asta e cel mai important.

M-am așezat la masă ca să scriu un ultim poem de adio numit „Fantezie”.

Fantezie.

Pentru Fantazia

Am visat că într-o zi, iar...

Nu am continuat, pentru că nu mi-am putut da seama ce rimează cu „iar” în afară de „far”, care mi-a dispăcut din primul moment.

Am visat acea zi iar, când pluteam spre far...?

Fantasia and I had never really done much rolling in fens. I soaked the paper I had prepared for my one last farewell poem in water and used the resulting gloop to seal up the window.

Which is how ‘Papier-mâché II’ came about.

I took the gum out of my mouth and used it to cover up the peep hole in the door.

I covered up all the ventilation egresses in the kitchen and the bathroom with the first pictures to hand.

This reminded me of when Letycja, who was still really little at the time, on seeing her two grandmothers at once had said, ‘Horrible old egresses.’

Outside you could hear the first champagne corks and fireworks. I turned off the lights.

I turned on all the gas taps, lay down on the kitchen table, and put a dog chain round my hands, because I didn’t have any rosary beads. But I did have a dog, a blind dog named Fantasia.

No more blind dogs.

The hiss of the burners diminished, blending pleasantly with the echoes of shots and cheers coming in from everywhere.

When the gunfire and screams reached their apogee, something strange happened.

Fantazia şi cu mine nu am prea avut de-a face cu farurile. Am înmuiat în apă coala de hârtie pe care o pregătisem pentru ultima mea poezie de adio, şi am folosit-o pentru a astupa geamul.

Aşa a apărut „Papier- mâché II”.

Am scos guma de mestecat din gură şi am lipit-o peste vizorul de la uşă.

Am acoperit toate găurile de ventilaţie din baie şi bucătărie cu primele fotografii care mi-au căzut în mână.

Asta mi-a adus aminte de Letiția, care era încă mică la acea vreme, cum, atunci când i-a văzut prima dată pe bunicii ei, a spus: „Țevi bătrâne şi urâte”.

De afară se auzeau primele dopuri de şampanie şi artificiiile. Am stins luminile.

Am aprins toate ochiurile de la aragaz, m-am întins pe masa de bucătărie şi mi-am înfăşurat în jurul mâinilor o lesă de câine, pentru că nu aveam rozariu. Dar aveam un câine în schimb, un câine orb pe nume Fantazia.

Gata cu câinii orbi.

Sâsâitul ragazului se opri, amestecându-se plăcut cu ecourile petardelor şi strigătelor de bucurie de peste tot.

Când focurile şi strigătele au ajuns la apogeu, s-a întâmplat ceva ciudat.

I cleared my throat. Pensively, I rubbed my chin. I got up, turned on the light, and reached for the Christmas edition of the paper.

In the box with emergency phone numbers I found the number for the gas company. Despite the dog chain on my hands, I managed to dial it.

‘Is this the gas emergency service?’

‘Gas it is.’

‘Happy New Year.’

‘Gas men always at the ready.’

‘I thank God for that. And I actually just lost my gas, Mr Gasman.’

‘When?’

‘Just now, right at midnight, I think.’

‘Yeah, we were expecting that.’

‘What do you mean?’

‘The millennium problem.’

‘The what problem?’

‘The millennium. An omen of the end. Do you have a computer?’

‘No, I write on a typewriter.’

Mi-am dres glasul. M-am scărpinat pe obraz gânditor. M-am ridicat, am aprins lumina şi am luat ediţia de Crăciun a ziarului.

În cutia cu numere de telefon pentru urgenţe, am găsit numărul companiei de gaze. În ciuda lesei de câine din jurul mâinilor, am reuşit să-l formez.

— Serviciul de urgenţă al companiei de gaze?

— Aici.

— La mulţi ani.

— Oamenii de la gaze sunt tot timpul la datorie.

— Slavă Domnului. De fapt, tocmai mi s-a oprit gazul, domnule de la gaze.

— Când?

— Chiar acum, chiar la miezul nopţii, cred.

— Da, ne aşteptam la asta.

— Cum adică?

— Problema cu mileniul.

— Ce problemă?

— Cu mileniul. Semnul rău al sfârşitului. Ai computer?

— Nu. Eu scriu la maşina de scris.

‘So go to your typewriter and try to write something. Sorry, the other phone is ringing. Happy New Year.’

I went to my typewriter and tried to write, Life, and Specifically the Death of Angelica de Sancé. My typewriter wasn’t writing – instead of staying on the paper, the letters flew off into the air like a swarm of liberated, feminist flies.

I put on a CD by Marcel Poncele, belting out sonatas on the oboe and bazooka, and instead of him I got Robert Wyatt singing ‘Yolanda’ over and over.

I couldn’t figure out any way to get the CD to stop. From then on things seemed to snowball, as they say, out of control.

There were snowdrops growing in the refrigerator.

The shower kept cutting out on account of phone calls from friends asking how I was feeling this year. The vacuum cleaner threw up all its trash and decided to make babies with the hair dryer. When you flushed the toilet, the water went up and into some pipes going into the ceiling. History books on the third millennium will end with the words: ‘and they pissed into the reservoir.’

— Atunci du-te la maşina de scris şi încearcă să scrii ceva. Scuze, sună celălalt telefon. La mulţi ani.

M-am dus la maşina de scris şi am încercat să scriu „Viaţa şi, în special, moartea Angelicăi de Sancé”. Maşina de scris nu voia să scrie – în loc să se așeze pe hârtie, literele zburau în aer ca un roi de muşte emancipate, feministe. Am pus un CD de Marcel Poncele, cu sonate la oboi şi bazuca dar, în loc de asta, l-am auzit pe Robert Wyatt repetând „Yolanda” la nesfârşit.

Nu am găsit nicio modalitate de a opri CD-ul. Din acel moment, lucrurile au luat-o razna ca un bulgăre de zăpadă care o ia la vale şi nu mai poate fi oprit.

În frigider creşteau ghiociei.

Duşul se tot întrerupea din cauza prietenilor care mă sunau să mă întrebe cum mă simt în noul an. Aspiratorul arunca afară toată mizeria şi decise să facă copii cu uscătorul de păr. Când trăgeai apa la toaletă, se ducea în sus, prin nişte ţevi din tavan. Cărţile de istorie despre mileniul al treilea se vor încheia cu cuvintele: „Şi au urinat în rezervorul de la toaletă.”

My blind dog Fantasia, whom I fetched from the pound a few days later, had got her vision back. Now she could even see the future. She would sit there and read and read about our bizarre era in the history books. The skiers in the Four Jumps Tournament jumped backwards. A disconcerted neighbour complained to me on the steps that his wife, who always had been a good woman before, and opposed to degeneracy, now wanted to be taken from behind, and only from behind.

‘That’s the world gone topsy-turvy,’ I said, ‘I was reading about it in some book. My shower cut out.’

‘Who cares about the shower, when your own wife only wants to be taken from behind?’

‘Then take her from behind,’ I shrugged.

‘What if I can’t get a hard-on?’

‘Say it as it is. I’m planning on dedicating a documentary story to these extraordinary days, for future generations, as a warning.’

‘But how, “I can’t get an erection,” like that?’

‘Maybe you just drank too much, for New Year’s Eve and everything?’

Câinele meu orb, Fantazia, pe care, după câteva zile l-am pescuit din lac, își recăpătase vederea. Acum putea chiar să prevadă viitorul. Stătea acolo și citea întruna din cărțile de istorie despre

epoca noastră bizară. Schiorii care participau la Campionatul de Schi săreau înapoi. Un vecin nedumerit mi se plânse pe trepte că soția lui, care întotdeauna fusese o femeie de treabă până atunci și care era împotriva obiceiurilor perverse, acum voia să fie luată numai pe la spate.

— S-a întors lumea cu fundu-n sus, am zis, citeam despre asta într-o carte. S-a oprit dușul.

— Cui îi pasă de duș, când nevastă-ta vrea să fie luată doar pe la spate?

— Atunci ia-o pe la spate, am dat eu din umeri.

— Și dacă nu mi se scoală?

— Spune-i și gata. Am de gând să dedic o poveste documentară acestor zile extraordinare, ca avertisment pentru generațiile viitoare.

— Dar cum să-i zic: „Nu am erecție”, pur și simplu?

— Poate ai băut prea mult de Anul Nou, ce știi eu.

‘No. I just got back from the sex doctor in Warsaw. The problem I have is a millennium problem, that’s what he said. Are you doing okay with those kinds of things?’

All because of those zeros that suddenly started ending the dates. After every thought and every action there now stands a puffed-up, unavoidable zero. Shoes whose soles have snow melting on them leave a new zero on the floor at every step. A zero takes up the whole bed when I want to go to sleep, an elongated zero looks out at me in the mornings from the mirror while I shave. I have trouble getting to sleep, and I don’t feel like shaving, honestly I’m shaving in spite of myself. I’m trying to read the future in the new eyes of my old dog, round like two zeros.

Translated by Jennifer Croft.

— Nu. Tocmai am fost la un doctor sexolog din Varșovia. Problema mea este o problemă a mileniului, asta mi-a zis. Tu te descurci bine cu chestia asta?

Și toate astea din cauza zerourilor care au început să apară la finalul datelor. După fiecare gând și fiecare acțiune, stă acum un zero umflat în pene, imposibil de evitat. Pantofii cu zăpada topindu-se pe tălpi lasă pe podea câte un nou zero la fiecare pas. Un zero ocupă tot patul când vreau să mă duc la culcare, un zero alungit se uită la mine din oglindă dimineața când mă bărbieresc. Nu pot să adorm și nu am chef să mă bărbieresc, zău așa, mă bărbieresc împotriva voinței mele. Încerc să citesc viitorul în ochii noi ai câinelui meu bătrân, ochi rotunzi, ca două zerouri.

Traducere Gabriela Alamă.

Grażyna Tatarska
Cupid in Praga

In Warsaw's Praga, May's run riot with the scent of lilac.
Long-legged girls soar in the colours of the morning...

You sit glumly at the bus stop – the bus wheels squirt mud.
You get up, wave your fists and then you see her...

You chase the overcrowded bus with Cupid's arrow.
Sinful thoughts hone in on the girl's legs.

Let speech recover words, the poem retrieve its message.

Someone has darted off in frills, in ribbons, into this May...
In a muddy bus in Grochowska Street in the morning.

Translated by Stefan Bodlewski.

Grażyna Tatarska
Cupidon la Praga

În Praga Varşoviei, gălăgia lunii mai adie a miros de liliac.
Fete cu picioare prelungi plutesc în sus în culorile dimineții...

Aştepti posac în stația de autobuz – roțile autobuzului împoașcă noroi.
Te ridici, îți agiți pumnii și atunci o vezi pe ea...

Vânezi autobuzul arhiplin cu săgețile lui Cupidon.
Gânduri păcătoase despre picioarele ei roiesc în mintea ta.

Lasă graiul să-și recapete cuvintele, poezia să-și regăsească mesajul.

Cineva a țâșnit în volane și panglici în acest mai...
Dimineța, într-un autobuz murdar, pe strada Grochowska.

Traducere Mădălina Voicu.

Joanna Szczepkowska

Mid Air

A man in torn but glossy boots
leans over the dustbin. In his arms
a violin and bow, but I can't know
if he takes them out or does he throw
them in? Can't pluck the courage up
to turn around and check what's so
I pass by on the other side and wait
for his street debut. Just silence till
in a moment there's a special, late
komponenta of sound: a knock
of wood, a vanishing of boots,
a sigh as they go – a fact in it
that this contemporary music
doesn't know a limit.

Translated by Karolina Maslarz.

Joanna Szczepkowska

În aşteptare

Un bărbat cu ghete rupte dar lustruite
se apleacă peste coşul de gunoi. În mâini –
o vioară şi-un arcuş – dar nu-mi dau seama
dacă le scoate sau poate le aruncă
înăuntru? Nu am curaj
să mă întorc şi să văd ce se întâmplă aşa că
trec pe celălalt trotuar şi aştept
să-şi facă debutul pe stradă. E linişte până
la un moment dat, când se aude komponenta
specială şi întârziată a unui sunet: o bătaie
în lemn, dispariţia ghetelor,
oftatul la plecarea lor – şi de-aici, ideea că
această muzică contemporană
nu cunoaşte limite.

Traducere Raluca Rontea.

Leszek Engelking
The Christmas Tree

I have lived a solitary life and the management at work, knowing this, send me on business trips at the most inconvenient times of year. Especially one memorable Christmas when the freezing cold, biting wind, and blizzard-like snow made it extremely hard to walk outside. Just think, all those irritating bustling crowds out there, while in here – a whole comfortable compartment for myself!

The train set off on time, but not at its usual speed – snailing forward for hours, slowing down, and then it came to a complete standstill at the third station. No one knew what was going on. Then the loudspeakers announced it would be delayed until further notice. The conductor told us the tracks were covered with thick snow. We wouldn't be moving again for several hours.

I left the train and headed for the station to buy some papers and find a bite to eat. I was thinking of going to a hotel, too, cursing under my breath the weather, state railways, Christmas, my employers, and the whole world.

Leszek Engelking
Pomul de Crăciun

Am dus o viață solitară, iar șefii mei, știind asta, m-au trimis în călătorii de afaceri în cele mai nepotrivite perioade ale anului. Mi-aduc aminte în mod special de un Crăciun memorabil, când gerul năprasnic, vântul sfichiuitor și zăpada viscolită făceau mersul extrem de dificil. Imaginați-vă, numai, îmbulzeala enervantă a mulțimii, acolo, afară, în timp ce aici – un întreg compartiment confortabil doar pentru mine!

Trenul a plecat la timp, dar nu cu viteza obișnuită – șerpuind ore întregi, încetinind și apoi oprindu-se de tot la a treia gară. Nimeni nu știa ce se întâmplă. Difuzoarele au anunțat apoi că va fi amânat până la înștiințări ulterioare. Controlorul ne-a spus că șinele erau acoperite cu un strat gros de zăpadă. Nu ne vom pune în mișcare câteva ore bune.

Am părăsit trenul și m-am îndreptat către gară ca să cumpăr niște ziare și să găsesc ceva de mâncare. Mă gândeam să mă duc chiar la un hotel, blestemând în barbă vremea, căile ferate de stat, Crăciunul, patronii mei și întreaga lume.

The Station Café was a ramshackle and run-down place. Even so, I ordered a bowl of flaki and a flat mineral water. I fancied a shot of vodka, but there was none to be had. While eating I heard a strange glassy noise and, turning around, observed a bulky male figure swaying and clambering through the doorway. He was carrying a fully-decorated Christmas tree. Behind him trailed a chord with a plug. He glared drunkenly in my direction and veered dangerously close to my table before regaining his balance. ‘The missus kicked me out,’ he announced with a tone of self-pity. ‘Said I’d been boozing. So what if I had? Christmas Eve, isn’t it? Correct me if I’m wrong?’

Smiling, he glanced at the tree and continued: ‘I bought it, decorated it, and took it with me. Why should I leave it for that hag?’ He gave the tree an appraising look and then blinked with pride and contentment. ‘Cute tree, ha?’

‘Yep, nice to look at’ I agreed.

He plunked himself down heavily in the chair opposite me and leaned the tree on the edge of the table. ‘And you, what, traveling somewhere?’

Cafeneaua gării era un loc dărăpănat şi ca vai de lume. Chiar şi aşa, am comandat un bol cu flaki şi o apă plată. Aş fi dorit o duşcă de votcă, dar nu aveam de unde să iau una. În timp ce mâncam, am auzit un clinchet ciudat de sticle şi, întorcându-mă, am văzut intrând un bărbat mătăhălos care se bălăngănea când ridica picioarele. Căra un pom de Crăciun împodobit cu de toate. Trăgea după el un cordon cu ştecher. S-a uitat ameţit înspre mine şi şi-a schimbat direcţia ameninţător de aproape de masa mea, înainte de a-şi recăpăta echilibrul.

— M-a dat nevastă-mea afară, a anunţat el cu un ton de văicăreală. A spus că am tras la măsea. Şi dacă am făcut-o, ce? E ajunul Crăciunului, nu? Spune-mi dacă greşesc.

Zâmbind, s-a uitat la brad şi a continuat:

— L-am cumpărat, l-am decorat şi l-am luat cu mine. De ce să-l las baborniţei?

A aruncat o privire apreciativă bradului, apoi mi-a făcut cu ochiul plin de mândrie şi satisfacţie.

— Drăguţ brad, ha?

— Îhî, chiar frumos, am aprobat eu.

Şi-a dat drumul în scaunul de vizavi de mine şi a sprijinit bradul de marginea mesei.

— Şi... care-i treaba cu mata, călătoreşti undeva?

I nodded.

‘Not going anywhere today – that’s for sure,’ he sighed. ‘All trains are at a standstill. Hopeless situation. No spending Christmas Eve at home tonight. Not a chance. Married?’

‘No,’ I murmured.

‘Not going anywhere today – that’s for sure,’ he sighed. ‘All trains are at a standstill. Hopeless situation. No spending Christmas Eve at home tonight. Not a chance. Married?’

‘No,’ I murmured.

‘Well, perhaps you’re better off for that,’ he said. ‘Let’s get out of here,’ he suddenly suggested. ‘No point in sitting here.’ He stood up and stumped the tree on the ground like some character in a Christmas play calling for attention.

‘Why not?’ I thought. ‘Nothing better to do.’

At the information desk in the station a bored and irritated woman told me she knew nothing and that I should count myself lucky as many trains were stuck in the middle of the countryside. I got receipt for my baggage and left the station.

The man with the tree marched ahead of me, preoccupied with his role as guide. Taking the public footbridge we came to a street with no traffic. It was getting dark and many of the street lights were on, as well as brightly lit advertisements above the shops, cafés, and restaurants. Snowflakes swirling in the light took on the dazzling

Am încuviințat din cap.

— Nu mai pleci nicăieri azi, cu siguranță, a oftat el. Toate trenurile sunt oprite. Fără speranță. Nu mai petreci Ajunul Crăciunului acasă diseară. Nicio șansă. Însurat?

— Nu, am murmurat eu.

— Mai bine, spuse. Hai s-o ștergem de aici, a sugerat el brusc. N-are rost să stăm aici. S-a ridicat și a înfipt bradul în pământ ca un personaj dintr-o piesă de Crăciun ce solicită atenția publicului.

— De ce nu? am gândit eu. Oricum nu am nimic mai bun de făcut.

La biroul de informații din gară o femeie plictisită și agasată mi-a spus că nu știe nimic și că ar trebui să mă consider norocos, având în vedere că multe trenuri sunt blocate în plin câmp. Am luat bon pentru bagaj și am părăsit gara.

Omul cu bradul mergea în fața mea, absorbit de rolul lui de ghid. Mergând pe pasarelă, am ajuns pe o stradă necirculată. Se lăsa întunericul și multe din luminile stradale erau aprinse, la fel ca și reclamele strălucitoare de deasupra magazinelor, cafenelelor și restaurantelor. Fulgii ce pluteau în lumina felinarelor au căpătat

colors of a huge Christmas tree. There was hardly anyone around, even though the shops were still open.

I thought the man would lead me straight to the nearest bar, but he just ambled on. We crossed a vast market place and then turned into a steep street. After a few meters my guide shoved open the door to a place that struck me as the worst kind of brawl bar. We were instantly enveloped in a warm fog of beer.

The locals seemed to know him fairly well as they greeted him from behind their tables. Their remarks didn't strike me as all that funny or congenial.

'You're late,' laughed one of them. 'No one's going exchange your tree for a bottle of vodka at this hour, mate.' 'What square did you pinch that from, cobba?' asked another. 'Take the deco's off the tree and put 'em on, Sunshine! You might pick up some chick!'

I ordered two shots of vodka and some eggs and herring to go with the vodka. 'Remember,' said the man behind the counter. 'We close early today, within the hour.'

When my guide had skulled his big shot of vodka, his face brightened with joy. Then he tucked into his herring; he'd obviously developed a taste for it. I ordered a second round and we drank some more. The monotonous drone of the surrounding conversations was slowly sending me into a state of blissful half sleep and I started imagining

culorile orbitoare ale unui uriaș pom de Crăciun. Abia dacă vedeai pe cineva pe stradă, chiar dacă magazinele erau încă deschise.

Am crezut că omul mă va duce în cel mai apropiat bar, dar el mergea la întâmplare. Am traversat o imensă piață și apoi am intrat pe o stradă lăaturalnică. După câțiva metri, prietenul meu a trântit de perete ușa unei clădiri, care mi s-a părut a fi un bar dintre cele mai nefericite. Am fost învăluiți imediat în aburi de bere.

Localnicii păreau să îl știe destul de bine și-l salutau de la mesele lor. Replicile lor nu mi s-au părut nici amuzante, nici binevoitoare.

— Cam târziu, a râs unul din ei. Nimeni nu-ți mai schimbă bradul pentru o sticlă de votcă la ora asta, colega. De pe unde l-ai mai cules pe ăsta, amice? a întrebat un altul. Dă decorațiunile jos din brad și pune-le pe tine, Rază de soare! Poate agăți și tu vreo tipă!

Am comandat două rânduri de votcă și niște ouă și hering, ca să alunece pe gât băutura.

— Nu uita, a spus bărbatul de după tejghea. Închidem mai devreme azi, cam într-o oră.

După ce ghidul meu a dat peste cap suta lui de votcă, fața i s-a luminat de bucurie. Apoi s-a repezit la heringul lui; l-a mâncat cu poftă. Am comandat al doilea rând și am mai băut. Zumzăitul monoton al conversațiilor din jur mai că mă adormea, și am început să-mi

fields with coppices.

After an hour or so, we left, much to the delight of the proprietor and staff. We found ourselves swaying in the dark street, but we managed to stay on our feet. It was still snowing hard.

‘I must find a place to sleep,’ I said. ‘Do you know if there’s a hotel nearby? I thought I saw one near the Station.’ The man swayed a bit and waved his hand for me to follow him. Since we were retracing our steps, I didn’t question him. The sound of Christmas carols emerged from the snug family homes along the way.

After trudging through the thick snow for some time, I asked, ‘Where are we going?’

‘There’s a hall behind the bus station. I used to work in there. Nothing now. Just an empty place but warm, ‘cos there are pipes with hot water that go along the walls. I sometimes sleep in there when my old hag drives me mad. There are some blankets and...’

I hesitated for a moment. ‘Come on! I’ve got some booze in there. Left for rainy days,’ he urged. Not very convincing, but on the other hand, I didn’t want to be lost in an unknown town.

imaginez câmpuri cu dumbrăvi.

După vreo oră, am plecat, spre bucuria proprietarului şi a personalului. Ne-am trezit clătinându-ne pe stradă, dar am reuşit să ne ţinem pe picioare. Încă mai ninge tare.

— Trebuie să îmi caut un loc unde să dorm, am spus eu. Ştii vreun hotel prin apropiere? Cred că am văzut unul pe lângă gară. Omul s-a clătinat un pic şi mi-a făcut semn cu mâna să îl urmez. De vreme ce ne întorceam pe unde am venit, nu am pus la îndoială unde mergea. Sunetul colindelor de Crăciun se auzea din casele îmbietoare.

După ce ne-am târât ceva vreme picioarele prin zăpada mare, l-am întrebat:

— Unde mergem?

— Ştiu o hală în spatele staţiei de autobuz. Mergeam la lucru aici. Acum nu mai e nimic. Doar un loc gol, dar cald, fin’că sunt ţevi cu apă caldă de-a lungul pereţilor. Uneori dorm acolo, când baba mea mă scoate din sărite. Sunt nişte pături şi...

Am ezitat pentru o clipă.

— Hai! Am şi nişte băutură acolo. Pentru zile negre, m-a îndemnat el. Nu era prea convingător, dar, pe de altă parte, nu prea aveam chef să mă rătăcesc într-un oraş necunoscut.

Soon the dull, red brick hall appeared in front of us. My guide opened a little side door and we entered. My eyes had almost adapted to the dark when I was momentarily blinded by colorful lights of the Christmas tree. He'd placed it on a huge box and just plugged it in. He leaned over and searched for something among a pile of empty boxes.

'There it is!' he cried happily, holding the bottle above his head in a gesture of triumph. 'Ain't any glasses here; it goes down better straight from the bottle anyway.' I took a cautious sip from the bottle scanning it in vain for a label. It tasted like typical moonshine.

'Why be so modest?' asked my companion as he took a bold quaff, his eyes glittering in the weak light of the tree. Those tiny lanterns were not strong enough to light such a vast space. I found myself depending on my hearing to penetrate the dark, but there were only the approving sighs and grunts of my companion to interrupt the silence. Closing my eyes, I enjoyed the dance of colorful spots under my lids.

Then I heard a squeaking sound and turned toward a little doorway. There I made out two silhouettes in the carnival – two gypsy women in brightly colored dresses studded with sequins and little mirrors.

Curând, hala ponosită din cărămidă roșie a apărut în fața noastră. Ghidul meu a deschis o ușă laterală și am intrat. Abia se adaptaseră ochii cu întunericul, când am fost orbit pentru o clipă de luminile colorate ale bradului de Crăciun. L-a așezat peste o cutie mai mare și l-a și băgat în priză. S-a aplecat să caute ceva într-o grămadă de cutii goale.

— Iat-o! a strigat el fericit, ridicând sticla deasupra capului într-un gest de triumf. Nu am pahare: oricum alunecă pe gâttej mai bine direct din sticlă.

Am luat precaut o mică înghițitură din sticlă, uitându-mă în zadar după vreo etichetă. Avea gustul tipic de băutură contrafăcută.

— De ce așa de puțin? a întrebat tovarășul meu în timp ce trăgea o dușcă zdravănă, ochii strălucindu-i în lumina slabă ce venea de la brad. Luminițele lui erau prea slabe pentru un spațiu atât de vast. M-am trezit ascultând întunericul, însă doar oftatul și mormăitul de aprobare ale camaradului meu întrerupeau liniștea. Închizând ochii, mă bucuram de petele de culoare de sub pleoape.

Apoi am auzit un chițait și m-am întors către mica ușă de la intrare. Acolo am identificat două siluete îmbrăcate ca la carnaval – două țigănci în rochii aprins colorate, cu paiete și mici oglinjoare.

‘Dah, it’s so cold outside,’ said the older one. ‘Mind if we crash down in here for a while?’ The younger one, who may not have even been eighteen, just smiled gently, saying nothing.

My companion said nothing, merely waving the bottle and passing it to the older woman. She took a healthy swig and gave the bottle to the younger one. The girl took a sip and sat near me. I took a swig too and forgot about the label.

‘So you sit here all alone?’ asked the older one. Then she gave a promising smile to my companion and encouraged him to follow her into the dark. My guide was quite plastered by this time but he got up and they both disappeared from sight. For a moment I heard their giggling, but then all went quiet.

I put my arm around the girl and cuddled her. She did not protest. I explored her fine arms and slim but shapely tail and touched her thick, soft hair. We lay on the Styrofoam ‘bed’ and it seemed that the time reeled around and rejuvenated us. The Christmas tree was still there but now it looked like a bird about to take flight.

I’ve no idea why I whispered a word I did not know: ‘Yggdrasil!’

‘How do you know my name?’ she asked. Somewhere in the distance, or maybe in my veins, a train went past. Time was vibrating brightly like fire.

— Brr, ce frig e afară! a spus cea mai în vârstă. Vă deranjează dacă stăm un pic aici?

Cea tânără, care nu cred să fi avut nici măcar optsprezece ani, doar a zâmbit ușor, fără să spună nimic.

Tovarășul meu n-a zis nimic, i-a dat sticla femeii mai în vârstă. Ea a tras o dușcă zdravănă și a pasat sticla tinerei. Fata a luat o înghițitură și s-a așezat lângă mine. Am tras și eu o dușcă, uitând de eticheta sticlei.

— Și stați aici așa, singurei? a întrebat cea mai în vârstă. Apoi i-a zâmbit cu subînțeles tovarășului meu, încurajându-l să o însoțească în întuneric. Ghidul meu, deși cherchelit, s-a ridicat, și amândoi au dispărut din câmpul nostru de vizibilitate. I-am auzit chicotind o vreme, apoi s-a făcut liniște.

Mi-am pus brațul în jurul fetei și am strâns-o lângă mine. N-a protestat. I-am explorat brațele fine, coada subțire dar grațioasă, i-am atins părul des și moale. Ne-am întins pe „patul” de plastic, și părea că ne-am întors în timp și am reîntinerit. Pomul de Crăciun era încă acolo, dar părea acum o pasăre pe cale să-și ia zborul.

Nu am nici cea mai vagă idee de ce am rostit un cuvânt pe care nu îl știam: „Yggdrasil!”

— Cum de îmi știi numele? Undeva în depărtare, sau poate prin vinele mele, a trecut un tren. Timpul vibra strălucitor precum focul.

When I woke up in the morning, I was alone. The tree had vanished. My clothes were all right where I'd left them, and my wallet, happily, was there too. Without checking to see if anyone else was in the hall, I gathered up my things and left. Outside it was warmer now. The snow on the pavement was melting under a bright sun.

I easily found the railway station again. Inquiring at the information desk I learned my train had left some time ago but that another would arrive in a few minutes – the only one to run on Christmas day. Good timing for a change, I thought. I ducked into the toilet to freshen up then collected my suitcase and headed for my platform. I meant to buy something to eat but all the cafes and shops were closed. Nobody was waiting for the train. Just then it was announced. It was on time.

The carriages were almost empty. I sat comfortably in a lonely compartment and looked through the window. I saw the hall where I had stayed last night. I saw a star at its roof. 'A reminder of communism', I thought, 'And fancy that, nobody's thought to remove it!'

Translated by Stefan Bodlewski.

Când m-am trezit dimineață, eram singur. Bradul dispăruse. Hainele îmi erau acolo unde le lăsasem, iar portofelul, din fericire, era tot acolo. Fără să mai verific dacă mai era ceva în hală, mi-am strâns lucrurile și-am plecat. Afară era mai cald acum. Zăpada de pe trotuar se topea în soarele strălucitor.

Am găsit gara cu ușurință din nou. Interesându-mă la biroul de informații, am aflat că trenul îmi plecase cu ceva timp în urmă, dar că un altul va sosi în câteva minute – singurul care mergea în ziua de Crăciun. Era momentul potrivit pentru schimbare, gândii eu. M-am dus la baie să mă învioresc, apoi mi-am recuperat valiza și m-am îndreptat către peron. Am vrut să-mi iau ceva de mâncare, dar toate cafenelele și magazinele erau închise. Nimeni nu aștepta trenul. Chiar atunci a fost anunțat. A sosit la timp.

Vagoanele erau aproape goale. M-am instalat confortabil într-un compartiment gol și am privit pe fereastră. Am văzut hala unde am stat aseară. Am văzut o stea pe acoperișul ei. „O rămășiță a comunismului”, mi-am spus eu în gând. „Ciudat că nimeni nu s-a gândit să o scoată!”

Traducere Cătălina Proca.

Karen Kovacik

Plan Miasta Warszawy

Your Kino Moscow gleams like a pink dish
with the films of Clint Eastwood and French farce.
I feel like an umbrella in for repair.
I'd rather be a telescope, to see past
the scrim of things American,
to smell past pickles, smoke, and grief
and understand the idiom of uprisings.

You are the map that exists and the ones that have disappeared.
You are the cigarette that makes the slow bus come.
I'm a thin glass of oolong, lucky in lust,
in this province of lip and teeth
where syllables squeak like sugar
and our hands are always hot
and my marriage dies on double beds of cake.

You are a museum of ailing clocks,
you are streets named Barley, Gold, and Starch.

Karen Kovacik

Harta orașului Varșovia

Cinematograful tău moscovit lucește ca un bol roz
de filmele lui Clint Eastwood și farsa franceză.
Mă simt ca o umbrelă adusă la reparat.
Aș prefera să fiu un telescop, să văd dincolo
de vâlul americanismelor,
să miros și altceva în afară de murături, fum și mâhnire,
și să înțeleg dialectul rășcoalelor.

Ești atât harta ce încă dăinuie, cât și cele care au dispărut.
Ești țigara ce face ca autobuzul să vină mai repede.
Sunt o ceșcuță de ceai oolong, norocoasă în dorință,
în astă provincie de buză și dinți
unde silabele scârțâie ca zahărul
iar mâinile noastre ard mereu
iar căsnicia mea se stinge pe straturi duble de tort.

Ești un muzeu de ceasuri suferinde,
ești străzi numite Orz, Aur și Amidon.

I watch a man on a train eat a tomato
like an apple. He keeps checking his pockets
for spies. Why so nervous? I wonder.

He licks his fingers and whispers:
'The Jews, they're everywhere.'

You are the church and the candles in the church,
the bank and the money, the book and the words.
I avoid talk. My bangs are trimmed
by the centimeter. The hives look like dollhouses
and Józek feeds me raw honey.
Although I'm afraid, I watch and taste.

Written in English by the author.

Privesc un bărbat în tren, mănâncă o roșie
ca pe un măr. Își tot umblă la buzunare,
căutându-se de spioni. De ce e atât de nervos? mă întreb.

Își linge degetele și șoptește:
„Evreii, sunt peste tot.”

Ești biserica și lumânările din ea,
banca și banii, cartea și cuvintele.
Evit să vorbesc. Am bretonul tuns
la centimetru. Stupii par case de păpuși
iar Jozek mă hrănește cu miere crudă.
Deși mi-e frică, privesc și gust.

Traducere Iulian Arabagiu.

Hatif Janabi
The New World

On New World Street, in its usual labour pains, where vigilant lenses observe naked truths, where the cameras of the day have no time for reflection, I saw door handles shaped like lions and shut doors staring from the balcony of the old world. I touched them with the lightness of a shy expert, and when I stared at the hidden reliefs, I found, carved in bronze, the names of lovers who died defending the city and, in another corner, names of authors and artists who passed away long ago.

On New World Street I sipped coffee and watched two lovers whisper to each other, and from the end of a hall crowded with expressionist paintings, a famous local song blared.

Written in English by the author.

Hatif Janabi
Lumea Nouă

Pe strada Lumea Nouă, lentilele vigilente surprind adevăruri dincolo de aparențe, aparatele de fotografiat n-au timp să reflecte, am văzut clante în formă de cap de leu și uși ferecate zgâindu-se de la balcoanele lumii vechi, mereu în chinurile facerii. Le-am atins cu mâna ușoară a unui expert sfios și, când mi-am pironit ochii pe reliefurile ascunse, am descoperit, sculptate în bronz, numele îndrăgostiților care au murit apărând orașul, iar într-un alt colț, numele autorilor și artiștilor care au pierit cu mult timp în urmă.

Pe strada Lumea Nouă mi-am sorbit cafeaua și am privit doi îndrăgostiți șoptindu-și unul altuia, iar de la capătul unei săli ticsite de picturi impresioniste, a izbucnit, dintr-odată, un vestit cântec tradițional.

Traducere Raluca Conescu.

James G. Coon
The Man Upstairs

The man living upstairs from me has been renovating his apartment for nine years, maybe longer, they tell me. No one knows for sure. The previous occupant of my apartment died (old age, they say). I have been living here for the past two years and can personally vouch for renovation activity during that period of time. Every so often, Pan Dupek, as I have christened him, gives in to a perverse craving for loud banging noises. This can happen at any time of the day or night.

One nail at a time, by God.

Home was not rebuilt in a day!

Bang! Bang! Bang!

Then his dementia goes into remission, and the banging stops. His wife slipper-shuffles for a while and the dog goes tippitty-tappitty for a couple of laps around Chez Dupek, then it is quiet again. This is the normal routine, but from time to time he tries for a new personal

James G. Coon
Vecinul de deasupra

Bărbatul care locuiește deasupra mea își renovează apartamentul de nouă ani. Umblă vorba că ar fi chiar mai mult de-atât. Nimeni nu știe sigur. Cel care a stat înaintea mea în apartament a murit, de bătrânețe pare-se. Eu locuiesc aici de doi ani, și vă spun cu mâna pe inimă că în tot acest timp chiar au fost făcute renovări. Destul de ades, domnul Dupek⁴ – cum l-am botezat eu – se dedă unei pofte perverse de a bubui în pereți. Se poate întâmpla la orice oră din zi sau din noapte.

Un cui odată, ajunge.

Casa nu a fost reconstruită într-o zi!

Boc! Boc! Boc!

După care demența lui se vindecă temporar și bubuiturile se opresc. Nevasta lui își târșâie papucii o vreme, apoi se aud lalele câinelui care dă câteva ture Chez Dupek, iar după aceea se face liniște. Asta este rutina lor de toate zilele, dar, din când în când, omul încearcă să-și

⁴ În limba polonă, „dupek” înseamnă „tâmpit”.

best. On the most spectacular such occasion he spent two days trying to pound a hole through his kitchen floor with a sledgehammer. At least that's what it sounded and felt like. The whole building shook. 'New Zealand here we come!' I thought.

BOOM! BOOM! BOOM!

His kitchen is directly over mine, so it was only a matter of time. No point in warning the guy. His kind always knows better.

I arrived home from work to find a trail of plaster chunks and dust in the hall leading to a much larger accumulation on my kitchen floor and surrounding surfaces. Dust to dust, eh? Someone is either coming or going around here, and it ain't me, I thought. In fact, nearly half of my thick plaster kitchen ceiling was in capitulatory repose on my kitchen floor, having surrendered in the struggle to find peace on this earth. I stomped up the stairs to beard the dupek in his den.

'Well, you finally succeeded. My ceiling is now on the floor,' I told him.

'Yeah, yeah, right,' he said. 'OK, come and look,' I said. He swaggered down the stairs sporting one of those omniscient

doboare propriul record. Într-una din cele mai spectaculoase încercări de acest gen, a petrecut două zile chinându-se să dea o gaură în podeaua din bucătărie cu barosul. Sau cel puțin așa se auzea, așa părea. Toată clădirea se zdruncina. „Plec în Noua Zeelandă!” îmi ziceam în sinea mea.

BUM! BUM! BUM!

Bucătăria lui este fix deasupra bucătăriei mele, așa că nu era decât o chestiune de timp. N-are niciun rost să-l avertizăm. Cei ca el întotdeauna știu tot.

Am venit acasă de la serviciu și am găsit în hol o dâră de bucăți mari de tencuială și praf, ce ducea către o acumulare și mai mare, pe podeaua din bucătărie și suprafețele înconjurătoare. Din țărână ne naștem, în țărână plecăm! Cineva se plimbă prin bucătăria mea și acel cineva sigur nu sunt eu, mi-am zis. De fapt, aproape jumătate din stratul gros de tencuială de pe tavanul bucătăriei ajunsese pe podea, dându-se bătut în lupta de a-și găsi tihna pe acest pământ. Am urcat nervos scările ca să îi zic câteva acestui nefericit 'dupek':

— Ei bine, în cele din urmă ai reușit. Tavanul meu se află pe podea, i-am spus.

— E și ce?, zise el.

— Vino și uită-te!, i-am spus.

commie smirks you see chiseled into every cement-head in Central Europe. He saw the mess, grabbed his head with both hands, grimaced wildly, reeled backward on his heels like some cartoon character, and cried out: KURCZE!

Truer words are rarely spoken, I thought.

‘Now do you believe me?’ I asked. ‘And while you're at it, who is going to clean up this mess?’

‘KURCZE!’ he cried out again. ‘I'll fix the ceiling, don't worry, I'll fix the ceiling.’

‘Forget the ceiling! Who is going to clean up this mess?’ I asked.

He wobbled back upstairs like a chimpanzee with diarrhea, still holding his head with both hands, muttering ‘kurczę kurczę.’ Shortly thereafter, his wife plodded down the stairs, shaking and sweating, and made a half-hearted attempt to sweep up. “Forget it before you have a heart attack”, I told her. Well, she is rather old, though not exactly frail. Pani Krowa, if you know what I mean. It was now about 7PM. I called the landlady's sister (the landlady does not live nearby).

‘Half the kitchen ceiling fell on the floor and it's a big mess,’

A coborât scările mândru, afişând acel zâmbet comunist atotcunoscător pe care îl vezi sculptat pe figura tuturor statuiilor din Europa Centrală. La vederea pagubei, s-a luat cu ambele mâini de cap, a făcut tot felul de fețe, s-a lăsat pe spate, sprijinindu-se pe călcâie, precum un personaj din desenele animate și a strigat: KURCZE!

Cuvinte mai adevărate rar au fost rostite!, gândii eu.

— Acum mă crezi?, l-am întrebat. Și dacă tot suntem aici, cine-o să curețe mizeria asta?

— KURCZE!, strigă el din nou. O să repar tavanul. Nu-ți face griji, o să-l repar.

— Lasă-l încolo de tavan! Cine-o să curețe mizeria asta?, l-am întrebat eu.

Urcă împleticindu-se pe scări, ca un cimpanzeu care suferă de diaree, ținându-și, în continuare, capul cu ambele mâini și mormăind „kurczę kurczę”. La puțin timp după aceea, nevastă-sa coborî greoi scările; tremurând, transpirată toată, și încercă, fără tragere de inimă, să măture.

— Las-o baltă, înainte să faci infarct, i-am spus.

E cam în vârstă, deși nu tocmai plăpândă. Pani Krowa⁵, dacă știți la ce mă refer. Se făcuse aproape șapte seara. Am sunat-o pe sora

⁵ În limba polonă, „krowa” înseamnă „vacă”.

I told her. ‘Well, can it wait until tomorrow?’ she asked. ‘Yeah, but it really is a very big mess,’ I said. A couple of minutes later she called back: ‘My husband and I are coming over to look at it,’ she said. ‘OK,’ I said, ‘but looking at it won’t clean it up, and it is a very big mess.’ ‘We want to see just how big of a mess it is,’ she said. ‘OK,’ I said. ‘I’ll be here.’

They arrived. The husband looked, reeled back on his heels and cried out KURCZE! Then the wife peaked around the corner into the kitchen, reeled back on her heels and cried out KURCZE!

‘Now do you believe me?’ I asked. ‘I told you nearly half of the ceiling was on the floor and there it is, right?’ ‘Yeah,’ they agreed despondently. They seemed genuinely disappointed about missing an opportunity to make fun of ‘a typical exaggerating American.’ ‘Well, what now?’ I asked. ‘OK, we’ll clean it up,’ they said. So we all pitched in and pitched out the debris, more or less.

The next day the local ‘pani cleaningowa’ finished the job, adding her own belated ‘KURCZE’ to the chorus.

The ceiling still needed to be repaired, but of course, first and foremost, the cooperative association had to determine blame.

proprietăresei (proprietăreasa nu locuieşte în apropiere).

— Jumătate din tavanul bucătăriei e pe podea şi e o mizerie îngrozitoare, i-am spus eu.

— Şi nu poate aştepta până mâine?, întrebă ea.

— Ba da, dar e o mizerie îngrozitoare, i-am spus eu.

Câteva minute mai târziu, a sunat ea:

— Soţul meu şi cu mine venim acolo să vedem ce s-a întâmplat, spuse ea.

— Bine, am spus eu, dar dacă nu faceţi decât să vă uitaţi, mizeria n-o să dispară şi este destul de mult de curăţat.

— Vrem să vedem exact cât e de mare mizeria, spuse ea.

— Bine, am răspuns. Sunt aici.

Au ajuns. Soţul se uită, se lăsa pe spate şi strigă KURCZE! Apoi soţia îşi aruncă şi ea ochii în bucătărie, se lăsa şi ea pe spate şi strigă KURCZE!

— Acum mă credeţi?, am întrebat eu. V-am spus că jumătate din tavan e pe podea şi iată că, într-adevăr, acolo şi este!

— Mda, au admis ei deznădăjduiţi.

Păreau cu adevărat dezamăgiţi de faptul că au pierdut ocazia de a se distra pe seama „americanului obișnuit să exagereze”.

— Şi acum ce urmează?, am întrebat eu.

— O să facem noi curăţenie, răspunseră ei. Aşa că am început cu toţii să aruncăm molozul înapoi şi încolo. În ziua următoare, „doamna cu

As it happens, the man upstairs is Prezes of the cooperative. You can probably see where this is leading.

So Pan Prezes assembled a delegation of the usual mouth-breathing sycophants to inspect the premises and render a fair and impartial opinion. They arrived along with the landlady's sister. The delegation consisted of one old lady who works for Pan Prezes in the office and some old guy carrying a yard stick who spent the whole time staring open-mouthed at the ceiling mumbling incomprehensibly. Pan Prezes was in his full glory, hands in pockets, rocking fore and aft, heel-to-toe-to-heel, grinning the biggest shit-eating grin I have ever seen on what is purported to be a human being. After 25 minutes of wandering about aimlessly, staring skyward, and babbling back and forth, Pan Prezes declared the inspection complete and stated that the delegation would render a final opinion in writing in one week.

'Gee,' I thought, 'this is going to be a real cliff-hanger. I can hardly wait to find out what they decide.'

curăţenia" a terminat treaba, adăugând corului propriul ei „KURCZE!” întârziat. Mai era nevoie ca tavanul să fie reparat, dar desigur, în primul şi cel mai important rând, asociaţia de locatari trebuia să stabilească a cui a fost vina.

Aşa cum se întâmplă de obicei, vecinul de deasupra este preşedintele asociaţiei. Probabil că vă daţi seama încotro se îndreaptă povestea.

Aşa că domnul preşedinte adună, din obişnuïţii gură-cască linguşitori, o delegaţie care să inspecteze locul şi să facă o evaluare corectă şi imparţială. Au venit odată cu sora proprietăresei. Delegaţia era formată dintr-o bătrână care lucra pentru domnul preşedinte, şi un bătrân cu baston care îşi petrecu tot timpul zgâindu-se la tavan, bombănind fără noimă. Domnul preşedinte în toată splendoarea lui, cu mâinile în buzunare, se legăna înainte şi înapoi, de pe călcâie pe degetele de la picioare, de pe degete pe călcâie, afişând cel mai nesimţit rânjel pe care l-am văzut vreodată pe faţa a ceea ce ar fi trebuit să fie o fiinţă umană. După 25 de minute de plimbat aiurea încoace şi încolo, privit în sus şi trăncănit fără rost, domnul preşedinte a declarat inspectia încheiată şi a spus că delegaţia va da răspunsul final, în scris, într-o săptămână.

„Da”, mi-am spus, „ăsta da, suspans adevărat! De-abia aştept să aflu decizia.”

The fateful day arrived, and as I suspected, the jury returned a verdict of not guilty regarding Pan Prezes and pinned the rap on the building. The written statement actually said: ‘the building is guilty.’ Consequently, my landlady had to pay for the repairs. Not Pan Prezes, not the cooperative, and not even the building. Fortunately, not me either. I had been waiting to see if they could think of a way to hang it on me. Perhaps something like: ‘excessive localized gravity due to the presence of an overly serious alien force.’ Understandably, the building itself was unavailable for further comment, having already expressed its opinion of Pan Prezes by dropping its load on my kitchen floor in the first place. Incredibly, the landlady’s sister actually thought there had been a chance that the delegation would declare Pan Prezes guilty. I had no idea anyone over the age of six months was that naïve, and she is WELL over the age of six months.

I went away over Christmas and when I came back it was all fixed. All things considered, it was a relatively painless resolution to an idiotic situation, except that some of the people in my office agreed that the building was guilty! They said it was old, probably not very well constructed in the first place (like so many other things, including their stupid argument), and no repairs had been done in a long time by my landlady.

Ziua fatidică sosi și, așa cum m-am așteptat, juriul l-a declarat nevinovat pe domnul președinte, de vină fiind clădirea. De fapt, declarația scrisă spunea: „clădirea este vinovată”. În consecință, proprietăreasa apartamentului meu a trebuit să plătească reparațiile. Nici domnul președinte, nici asociația, nici măcar clădirea și, din fericire, nici eu. Așteptam să văd dacă găsesc vreo cale să mi-o pună mie în spate. Probabil ceva de genul „gravitație excesivă cauzată de prezența unei forțe extraterestre peste măsură de periculoase”. Este de înțeles că nici clădirea însăși nu a fost disponibilă pentru alte comentarii, după ce și-a exprimat deja – încă de la început – părerea despre domnul președinte, deșertându-și încărcătura pe podeaua din bucătăria mea. Incredibil, sora proprietăresei chiar a crezut că exista șansa ca delegația să-l declare vinovat pe domnul președinte. Habar n-aveam că cineva cu vârsta mai mare de șase luni poate fi atât de naiv, și ea are mult peste șase luni.

Am fost plecat de Crăciun, și când m-am întors totul era reparat. Una peste alta, a fost o rezolvare relativ nedureroasă pentru o situație stupidă, numai că unii dintre colegii mei de birou au căzut de acord că vinovată a fost clădirea! Au spus că probabil nu a fost încă de la început bine construită (ca de altfel multe alte lucruri, printre care și raționamentul lor absurd), că e veche și că proprietăreasa nu mai făcuse de mult reparații.

I told them none of that was true and that if they had been there and felt the building shaking on its foundation while Pan

Prezes sledge-hammered his way to infamy, they would probably think differently.

They just shook their heads and went back to work. I'm sure they were thinking: 'just another typical exaggerating American.'

KURCZE!

Written in English by the author.

Le-am spus că nimic din ce au zis nu este adevărat și că, dacă ar fi fost acolo și ar fi simțit clădirea zdruncinându-se din temelii în timp ce domnul președinte își construia drumul spre infamie cu barosul, probabil că ar fi gândit altfel.

Ei n-au făcut altceva decât să dea din cap dezaprobator și s-au întors la treburile lor. Sunt sigur că și ei gândeau că sunt doar „un american obișnuit să exagereze”.

KURCZE!

Traducere Cristina Sandu.

John Surowiecki

Chopin Mazurka in A Minor

It passes the childhoods of people
it doesn't know, meeting aunts
with hennish stop-and-go eyes
and uncles with tiny square teeth.

It consoles the suddenly parentless,
has lunch with exiting lovers,
wanders through the park
holding hands with someone who
relies on it more than it likes.

Sensing it is gradually being replaced
by memory and remorse.
A high-school girl takes up its theme,
then goes on to something else.

Written in English by the author.

John Surowiecki

Mazurcă de Chopin în La Minor

Trece pe lângă copilăria necunoscuților,
face cunoștința mătușilor
cu privirea scrutătoare
și a unchilor cu dinți mici și pătrați.

Îi consolează pe cei rămași din senin orfani,
ia prânzul cu iubiții părăsiți,
se plimbă prin parc de mână cu cineva
care se bizuie pe ea mai mult decât ar vrea.

Se simte încet-încet înlocuită
de amintire și remușcare.
O liceană învață s-o cânte,
apoi trece la altceva.

Traducere Andrada Ganea Vissarion.

John a'Beckett

The Sworn Translator

A Warsaw dream above the city's Soviet reality
ten storeys high, Pan Kuszmek, old survivor
so humble at his oaken desk, translator sworn
to lean upon my tattered Melbourne Arts degree
inspecting it for watermark, age, origin, validity
'Now this... reminds me of my oath. I had to swear.'
His English cutting through accented thickness, clear
'that every word..' – he says in sun-lit and Slavonic air –
'...translated must be quite exact. A dream, that oath.
For though two languages may share a common tree,
this Polish had, I do confess, a very different growth'

Sun happens into winter, and a waving heat
beats warm on pipes, as if a tired drummer has
us both imagining an endless summer as

my eyes fall on the odd shapes on his wall:

John a'Beckett

Traducătorul legat prin jurământ

Un vis varşovian peste realitatea sovietică a oraşului,
la etajul zece, Pan Kuszmek, bătrânul supravieţuitor
stă umil la biroul de stejar, un traducător care a jurat
să se aplece asupra zdrenţuitei mele Diplome în Arte de la Melbourne
să o cerceteze: filigran, vârstă, origine, autenticitate
„Asta... îmi aminteşte de jurământul meu. A trebuit să jur.”
Engleza străbate prin adâncimea accentului, clară
„... că fiecare cuvânt”, spune el cu un aer slavon luminos
„... tradus trebuie să fie aproape exact. Un vis, acel jurământ.
Cu toate că două limbi pot avea un trunchi comun
mărturisesc că polona a crescut într-un mod aparte”

Soarele mai străluceşte şi iarna, căldura vine în valuri
lovind blând în burlane, ca un toboşar obosit
iar noi ne imaginăm o vară fără sfârşit;

când privirea mea-ntâlneşte peretele ciudat

strange papier-mâché maps of things: Pantopia
all put together with a sworn translator's hands,
a saddle for a horse with wings, Symphonic Street's
receding menu from the Happenstance Hotel,
a non-existent Moscow, or a Warsaw meant-to-be.
'Too old to travel, I make journeys of the mind...

what's left of my imagination is a good, I find,
companion and an even better guide. I've been
to places other people have looked forward to
wheres, whens they rather hoped they'd seen.'
I nod agreement as I also find these icons do
share with old Soviet reality a sense of déjà vu.

Written in English by the author.

bizare hărți din mucava ale lucrurilor: Pantopia
născută din mâinile unui traducător care a jurat, ca
o șa pentru un cal înaripat, Strada Simfonică, cu
meniul de altă dată de la Hotelul Împrejurare,
o Moscovă non-existentă, sau o Varșovie care-trebuia-să-fie
„Sunt prea bătrân pentru voiaje, călătoresc cu mintea...

firimiturile imaginației îmi sunt buni tovarăși
găsesc că și un foarte bun ghid. Am fost
prin locuri unde alții doar au visat
sau pe unde doar au sperat să ajungă.”
Dau din cap aprobator întrucât aceste icoane, îmi pare,
împărtășesc cu vechea realitate sovietică senzația de déjà vu.

Traducere Oana Crăciunescu.

Karen Kovacik
Warsaw Architect

Let there be modernism, he says, and in the radiant flat world
arising on his square of bristol, a cube shimmers.
Then balconies appear, and freshly waxed floors, and kitchens
still innocent of grease and smoke. Will he add
some tall cones of cedar or a brush tip of poplar?
Anything is possible beneath the thin gouache sky.

His own apartment is a wreck of central planning:
low ceilings, cracked tile, the orange linoleum
of some Seventies' utopia. Exposed wires
dangle in the hall, the lift reeks of garbage.
A Freudian billboard obscures the house number
with praise for a cigarette 'both strong and hard.'

How does he move between these realms?
What passport of intellect or spirit allows him

Karen Kovacik
Arhitect polonez

Să fie modernism, spune el, și astfel, în lumea plată de lumină
care se înalță pe petecul lui de bristol, licărește un cub.
Apar apoi balcoane și dușumele proaspăt ceruite și bucătării
neîmbâcsite încă de grăsime și fum. Va adăuga el oare
câțiva cedri conici înalți sau vârf de plop?
Orice este posibil sub pojghița de cer în acuarelă.

Propriul său apartament este total lipsit de plan:
Tavane joase, gresie crăpată, linoleum portocaliu
și utopic din anii '70. Fire neizolate
se leagănă în hol, ascensorul duhnește a gunoi.
Un panou freudian acoperă numărul casei
cu un elogiu adus unei țigări „tari și țepene”.

Cum reușește să treacă între aceste țărâmurî?
Ce pașaport al rațiunii sau spiritului îi permite

to forsake parabola and grid for this corridor
weeping with onions? On his screen,
Warsaw appears flat as paper, a page erased by fire,
before granite dreams of coalminers holding up the world.

Outside a cold rain, chimneys and pavement
the colour of tea, women hauling in stockings
from the balconies. I love the hand's provisional flourish,
before the first line, when anything can emerge –
even this Austrian market with suburban shoppers,
even this highrise of breakfast flakes, this Danube of soda.

Written in English by the author.

să abandoneze parabola şi grila pentru acest coridor
cu lacrimi de ceapă? Pe ecranul lui,
Varşovia apare plată ca o foaie, pagină arsă de flacăra,
dinaintea visurilor de granit al minerilor care sprijină lumea.

Afară cade ploaie rece, burlane şi pavaje
de culoarea ceaiului, femei ieşind din balcon
în şosete. Iubesc gestul provizoriu al mâinii
dinaintea primei lui linii, când totul este posibil –
chiar şi această piaţă austriacă cu clienţi provinciali,
chiar şi acest bloc din fulgi de ovăz, această Dunăre de suc.

Traducere Elena Mihu.

Andrew Fincham

Co mają tak za tak...

I opened my eyes.

Like the woman in Mickiewicz's 'Good Morning,' there were flies around my mouth, and it was not obvious if I was living or dead.

I dimly recalled some words of a late poetess: Death leaves Us homesick. Experience proving best to distrust pronouncements in poems which play with punctuation, especially near dawn, I pulled the pillow over my head.

And besides, I was sick of home.

The world is divided (according to some) into those who hate to travel and those who purport to love it. To the first, it's not clear where lies the thrill of waking up in a strange bed. For the second, some pursue an almost atavistic worship of the multi-labelled cabin trunk, carried by capped bell boys in hand-cranked lifts. The rest discover merit in

Andrew Fincham

Co mają tak za tak...

Am deschis ochii.

Asemeni femeii din „Bună dimineața” de Mickiewicz, îmi roiau muște în preajma gurii melepe buze și nu-mi era clar dacă sunt viu sau mort.

Mi-am adus aminte vag de cuvintele unei poete decedate: Moartea face să Ne fie dor de casă. Pentru că experiența demonstrează cel mai bine că nu trebuie să ne încredem în spusele poeziilor care se joacă cu punctuația, mai ales când se crapă de ziuă, mi-am tras perna peste cap.

Pe lângă asta, mă săturasem de acasă.

Lumea se împarte (după unii) în persoane care detestă să călătorească și persoane care suțin că le place la nebunie acest lucru. Cei dintâi nu prea văd care e bucuria să te trezești într-un pat străin. În al doilea caz, unii au cult aproape atavice al cuferelor cu multe etichet, cărate de hamali în lifturi cu manivelă. Restul sunt cei care simt că merită să

going unwashed whilst being eaten by mosquitoes on a Bangkok beach for a fiver.

Both sorts, it seems to me, are probably unhappy.

So my path into Warsaw (as subsequently recorded between my father's place of birth and mother's maiden name on a policeman's notebook in a hotel foyer) was unlooked for. It came about as a result of a telex that arrived on the mat of a London flat but which appeared to originate from beyond the grave:

HURRY – NEED ARRANGE FUNERAL - DINT

Not for the first time, I found I was bequeathed a slight feeling of guilt to fill the place of an aged relative. Perhaps I could have made more of an effort to keep in touch. The loneliness of a name on an annual Christmas card is suddenly weighed in the balance. Perhaps unconsciously, the thought of the departed's signature produces a subliminal reminder of testatory dispositions and the length of a visit shrinks before the sudden proximity of an inheritance.

So it was with my Great Uncle Dintenfass.

Born in the mists of time outside Tarnów, Uncle Dint had by his death become a living legend. Half believed and often out of this part by a

umble nespălați și să-i mănânce țânțarii pe o plajă din Bangkok pentru cinci lire.

După părerea mea, probabil că niciunul dintre aceștia nu este fericit.

Prin urmare, calea mea în Varşovia (aşa cum a fost înregistrată ulterior, între locul de naștere al tatălui meu și numele de fată al mamei mele, în carnetul unui polițist într-un hol de hotel) a fost neașteptată. A apărut ca rezultat al unei telegrame ajunse pe preșul unui apartament din Londra, dar care părea să-și aibă originea dincolo de mormânt:

REPEDE – TREBUIE PREGĂTIT ÎNMORMÂNTARE - DINT

Nu pentru prima oară, îmi era transmis un sentiment de vină pentru că am ocupat locul unei rude mai în vârstă. Aș fi putut să încerc să păstrez legătura. Singurătatea unui nume pe o felicitare de Crăciun este pusă brusc în balanță. Probabil, inconștient, semnătura răposatului aduce aminte de dispoziții subliminale testamentare, iar durata unei vizite se micșorează în fața apropierii bruște a unei moșteniri.

Așa s-a întâmplat și cu Dintenfass, fratele bunicului.

Născut în negura timpului în afara orașului Tarnów, unchiul Dint devenise o legendă vie prin moartea sa. Pe jumătate crezute și adesea

policeman, originally invoked by the cabbie, provided a neat twist when he took the side of the angel, and relieving the ugly world, his tales of Galician life reached back almost a century, and never failed to feature the great departed in whose subsequent successes my relative had taken a hand. One of the more elaborate storytellers of his age, it would seem that his age had finally told against him, and I counted the loss heavier than I had expected.

A certain closeness over the years had kept us from drifting apart, although we'd always lived at opposite ends of the continent. But since we'd neither spoken nor corresponded (seasonal greets excepted) in years, I was rather surprised to be summoned to serve in an executory capacity. The old boy must have remembered me after all.

And I consoled myself with that thought.

Several telexes and a Lot flight later I was a hot potato in a passionate game of exchange which took place about the revolving doors of the Hotel Sovietski. The main characters were an irate taxi driver, waving a sheaf of several million zloty (formerly in my

parcă de pe altă lume, poveştile sale despre viaţa din Galiţia cu aproape un secol în urmă, aveau totdeauna ca erou pe răposatul, la ale cărui succese ulterioare a contribuit ruda mea. Unul dintre cei mai sofisticaţi povestitori de vârsta lui, pare-se propria vârstă îi venise de hac, iar înfrângerea mi se părea mai dură decât mă aşteptam.

O anumită apropiere ne-a împiedicat să ne ignorăm unul pe altul, deşi locuiserăm întotdeauna în părţi opuse ale continentului. Dar pentru că nu ne mai vorbiserăm şi nici nu corespondaserăm de ani buni (cu excepţia felicitărilor de sărbători), am fost surprins să fiu somat în calitate de executor. Se pare că bătrânul şi-a adus aminte de mine, până la urmă.

Şi m-am consolet cu acel gând.

După câteva telegrame şi un zbor cu compania Lot, mă aflam stânjenit în mijlocul unui schimb de replici, care a avut loc în dreptul uşilor turnante de la hotelul Sovietski. Personajele principale erau un şofer de taxi mânios, fluturând un teanc de câteva milioane de zloţi

possession) and the receptionist, a most attractive girl whose vocabulary I understood to be surprisingly extensive from the browbeaten appearance it was imparting to her adversary. A walk-on of the better part of his fare, restored both me and my baggage to the bed-side of the doors.

‘Not a good man’ shrugged the beauty with a warning shake of the head, as if I were a child caught talking to a stranger. The officer of the law now proffered her the remains of my fare, of which she took the larger share and handed it to me with a satisfied smile which apparently closed the matter.

Ever since I’d trod the warm asphalt of Okęcie, I’d wondered why I was behind the wall. Of course, the wall was down, as evinced by the ease with which I’d acquired my visitor’s visa. But it had not been for long, and the tenements astride the widely-broken streets still had a coldish look to them, under a broad summer sun. I wondered how much had changed, and found I’d done so aloud.

‘Barbeque’ she said, her exquisite face momentarily withdrawn from the register.

Surprised, I asked if that was due to better weather. Or the availability of meat.

(care fuseseră ai mei) şi recepţionera, o fată foarte atrăgătoare al cărei vocabular mi s-a părut a fi surprinzător de vast, dacă era să judec după aerul intimidat al adversarului. O foarte scurtă apariţie pe scenă a unui poliţist, invocat de taximetrist iniţial, a oferit o răsturnare de situaţie când a luat partea îngerului şi, uşurându-l pe nesuferit de o bună parte din bani, m-a trimis, cu tot cu bagaj, de partea cealaltă a uşilor.

„Nu este un om bun”, a ridicat din umeri frumoasa, dând din cap în semn de avertizare, ca şi cum aş fi fost un copil prins vorbind cu un străin. Ofiţerul legii i-a oferit ce a rămas din banii mei, din care ea a luat partea mai mare, pe care mi-a dat-o mie cu un zâmbet satisfăcut, care, aparent, a încheiat discuţia.

Încă de când am păşit pe asfaltul cald din Okęcie, m-am întrebat de ce mă aflu dincolo de zid. Desigur, zidul căzuse, după cum demonstra uşurinţa cu care am obţinut viza de vizitator. Dar nu se întâmplase demult, iar casele de închiriat de pe străzile distruse încă arătau neprimitoare sub soarele cald de vară. M-a mirat cât de multe s-au schimbat şi-mi dădai seama că o făcusem cu voce tare.

— Grătar”, spuse ea, ridicându-şi pentru o clipă faţa fermecătoare din registru.

Surprins, am întrebat dacă se datora vremii bune. Sau faptului că exista carne.

‘Now there is barbeque. To buy in Galleria. Before, we have fire in summer, outside.’

She handed over a key. ‘Enjoy Warsaw Sobieski Hotel.’

‘Sobieski? You don’t pronounce it Sovietski, then?’ I began to suspect the cause of my circumspectious taxi tour.

‘Jan III Sobieski: King of Poland, Grand Duke Lithuania, Ruthenia, Prussia, Masovia, Samogitia, Livonia, Smolensk, Kiev, Volhynia, Podlasie, Severia, and Chernihiv. And maybe some other places.’

‘A rose by any other name...’ I proffered, in some confusion.

‘Szekspira. Romeo i Julia.’

I thanked her, bowed, and retreated.

The next morning I arrived early at the Filtrowa address of my late relative by the simple measure of securing the services of the hotel cab, and paced the quiet pavements in pensive mood awaiting the appointed time. Despite a succession of terse communications, I remained at a slight loss as to what, exactly, I was there to do.

— Acum există grătar. De cumpărat în Galleria. Înainte, făceam foc vara, afară.

Mi-a întins o cheie.

— Ședere plăcută la hotelul Sobieski din Varșovia.

— Sobieski? Deci nu se pronunță Sovietski? Începusem să-mi dau seama de motivul rutei ocolitoare cu taxiul.

— Jan III Sobieski: regele Poloniei, mare duce de Lituania, Rutenia, Prusia, Masovia, Samogitia, Livonia, Smolensk, Kiev, Volhynia, Podlasia, Severia și Cernihov. Și poate și alte locuri.

— Un trandafir, sub orice nume..., am aprobat, puțin confuz.

— Shakespeare. Romeo și Julieta.

I-am mulțumit, am făcut o plecăciune și m-am retras.

În dimineața următoare am ajuns devreme la adresa din Filtrowa a rudei mele decedate, grație taxiului hotelului, și m-am plimbat pe trotuarele liniștite, meditănd, în așteptarea orei stabilite. În ciuda unei succesiuni de comunicări lapidare, nu prea-mi dădeam seama pentru ce eram acolo de fapt.

But the sight of the elegant villa opened my eyes to a new world, one which ran less upon the loss of my Slavic relict than on personal gain, net of funerary expenses. I pictured a future where I would be educated and entertained in equal measure by the engagingly endowed Sobieski Juliet, a dream only broken when a dapper old fellow appeared from behind the high gate holding an iced tumbler in one grey-gloved hand and a small flask in the other.

‘When you find you’ve had as much as you want of the pavement,’ instructed my Uncle Dint with the slightest wink towards the bottle, ‘do come in and make yourself at home.’

It wasn't until two mornings later that I came to and had the chance to explain why my relative's appearance had caused me to faint. In falling, I'd struck my head upon some remnant of cast iron street-furniture in which that quarter is still rich, and the 'Returned to Life' party that Uncle threw in order to celebrate my discharge from hospital almost sent me back.

I was lying in bed, oblivious of the good morrow, when a tap on the door preceded his arrival bearing what appeared to be a medicinal

Dar priveliștea vilei elegante mi-a deschis ochii către o lume nouă, o lume căreia îi păsa mai puțin de pierderea relicvei mele slave decât de beneficiul personal net ce le revenea după cheltuielile pentru înmormântare. Îmi imaginam o lume în care voi fi educat și întreținut în egală măsură de Julieta de la Sobieski, fermecător înzestrată, visul fiindu-mi întrerupt de apariția, din spatele porții înalte, a unui cetățean în vârstă, ținând un pahar cu gheață într-o mână acoperită cu o mănușă gri și cu o sticlă mică în cealaltă.

„Când te vei fi săturat de trotuar, intră și simte-te ca acasă”, mă îndemnă unchiul Dint, făcându-mi un semn discret cu ochiul spre sticlă.

Abia după două dimineți mi-am revenit și am avut șansa să explic de ce apariția rudei mele mă făcuse să leșin. În plină cădere, mă lovisem la cap de o rămășiță de mobilier stradal din fontă, mobilier pe care îl găsești din plin în acel cartier, iar petrecerea dată în cinstea însănătoșirii mele de Unchiu' pentru a sărbători externarea mea din spital aproape că m-a trimis înapoi.

Stăteam în pat, fără să mă gândesc măcar la salutul de dimineață, când o bătaie în ușă a precedat sosirea lui, cu ceva în mână ce părea a fi un

preparation glowing greenly through a dim glass. He wrapped it in my shaking fingers.

‘Doctor’s orders!’

I drank it with a weak smile.

The pain arrived at my head, lungs and heart at the same time. I could speak but one word, and that weakly.

‘Water!’

The relative was reassuring.

‘Never water a “Prairie Fire”! Enough to turn St. Bruno a bishop!’ He saw an opening for digression, and slipped through. ‘But true *Chartreuse* illicitly *Illicium verum*. Perhaps it’s the tabasco, then, that’s ticklish...’

‘I’m on fire!’

‘You’re perhaps thinking of a flaming Sambuca?’

‘Coffee!’ It appeared to be my only hope.

‘*Sambuca con mosca*? With flies? Who gives a bean for health, hope and happiness, as they say...’

preparat medicamentos, care strălucea verzuliu printr-un pahar mat. Îl puse între degetele mele tremurânde.

— Ordinul doctorului!

L-am băut cu un zâmbet slab.

Durerea mi-a ajuns la cap, plămâni şi inimă în acelaşi timp. Am reuşit cu greu să scot o singură vorbă abia şoptită:

— Apă!

Ruda m-a liniştit.

— Nu bea niciodată apă după un „Prairie Fire”⁶! E de ajuns să-l transforme pe Sf. Bruno în episcop!

Găsi loc pentru o paranteză şi profită de ocazie. Dar un adevărat *Chartreuse* face *Illicium verum* ilegal. Poate e de vină sosul picant, e cam riscant...

— Am luat foc!

— Probabil te gândeşti la o Sambuca flambată?

— Cafea!

Părea a fi singura mea speranţă.

— *Sambuca con mosca*? Cu muşte? Cine dă doi bani pe sănătate, speranţă şi fericire, cum se spune...

⁶ **Prairie Fire:** o băutură din alcool tare şi sos iute.

He drew back the curtain and flooded the room with Warsaw summer sun.

‘Take care when mixing up your drinks my boy...’

‘I’m dying...’

He shook his head, gently.

‘No. I am.’

We met again at a rather delayed breakfast.

As I violated the crisp linen, my host entered the room and stood before the sideboard.

I spoke first.

‘I’m sorry I’m late.’

‘Not that I’m not?’

I rephrased.

‘I regret my delayed arrival.’

‘Not my early departure?’

‘I’m sorry I’m late.’

‘I’m not.’

‘I know...’

A tras draperia și a lăsat cu soarele de vară al Varşoviei să se reverse în cameră.

— Ai grijă cum amesteci băuturile, fiule...

— Mor...

Dădu din cap încetișor.

— Nu. Eu mor.

Ne-am întâlnit din nou la un mic-dejun cam târziu.

În timp ce „profanam” lenjeria de pat apretată, gazda mea intra în cameră și se propti înaintea bufetului.

Am vorbit primul.

— Scuză-mă că am întârziat.

— Și tu pe mine.

Am reformulat.

— Îmi cer scuze pentru apariția târzie.

— Nu pentru plecarea mea timpurie?

— Îmi pare rău că am întârziat.

— Mie nu.

— Știu...

‘I, too...’

There was an almost imperceptible pause.

‘Coffee?’

I accepted with a nod.

The toast crunched.

I was wondering how to approach the object of my visit with its subject when my relative jumped in with both feet.

‘I’m not unwell. I want you to know that. In fact, I’ve never felt fitter. I could give the legendary Galahad a run for his money.’

‘Sir Galahad: the perfect knight?’

‘The Honourable. But yes, on a good night. On the flat, of course. Never over the sticks.’

I let it drop. ‘So why the urgent summons for the funeral?’

Uncle Dint put down his cup with care.

‘You speak from the valley of youth. We on the summits of life see further. Perhaps our sleeping Knight, the massif Giewont, may see furthest of all. But of course, being asleep, rather than dead, the issue of a final resting place does not apply in his case.’

— Şi eu...

A urmat o pauză aproape imperceptibilă.

— Cafea?

Am dat din cap că da.

Pâinea prăjită crănţani.

Mă întrebam cum să abordez subiectul căruia i se datora vizita mea, când ruda mea s-a aruncat în discuţie cu ambele picioare.

— Nu mă simt rău. Vreau să ştii lucrul ăsta. De fapt, nu m-am simţit niciodată mai în formă. Aş putea să îl înving pe legendarul Galahad.

— Sir Galahad: cavalerul perfect?

— Chiar el. În nopţile mele bune. Pe teren drept, desigur. Niciodată peste obstacole.

Nu m-am mai putut abţine:

— Atunci de ce m-ai chemat aşa de urgent la înmormântare?

Unchiul Dint lăsa ceaşca jos, cu grijă.

— Tu vorbeşti din valea tinereţii. Noi, cei aflaţi pe culmile vieţii, vedem mai departe. Poate că muntele Giewont, cavalerul nostru adormit, vede mai departe decât toţi. Dar, desigur, fiind adormit şi nu mort, nu se pune problema unui loc de veci în cazul lui.

I waved aside the impermanence of the Tatras and indicated he should move on.

‘Let me paint you a picture.’

‘Our Polish nation’s history,’ began my Uncle Dint, ‘is something of a curate’s egg. And whilst we’re proud to celebrate the parts of it which have been excellent, it is only just to admit the claim that the bad has provided us with quite as much off which to live. At least for those whose roots to our soil have been replanted abroad. In that respect, we may be considered slightly Irish, but you never heard me say that.

‘Our history then, is part of our present, and because of this, part of our future, too. If we’re not very careful, we’ll be living our past until the end of time. But let that pass.

‘The slicing and dicing of politics by generals has minced us finer than a *foie gras*. I’m no champion of the ducks, unless I’m dining at Kamienne Schodki. – in fact I’d always prefer to hang a brace for a week or so – I find them more to my taste. *Chacun à son gout*. But perhaps no *gavage* has been more unpalatable than the diet on which

Nu am luat în discuție efemeritatea munților Tatra și i-am sugerat să meargă mai departe.

— Dă-mi voie să-ți ilustriez ceva.

— Istoria națiunii noastre poloneze, începu unchiul Dint, e un amalgam de contraste. Și în timp ce suntem mândri să sărbătorim părți ale istoriei care au fost excelente, corect este să recunoaștem că părțile rele ne-au oferit la fel de multe lucruri pentru care și din care să trăim. Cel puțin aceloră dintre noi ale căror rădăcini au fost transplantate în străinătate. Din punctul ăsta de vedere, putem fi considerați întrucâtva irlandezi, dar tu nu m-ai mai auzit spunând asta.

— Astfel, istoria noastră face parte din prezent și, din această cauză, face parte și din viitor. Dacă nu avem grijă, vom trăi trecutul până la sfârșitul vieții noastre. Dar să lăsăm asta.

— Tocarea politicii de către generali ne-a mărunțit mai fin decât pe un *foie gras*. Nu pot fi campion la vânat rațe dacă nu iau masa la Kamienne Schodki – de fapt, prefer să întind lațul o săptămână, două – sunt mai pe gustul meu. *Chacun à son gout*. Dar poate că niciun *gavage* nu a fost mai nedigerabil decât regimul pe care

we were force-fed after the last war. We were hungry, certainly. But perhaps it had been better to starve. But I digress.'

It was with a sense of foreboding that I noted, for the very first time, that my relative returned to the topic in hand before the season due. He sighed and began afresh.

'Do you remember a painter named Stanisław?' I shook my head. 'Stanisław Witkiewicz, the one who nearly went to America...'

'I never knew that. I thought he killed himself.'

'No, that was another painter named Stanisław Witkiewicz. I'm talking about his father.'

'Then no.'

'He nearly went to America. But he didn't. He stayed. Because he could not bring himself to leave.'

It sounded reasonable.

'But when your home has been lost, where can you hope to stay?'

I sympathised. Great Uncle Dint was, after all, a Galician.

'His son, of course, I knew in Warsaw.'

I feigned surprised.

'I advised him to travel after Jadwiga left us. But his glass was ever

am fost siliți să-l ținem după război. Eram înfometăți, cu siguranță. Dar poate era mai bine să murim de foame. Dar iar deviez de la subiect.

Am observat pentru prima dată, cu presimțire rea, că ruda mea a revenit la subiectul inițial mai repede decât era cazul. A oftat și a luat-o de la capăt.

— Îți aduci aminte de un pictor numit Stanisław?

Am dat din cap că nu.

— Stanisław Witkiewicz, cel care aproape a plecat în America...

— N-am știut asta. Credeam că s-a sinucis.

— Nu, ăsta era un alt pictor pe nume Stanisław Witkiewicz. Eu vorbesc despre tatăl lui.

— Atunci nu-l țin minte.

— Aproape că plecase în America. Dar nu a făcut-o. A rămas. Pentru că nu s-a putut hotărî să plece.

Suna rezonabil.

— Dar când rămâi fără casă, unde te aștepti să locuiești?

L-am înțeles. Până la urmă, fratele bunicului era galițian.

— Pe fiul lui, desigur, l-am cunoscut în Varşovia.

M-am prefăcut surprins.

— L-am sfătuit să călătorească după ce ne-a părăsit Jadwiga. Dar el nu vedea niciodată

half empty.’ The words appeared to remind my Uncle of something, for he turned his back momentarily to reappear with his cup refreshed.

‘He fell to pieces when Stalin’s piglets came. So they buried him – for a while. Then they dug him up.’ He looked at me with an intensity I’d seldom seen. ‘...Yes, they dug him up. Someone apparently wanted to move him to Zakopane. Well, why not, you may feel?’ I shrugged.

‘They dug him up and shipped him down from the back end of beyond. Because they thought he should be buried at home.’

He drained the cup. There was more to come.

‘Not too long ago, some fellows took a look at what was left inside the coffin. And found his were the remains of some Ukrainian woman.’

The cup rattled in the saucer.

‘That’s not going to happen to me.’

Breakfast was over.

Sometime later we were strolling along the thoroughfare which links Warsaw’s New Town to the Old, and it was perhaps a succession of

decât jumătatea goală a paharului.

Cuvintele păreau să-i fi amintit unchiului meu de ceva, pentru că s-a întors o clipă cu spatele, iar când reveni cana îi era din nou plină.

— A fost distrus când au venit purceii lui Stalin. Aşa că l-au îngropat – pentru o vreme. Apoi l-au dezgropat.

M-a privit cu o intensitate pe care rar am mai văzut-o.

— ...Da, l-au dezgropat. Aparent cineva voia să-l mute la Zakopane. Şi de ce nu, în fond?

Am ridicat din umeri.

— L-au dezgropat şi l-au adus înapoi din lumea de dincolo. Pentru că ei considerau că trebuie înmormântat acasă.

A golit cana. Mai avea de povestit.

— Nu cu mult timp în urmă, nişte tipi au aruncat o privire să vadă ce a mai rămas în sicriu. Şi au descoperit că rămăşiţele aparţineau unei femei ucrainene.

Cana zăngăni pe farfurioară.

— Mie asta nu trebuie să mi se întâmple.

Micul dejun luase sfârşit.

Ceva mai târziu ne plimbam liniştiţi pe artera principală care leagă Oraşul Nou din Varşovia de Oraşul Vechi şi probabil succesiunea de

signs offering *kaczka pieczona z jablkami* that got my Great-Uncle back in the hunt.

‘An apple a day keeps the Doctor away!’ he opined, as we gained the square. I refrained from comment. ‘But duck can bring a surprise... It’s all in the name.’

From his youth, he said, he had been alert to the potential of names and indeed, used many in his early experiences as a boarder dossing amongst the lesser inhabitants of the *haut monde*. His predilection for the *nom de plume* extended to his collection of passports, of which he kept a selection issued by several authorities and which ascribed to him a selection of both nationalities and names.

‘Horses for Courses’ he would say, as we approached a border. And it must be admitted that I never once saw him flourish documentation without being whisked off to what he would later describe as the VIP suite under some kind of guard of honour, more often than not armed.

In the manner of names, Uncle divulged (as we took coffee in a café under the fixed gaze of an iron basilisk while watching children splash in the Siren’s gutter), that he had once fallen heavily under the influence of a clear-sprung philologist from Białystok, part of whose *Lingwe uniwersala* he’d found on a park bench in Veisiejai when

plăcuțe pe care scria *Kaczka pieczona z jablkami* a fost cea care l-a dus pe fratele bunicului înapoi la vânătoare.

— Un măr pe zi de doctor te va păzi! spuse, în timp ce ne apropiam de piață. M-am abținut de la comentarii.

— Dar rața îți poate face surprize... Numele o spune.

Încă din tinerețe, spunea el, era atent la potențialul numelor și într-adevăr a folosit multe în experiențele sale de elev de internat dormind printre locatarii mai puțin însemnați din *haut monde*. Predilecția sa pentru *nom de plume* se vădea în colecția de pașapoarte, din care a păstrat o selecție de pașapoarte emise de diverse autorități și care îi atribuiă o selecție atât de naționalități, cât și de nume.

— Fiecare cu ce i se potrivește, zicea el atunci când se apropia o graniță.

Și trebuie precizat că nu l-am văzut niciodată etalându-și documentele fără a se face nevăzut imediat în ceea ce mai târziu avea să descrie drept un apartament VIP, cu un fel de gardă de onoare, cel mai adesea înarmată.

În ceea ce privește numele, unchiul a divulgat (în timp ce beam cafea la o cafenea sub privirea fixă a unui basilisc de fier în timp ce ne uitam la copii cum se bălăceau în fântâna statuii Sirenei), că odată a fost puternic influențat de un filolog ad-hoc din Białystok, a cărui *Lingwe uniwersala* (parte din ea) o găsisse pe o bancă în parcul din Viesiejai, pe când pândeau

stalking duck. He'd spotted what appeared to be a party of three shovelers, when his attention was drawn to a striking fellow with a most luxuriant beard but not a trace of hair on his head.

Suspecting a disguise, and sensing a fellow *anasophile*, my relative approached the beaver in a roundabout manner and introduced himself as Thomas Thorsteinsson, then his favoured alias when inside the Russian Empire. The fellow replied in kind, indicating that he went under the name of Lyudovik, named Eliezer (although the certificate used the Yiddish form Leyzer).

Uncle Dint was on the point of constructing a pleasantry concerning the practice of Christian names, when the beard continued:

'However, I have only today decided to be known as Lazar, putting aside forever the gentile connection. If I tell you I have also decided to renounce the patronymic Markovich, you will no doubt recognise that I have undergone a most thorough revision of conventions of conversational address.'

'Call me Tom,' opened Uncle Dint, offering his hand.

'Call me Ludo,' said the Beaver.

Their subsequent lunch was memorable. Whilst introducing his new friend to the *Provençal pistou*, Uncle explaining that the sauce was

rațe. Observase un grup de trei rațe, când atenția i-a fost atrasă de un tip șocant, cu o barbă bogată, dar fără fir de păr pe cap.

Suspectând că bărbosul e și el un *anasophile* deghizat, ruda mea s-a apropiat de el pe ocolite și s-a prezentat ca fiind Thomas Thorsteinsson, pseudonimul lui preferat la momentul acela, atunci când se afla pe teritoriul Imperiului Rus. Bărbosul i-a răspuns în aceeași manieră, indicând faptul că poartă numele de Lyudovik, numit Eliezer (deși pe certificat figura forma idiș, Leyzer).

Unchiul Dint era pe cale să facă o glumă legată de practica numelor creștine, când tipul cu barbă a continuat:

— Totuși, abia azi am decis să fiu cunoscut drept Lazăr, înlăturând pentru totdeauna asocierea cu numele creștin. Dacă vă spun și că am decis să renunț la numele patronimic, Markovich, veți observa fără îndoială că am efectuat o revizuire totală a convențiilor de adresare conversațională.

— Spuneți-mi Tom, se oferă unchiul Dint, întinzându-i mâna.

— Spuneți-mi Ludo, spuse bărbosul.

Prânzul ce a urmat a fost memorabil. În timp ce îi explica noului său prieten ce-i aia *Provençal pistou*, explicându-i că sosul era de fapt

essentially *pesto* without the seeds of the *pinus*, he found his companion's attention compelled towards clarifying their mode of communication rather than clearing his plate.

'I explained to him it was merely a simplified set of common ingredients, mixed up.' He kept repeating, as we were eating, 'near *pesto*.' He wrote it down several times. It was only as the meal drew to a close I found he'd anagramatised it.

And that's how Uncle Dint got Dr. L.L. Zamenhof started in the Esperanto business.

The talk of lunch moved us swiftly across the market square to top of the stone steps and a table at the Uncle's favoured source of roasted duck with apple.

'Of course, he really changed his name to avoid confusion with his brother, the sawbones Dr. L. Zamenhof,' he said as the waiter uncorked a most reasonable *rosé* and retired.

'I don't quite see...'

'You're not a philologist – the second L makes all the difference in the world. Think of the Welsh.'

pesto, fără semințe de *pinus*, unchiul observă că tovarășul lui era de fapt preocupat să clarifice modul de comunicare, mai degrabă decât să-și golească farfuria.

— I-am explicat că era doar un amestec simplificat de ingrediente obișnuite, amestecate. El tot repeta, în timp ce mâncam 'aproape *pesto*'. A și scris-o de câteva ori. Doar când masa era pe sfârșite, mi-am dat seama că anagramatizase cuvântul.

Și așa l-a inițiat unchiul Dint pe Dr. L.L. Zamenhof în ideea de Esperanto.

Discuția despre masa de prânz nefăcut să traversăm scuarul și să urcăm tocmai în capul treptelor de piatră, să ne așezăm la o masă în localul preferat al Unchiului când avea chef de rață cu mere la cuptor.

— Evident, și-a schimbat numele, de fapt, pentru a evita confuzia cu fratele său, chirurgul Dr. L. Zamnehof, zise el în timp ce chelnerul deschise sticlă de *rosé* convenabilă și se retrase.

— Nu prea înțeleg...

— Nu ești filolog. Al doilea L este cel mai important. Gândește-te la galezi.

‘This square’ he expanded, ‘always serves to remind me it’s about time to return to Krakow.’ He gave small sigh. ‘Perhaps I should be buried there?’

‘Amongst the kings?’

‘Some of them. Of course, there’s no house of Mickiewicz there – I can highly recommend the beer in the cellar as an essential part of any Warsaw visit. But do mind the steps. But on the whole, there’s a spirituality about that city which we somehow failed to carry here when we took over the capital. Or it was lost in the intervening four hundred years.’

‘Perhaps it will come back?’

‘Time will tell.’

He looked thoughtful.

‘Zamenhof, of course, remained a true Pole.’

‘How does one tell that?’

‘Language. I remember he wrote to me a little after that first lunch. If I recall correctly he said “*Mia gepatra lingvo estas la rusa; sed nun mi parolas pli pole...*” Or words to that effect.’

I sipped the wine in silence.

‘Cat got your tongue?’ Uncle Dint was playful. ‘Or is it more a case of

— Piața asta, adăugă el, întotdeauna îmi aduce aminte că e timpul să mă întorc la Cracovia, spuse el oftând. Poate ar trebui să fiu îngropat acolo.

— Printre regi?

— Unii dintre ei. Acolo nu au o casă a lui Mickiewicz, din păcate. Aș putea recomanda berea de la cramă ca parte esențială a unei vizite în Varşovia. Dar să ai grijă la trepte. Dar, orașul are o spiritualitate pe care noi nu am reușit să o aducem aici când am preluat controlul asupra capitalei. Sau s-a pierdut în cei patru sute de ani ce au urmat.

— Poate o vom regăsi?

— Rămâne de văzut.

Părea îngândurat.

— Zamenhof, bineînțeles, a rămas un polonez adevărat.

— Cum îți poți da seama?

— Limba. Îmi aduc aminte că mi-a scris puțin după acel prim prânz. Dacă îmi aduc bine aminte, a zis „*Mia gepatra lingvo estas la rusa; sed nun mi parolas pli pole...*” Sau ceva de genul acesta.

Am sorbit vinul în liniște.

— Ți-ai înghițit limba?

Unchiul Dint era glumeț.

Wittgenstein's seventh proposition?' I nodded incomprehension.

'Of course, we can still count on the old place to turn out capital chaps when we need them.'

I asked him who he was talking about, wishing at the same time I might clarify 'what.'

'Young Karol Wojtyła.'

I remained blank.

'Christian Karol – the keenest keeper in Wadowice! I helped him chose his first pair of boots. They're going to make him a saint, you know. Santo Subito! And rightly so.'

'You're not referring to the Pope?

'Quite right my boy. No-one here has stopped calling him that. Jan Paweł II will always be the Father for us.'

'You knew him?' I was incredulous.

'Of course. He was a Galician. We were practically neighbours.' Great Uncle Dint beamed, as he always did at a mention of his homeland.

'What's that about boots?'

— Sau mai degrabă e vorba de a şaptea afirmaţie a lui Wittgenstein?

Am încuviinţat, nepricepând nimic.

— Bineînţeles, locul acela încă produce indivizi de toată lauda – când avem nevoie de ei.

L-am întrebat despre cine vorbea, sperând în acelaşi timp să mă lămurească şi despre ce vorbea.

— Tânărul Karol Wojtyła.

Tot nedumerit eram.

— Christian Karol – Cel mai grozav portar din Wadowice! L-am ajutat să îşi aleagă prima pereche de ghete. O să îl facă sfânt! Santo Subito! Şi pe bună dreptate.

— Doar nu te referi la Papă?

— Bineînţeles, băiete. Nimeni de aici nu a încetat să îi zică aşa. Jan Paweł al II-lea va fi mereu Părintele pentru noi.

— Îl cunoşteai?

Nu-mi venea să cred.

— Bineînţeles. Era galiţian. Eram vecini, practic.

Unchiul Dint radia, ca de obicei, când venea vorba de ţara lui natală.

— Ce era cu ghetele?

‘I remember most clearly. He was outside a cobbler’s on Waska, admiring the wide selection of natty footwear. I advised him most strongly: it’s not the upper you need to think about. It’s the strength of the sole.’

I coughed slightly.

‘And the importance of dubbin. I like to think he remembered that.’

And that’s how Uncle Dint got Karol Wojtyła out of the goal-saving business.

The sun was still high in the sky as we strolled back home, in the fumes of the traffic from the old buses, as we left the New World and headed along Jerozolimskie.

‘Jerusalem’s no good for Popes, now, of course.’ Uncle mused as we came in sight of the Palace of Culture. ‘Of course, they buried him in the Vatican. At least they popped on the shelf where the Blessed John XXIII used to be. And that was because they’d made a space by

— Îmi aduc perfect aminte. Era afară în fața unui cizmar în Waska, admira numărul mare de pantofi eleganți. I-am zis răspicat: Nu partea de sus trebuie să te intereseze. Talpa să fie solidă.

Am tușit scurt.

— Și crema de ghete. Eu cred că a ținut minte ce i-am zis atunci.

Și uite așa l-a scos unchiul Dint pe Karol Wojtyła din poziția de apărare a porții.

Soarele era încă sus pe cer când ne întoarserăm agale spre casă, prin gazele de eșapament din trafic, venind de la autobuzele vechi. Am lăsat în urmă Lumea Nouă și am luat-o de-a lungul străzii Jerozolomskie.

— Acum, Ierusalimul nu mai este bun pentru Papi, bineînțeles, remarcă unchiul când am ajuns la Palatul Culturii. L-au îngropat la Vatican, bineînțeles. Cel puțin l-au așezat acolo unde era odată Sfântul Ioan al XXIII-lea. Fiindcă-l mutaseră pe acela înăuntru, de se făcuse un loc.

moving him indoors. So you see, there is no knowing when they'll try and move him on. Bring him home. Or a part of him. It must be a worry.'

We stepped aside the main road to skirt towards Uncle's home, along Nowogrodzka, with the sound of various instruments floating from open windows in the sudden quiet of the evening.

'You look like you're in need of a rest,' my relative informed me as we drew alongside a bustling café. Parking me on a small table outside, he disappeared inside, returning quite some time later with two large glasses of beer. 'I had to have a word with Stash,' he said, as if by way of explanation. 'First class fellow – knows everybody worth knowing. Never forgets.' He took a draught of beer. 'But he can go on, rather.'

We sat drinking in the evening. I felt I was beginning to understand why I was there.

'You think we need some sort of Sepulchre?'

Uncle Dint looked grave. He produced a long cigar, and cut it with deliberation.

Aşa că, vezi tu, nu se ştie când vor încerca să-l mute mai departe. Aduceţi-l acasă. Măcar o bucată din el. Asta trebuie că le cam dă bătaie de cap.

Ne-am depărtat de şoseaua principală pentru a scurta drumul spre casa unchiului, pe strada Nowogrodzka. Prin geamurile deschise, în liniştea neaşteptată a serii, se auzeau tot felul de instrumente.

— Se pare că ai nevoie de odihnă, mă informă ruda mea în timp ce ne treceam pe lângă o cafenea aglomerată. M-a lăsat afară, la o măsuţă, şi a dispărut înăuntru, şi s-a-ntors după puţin timp cu două pahare mari de bere.

— Am avut ceva de discutat cu Stash, mi-a explicat. Un tip formidabil – ştie pe toată lumea bine. Nu uită niciodată.

Luă o înghiţitură de bere.

— Dar poate trece peste.

Am stat şi am băut toată seara. Simţeam că încep să înţeleg de ce eram acolo.

— Crezi că avem nevoie de un loc special pentru îngropare?

Unchiul Dint părea serios. Şi-a scos un trabuc lung şi l-a tăiat cu mare grijă.

‘Walled in?’ He lit a match, and began to rotate the tip, cultivating the flame.

‘You’d feel imprisoned?’ I was not entirely surprised.

‘Use your head. Stone walls do not a prison make. Poe faced his fears. Although I believe he had a bell installed.’

‘Do you have any strong feelings about the afterlife?’ I felt I should ask.

‘There’s no smoke without fire.’ He shook the match and his head. ‘Cervantes: a genuine Montecristo – one can count on that...’

He appeared to be approaching contentment.

‘I remember the smoke from the torches in the Rynek at Kraków the night they brought Our Lady of Fátima round on a tray. I was dining with a young woman in a curtained booth at Wierzynek, on tinned peas and a steak which appeared to have been acquired in 1364, while beyond the windowpane, amidst the snow, thousands paraded in hats and scarves and glory in their hearts. We descended to take a better look, and stepped into a cloud of love. It was most disconcerting. But it was most definitely the case.’

— Zidit, adică?

A aprins un chibrit şi a început să-l rotească măbind flacăra.

— Te-ai simţi întemniţat?

Nu mă miram deloc.

— Gândeşte-te singur. Zidurile de piatră nu fac o închisoare.

Poe a trecut peste temerile lui. Deşi cred că şi-a pus un clopot.

— Te gândeşti la viaţa de după? l-am întrebat.

— Nu iese fum fără foc.

A scuturat băţul de chibrit şi a dat din cap că nu.

— Cervantes: un veritabil Montecristo – poţi fi sigur de asta...

Părea că ajunge unde voia.

— Îmi aduc aminte de fumul de la torţele din Rynek din Cracovia, în noaptea în care au adus statuia Fecioarei Maria din Fatima pe o tavă. Luam cina cu o tânără femeie într-un separeu, la Wierzynek, mazăre la conservă şi friptură care părea veche din 1364, în timp ce dincolo de fereastră, în mijlocul zăpezii, mii de persoane măşăluiau cu pălării şi eşarfe şi inimi avântate. Am coborât să vedem mai bine şi am călcat drept în norul de iubire. Eram năucitor. Dar cu siguranţă aşa a fost.

He looked almost serious for a moment, and tapped the end of the cigar.

‘Ashes to ashes.’

He motioned to the bar tender, who returned almost immediately with brimming glass which sparkled in the late sun.

‘It’s the fate of poets, I suppose, to die unread. From Ned Beg to poor old Edward King, he of the watery bier.’ He took a long sip.

I noted that my Uncle seemed fixated with death. But there seemed no good reason.

‘You seem bitter?’

‘That’s putting it mildly.’

‘Why?’

‘Do not go into that gentle night.’

‘Into the light?’

‘It’s not the light or bitterness which ails me.’ He leaned forward confidentially. I sensed the moment had come.

‘I don’t want to be the lately parted,’ he whispered.

‘The late departed? It comes to us all.’

‘Not parted it doesn’t.’ He came closer still. ‘I don’t want anyone interfering with my privacy, once I’m gone.’

Avu o clipă de tristețe și își scutură trabucul.

— Cenușă din cenușă.

Făcu un semn barmanului, care s-a întors imediat cu un pahar plin ochi, ce strălucea în soarele apune.

— Este soarta poezilor, să moară necitiți, presupun. Începând cu Ned Beg până la sărmanul Edward King, care și-a aflat mormântul pe fundul mării.

Luă o înghițitură zdravănă.

Vedeam că unchiul meu părea să aibă o idee fixă cu moartea. Dar nu părea a avea vreun motiv întemeiat.

— Amărât?

— Mult mai rău.

— De ce?

— Nu te duce-n noapte.

— Preferi lumina?

— Nu lumina sau amărăciunea mă chinuie.

S-a aplecat către mine confidențial. Am simțit că a sosit clipa.

— Nu vreau să ajung decedat, a șoptit el.

— Decedat? Toți ajungem acolo.

S-a apropiat și mai tare.

‘I’m sure your papers...’

‘I’m not referring to them. The family jewels...’ he nodded significantly, pointing under the table. For a moment I had a vision of riches undreamed, before, with a sinking sense of embarrassment, I realised the relative was indicating his crotch.

‘Think of old Adam “Three Graves” Mickiewicz. What was left of him after they’d dug him up from Istanbul?’

‘Istanbul? I thought he was disinterred from Paris?’

‘That was the second time. Montmorency. And now he’s in Krakow. How can anyone be certain that he’s.. ALL THERE...?’

There was a manic look in the relative’s eye, and I decided desperate measures were called for.

‘I’ll see to it.’

I held his gaze, stronger than the basilisk, and I could see in the fading light that it was as if a great weight had been taken from my Great Uncle Dintentfass.

For the last time that day, he beckoned the waiter.

‘We need a stiff one.’

— Nu vreau să mă deranjeze nimeni după ce m-am dus.

— Sunt sigur că hârtiile tale....

— Nu mă refer la ele. Bijuteriile familiei... dădea din cap în mod semnificativ, arătând sub masă. Pentru un moment am avut o viziune a unor bogății inimaginabile, și, înainte să mă afund în sentimentul de rușine, mi-am dat seama că ruda mea îmi indica pelvisul.

— Gândește-te la bătrânul Adam „Trei Morminte” Mickiewicz. Ce a mai rămas din el după ce l-au dezgropat de la Istanbul?

— Istanbul? Credeam că a fost exhumat la Paris...

— Asta a fost a doua oară. Montmorency. Iar acum este în Cracovia. Cum poate fi cineva convins că e... că este CU TOTUL ACOLO...?

Ruda mea avea o privire stranie și am hotărât că trebuie să fac ceva.

— Mă apuc eu.

L-am privit în ochi, mai fix decât ar face-o un bazilisc, și, în aerul înserării, am simțit că s-a luat o mare povară de pe umerii unchiului Dintentfass.

Pentru ultima dată în acea zi, făcu semn cu mâna ospătarului.

— Dă-ne ceva tare.

Written in English by the author.

Traducere MTTL.

Jennifer Robertson

Mamudov's Caravan

(Can warm hearts beat beneath tailored suits?)

'Seven thousand miles from east to west:
seven thousand miles in heat and dust –
from Kirghizia through Kazakhstan
I ride in a gypsy caravan.'
In the ministry in Warsaw officials sat mute.
Can warm hearts beat beneath tailored suits?
'From Kirghizia through green Ukraine
I follow the footsteps of Tamerlaine.
Tamerlaine brought war; my mission is peace.
I go to his monument in far Par-is.
My passport is valid – my name's Mamudov.
I ride in a wagon daubed with doves.
I invited my friend and my lad of sixteen.

We harnessed two horses, Beauty and Queen.
We stored our documents, visas and stamps,

Jennifer Robertson

Caravana lui Mamudov

(Pot inimi mari să bată sub haine de comandă?)

„Șapte mii de mile de la est la vest:
șapte mii de mile pe arșiță și-n praf –
de la Kirghizia prin Kazakhstan
Un drum făcut într-o caravană de țigani.”
În minister la Vașovia oficialitățile stau mute.
Pot inimi mari să bată sub haine de comandă?
„Din Kirghizia, prin verdea Ucraină,
merg pe urmele lui Tamerlan.
Tamerlan a dus războaie; pacea este misiunea mea.
Merg la al lui monument în îndepărtatul Par-is.
Am pașaport valabil – mă numesc Mamudov.
Călătoresc într-o căruță mângălită cu porumbei
Mi-am invitat și prietenul și flăcăul de șaisprezece ani.

Am înhămat doi cai, Frumoasa și Regina.
Ne-am pus deoparte documente, vize și ștampile,

put oats in our sacks, oil in our lamps.
We set off from home on the first of May,
travelling horse power all the way.
‘Peace to the world!’ I wrote on the van.
‘Miru mir’ in Cyrillic – read it who can!
The Board of Agriculture shook troubled heads.

In his kaftan woven with gold and red threads
Mamudov looked – well, exotic. High hat and fur boots
contrasted strangely with high tech and grey suits.
‘Look out of the window: red and gold leaves
gleam bright as the domes of ancient Kyiv.
Fifty years I saluted tyranny’s flags.

Politicians wear beaver; citizens rags
‘So, seven thousand miles to the Polish border...’
‘We can’t let you through. Your passport’s in order,
your horses are not. Go back to Brest.
Strict sanctions ban livestock imported west.’
‘Rules never deter heirs of Tamerlane!

am pus nişte ovăz în saci, gaz în lămpi.
Am plecat de-acasă în prima zi de mai
Călătorind cu doi cai putere cât ne-a fost drumul.
«Pace lumii!», am scris pe coviltir.
«Miru mir» cu chirilice – să citească cine poate!”
La Ministerul agriculturii au dat din cap încurcaţi.

În al lui caftan ţesut cu fir roşu şi fir de aur
Mamudov arăta – grozav, exotic. Căciulă-naltă şi-ncălţări de blană
contrastau curios cu costumele gri şi high tech.
„Priviţi afară, pe fereastră: frunze aurii şi roşii
strălucesc-lucesc asemeni străvechilor domuri din Kiev.
Vreme de cincizeci de ani am salutat drapelele tiraniei.

Politicienii poartă blană de castor; cetăţenii, zdrenţe.
„Aşadar, şapte mii de mile până la graniţa cu Polonia...”
„Nu vă putem lăsa să treceţi. Paşapoartele vă sunt în regulă,
caii, nu. Înapoi la Brest.
Sancţiuni stricte interzic animalele importate din vest”
„Legile n-au ţinut nicicând în loc pe moştenitorii lui Tamerlan!

I left my small convoy, boarded a train.
No fare was needed; they let me ride free
and directed me here. Will you help me?’
Internet access alerted Berlin.
‘Sorry, Mamudov, they won’t let you in.’
‘Then I’ll harness myself, my son and my friend –
we will drag our van to our journey’s end.
Once in Ukraine, one still summer night,

I had reason to rise, gave a robber a fright.
He could have stolen our horses, had us all killed.

He said so himself, but his kind heart prevailed.’
Posteriors shifted on padded chairs.
The director spoke, ‘These white hairs
and my branded arm witness the wounding of war.
Let’s not hinder a peace mission which has travelled so far.’
Her deputy nodded, ‘Energy conservation, of course

Am părăsit micul convoi, m-am urcat în tren.
N-a trebuit să plătesc bilet; m-au lăsat să merg pe gratis
și m-au îndrumat înapoi. Vreți să m-ajutați?”
Accesul la internet a alertat Berlinul.
„Ne pare rău, Mamudov, nu te lasă să treci.”
„Atunci ne vom înhăma noi înșine, eu, fiul și-al meu prieten –
vom trage de căruța noastră pentru a ne-ncheia călătoria.
Odată ajunși în Ucraina, într-o noapte-ncremenită de vară,

Un anume motiv m-a făcut să mă ridic, am băgat în sperieți un hoț.
Ne-ar fi putut lua caii, ne-ar fi omorât pe toți.

Își spuse el, dar a lui inimă mare triumfă.”
Posteriori s-au foit pe scaune căptușite
Directoarea vorbește, „Păru-mi cărunț
și brațul însemnat martore sunt ale traumei de război.
Haideți să nu prejudiciem o misiune de pace care a ajuns atât de
departe.”
Asistenta ei încuviință din cap, „Conservarea energiei, fără-ndoială

What could be more ecologically sound than a horse?
I vote we help Mr. Mamudov reach the German border
by lending him horses right to the Oder.’
The director continued, ‘Like an unwanted guest,
Tamerlaine invaded our land, laid cities to waste,
but Mamudov’s nags saved peasants much toil –
seven thousand miles of fertilised soil.

‘Fat cabbages, onions, beets and green beans:
what profusion for farmers where those horses have been!
My colleagues drive limousines, ride business class.
Our guest brings benevolence. I say: let him pass.’
E-mails from Warsaw open the way;
Mamudov speeds on to the Champs-Élysées
with his colourful convoy; while in clover in Brest
Beauty and Queen enjoy strict sanctioned rest.

Written in English by the author.

Ce poate fi mai sănătos din punct de vedere ecologic decât un cal?
Votez să-l ajutăm pe Dl. Mamudov s-ajungă la granița cu Germania
împrumutându-i cai până la Oder.”
Directoarea continuă, „Asemeni unui musafir nedorit
Tamerlan ne-a invadat teritoriul, a făcut praf orașe,
dar mârțoagele lui Mamudov i-a scutit pe țărani de-o bătaie de cap –
șapte mii de mile de teren fertilizat.

„Verze frumoase, cepe, sfeclă, fasole verde:
ce belșug pentru țărani pe unde au trecut acei cai!
Colegii mei conduc limuzine, se deplasează cu business class
Oaspetele nostru vine cu bună intenție. Eu spun: să treacă.”
E-mail-uri de la Varşovia își fac intrarea;
Mamudov gonește către Champs-Élysées
el și-al lui convoi colorat; huzurind prin Brest
Frumoasa și Regina se bucură de o odihnă strict sancționată.

Traducere Dana Călinescu.

James G. Coon

Borowski Finds His Groove

Adamski exited his room at the Europejski Hotel and headed for the broad stairs spiralling down to the lobby. Passing a corner alcove, he noted the familiar figure of a man he called ‘the Scribe.’ Perched atop a lanky frame, the Scribe’s shining half-dome head anchored a cascade of frizzy gray hair straining past his shoulders from the sides and back. He sported wire-rimmed glasses, heavy black leather shoes (in desperate need of polishing), a musty grayish-greenish sweater with matching greenish-grayish corduroy trousers, and a serious mien.

The Scribe hovered over an immense riot of folio papers that stretched across the coffee table and over several chairs before finally spilling onto the floor. Standing guard over this scrum of handwritten text were two weather-beaten leather satchels and an equally ancient leather book bag. A lonely cigarette of dubious provenance smouldering in an old metal ash tray completed the picture.

James G. Coon

Borowski își găsește inspirația

Adamski își părăsi camera de la hotelul Europejski și se îndreptă către scările largi ce coborau în spirală până în foaier. Trecând pe lângă o nișă, observă silueta familiară a unui om căruia i se spunea „Scribul”. De pe creștetul lucios al Scribului, aflat deasupra unui trup lung și subțire, cobora o cascadă de păr grizonat și cârlionțat către umeri și spate. Purta ochelari cu rame de sârmă, niște ghete din piele neagră (care ar fi trebuit date cu cremă), un pulover gri-verzui vechi la care asortase o pereche de pantaloni raiți de aceeași culoare și arbora o mină serioasă.

Scribul era aplecat deasupra unui teanc enorm de hârtii format în-folio. Acestea erau răsfirate pe măsuța de cafea și pe câteva scaune, întinzându-se, în cele din urmă, pe podea. Două rucsacuri de piele învechite și o geantă de cărți la fel de uzată încadrau această dezordine de pagini scrise de mână. Tabloul era completat de o singură țigară de proveniență dubioasă, care mocnea într-o scrumieră veche de metal.

As Adamski rounded the corner, the Scribe looked up from his papers and nodded curtly. Adamski replied with a wink and a nod before beginning his descent to the lobby.

During that short journey he pondered the curious role played by ‘-ego’ in the Polish language and amused himself with the thought of being a ‘noun declining.’

In due course, Adamski arrived in the lobby fully de-clenched and headed for the bar where he slowly lowered his modest bulk onto a waiting sofa. ‘Ahhhh,’ he sighed, ‘the body of my work has never before rested upon such a reassuringly sound and comfortable platform.’

Almost immediately, the waitress arrived with his customary double espresso and mineral water with gas and placed it, along with a fresh ashtray, on the coffee table in front of him, garnishing his order, as always, with a wry grin and a wink at no extra charge. Now fully supplied, Adamski fired up a cheroot and waited patiently for the evening's show to begin.

It was already past twilight when Roman Borowski brushed a light dusting of snow from a bench in Łazienki Park. He had come to

Când Adamski ajunse în dreptul nișei, Scribul își ridică ochii din foi și îl salută scurt. Adamski îi răspunse clipind din ochi și încuviințând, după care începu să coboare spre foaier.

În drum medită la rolul bizar pe care îl avea „-ego” în limba polonă și se amuză la gândul că era o particulă care ajută la declinarea unui substantiv.

Adamski ajunse în hol la timpul potrivit, extrem de degajat și se îndreptă către bar, unde își lăasă încet trupul îndesat pe o canapea.

— Ah, oftă el. Trupul muncii mele nu s-a mai odihnit niciodată pe o suprafață atât de consistentă și de confortabilă.

Chelnerița sosi aproape imediat cu un espresso dublu și o apă minerală carbogazoasă – comanda lui obișnuită. Le așează, împreună cu o scrumieră proaspătă, pe măsuța de cafea din fața lui, și însoți, ca de obicei, comanda, cu un zâmbet misterios și făcându-i cu ochiul, din partea casei. Având tot ceea ce îi trebuia, Adamski își aprinse o țigară de foi și așteptă răbdător să înceapă spectacolul din acea seară.

Trecuse de ceasul înserării. Roman Borowski curăță o ușoară urmă de zăpadă de pe o bancă din parcul Łazienki. Venise la Varșovia,

Warsaw hoping to rub shoulders with the nation's brightest literary lights and perhaps even become one of them. Instead, he found himself sitting on a cold park bench, enveloped by the gloom of defeat, pining for the days of the Polish Enlightenment, wondering what had gone so terribly wrong. In the end, Borowski acquiesced to the cold and the silence and steeled himself for the long slog back to his lonely room at the Europejski.

Just then he felt the bench stirring to life. The initial quiver rapidly erupted into a wild vibrating dance like the lid on a teapot about to blow. Then the back and seat of the bench pursed to form a mouth and, with a loud and slaving 'PTUI!', it spit Roman into the bushes on the other side of the pathway.

'Yeach! Whaddya doin' here? Don't you know the park is closed?' the bench scolded.

'Wha..wha...wha?' Roman stammered.

'Yeah, yeah, yeah, I know.... O Boże, a talking bench!'

'Oooh...aaah... Get over it, pal, and answer my question. Whaddya doin' here?'

'I was hoping to find inspiration from the echoes of the past. Today is Thursday, is it not?'

sperând să întâlnească mințile literare cele mai luminate ale țării și poate chiar să devină asemeni lor. În schimb, se pomeni stând pe o bancă rece dintr-un parc, copleșit de înfrângere, gândindu-se la zilele Iluminismului polonez și întrebându-se ce anume mersese atât de prost. În cele din urmă, biruit de frig și de tăcere, Borowski se îmbărbătă pentru lungul drum ce îl aștepta înapoi către camera sa solitară de la hotelul Europejski.

Chiar atunci, simți cum banca prinde viață. Tremurul de la început se transformă rapid într-o vibrație înnebunitoare, precum capacul unui ceainic pe punctul de a exploda, apoi speteaza și scândurile pe care stătea se țuguia, luând forma unei guri. Cu un „PTIU!” zgomotos și plin de salivă, banca îl scuipă pe Roman în tufișurile aflate de cealaltă parte a aleii.

— Bleah! Ce cauți aici? Nu știi că parcul e închis?, îl certă banca.

— C-ce... Ce?, se bâlbâi Roman. Bine, bine, știu.... O Boże, banca vorbește!

— Ooo...aaa... revino-ți, prietene. Fă bine și răspunde-mi la întrebare. Ce cauți aici?

— Speram să mă inspire ecourile trecutului. Azi e joi, nu?

After a moment's stunned silence, the bench opened its mouth wide and let loose a raucous horse laugh. Then, in a mincing tone dripping with sarcasm, the bench mewled.

'Oh, he wanted to avail himself of a schvitz in Lubomirski's baths and then gorge himself on King Poniatowski's food at the Thursday Dinner.'

'One can always dream,' Roman replied. 'I've been everywhere else in Warsaw. This was my last hope.'

The bench rushed at Roman and roared in his face, 'As you might imagine, I've seen some sorry arses in my day, but you are the sorriest of them all. There's inspiration everywhere in Warsaw. Now get out of my park and go find it!'

With that, Roman took off running with the bench nipping at his heels like a rabid dog all the way back to the Europejski:

'Uwaga! ... Woohoo! ... Klankety ... klankety ... Uwaga! Uwaga! ... Klankety ... klankety ... klank ... klank KLANK!'

Despite the urgency of his flight to safety, Borowski remained properly mindful of the importance of obeying the crossing lights at every intersection, sometimes running circles around cement trash bins and advertowers to evade the bench. Passers-by solemnly nodded their approval.

După o clipă de tăcere înmărmurită, banca își deschise larg gura și începu să râdă aspru și răgușit. Apoi, începu să se smiorcăie pe un ton afectat, în spatele căruia se ghicea sarcasmul:

— Vai, a vrut să transpire puțin în băile lui Lubomirski și apoi să se îndoape cu mâncarea Regelui Poniatowski la Cina de joi seara.

— Omul trebuie să viseze, răspunse Roman. Am fost peste tot în Varşovia. Asta era ultima mea speranță.

Banca se repezi la Roman și îi urlă în față:

— După cum îți poți imagina, am văzut multe funduri prăpădite la viața mea, dar al tău e cel mai rău dintre toate. Găsești inspirație oriunde în Varşovia. Acum cară-te din parcul meu și du-te s-o cauți!

Acestea fiind spuse, Roman o luă la fugă cu banca ciupindu-l de călcâie ca un câine turbat până la hotel:

— Păzea!... Iuuuu!... Clanț... clanț... Păzea! Păzea!... Clanț... clanț... clanț... clanț... CLANȚ!

Deși era nerăbdător să se pună la adăpost, Borowski nu uită să respecte culorile semaforului la fiecare intersecție. Uneori, alerga în cerc în jurul coșurilor de gunoarie de ciment și al stâlpilor de afișaj ca să scape de bancă. Trecătorii îl aprobau solemn.

Adamski, ever the indefatigable storm chaser in the swirling maelstrom of literary trends, was in Warsaw to gather material for a follow-up to his widely admired first volume, 'The Necromance of Language – A Guide to the Literature of the Future.' Almost immediately, he had found nearly all the source material he needed in the lobby bar of the Europejski. Feeling satisfied that his ambitious new work, tentatively entitled 'The Antic Wariat in the Modern Age,' was already well underway, Adamski took a sip of his espresso and blew a smoke ring into the air.

The ring had barely formed when Roman Borowski banged through the hotel's revolving door entrance, raced into the lobby, and skidded to a halt in front of the bar. Grabbing hold with both hands, he hastily ordered a double vodka with a beer chaser, downed the first nothing, ordered another double. From the corner of his eye, he spied Adamski motioning him to his table.

'You'll never believe what happened since we spoke at breakfast,' Borowski said. Facing Adamski across the table, he accepted the offer of a cigar, lit it, downed the second vodka, and proceeded, sotto voce, to relate the entire story of the park bench.

Adamski, veșnic neobositul căutător de furtuni în vârtejul amețitor al curentelor literare, se afla la Varșovia ca să adune materiale pentru o continuare a primului său volum, „Necromanția limbajului – Ghid pentru literatura viitorului”, care se bucurase de o mare apreciere. Găsise toate informațiile de care avea nevoie aproape imediat, în barul din foaierul hotelului. Simțindu-se satisfăcut că noua lui lucrare ambițioasă, numită provizoriu „Nebunia antică în epoca modernă”, era deja în lucru, Adamski luă o gură din espresso și suflă un rotocol de fum în aer.

Rotocolul abia se formase când Roman Borowski dădu buzna înăuntru prin ușile glisante de la intrare, alergă până în foaier și patină, oprindu-se în fața barului. Ținându-se cu ambele mâini, ceru o votcă dublă și un păhărel de bere. Dădu pe gât prima votcă și, conștient că lucrurile făcute pe jumătate nu-l ajutau cu nimic, mai ceru una dublă. Cu coada ochiului, îl urmări pe Adamski, chemându-l la masa lui.

— N-o să-ți vină să crezi ce s-a întâmplat de când am vorbit la micul dejun, spuse Borowski, privindu-l pe Adamski, aflat de partea cealaltă a mesei. Acceptă țigara pe care i-o oferă acesta, o aprinse și o fumă, sorbind și cea de-a doua votcă. Începu să povestească, pe un ton scăzut, toată întâmplarea cu banca din parc.

‘The bench was definitely on to something,’ Adamski said. ‘Now tell me, what did you notice most about Warsaw today?’

‘Advertising! From the tall buildings swathed in canvas blankets extolling the virtues of cheap SMS messages to the advertowers encased in layers of plastered placards to the grinning windshields of parked cars involuntarily advertising burdels by the bushel, it’s a never-ending anvil chorus hammering out the message to buy, buy, buy.’

Not being one to let a good phallic image go to waste, Adamski nodded towards the bar and said, ‘See that couple?’

‘You mean the middle-aged brazen hussy with the platinum blond hair and turquoise eye-liner and the short 50-something guy who looks like a fire hydrant in a cheap suit?’

‘Yes,’ Adamski said. ‘Now, tell me about them.’

‘The aging hussy is L.A. Suzie, the stuff of legends,’ Borowski offered after a brief pause.

‘She does have that Los Angeles faded-glory look,’ Adamski said.

‘Actually, the “L.A.” stands for Legs Akimbo,’ Borowski

— În mod sigur banca urmărea ceva, spuse Adamski. Spune-mi ce ți-a atras atenția cel mai mult la Varșovia astăzi.

— Reclamele! Clădiri înalte, înfășurate în cearșafuri de pânză care preamăresc virtuțile SMS-urilor ieftine, turnuri de anunțuri acoperite de pancarte de ghips, parbrize vesele care fac reclamă la câte și mai câte – zici că e o orchestră care zdrăngăne într-una același mesaj: „cumpărați, cumpărați, cumpărați.”

Nevrând să-i scape o imagine falică bună, Adamski făcu un semn cu capul către bar și spuse:

— Vezi perechea aceea?

— Te referi la femeiușca aia între două vârste cu părul platinat și contur de ochi turcoaz și la tipul scund la vreo 50 de ani care arată ca un hidrant într-un costum ieftin?

— Da, spuse Adamski. Zi-mi ceva despre ei.

— Femeiușca e Suzie L.A., o legendă, spuse Borowski după o scurtă pauză.

— Mda, parcă are aspectul ăla de glorie trecută din Los Angeles, spuse Adamski.

— De fapt, „L.A.” vine de la „La Agățat”, spuse Borowski,

said, warming to the subject. ‘During the Cold War she worked in the service of a friendly Western nation. Since embassy personnel were prohibited from fraternizing with locals, all the strapping young soldiers attached to the embassy flocked to her bedroom. Every night the entire apartment block could hear them singing a rousing chorus of that old Jimmy Durante standard, ‘There Are Two Sides to Every Girl.’”

‘Good lord, the mere thought wilts my lettuce!’ Adamski cried out.

‘But her salad days ended along with the Cold War, and the daily drumbeat on her bedroom door ceased. With the help of a small trust fund, she soon took early retirement and has been working the hotel lobbies of Warsaw ever since, posing as a career counselor.’

‘Now you’re cooking!’ Adamski cheered.

‘The diminutive fire hydrant is Terrance Hoggswallup Ugo, better known on the street as Thugo, until recently a Big Dog in the financial world. Markets would rise and fall with his every howl, but over the past few years his fortunes have waned substantially. Now, far from being a Big Dog, Thugo is just another wan cur on his way.

ceva mai dornic să povestească. În timpul Războiului Rece a lucrat pentru o națiune occidentală binevoitoare. Întrucât personalul de la ambasadă nu avea voie să fraternizeze cu localnicii, toți soldații tineri, care mai de care, atașați la ambasadă făceau coadă la ușa ei. În fiecare noapte se auzeau în tot blocul, cântând refrenul vesel de la cântecul lui Jimmy Durante, ‘There Are Two Sides to Every Girl.’

— Dumnezeuule, numai când mă gândesc mi se ofilește salata, strigă Adamski.

— Dar zilele în care făcea salată s-au terminat o dată cu Războiul Rece, iar bătăile zilnice în ușa de la dormitorul ei au încetat. Prin intermediul unui fond de investiții, s-a pensionat înainte de vreme și lucrează de atunci în foaierele din hotelurile Varşoviei, dându-se drept consilier de carieră.

— Așa mai vii de acasă, îl încurajă Adamski.

— Hidrantul în miniatură este Terrance Hoggswallup Ugo, cunoscut mai bine ca Thugo. Până de curând era un Dulău în lumea finanțelor. Piețele creșteau și scădeau când lătra, dar de vreo câțiva ani, norocul a început să i se schimbe. Departe de a mai fi un Dulău, Thugo e una din javrele alea, vai de capul lor, în drum spre hingheri.

‘Excellent! Now let’s listen in on their conversation, already in progress,’ Adamski said.

‘Speaking as Warsaw’s pre-eminent career counselor, you look like a man desperately in need of a really good job,’ Suzie said, using her standard opening gambit.

‘You got that right, lady! I was making big money before they accused me of reporting false profits. Picky, picky, picky. Even Bush said that profits are just opinions, so I’m entitled to mine, right?’

‘No man is a prophet in his own land,’ she said, ‘but that’s just my opinion.’

‘And it appears that I have missed all the good bubbles, even here – real estate, dodgy stocks, and the złoty. What’s a good old wide boy to do?’

‘Thugo, you have come to the right place. It just so happens that my specialty is stiffening the resolve of job seekers so they can cut the mustard in the dog eat hotdog world of contemporary Warsaw.’

‘And what do you propose?’

‘You need a brand new shtick, slick, something that combines your ability to spin a plausible tale with your talent for producing short change. In cases such as yours, I normally recommend becoming a

— Excelent. Hai să ascultăm discuția pe care au început-o, spuse Adamski.

— Vorbesc în calitate mea de consilier de carieră apreciat în Varșovia când îți spun că arăți ca un om care are nevoie urgentă de o slujbă bună, spuse Suzie, folosind fraza ei standard de începere a discuției.

— Ai mare dreptate, doamnă. Făceam bani mulți până să mă acuze că am declarat profituri ireale. Ce să zic! Și Bush a zis că profitul e doar o părere, deci am dreptul să am o părere, nu?

— Nimeni nu-i profet în țara lui, spuse ea, dar asta e doar părerea mea.

— Și pare-se că am ratat toate șansele, chiar și aici – imobiliare, acțiuni riscante și złoty. Ce să mai facă un băiat ca mine?

— Thugo, ai ajuns unde trebuie. Din întâmplare, specializarea mea este să consolidez hotărârea celor care își caută un loc de muncă, pentru ca ei să aibă succes în Varșovia zilelor noastre, în care toată lumea se înjunghie pe la spate.

— Și ce-mi propui?

— Ai nevoie de o șmecherie nou-nouță, deșteaptă, ceva care să combine talentul tău de a învârti o poveste plauzibilă cu capacitatea ta de a determina o schimbare scurtă. În cazuri ca al tău, în mod normal

Professional Quant, but it seems that you have already exhausted that route.'

'Sadly, yes. For years I received high praise for being a Professional Quant, but when those same people see me now, the only thing they can say is "See You Next Tuesday." Somehow, it doesn't carry the same caché.'

'Not to worry,' Suzie said. 'I know of a very big hole in the Polish market that needs filling immediately. The job is yours for the asking.' Then Suzie whispered in Thugo's ear, 'The Duża Dzura of Dzisiaj is...'

'...satire!' Borowski exulted discretely. Adamski nodded sagely as the bumptious beat of a bongo bopped over Borowski's banter...

...boppedy ...boppedy ...bop ...bop ...boppedy ...BOP ...BOP ...BOP!

... drawing all eyes and ears to a man, dressed entirely in black, standing next to a piano, holding a flashlight that illuminated his face from below.

'It's Krebski, the great slam poet,' everyone whispered in awe, especially impressed by his carefully groomed Van Dyke beard. Once the entire lobby had grown silent, Krebski furiously declaimed his

ți-aș recomanda să devii pierde-vară profesionist, dar se pare că deja ai luat-o pe drumul ăsta.

— Din păcate, așa e. Am fost lăudat ani buni pentru că eram un pierde-vară profesionist, dar când mă întâlnesc acum cu oamenii ăia, singurul lucru pe care mi-l spun e: „Ne vedem joia viitoare”. Parcă nu mai are aceeași priză.

— Stai liniștit, spuse Suzie. Știu eu o gaură foarte mare în piața poloneză care trebuie umplută imediat. Slujba e a ta, dacă o vrei. Apoi Suzie îi șopti lui Thugo la ureche:

— Duża Dzura din Dzisiaj este...

— ... o satiră!, jubilă Borowski încet.

Adamski încuviință înțelept, în timp ce zgomotul ritmat al unor tobe acoperi ironia lui Borowski...

... bang... bang... bum... bum... bang... BUM... BUM... BUM!

... întorcând toți ochii și toate urechile către un om îmbrăcat în negru, care stătea lângă un pian, ținând în mână o lanternă care îi lumina de jos fața.

— E Krebski, marele poet, șopteau cu toții, plini de respect, impresionați mai ales de barba lui tunsă în stil Van Dyke. Când întregul foaier tăcu, Krebski începu să-și declame furios ultimul

latest poem of protest, ‘Speaking Japolski,’ to the beat of an atonal slam piano accompaniment.

Ami Wami
Fuji Jama
Jaki Taki To

Ego Emu
Hiro Hito
Taki Po Co To

Hara Kiri
Honda Nissan
Jaki No To Co

In a melodramatic gesture, Krebski ended his poem by assuming the crucifix posture and waiting for applause, which came like rapturous thunder from three skateboard-toting teenagers wearing baseball caps backwards. Taking advantage of the distraction, Suzie and Thugo took French leave.

‘And finally,’ Adamski asked Borowski, ‘who is that man driving the piano?’

poem de protest, „Vorbind japolona” pe ritmurile atonale ale unui acompaniament de pian.

Ami Wami
Fuji Jama
Jaki Taki To

Ego Emu
Hiro Hito
Taki Po Co To

Hara Kiri
Honda Nissan
Jaki No To Co

Krebski își încheie poemul cu un gest melodramatic, luându-și o postură de crucificat și așteptând aplauzele. Acestea veniră ca tunetul din partea a trei adolescenți cu skateboard-uri, care purtau șepci de baseball întoarse cu spatele în față. Profitând de nebunie, Suzie și Thugo se făcură nevăzuți.

— Și acum, cine e tipul de la pian?, îl întrebă Adamski pe Borowski.

‘That’s Michał “The Cat” Miał, whose boffo one-man show at the Bufo Theatre, “All Cats Speak Polish,” featuring his retro Boogie-Woogie hit, “Kup Mi Mamo, Eight to the Bar,” is all the rage amongst the sushi suckers.’

‘The winds of a great afflatus have truly filled your sails, my friend,’ Adamski intoned. ‘Now sally forth and bring a salubrious snap of the Borowski towel to the posteriors of an eagerly awaiting public.’ As Borowski hurried off, Adamski cried out after him, ‘May the farce be with you always!’

Back in his room, Adamski found an envelop containing several handwritten pages resting serenely on his pillow. At the top of the first page he read, ‘Adamski exited his room...’ Adamski smiled, placed the pages back in the envelop, and carefully filed it along with the rest of the Scribe’s submissions.

Written in English by the author.

— Michał „Motanul” Miał, al cărui one-man-show de la Teatrul de Comedie, „Toate pisicile vorbesc poloneza”, care a inclus și hitul său retro „Boogie-Woogie”, „Kup Mi Mamo, Opt la Bar”, face furori în rândul japonezoilor.

— Vânturile unui mare elan ți-au umflat într-adevăr pânzele, prietene, intonă Adamski. Dă-i bice înainte și trage-i una peste fund în stil Borowski publicului care te așteaptă cu nerăbdare.

În timp ce Borowski se grăbi să plece, Adamski îi strigă:

— Farsa să fie cu tine mereu!

Când se întoarse în camera lui, Adamski găsi un plic cu mai multe foi scrise de mână, odihnindu-se liniștit pe perna lui. Pe prima pagină citi următorul text: „Adamski își părăsi camera...” Adamski zâmbi, puse foile la loc în plic și le îndosarie alături de ceea ce îi mai trimisese Scribul.

Traducere Elena Gheorghe.

Judith Eydmann
On Ujazdowskie

Stepping out onto the tidy viaduct
an infantile geometry gestates behind the eyes
this foreigner in a place unpronounceable
reading the stately roads.

I had to leave the gardens
because you were not there to help me
and unable to read the translations
I fumbled through the spavined arteries
stumbling on scientific names.

It was unexpected
that desire would be this militant

that time well spent
with those who know the world
could not assuage my hunger.
The howl returns, riding my shoulder
back to the house of insolvent ruins.

Judith Eydmann
Pe Ujazdowskie

Ieşind pe viaductul îngrijit
o geometrie infantilă se desfăşoară în spatele ochilor
acest străin într-un loc greu de pronunţat
citind drumurile impunătoare.

A trebuit să plec din parc
pentru că nu erai acolo să mă ajuţi
şi neputând să înţeleg traducerile
am băjbăit pe arterele degradate
lovindu-mă de denumiri ştiinţifice.

Nu era de aşteptat
ca dorinţa să fie atât de combativă

încât timpul acordat
celor ce cunosc lumea
să nu-mi poată domoli setea.
Urletul se întoarce, pe umărul meu
înapoi la ruinele unei case fără speranţă.

Seeking silence in the many spaces
on they play, the waste sonatas.
I must be further adrift in the Universe
flying at a different speed
from the rows of rested people
reclining in deckchairs
arms folded.

Written in English by the author.

Căutând liniştea în nenumăratele spații
ei tot cântă sonate irosite.
Trebuie să fiu departe în Univers
zburând cu o altă viteză
față de rândurile de oameni liniștiți
întinși pe șezlonguri
cu brațele încrucișate.

Traducere Andreea Niculae.

Ben Borek

Aparat

With Slings and Arrows

Aparat had bought himself a new,
citrus-infused tobacco. I had told him
not to do it. That the stuff was too cheap
to be of any value. He then pulled
a grin from out his pocket. I translate:
it said, 'I favour that of equilibrium.
I favour that more doctored, more at ease,
within itself. Without itself as well.'
He slopped around his bald soliloquy.
I offered him a change of scenery.
Let's walk the Warsaw lines. Let's take
a tramvaj, or the pavement, let's become
another duo in a photograph.
I cannot speak of his redundant laugh.

Ben Borek

Aparat

Cu prăştii şi săgeţi

Aparat îşi cumpărase un tutun nou,
cu aromă de citrice. I-am spus să nu o facă.
Că era prea ieftin ca să fie bun de ceva. Atunci el
mi-a dăruit un rânjel. L-am tradus:
„Prefer ideea de echilibru.
Îl prefer pe cel mai prelucrat, mai împăcat cu sine.
Şi pe cel fără de sine, de asemeni.”
Nu-şi mai termina monologul acela monoton.
I-am oferit o schimbare de decor.
Să luăm Varşovia la pas. Cu un tramvai sau pe jos,
să devenim un duo într-o fotografie, ca atâţia alţii.
Despre hohotele lui de râs la asta, mi-e greu să vorbesc.

Traducere Cătălina Ghiţă.

Plac Grzybowski

At the sex-strip

And if he saw a flighty bird
it codified his flight. He fled.
He has to keep a sort of even head
and keep his thoughts from being overheard.
The chatter in the naked autumn light
is all of traffic and a slushy tongue.
The light is blue and it is brown
and verdigris between where sky meets town.
The strip of booths is red, but faded, blanched
by time-abuse and elements and such.
It isn't much to look at but, look in,
beyond the traffic and the petrol din.
Yes, that's the point! His head tumescs. Run!
Go! Aparat, your coins are quite enough
to pay the man and watch a bit of stuff.

Written in English by the author.

Plac Grzybowski

La linia de sex

Şi dacă vedea o pasăre smintită,
asta îi codifica zborul. A fugit.
Trebuie să-şi păstreze mintea limpede
şi să-şi țină gândurile numai pentru el.
Sporovăiala în lumina pură a toamnei,
nici o altă mişcare, nici o vorbă.
Lumina e albastră şi verde-marونیu acolo unde
cerul şi oraşul se unesc.
Dunga de gherete-i roşie, dar ştearsă, decolorată de vreme şi de altele.
Nu prea ai la ce te uita, dar uită-te atent,
dincolo de trafic şi de zgomot de motoare.
Da, despre asta-i vorba! Capul i se umflă. Fugi!
Du-te! Aparat, fisele îţi ajung să-ţi plăteşti omul
şi să vezi şi ceva pe deasupra.

Traducere Cătălina Ghiţă.

Andrew Fincham
Around Kolo

It's not possible to avoid history in Warsaw; it sits on every street corner: the city is paved from it. Not that remote version of history which echoes round ancient ashlars, unfolding with the delicate decay of an ivied tower. Savagery and chivalry notwithstanding, Warsaw's is a history of death. Death for thousands and hundreds and tens of thousands of men and women, children and babies, raised by fire and bombings and bullets and by lethal blows against brick walls.

Warsaw is built from those same bricks. And all along the walls, on streets as wide as socialist realism, and on those narrower than fate, stand little monuments in slate and ever-darkening bronze. They flower for a few of the life-sized heroes whose deeds (and deaths) took place there half a century ago. This is the history of the mind – we can remember them. If you were not alive under the occupation, then your mother will remember. If Grandmother cannot remember, it is because she is dead.

Andrew Fincham
Prin Kolo

E imposibil să ocolești istoria în Varșovia; o găsești la fiecare colț de stradă: orașul este pavat cu ea. Nu acea versiune îndepărtată a istoriei care răsună în jurul zidurilor străvechi din piatră cioplită, desfășurându-se cu delicata descompunere a unui turn acoperit cu iederă. În ciuda sălbăticiiei și a cavalerismului, istoria Varșoviei este o istorie a morții. Moartea a mii și sute și zeci de mii de bărbați și femei, copii și bebeluși, cauzată de foc și bombardamente și gloanțe și de izbiturile letale de pereții din cărămidă.

Varșovia e construită chiar din acele cărămizi. Și, de-a lungul pereților, pe străzi la fel de late ca realismul socialist, și pe acelea mai înguste decât soarta, se află monumente de ardezie și de bronz a căror culoare se închide pe zi ce trece. Ele înfloresc pentru câțiva dintre eroii în mărime naturală, ale căror fapte vitejești (și a căror moarte) au avut loc acolo în urmă cu o jumătate de secol. Aceasta este istoria minții – ni-i putem aminti. Dacă nu existai încă în timpul ocupației, atunci mama ta își amintește. Dacă Bunica nu își amintește, înseamnă că este moartă.

Yet little by little it fades away along with the people who remember the September campaign and the Uprising, and the Ghetto and the Transportations. New plaster and paint smooth the scars which once marked every building left standing. Now the developers and the grants wash away these mementi mori before our eyes, until soon they will be no more. And then it will be the time for monuments to serve, and we will know that we have forgotten.

But for those who like to take a little piece of history home, there is still a place where the memories of the city come to die. You need to get up early to catch the best – they evaporate easily in the morning sunshine. For the market at Kolo draws punters from far and wide, beckoning the dealers and the dealt, the shyster and the shark, all with a view to moving on memories and parting with them for a price. As in flea markets everywhere, the tourist provides the life-blood of Kolo. Yet because there are so many tourists, and Grandmas tend to live longer every year, the old memories don't appear quite as often as they used to. The stall holders and the cheapjacks are hard pushed to create enough to satisfy demand. That may be why it is only held two days a week – to give the Witkacy's time to dry. It wasn't so long ago I was driving home trying to trace a smell of fresh paint unnoticed

Totuşi, puţin câte puţin, istoria dispare odată cu oamenii care îşi amintesc invadarea Poloniei şi Revolta, şi Ghetourile şi Deportările. Un strat nou de tencuială şi de var acoperă cicatricile care odată însemnau fiecare clădire rămasă în picioare. Acum dezvoltatorii şi subvenţiile fac să dispară aceste memento mori atât de repede, până când, în curând, ele nu vor mai exista. Şi atunci va veni timpul ca monumentele să ne vină în ajutor, iar noi vom şti că am uitat.

Dar pentru aceia care vor să ia acasă o bucăţică de istorie, există încă un loc unde amintirile oraşului vin să moară. Trebuie să te trezeşti devreme ca să le prinzi pe cele mai bune – se evaporă uşor sub soarele dimineţii. Pentru că bazarul din Koło atrage speculanţi de peste tot, chemând negustori, afacerişti necinstiţi şi rechini, toţi dornici să dea mai departe amintirile şi să se despartă de ele pentru un anumit preţ. La fel ca în toate bazarurile din lume, turistul este izvorul vieţii pentru Koło. Totuşi, deoarece sunt atât de mulţi turişti, iar Bunicile trăiesc din ce în ce mai mult de la an la an, amintirile vechi nu mai apar la fel de des ca înainte. Tarabagiii şi negustorii ambulanţi sunt nevoiţi să creeze suficient încât să satisfacă cererea. Probabil că din cauza asta se ţine doar de două ori pe săptămână – pentru ca picturile de Witkacy să aibă timp să se usuce. Nu cu mult timp în urmă, mă îndreptam spre casă în maşină, încercând să îmi dau seama de unde vine un miros

in the open air when I'd paid a chancer's price for a small oil by Leon Wyczółkowski: the books claim he died in 1936. For historians of memories, there's no need to buy museum quality works at fast food prices. These are a small portion of the selection, and best kept for the vain.

A car park during the working day, the market spreads over a couple of acres of blacktop in low rise heaps, the wares creating alleys by their absence, laid out on sheets of plastic or an occasional trestle. There are three kinds of stall at which you can try your luck: if it's not junk or Jewish then it's something to do with the Germans and death. Pick your way through the sea of rusting enamel, old locks, and tables with three legs shorter than the fourth, and you will find silverware gleaming red-gold in the early autumn sun, reflecting shadows on faded velvet, like over-zealous altars.

The Jewish stuff is semi-historic, if not anachronistic; it is there simply because people expect it to be there. You'd have to believe every single one of Poland's four million murdered sons of Abraham smuggled a couple of candlesticks out of the ghetto for so much to appear every week. Perhaps they did. Some believe it still.

de vopsea proaspătă pe care nu îl observasem în aer liber atunci când plătisem un preț piperat pentru o mică pictură în ulei de Leon Wyczółkowski: cărțile afirmă că acesta a murit în 1936. Pentru istoricii amintirilor, nu e nevoie să cumperi opere de calitate la prețuri de fast food. Acestea reprezintă doar o mică parte din colecție și e mai bine să fie păstrate pentru cei vanitoși.

Funcționând ca parcare în timpul zilei, bazarul se întinde pe două pogoane de suprafață bituminoasă, fiind format din mormane joase de obiecte așezate pe folii de plastic sau, uneori, pe un suport. Sunt trei tipuri de tarabe la care îți poți încerca norocul: dacă nu sunt nimicuri sau lucruri evreiești, atunci e ceva ce are legătură cu nemții și cu moartea. Navighează prin marea de email ruginit, încuietori vechi și mese cu trei picioare mai scurte decât al patrulea și vei găsi argintărie care lucește roșu-auriu în soarele toamnei timpurii, reflectând umbre pe catifeaua decolorată, ca niște altare prea pline de zel.

Lucrurile evreiești sunt semi-istorice, dacă nu chiar anacronice; sunt acolo doar pentru că oamenii se așteaptă să fie acolo. Ar trebui să crezi că fiecare dintre cele patru milioane de fii ai lui Avram uciși – care proveneau din Polonia – a scos pe furiș din ghetou două sfeșnice, pentru ca atât de multe lucruri să apară în fiecare săptămână. Poate că așa a și fost. Unii încă mai cred asta.

But silver is for marking wedding anniversaries and retirements, for making memories of one's own, better than reading another's reflections. It's too impersonal, too easily melted down and reformed, and too happy to take the imprint of another life; especially after it has been polished.

But it is in the other third where you find the nuggets of true history. Veteran trophies of war, scratched water bottles and holy helmets, scarred by a rifle bullet behind the temple; officers' pocket watches and hundreds of medals, each with the arachnidine swastika nestling in its centre or crawling over the top. This is what makes the history hawks come here for their slice of Warsaw's past. They are the collectors, seeking another member for their cabinets of war.

The piece de resistance, the apex of reality on top of the tree, must be the Nazi dagger. Most desirable of all to conduct that frisson so essential when handling historic horror, is the black and silver blade worn by the officer elite of the SS. To handle such a weapon, draw its lethal edges out into the open, touch the needle point, and weigh life in the balance – surely no other reality comes near. At any rate, daggers (even those dew-fresh from the workshops in Wola) fetch the highest prices. And I almost bought one.

Dar argintul este pentru a marca aniversările și pensionările, pentru a-ți face amintiri proprii, mai degrabă decât pentru a citi reflectarea amintirilor altuia. E prea impersonal, prea ușor de topit și de remodelat și se mulțumește prea ușor să ia forma unei alte vieți; mai ales după ce a fost lustruit.

Dar abia în cea de-a treia parte găsești bucățele de istorie adevărată. Trofee de război antice, sticle de apă zgâriate și căști de armată crestate în zona tâmplei de un glonț de pușcă; ceasuri de buzunar ale ofițerilor și sute de medalii, fiecare cu zvastica arahnoidă cuibărindu-i-se în centru sau târându-i-se pe creștet. Asta e ceea ce îi face pe vânătorii de istorie să vină aici pentru a-și lua partea lor din trecutul Varșoviei. Ei sunt colecționarii, care caută ceva nou pentru colecția lor de război.

Piesa de rezistență, culmea realității din vârful copacului, este cu siguranță pumnalul nazist. Cel mai potrivit pentru a produce acel fior de spaimă, atât de important când ai de-a face cu oroarea istorică, este stiletul negru cu argintiu, purtat de ofițerii de elită din SS. Pentru a mânui o asemenea armă, scoate-i afară lamele letale, atinge vârful ascuțit, și pune în balanță viața – cu siguranță nici o altă realitate nu se apropie de aceasta. În orice caz, pumnalele (chiar și cele proaspete ca roua, abia ieșite din atelierele din Wola) se vând la cele mai bune prețuri. Cât pe ce era să cumpăr unul odată.

I'd drawn a blank that morning, wandering, and wondering whether there was anything I could find that I needed. Still, the air was crisp and I'd needed an excuse to get up. I was wondering whether I also needed a reason to pay six beer's worth for a wooden tool box with AK scratched on the side (to show it had served the resisting home Armia Krajowa), and I did.

The vendor, to give the fellow a title, seemed not at all anxious to part with it, but it was hard to see why. He sat in a corner outside the market proper, leaning against a wall on the one side and hemmed in on the other by a large canvas-backed lorry owned by one of the more professional operators. Apart from the box, his meagre collection consisted of a broken toaster and a picture of the Black Madonna, cut from a book and askew in a warped frame, all artfully arranged on a dismal tartan blanket.

I had a decreasing desire to spend any more time on the discussion: the price would already get him comfortable on vodka for a couple of days. I was beginning to doubt the authenticity of the box (I still do), and was fingering the grooves, not having the heart to mention that his scratch-marks looked dubious. Then, giving me a keener glance than his walnut face had seemed capable, he leaned confidentially forward.

Nu ştiam ce să fac în dimineaţa respectivă, hoinărind şi întrebându-mă dacă aş putea găsi ceva de care aveam nevoie. Totuşi, aerul era proaspăt şi aveam nevoie de o scuză ca să mă dau jos din pat. Mă întrebam dacă am de asemenea nevoie de un motiv ca să plătesc preţul a şase beri pentru o cutie de unelte din lemn, care avea scrijelit pe laterală AK (ca să arate că slujise armata internă de rezistenţă, Armia Krajowa), şi l-am plătit.

Vânzătorul ambulant, ca să-l numesc într-un fel, nu părea deloc nerăbdător să se despartă de ea, dar era greu de înţeles din ce cauză. Stătea într-un colţ în afara bazarului propriu-zis, sprijinit de un perete într-o parte şi îngrădit în cealaltă de un camion mare cu partea din spate din pânză, care aparţinea unuia dintre operatorii mai profesionişti. În afară de cutie, colecţia lui sărăcăcioasă consta dintr-un toaster stricat şi o poză a Madonei Negre, tăiată dintr-o carte şi pusă strâmb într-o ramă îndoită, toate aranjate artistic pe un pled ecosez care arăta jalnic.

Îmi pierdea din ce în ce mai tare dorinţa de a pierde timpul discutând: preţul avea să îi furnizeze oricum votca pentru câteva zile. Începeam să mă îndoiesc de autenticitatea cutiei (şi încă mă îndoiesc) şi atingeam creştăturile, neavând curajul să menţionez că zgârieturile arătau dubios. Apoi, privindu-mă mai pătrunzător decât părea capabilă faţa lui brună, se aplecă înainte cu un aer confidenţial.

‘You know the war.’ It was statement, rather than a question, but I nodded, anyway. ‘I fight with AK. In Warsaw army.’ His face was close to mine, and I held my breath. Obviously. ‘I show you something.’ He reached within the upper layers in which he was wrapped, drawing out a roll of newspaper which he began to unfold. It was a compelling performance, perhaps one he had given many times before, but it held the attention: all the excitement of ‘Pass the Parcel,’ with its concomitant risk of disappointment. The opened bundle displayed a double-edged knife: a dagger, one should say. It was stained red brown with rust, the nickel slightly flaking on the cross-guard, with a kink in the blade. Only the insignia button gleamed on the ebonised wood, rubbed smooth with years of handling. The angular letters of the SS button above an eagle clasping the Nazi spider. I reached out to pick it up, but the package withdrew rapidly back to his breast.

‘Not for touching. Not for selling. For telling.’ And this is what he told: He had been in the uprising for thirty two days. There was not much to live off, but always something. The hardest part was the thirst. He had come to Warsaw from the north, from Gdynia, brought up in the country, with a farm wagon sending milk into the city every day. But he had drifted towards the capital for safety, and waited until it was

— Știți cum e războiul.

Era o afirmație mai degrabă decât o întrebare, dar am încuviințat oricum din cap.

— Eu luptat cu AK. În armata Varșoviei.

Fața lui era aproape de a mea și mi-am ținut respirația. Evident.

— Arăt eu ceva.

Băgă mâna în straturile superioare cu care era înfășurat, scoțând un ziar făcut sul, pe care începu să îl desfacă. Era o reprezentatie captivantă, poate una pe care o mai dăduse de multe ori înainte, dar care te absorbea: toată emoția jocului „Dă mai departe pachetul”, însoțită de riscul simultan că vei fi dezamăgit. Legătura deschisă dădu la iveală un cuțit cu două tășuri: un pumnal, de fapt. Avea pete de rugină roșu-maronii, nichelul de pe gardă se cojea și lama avea o îndoitură. Însă emblema lucea pe suprafața lemnului înnegrit, lustruită de anii în care fusese mănuită. Literele angulare de pe emblema SS aflată deasupra unui vultur care ține în gheare simbolul nazist. Am întins mâna ca să îl iau, dar pachetul s-a retras repede înapoi în sânul lui.

— Nu e pentru atins. Nu e de vânzare. Pentru povestit.

Și iată ce mi-a povestit: Fusese în revoltă timp de treizeci și două de zile. Nu prea aveau mare lucru din ce trăi, dar se găsea întotdeauna ceva. Cel mai greu era cu setea. Crescuse la țară și venise la Varșovia din nord, din Gdynia, cu o căruță care trimitea lapte la oraș în fiecare zi. Dar venise înspre capitală pentru a fi în siguranță

time to fight and the sky went black with smoke and red with fire and stayed like that for eight days until the wood had burned out and the fallen walls were mined and the cellars turned into hospitals and hideaways. He did not say anything about the fighting. There was a boy who wouldn't stay down, and they had waited twelve hours to carry him down to the dressing station because he had been hit in the morning in the full sunshine of an early September day. The boy had not cried much, but he had stayed with him when they removed his leg, and was still with him when the boy died early the following morning. This was halfway through the fight, and before the city was being torn down block by block. Then the position was overrun and five wounded men sat with him in a cellar, listening to the end of the battle for the old town.

A rattle on the steps, and the enemy appeared: he was no longer young, too tall for his uniform, with the face of a Jew. He wore the insignia of the Totenkopf, and was drunk with more than the fight. Most of the wounded wore uniforms from the SS stores in Wola, overrun in the first few days of the rising, and this caused confusion. But not for long. With inebriated care, documents were checked, and death pronounced. Each man was executed, the blade precisely into the throat. But the man from Gdynia was luckier: the SS man was a Danziger, perhaps one who had beaten the Polish customs men in the months before the

şi aşteptase până când era timpul să lupte şi cerul era negru de fum şi roşu de foc şi rămăsese aşa timp de opt zile, până când lemnul a ars de tot şi zidurile dărâmate au fost aruncate în aer şi pivniţele s-au transformat în spitale şi ascunzători. Nu vorbea despre lupte. Era acolo un băiat care refuzase să stea ascuns, şi aşteptaseră douăsprezece ore pentru a-l căra până la postul de ajutor, pentru că fusese lovit dimineaţa în plin soare al zilei de septembrie. Băiatul nu plânsese mult, dar vânzătorul rămăsese cu el până când i-au amputat piciorul şi era încă lângă el atunci când băiatul a murit în dimineaţa următoare. Asta era pe la jumătatea luptei şi înainte ca oraşul să fie distrus – un bloc după altul. Apoi poziţia le-a fost invadată şi cinci bărbaţi răniţi stăteau lângă el într-un beci, ascultând sfârşitul bătăliei pentru vechiul oraş.

Se auzi un zăngănit pe scări şi duşmanul apărui: nu mai era tânăr, era prea înalt pentru uniforma pe care o purta şi avea faţă de evreu. Purta emblema Totenkopf şi se îmbătase şi cu altceva în afară de emoţia luptei. Majoritatea răniţilor purtau uniforme de la magazinele SS din Wola, cucerite în primele zile ale revoltei, şi asta dădu naştere la confuzie. Dar nu pentru mult timp. Cu grija omului beat, documentele au fost verificate şi sentinţa de moarte dată. Fiecare bărbat a fost executat, lama tăind cu precizie gâtul. Dar bărbatul din Gdynia fu mai norocos: SS-istul era din Danzig, poate unul dintre cei

war, disguised as sporting tourists. Theirs was a reunion, and a bottle of medical spirit was taken in bruderschaft. By the time night fell, the death's head had been joined by half a dozen more, and had fallen asleep embracing his fellow Pomeranian. Apart from the one set to watch, the others followed. There was to be no more fighting there that day.

The blood from the dying men was perhaps still wet when the man from Gdynia drew the blade gently from its scabbard, and with utmost care silently pushed it into the neck of the man sleeping on his shoulder. With equal decision, he had moved amongst the silent men, and made each die within the silence of a nauseous gurgle. Then he edged up the stair to find the guard gone, and so ran into the burning night.

He had wiped the blade on his sleeve, and the dagger was still in his hands. The steel held engraved words, stained by rust:

Meine Ehre heist Treue.

My honour is loyalty – a two-edged sword.

I came round, disturbed. I'm pretty sure he asked me for money for a taxi, to take me and show me the place. I may have given him a fifty, and tried to explain he should stay there whilst I fetched my friend, who could ask much better questions in his native Polish than I

care bătuseră vameşii polonezi în lunile de dinaintea războiului, deghizaţi în turişti de plăcere. Pentru ei doi fu o reuniune şi băură o sticlă de spirt medicinal şi îşi spuserăpe numele mic. Până la căderea nopţii, căpeteniei morţii i se alăturară încă şase, iar acesta adormise îmbrăţişându-l pe concetăţeanul său din Pomerania. În afară de cel pus să stea de veghe, ceilalţi au adormit şi ei. Nici o bătălie nu avea să mai aibă loc acolo în acea zi.

Sângele muribunzilor era probabil încă ud atunci când bărbatul din Gdynia şi-a scos pumnalul din teacă şi cu cea mai mare grijă l-a împins în linişte în gâtul bărbatului care dormea pe umărul său. Cu aceeaşi hotărâre, s-a mişcat printre bărbaţii amuţiţi şi l-a făcut pe fiecare dintre ei să moară în liniştea unui gălgâit care stârnea o senzaţie de greaţă. Apoi urcă uşor pe scară, văzu că paznicul dispăruse şi astfel fugi în noaptea care ardea.

Îşi ştersese lama pe mânecă şi ţinea încă pumnalul în mâini. Oţelul avea gravate pe el nişte cuvinte pătate de rugină:

Meine Ehre heist Treue.

Onoarea mea este loialitatea – o sabie cu două tăişuri.

Mi-am revenit, tulburat. Sunt destul de sigur că mi-a cerut bani de taxi, ca să mă ducă să îmi arate locul. S-ar putea să-i fi dat o bancnotă de cincizeci, şi să fi încercat să-i explic să rămână acolo până când îl aduc pe prietenul meu, care putea să îi pună întrebări

returned in less than ten minutes, but could not at first find his corner: Koło is like that. I eventually recognised the canvas of the lorry, and hurried round the back. There was nothing there. Not even a space to place a blanket. That's what Kolo is like.

But when they open up a cellar in the old town, and find the bones of five Poles and five Germans, all marked by the same knife, I shall have a story to tell.

And I've still got the box.

Written in English by the author.

mai bine decât mine, în poloneza lui maternă. M-am întors în mai puțin de zece minute, dar nu i-am găsit la început colțul: așa e Koło. Într-un final am recunoscut pânza camionului și m-am grăbit să mă duc în spate. Nu era nimic acolo. Nici măcar un loc unde să așezi o pătură. Așa e Koło.

Dar când vor deschide un beci din orașul vechi și vor găsi oasele a cinci polonezi și cinci germani, toți însemnați de același cuțit, atunci o să am o poveste de spus.

Și încă mai am cutia.

Traducere Raluca Nebunoiu.

Maria Jastrzębska
News from Puławska

Spring's so late;
the storks flew in last week.
Snows have melted too fast:
trees stand knee-deep in floods.
Buds are small, skies milky grey.
Only the mistletoe glistens
like balls of green string
hung in brown trees.
Political jokes are back:
Radio Maryla blaring out loud
to the mohair beret brigade
even the Vatican was embarrassed.
The air smells of mud.
You can hear hymns playing;
a spokesman denies instances.

Maria Jastrzębska
Știrile din Strada Puławska

Primăvara a sosit târziu;
berzele au ajuns săptămâna trecută.
Zăpezile s-au topit atât de repede:
copacii sunt înecați până la genunchi.
Mugurii sunt mici, iar cerul gri lăptos.
Doar vâscul strălucește
ca niște gheme de ață verde
atârinate în copacii bruni.
Glumele politice au reapărut:
Radio Maryla dat tare
pentru brigada cu berete de mohair.
Chiar și Vaticanul s-a simțit stânjenit.
În aer se simte miros de noroi.
Se aud cântări de imnuri;
purtătorul de cuvânt neagă faptele.

We've had record sales
of pussy willow. Whatever happens
our strawberries will be best –
you have to eat them straight away
or they turn to mush –
not like those grown to look red
or withstand long lorry rides.
If summer ever comes
ours will still be the sweetest.

Written in English by the author.

Avem vânzări record de salcie.
Orice s-ar întâmpla
căpşunile noastre sunt cele mai bune –
trebuie mâncate imediat
altfel se înmoaie –
nu sunt ca cele crescute să arate bine
sau să reziste la transporturi lungi.
Dacă vara va mai veni
ale noastre vor fi cele mai dulci.

Traducere Monica Țone.

John a'Beckett

Identity

Ruminating as I stomp in shoe-look boots through powder snow down once war-blistered partly patched up Mokotowska Street, satisfied to smile upon another month, year, century and now a whole millennium gone by. Happy to remain a flat non-entity,

I'm damned if I can understand this current industry of our Identity especially now the Cold War's over. Every Polish citizen I meet is carrying a 'Dowód Osobisty'. It seems being born some place

and time and by a mother with a maiden name is not enough – You have to prove it. What is this Gothic ghost we hunger-chase, to be certain we're the person that we are – or meant to be?

Am I to believe leaves – blown in my face, I notice, by the breeze's whiff – are passports to the foliage of trees? Branches with visas! Mind you, my students'll be damned if they'll ever sit for an exam.

John a'Beckett

Identitate

Îngândurată, mă dezechilibrez în botine în timp ce străbat prin zăpada cernită rămașițele de după război ale străzii Mokotowska, mulțumită să zâmbesc unei luni, unui an, unui secol și-acum, unui mileniu întreg. Mulțumită să rămân o non-entitate lipsită de formă.

Să fiu a naibii dacă pot înțelege actuala industrie a propriei Identități, mai ales acum când Războiul Rece s-a sfârșit. Fiecare cetățean polonez pe care-l întâlnesc poartă actul de identitate. Se pare că faptul că ți-a dat naștere

o mamă cu nume de fată, într-un anumit loc și timp, nu-i suficient. Trebuie s-o demonstrezi. Ce este fantoma aceasta gotică după care alergăm cu ardoare doar ca să ne convingem că suntem ceea ce trebuie sau ceea ce ne este menit să fim?

Ar trebui să cred că frunzele – purtate de-adieri de vânt, ce mă lovesc în față, sunt de fapt pașapoarte pentru frunzele copacilor? Crengi cu vize! Țineți minte, ai naibii să fie studenții mei dacă vor da vreodată un examen.

But, man, they'll kill for a certificate which says they can 'Speak it' so much they'll stand in a drab and long, dank queue for a stamp in 'English' in their books which proves authentically to the University of Bollocks they can say things like 'Thank you.'

Say, Cicero, even to some codger that we 'intimately know,' those everyday encounters that we have, the million meetings: do we need our arses branded by The Ministry For Greetings in order that we get permission now to say things like: 'hello'?

Written in English by the author.

Dar, îți zic, ar ucide pentru un certificat care confirmă că „O pot vorbi”, ba chiar vor sta la cozi neplăcute și interminabile pentru o ștampilă autentică a Universității Proștilor în „Limba Engleză”, replicând fraze banale ca „Mulțumesc”.

Spune, Cicero, chiar și pentru un moșneag pe care chipurile-l cunoaștem bine, acele ciocniri zilnice și milioanele de ședințe care se impun: chiar trebuie să avem fundurile marcate de către Ministerul de Întâmpinare pentru a avea permisiunea să spunem lucruri ca: „Bună ziua”?

Traducere Alexandru Cîrțu.

A. Bo

Romek and Juliasia

Dear Ben,

Sorry I couldn't make it to The Journalists Dinner last November. Grażyna and I were busy making wedding preparations with church and family. So many documents requested by the marriage bureau! About which I'll ask you later, but now Graż and I will tie the knot in late July for eternal conjugal bliss, and you and Bożena are, of course, top of the list of invitees to the reception. What I did want to button-hole you about over drinks at the Dinner was to boast I took your tip and followed up with that Sports Writer job for The Gazette. I did the interview, got the job, I'm happy at Gazette and football reporting's proving to be a real kick.

At 'Warsaw Planet' you were a tough Daily Editor, but you were right. 'Not bad reporting, Bodo. But...!' you'd always say. That crashing 'But..!' of yours! No, 'Planet' wasn't for me. All that paranormal stuff about sightings, revenants, and reincarnations, not my forte. So when you briefed me last January to cover the 'Lovers from Verona Surface' story, I frankly thought you'd gone

A. Bo

Romek și Julieta

Dragă Ben,

Scuze că n-am ajuns la cina ziariștilor în noiembrie trecut. Grażyna și cu mine am fost ocupați cu pregătirile de nuntă, biserica și familia. Atâtea documente cer cei de la starea civilă! O să te întreb mai încolo de asta, dar acum Graż și cu mine ne vom căsători la sfârșitul lunii iulie într-o fericire conjugală eternă și, normal, tu și Bożena sunteți primii pe lista de invitați la recepție. Aș fi vrut să-ți povestesc în timpul băuturilor servite la cină, ca să mă laud că ți-am ascultat sfatul și am aplicat pentru acel post de ziarist sportiv la *The Gazette*. Am fost la interviu, am luat postul, sunt mulțumit la *The Gazette* și articolele despre fotbal s-au dovedit a fi o adevărată lovitură.

La „Warsaw Planet” erai un editor dur, dar aveai dreptate. „Nu e un articol rău, Bodo. Dar...!” ziceai mereu. Acel zdrobitor „Dar..!” al tău! Nu, „Planet” nu era pentru mine. Toate chestiile alea paranormale despre vedenii, fantome și reîncarnări nu erau punctul meu forte. Așadar când mi-ai propus, în ianuarie trecut, să fac articolul despre „Îndrăgostiții de la Verona Surface”, am crezut sincer că ai înnebunit

plain nuts. Alright, so a few New Age types have had hallucinations of a Varsovian Rom and Julie – that doesn't make it news. Or so I concluded as I traipsed down the city's empty back streets on my way to my favourite pub to mull over my next career move. Indeed I was about to laugh your whole assignment in the face when a romantic shout billowed out of neighbouring Szniadecki Street:

‘Ah, you – my beloved – Juliasia!’

Now it's my turn to go nuts, I thought. Or was my guilty conscience over rejecting your brief taking on the vox humana? A short doubting moment and I shrugged it off. After all, there are many chics in Warsaw called ‘Juliasia.’ Then, singing above the humdrum boom of traffic and its distant squeal of police sirens I heard:

‘You, Romek of my dreams?!’

Here I'll make a part admission, Ben. While it's true I don't believe in revenants, I will run with co-incidence. After all, you get that in football, too. In short, curiosity got the better of me, enough to double back down the archway and peek my head around the corner. Well, damn if it wasn't Shakespeare's Sat-fated lovers trysting in the

de-a binelea. Ok, deci câțiva tipi New Age au avut halucinații despre un Romeo și o Julietă din Varşovia – asta nu e o noutate. Sau cel puțin așa mi-am zis eu când cutreieram străzile dosnice pustii ale orașului în drum către barul meu preferat, ca să mă gândesc la următoarea mutare în carieră. Într-adevăr, urma să-mi bat joc pe față de acest articol când un strigăt romantic s-a ridicat din strada Szniadecki din vecinătate:

„O, tu – iubita mea – Juliasia!”

Acum e rândul meu să înnebunesc, mi-am zis. Sau poate era conștiința mea vinovată c-am respins punctul tău de vedere succinct despre vox humana? Un scurt moment de îndoială și am alungat gândul. În fond, sunt multe tipe în Varşovia pe care le cheamă „Juliasia”. Apoi, în timp ce cântam peste zgomotul monoton al traficului și țipătul distant al sirenelor de poliție am auzit:

„Tu, Romek din visurile mele?!”

Aici voi admite parțial, Ben. E adevărat că nu cred în fantome, dar cred în coincidență. În fond, se întâmplă și-n fotbal. Pe scurt, curiozitatea a fost mai mare, destul cât să alerg către arcadă și să-mi ițesc capul la colț. Ei bine, să fiu al naibii dacă nu erau chiar sortiții îndrăgostiți ai lui Shakespeare, care se întâlniseră la lumina lunii! Cum Varşovia nu

moonlight! Warsaw being short on spacious balconies, they were standing outside a small beer-bar called ‘Prawdziwy’ (‘The Genuine’). The rest of the street was obscured by the gateway arch.

I stood there thinking to myself, ‘Could Ben be right?’ But, wait a minute, moonlight at 5 pm? Just then, as I was expecting this Romek voice to proclaim, ‘And, you my sweetest, Juliasia...,’ what I got was a curt...

‘And-cut!’, coming through a megaphone and promptly followed by:

‘Hey, lovers, that was fantastic! But.....’

It was the ‘But...’ that did it, Ben. I promptly turned on my heels. Doubling back down the archway, I found I’d walked into a film production. My view of the lovers was blotted out by an obese director in a peaked cap addressing them. Was Michael Moore about to give us one from the heart? I wondered.

‘A great take, lovers. Bee-yoooteeful. But... I just wanna get you to sex the cherry a bit, know what I mean? Could we do it again with a bit of foreplay, you know, erotyczny?’

prea are balcoane spațioase, stăteau afară, în fața unei berării numită „Prawdziwy” („Autentica”). Restul străzii era întunecat de arcada porții mari.

Stăteam acolo și mă gândeam, „să aibă Ben dreptate?” Dar, ia stai puțin, lumina lunii la 5 pm? Tocmai atunci, când așteptam vocea acestui Romek să proclame, „Și, tu, dulcea mea, Juliasia...,” am auzit un scurt...

„Și – tăiați!”, venind dintr-un megafon și urmat imediat de:

„Hei, îndrăgostiților, a fost fantastic! Dar.....”

Ce m-a convins a fost acel „Dar...”, Ben. M-am întors prompt pe călcâie. Am mers în pas alergător până la arcadă și am descoperit că se turna un film. Nu puteam să văd îndrăgostiții din cauza unui regizor obez care vorbea cu ei și mă bloca cu șapca lui ascuțită. Michael Moore urma să ne zică una din suflet? mă întrebam.

„O scenă grozavă, îndrăgostiților. Fruu-mooooasă. Dar...vreau doar și puțin sex, știți ce vreau să zic? Putem să o facem din nou cu puțin preludiu, știți voi, erotyczny⁷?”

⁷ Erotic (în limba poloneză în original)

The Putative Lovers from 15th Century Verona looked at each other with asphyxiating incomprehension and then stared vacantly back at the director as if he were a misguided angel.

‘Was that a “yes”?’ he asked. ‘It was? Super. So, from the top again, lovers. Take two: Sexy. Lights-camera-action!’

How dumb I’d been. You’d simply wanted me to cover the making of a 2009 Rom-and-Julie Movie. Forget career moves, Bodo, I told myself, you’re back on the job again. Instinctively I pulled out my note pad on the chance of an interview with Michael Moore, if only it weren’t for those noisy sirens!

A police van screeched to a halt and a bunch of cops trundled out, interrupting Take Two I might add, and then, natychmiast, they arrested the entire film crew, director, and cast for making erotic movies without a license. I take it they were from the Warsaw Vice Squad. There was a rumble of protest, but it was brought to a halt by one of the more burly cops shouting:

‘Get into the van or I’ll wreck the lot of you!’

With everyone briskly bundled into the van, it sped off into Centrum bearing our two Lovers to their judicial fate. I was left thinking: what is Love these days but a mere edited piece of celluloid on the cutting

Aşa-zişii îndrăgostiţi din Verona secolului al XV-lea se uitară unul la altul cu o nedumerire asfixiantă şi apoi se holbară în gol la regizor, ca şi cum acesta ar fi fost un înger nechibzuit.

„De acord?” întrebă el. „Da? Super! Deci, o luăm de la început, îndrăgostiţilor. Dubla doi: sexy. Lumini – cameră – acţiune!”

Ce idiot am fost. Ai vrut să mă ocup pur şi simplu de producţia din 2009 a filmului cu Rom şi Julie. Uită de promovări, Bodo, mi-am zis, ai aceeaşi treabă din nou. Instinctiv, mi-am scos carnetul cu speranţa unui interviu cu Michael Moore, de n-ar fi fost acele sirene gălăgioase!

O dubă a poliţiei a scârţâit la oprire şi o grămadă de poliţişti s-au revărsat, întrerupând dubla doi, aş putea să adaug, şi, atunci, natychmiast⁸, au arestat toată echipa de filmare, regizorul şi actorii, pentru că făceau filme erotice fără licenţă. Bănuiesc că erau de la Echipa de Moravuri din Varşovia. A urmat un vuiet de proteste, dar a fost oprit de unul din poliţiştii corpolenţi, care a ţipat:

„Treceţi în dubă sau vă sparg pe toţi!”

După ce s-au îngrămădit rapid toţi în dubă, a băgat viteză către Centru, ducându-i şi pe cei doi îndrăgostiţi la judecată. Stăteam să mă gândesc: dragostea în ziua de azi nu este decât o biată bucată de

⁸ Imediat (în limba poloneză în original)

room floor in the unfinished and endless movie of our existence.

Which brings me to those marriage documents I need, Ben. You and Bozena have threaded the needle in this bloody marriage protocol business, so maybe you can help me. You see, I need a witness to the fact that I'm not already married. Now, you've known me for years, Ben, and I was wondering if you might oblige?

Anyway, pre-empting your cooperation in this matter, I duly dragged myself down to The Ministry For Cordial Affairs in Crow Street and joining the queue I'll be damned if among the lost souls waiting outside the grey building I didn't spy the Lovers from Verona, continuing their exchange of vows:

'And you Juliasia, your eyes, your lips, your words.'

'And you, Romek, you need only be and.....'

'And you're both applying for Permission to Conduct an On-Going Relationship, are you? Lovely. Do you have an Affection Certificate?' asked a cordial woman from the Ministry, carrying a folio.

An Affection Certificate? Rom and Julie looked at her then back at each other as if they were two time-warped characters trapped in The Twilight Zone.

celuloid editată pe dușumeaua camerei de repetiții, în filmul neterminat și nesfârșit al existenței noastre.

Ceea ce mă aduce din nou de acele documente de căsătorie de care am nevoie, Ben. Tu și Bozena ați trecut deja prin această afacere cu protocolul, așa că poate mă poți ajuta. Vezi tu, am nevoie de un martor cum că nu sunt deja căsătorit. Acuma, mă știi de ani de zile, Ben, și mă întrebam dacă ai accepta?

Oricum, presupunând că mă vei ajuta în această chestiune, m-am înființat la Ministerul pentru afaceri cordiale din strada Crow și m-am așezat la coadă și să fiu al naibii dacă, printre sufletele pierdute care așteptau în fața clădirii cenușii, nu i-am zărit și pe îndrăgostiții din Verona, care își continuau schimbul de jurăminte:

„Și tu, Juliasia, ochii tăi, buzele tale, cuvintele tale.”

„Și tu, Romek, nu trebuie decât să fii și.....”

„Și voi doi aplicați pentru Permisul de a întreține o relație permanentă, nu-i așa? Grozav! Aveți un Certificat de afecțiune?” a întrebat o femeie cordială de la Minister, care avea un dosar.

Un Certificat de afecțiune? Rom și Julie s-au uitat la ea, apoi unul la altul de parcă ar fi fost două personaje rătăcite în timp, blocate în Zona crepusculară.

‘Well, I’ll see what I can do,’ the lady continued.

‘Meanwhile, The Ministry would be grateful if you could furnish us with a Love License, Proof of Devotion, a Letter of Infatuation, and, of course, a Romantic Mission Statement. Could you follow me, please?’

And do you know, Ben, as our two misfiled lovers were ushered into the grey building on sunny Crow Street, the air suddenly became thick with questionnaires. A storm began to brew, clouds of documents stacked up into a thick folio, and after a lightening flash from the celestial photo-copying machine and a thunder of rubber stamps, it started raining application forms! And I was left thinking: ‘What is Love but a mere document in the ever-rolling filing cabinet of our human existence?’

Alright, Ben, calm down and I’ll come to my beef. While you’ve been away at your mental health resort, the ad-bombardment of Warsaw I mentioned the last time we met has reached a new mountainous height. There’s hardly a building left standing that isn’t covered with huge advertisement hoardings. The reklamas are coming at us left, right, and centre.

So, you’ll be pleased to know, a secret Overground Advert-Resistance Movement has begun. To avoid detection, its members talk to one another in the coded language of advertisements.

„Ei bine, o să văd ce pot face,” a continuat doamna. „Între timp, Ministerul ar fi recunoscător dacă ne puteți da Licența de dragoste, Dovada de devotament, Scrisoarea de dragoste nebună, și, bineînțeles, Declarația de misiune romantică. Veniți cu mine, vă rog !”

Și știi, Ben, pe când îndrăgostiții noștri înregistrați greșit au fost conduși în clădirea gri de pe înșorita stradă Crow, s-a umplut totul de chestionare. O furtună se apropia, nori de documente îngrămădite într-un dosar subțire, și, după un fulger din xeroxul celest și un tunet de ștampile de cauciuc, a început să plouă cu formulare! Și stăteam să mă gândesc: „Ce e dragostea? Un simplu document care se învâрте veșnic în cabinetul de îndosariere al existenței noastre umane.”

Ben, răbdare, că ajung și la oile noastre! Când ai fost plecat la stațiunea de sănătate mintală, bombardarea Varșoviei cu reclame, de care-ți spuneam ultima dată când ne-am întâlnit, a atins noi înălțimi muntoase. Nu prea mai există o clădire în picioare care să nu fie acoperită cu stocuri de publicitate uriașe. Reclamele vin din stânga, dreapta, și centru.

Așadar, vei fi mulțumit să afli că a început Mișcarea secretă de rezistență la reclamele de la suprafață. Pentru a evita detectarea, membrii săi vorbesc unul cu altul în limbajul codat al reclamelor.

Many young people are joining the Movement. I was coming out of the metro only the other day when lo and behold, if it wasn't our Verona Lovers, once again, exchanging their sweet nothings:

‘Tired of saying... Oh, Romek...! Try saying... Hi, Juliasia!’

‘Yes! Purchase your ‘Hey, Romek! – Hi Juliasia’-now!’

‘It's the only greeting. And no charge for the introduction!’

‘Available on all street corners. You and value-added Me.’

‘You-and-Me! There's no one like Us. Instant recovery guaranteed!’

‘Want answers? Try asking... questions! Right now I'm asking:

“Where's the next meeting?” and I'm loving it.’

‘Try Marek's at 6 – you'll be so glad you came.’

‘I'll see you there, then. Bye’

‘Yes, why don't you try parting with... Bye!’ It's on the tip of...

...just about everyone's tongue. Buy Bye! – and buy it – Now!’

And off they sped. I chased after them but was somehow pulled in the opposite direction by those irresistible market forces of consumerism. Drawn back into the Underground (I wish I meant the Movement and

Mulți tineri se alătură Mișcării. Ieșeam din metrou deunăzi când, ce să vezi? – dacă nu chiar pe îndrăgostiții noștri din Verona, care schimbau iarăși mici nimicuri dulci:

„Ai obosit să zici... O, Romek...! Încearcă să zici... Salut, Juliasia!”

„Da! Cumpără acum «Hei, Romek! – Salut, Juliasia!»!”

„Este singurul salut. Și nicio taxă de conectare!”

„Disponibil la toate colțurile de stradă. Tu și plus-valoarea Eu.”

„Tu și cu mine! Nu e nimeni ca Noi. Recuperare instant garantată!”

„Vrei răspunsuri? Încearcă să pui...întrebări! Chiar acum întreb:

«Pe când următoarea întâlnire?» și-mi place.”

„Încearcă la Marek la ora 6 – îți va părea așa de bine că ai venit.”

„Ne vedem acolo, atunci. Pa!”

„Da, de ce nu încerci să pleci cu... «Pa!» Este aproape pe vârful...

...limbii tuturor. Ia Pa! – cumpără – Acum!”

Și au tulit-o! Am alergat după ei, dar am fost tras oarecum în direcția opusă de acele forțe de piață de consum irezistibile. Tras înapoi la

not the metro), it wasn't long before I was swallowed up by the omnipresent swirl of consumer goods and left standing on Centrum platform thinking: What is love but a mere commercial in the unending soap-opera of our human lives?

Ben, just take it easy and I'll come to my point. Your psycho-therapist is right. We're so wired up to the Present these days, with all this cell-phone, lap-top technology, we need to take a break from the whole network and immerse ourselves in the Past. So, after a stressful day's reporting last month, I decided to lose myself in the Middle Ages by escaping to the Stare Miasto. I mean, you get a feeling in the Old Town that you're back in the Renaissance. Well, I wasn't long strolling round Plac Zamkowy before I saw the Lovers from Verona for real, in their element. This time there was no interference from the rat race. They were back where they came from, in the 15th Century.

'I see you now, Romek, and the world and its time disappears,'

'In your sight, Juliasia, the seconds turn into infinite years,'

'The world and its time may tear us apart,'

'You remain, every beat, every call in my heart,'

'When you are here all the noise of the city departs,'

'And I hear the music of our two beating hearts...'

metrou (aș fi vrut să fi spus Mișcarea și nu metrou) și, nu după mult timp eram înghițit de vârtejul omniprezent al bunurilor de consum și stăteam și mă gândeam pe platforma centrului: ce e dragostea decât o simplă telenovelă comercială nesfârșită a vieților oamenilor?

Ben, ușurel că ajung și la idee. Psihologul tău are dreptate. Suntem așa de conectați la prezent zilele astea, cu tehnologia asta – mobil, laptop – trebuie să luăm o pauză de la întreaga rețea și să ne scufundăm în trecut. Deci, după articolul unei zile stresante de luna trecută, am decis să mă pierd în Evul Mediu printr-o escapadă la Stare Miasto. Adică, ai sentimentul în Orașul Vechi că te-ai întors în Renaștere. Ei bine, nu m-am plimbat mult în piața Zamkowy și i-am văzut pe bune pe îndrăgostiții din Verona, în elementul lor. De data asta nu a mai fost nicio luptă pe viață și pe moarte. Se întorseseră de unde veniseră, în secolul al XV-lea.

„Te văd acum, Romek, și lumea și timpul dispar,”

„La vederea ta, Juliasia, secunde se transformă în ani infiniți,”

„Lumea și timpul său poate au să ne despartă,”

„Tu rămâi, fiecare bătaie, fiecare chemare în inima mea,”

„Când ești aici tot zgomotul orașului dispare,”

„Și aud muzica celor două inimi ale noastre care bat...”

And suddenly there was harmony in the skies, as the shining satellite-studded heavens of information jingled with a glorious combination of Rick Wagner's Tristan and Isolde and Lenny Bernstein's "Tonight" from Westside Story. Heavenly music bouncing off the wing-discs of angel-satellites and softly descending into the tiny speakers of the lovers' individual cell-phones. And the grace, Ben, with which our sat-struck couple, turning briefly away from one another so that the angelic voices would come within network range, plucked their cell-phones out of their chest pockets, and raised them to their ears...

'Romek here... slucham... hallo... tak-tak-tak-tak... cholera!...'

'Juliasia on the line... No crap... shoot it at me... fire away..!'

'... Have you shifted that stuff yet?!... Well it's got to move...'

'What?!.. I can't believe this... Tell 'em I want it now...'

Kurda!'

'Spare me the bull about crises, koreks, queues, murder!'

'This is a pain... no, not "at the end of the day," ..yesterday!'

'No, I can't hold on, I'm effing in love.. Daj mi spokój!'

Și, deodată, s-au liniștit cerurile, și satelitul lucitor a presărat raiuri de informații ce colindau cu o combinație glorioasă de Tristan și Isolda de Rick Wagner și „Tonight” de Lenny Bernstein, din Poveste din Cartierul de Vest.

Muzică cerească se auzea de pe discurile-aripi ale sateliților-îngeri și cobora încet în difuzoarele mici ale mobilelor personale ale îndrăgostiților. Și grația, Ben, cu care a fost lovit cuplul nostru, întorcându-se rapid unul către altul, astfel încât vocile angelice intrau în gama rețelei, au smuls mobilele din buzunarele de la piept, și le-au ridicat la urechi...

„Romek aici... slucham⁹... alo... tak-tak-tak-tak¹⁰.... holeră!...”

„Juliasia la telefon... Fără prostii... zi-mi direct... spune..!”

„... Ați trimis chestia aia?!... Ei bine, trebuie să plece...”

„Ce?!.. Nu-mi vine să cred.... Spune-le că vreau acum... Kurda¹¹!”

„Scutește-mă de prostiile despre crize, trafic, cozi, crimă!”

„Asta-i dureros... nu, nu «la sfârșitul zilei,»... ieri!”

„Nu, nu mă pot abține, iubesc. Daj mi spokój!¹²”

⁹ Auzi! (în limba poloneză în original)

¹⁰ Da-da-da-da (în limba poloneză în original)

¹¹ La naiba! (în limba poloneză în original)

¹² Lasă-mă! (în limba poloneză în original)

‘Well tell him to get out of love and get busy. I’m outa here!’

‘Do papa. Czeszcz! Over and out!’

And it was then, Ben, that they approached each other with fixed eyes and just before embracing hurled their cell-phones over their shoulders, over the terrace of Plac Zamkowy, and walked arm in arm toward the sunset, whispering sweet nothings in each others’ ears, so much in love it was as if Warsaw didn’t exist.

Their discarded cell-phones, hitting the street beneath, triggered a series of electrical short-circuits and the whole city began exploding with joy. Ben, it was like the Millennium Sylwester, the Fourth of July! Lights burst on in otherwise dark trams, dead kiosks suddenly came to life. Nuns took flight, drunks froze in rapture and staring skywards let their vodka bottles slip from their grasp and crash onto the pavement. Church-bells furiously peeled. Statues came alive. Stanczyk the court jester began rattling his bell-cap, Mickiewicz and Chopin winked. The Mermaid slipped down from her pedestal and, flinging her sword into the Vistula, began kissing everyone in sight. Marshal Piłsudski raised his bowed head and shouted ‘Go for it!’ King Sigismund leapt off his column and raced

„Ei bine, spune-i să se dezîndrăgostească şi să se pună pe treabă. Io mă car de-aici!”

„Do papa. Czeszcz! Am terminat!”

Şi atunci, Ben, când s-au apropiat cu ochii ficşi şi chiar puţin înainte să se îmbrăţişeze, le-au urlat mobilele deasupra umerilor, deasupra terasei din piaţa Zamkowy şi s-au plimbat braţ la braţ, către apus, şoptindu-şi nimicuri dulci la ureche, atât de îndrăgostiţi, încât părea că Varşovia nu mai exista.

Au aruncat mobilele, dând cu ele de pământ, şi au declanşat o serie de scurt-circuite electrice şi tot oraşul a început să explodeze de bucurie. Ben, era ca Millennium Sylwester, de 4 iulie! Luminile s-au aprins în tramvaiele care fuseseră mereu în beznă, chioşcuri moarte au revenit la viaţă. Măicuţele au zburat, beţivii îngheţaseră în extaz şi se holbau la cer şi dădeau drumul la sticlele de vodcă care se zdrobeau de trotuar. Clopotele bisericilor s-au dezlănţuit furios. Statuile prindeau viaţă. Stanczyk, bufonul curţii, a început să zăngăne pălăria, Mickiewicz şi Chopin au făcut cu ochiul. Sirena a coborât de pe pedestal şi, înfigând sabia în Vistula, a început să-i sărute pe toţi pe care-i vedea. Marshal Piłsudski şi-a ridicat capul plecat şi a strigat „Du-te!” Regele Sigismund a sărit de pe soclu, a alergat după Romek,

after Romek, shouting ‘I’ll get that boy!’ The Pied Piper of Konstancin pranced out of the bowels of the Palace of Culture and Science, followed by a dancing train of midget businessmen, then joined by the entire population of the city linking arms and dancing as they hurled their cell-phones onto the pavements and crushed them under their heels.

And the lovers, oblivious of the ecstatic chaos, walked on into the Slavonic Twilight whispering sweet nothings in each other ears. I was left thinking: ‘If only Ben were here, and not with his psycho-therapist, he’d discover what Love really is.’ You should’ve been here, Ben. It was quite something.

Bodo

Written in English by the author.

tipând „pun io mâna pe băiatul ăla!” Pied Piper din Konstancin a săltat afară din Palatul de Cultură şi un şir de oameni de afaceri pitici care dansau, urmaţi de întreaga populaţie a oraşului, toţi braţ la braţ şi dansând în timp ce şi-au aruncat mobilele de trotuare şi le-au zdrobit cu călcăiele.

Şi îndrăgostiţii, orbi la haosul extaziat, au intrat în crepusculul slavon şoptindu-şi nimicuri dulci la ureche. Stăteam să mă gândesc: „Numai de-ar fi Ben aici, fără psihologul lui, ar descoperi ce este dragostea cu adevărat.” Ar fi trebuit să fii aici, Ben. A fost grozav.

Bodo

Traducere Zenovia Popa.

Leo Yankevich

The Idiot

Whenever I sit with the village idiot,
it's always with genuine reverence and a bit
of suspicion. Usually we just stare at the rooks,
and he sips my beer without asking, then looks
deranged as if to say he's sorry. He knows enough
about me to know I like diamonds in the rough.
And, strangely, he and I always notice the same things:
hieroglyphs in the snow, tiny holes in our fillings.
When he's not around, my wife says he's a blackguard
and a parasite, a charlatan, and a drunkard;
and I try to explain that he's just the village idiot,
and that once in a while it's necessary to sit
with him and share a pint. Later, when she falls asleep,
out of pity and out of love, I allow him to sneak
into her bed and fondle her thin white thighs,
and, if she doesn't protest, to spend the night.

Written in English by the author.

Leo Yankevich

Prostul

De câte ori şed cu prostul satului,
o fac mereu cu stimă autentică şi un pic
de suspiciune. De obicei doar ne holbăm la ciori,
iar el îmi soarbe berea fără să mă întrebe, apoi face
pe prostul de parcă şi-ar cere scuze. Ştie destule
despre, ştie că-mi plac diamantele neşlefuite.
Şi, într-un mod straniu, amândoi observăm aceleaşi lucruri:
hieroglifice în zăpadă, găurele în plombele noastre.
Când el nu e în preajmă, soţia mea spune că-i un netrebnic
şi un parazit, un şarlatan şi un beţiv;
şi eu încerc să-i explic că-i doar prostul satului,
şi că, din când în când, trebuie să şed
cu el şi să împărţim o halbă. Mai târziu, când ea adoarme,
din milă şi din dragoste, îi permit să se strecoare
în patul ei şi să-i mângâie coapsele subţiri şi albe,
şi dacă ea nu se împotriveşte, să rămână peste noapte.

Traducere Laura David.

James G. Coon
The Carpet Beaters

I live in a nation of carpet beaters.
even in winter I hear them
in the courtyard
beating their
carpets with their
carpet-whackers

whomp whomp whomp.

in Spring it is a major cause of
air pollution.
an entire nation of city-dwelling
carpet beaters
whacking their dust
into the air.

James G. Coon
Bătătorii de covoare

Trăiesc într-o țară de bătători de covoare.
chiar și iarna îi aud
în curte
bătându-și
covoarele cu
bătătoarele lor

jap jap jap.

primăvara, lucrul ăsta e o sursă serioasă de
poluare a aerului.
o întreagă nație de orășeni
bătători de covoare
își bat praful
în aer.

the wind carries the dust
into my apartment and
soon I'll be out there
beating my carpet with the
best of them.

We all need something to look
forward to in life.

Written in English by the author.

vântul duce praful
în apartamentul meu şi
curând am să ies şi eu
să-mi bat covorul împreună cu
cei mai buni dintre cei buni.

Avem cu toţii nevoie de
un ideal în viaţă.

Traducere Laura David.

Jennifer Robertson

Market forces, Polish-style

Small stalls spread wide, traders thrive.
I relish such carefree commerce, dive
readily into this teeming hive;

buy honey supplied by bountiful bees,
sorrel, young beets, soft white cheese.
The stall-holder's stores of smiles increase.

She weighs out laughter, a bright carillon.
Her face is red, a radiant plum –
she outshines the sun!

Her daughter pushes a covered pram,
'Pancakes, pancakes, soft and warm!
Make your mouth water, fresh from the flame!'

She yodels on. Heads turn. Folk stare.
'First time I hear someone sing their wares
since the years, I'm sure, before the war.

Jennifer Robertson

Forța pieței, în stil polonez

Tarabe mărunte întinse peste tot, negustori prosperi.
Savurez din plin această activitate plăcută
și mă cufund iute în mulțimea gălăgioasă;

cumpăr miere dată de albinele darnice,
măcriș, sfeclă proaspătă, brânză albă și gustoasă.
Vânzătorii zâmbesc din ce în ce mai mult.

Ea își cântărește și vinde râsul, zvon vesel,
fața-i e o prună îmbujorată –
strălucește chiar mai puternic decât soarele!

Fiica ei împinge un căruț acoperit.
„Clătite, clătite pufoase și calde!
Un adevărat deliciu – proaspete!”

Cântă în continuare. Atrage priviri. Lumea se uită mirată.
„E prima dată, din anii de dinaintea războiului,
când aud pe cineva strigând să-și vândă marfa.”

‘Before the war – that was poverty!
Look at us now: what luxury!
Pancakes, pancakes, buy two, buy three!’

Do they mean, I wonder, the war
which blasted this market square:
terror’s five year grim nightmare?

Or the nine times five years of planned retail
when anyone with anything for sale
struck up a whispered deal?

Markets were closed, alleyways ill-lit,
unappetising fare issued by the state
with no song to sing, no tale to relate,
nor anything to advertise
except statistics the nation knew were lies.

So yes: ‘Pancakes, pancakes...’ takes us by surprise,
produce of home-grown enterprise.

Written in English by the author.

„Înainte de război – ce sărăcie era!
Priveşte-ne acum: ce abundenţă!
Clătite, clătite, cumpără două, cumpără trei!”

Mă întreb dacă vorbesc de acel război
care a bombardat piaţa asta,
acei cinci ani de coşmar cumplit?

Sau cele nouă cincinale de negoţ planificat,
când oricine avea ceva de vânzare
facea afacerea în şoaptă?

Pieţele erau închise, străduţele prost luminate,
hrana oficială era jalnică,
fără cântece, fără poveşti,
fără reclame
în afară de statisticile mincinoase.

Aşa că, da: „clătite, clătite...”, o surpriză plăcută,
acest produs al comercianţilor pe cont propriu.

Traducere Andreea Vasile.

John a'Beckett

Wrong number

Out of a shimmering city noon
crowd-thick and traffic-heavy,
its individual noises pampered to a groan,
on busy Świętokrzyska Street, a public phone
rings, bellows loud its ringing
cutting through the drone
as if to make a trance of it.

But no one answers it.

The granite patience of my Poles.
Everything about this phone
among the others queued for,
cards pushed in, dialled, spoken into, so alone
disappears into disbelief, the acceptance stone
and life-long lesson where we learn
to live with every still-existent thing

John a'Beckett

Greşală

Evadând din tumultul unei amieze citadine
cu gloata de oameni şi traficul sufocant,
cu zgomotele tipice, urcând ca un vaiet,
pe aglomerarea din strada Świętokrzyska, un telefon public
sună, un asurzitor ţârâit sacadat
sfredelind tot acest zumzet
de parcă ar vrea să-l hipnotizeze.

Dar nimeni nu răspunde.

Răbdarea de granit a confrăţilor mei polonezi.
Tot ce-i legat de acest telefon
şi a celorlalte, unde mulţi îşi aşteaptă rândul,
cartelele băgate-n el, numere formate, vorbe şi singurătate
dispare-n neîncredere, resemnare împietrită
lecţie de-o viaţă ce ne învaţă
să supravieţuim cu orice lucru deopotrivă

including its persistent ring.

Who can this caller be?
Some silenced conscience suddenly let free?
The answer to a prayer
half-prayed but meant to reach
now washed up drift-wood
on this people-pebbled beach?
Then, from some grand malaise, the tonic

now transformed, gone telephonic?

Or some trapped message now
in blinking fits at three,
short of a receiver and unfit to bear
the pressing silence cracked,
has gone for the last call
and in this deafening glare,
hit the jugular and called from there

up anyone from anywhere?

chiar și cu acest zbârnâit insistent.

Cine-o fi cel ce cheamă?
Vreo conștiință mută, brusc eliberată?
Să fie răspunsul unei rugi rostite
cu jumătate de gură, dar menită să ocrotească
lemnul eșuat la malul
acestei plaje presărate cu oameni peste tot?
Apoi, dintr-un rău universal, s-a preschimbat

în tonic și apoi telefonie?

Ori o fi vreun mesaj închis
în trei zvâcniri luminoase repetate,
fără receptor, care nu mai putea duce
tăcerea apăsătoare tulburată acum,
de acest ultim apel
în mijlocul lumii asurzitoare.
care sare la jugulară și de acolo și cheamă.

pe oricine, de oriunde?

Thinking it's for me

But somehow knowing that it is:
some clandestine friend and his
following my movements,

I pick it up, put the mouth-piece cup
to my lips and let forth in gaps
'a'Beckett here!' but he, perhaps
knowing that it is me just...

hangs up.

Written in English by the author.

Crezând că o fi pentru mine

Știind de fapt că da, chiar este:
un prieten clandestin îmi
urmărește fiecare mișcare,

ridic receptorul, îl apropii de buze
și rostesc cu pauze
„a'Beckett la telefon!” dar, știind,
poate, că sunt eu și nu altcineva...

închide.

Traducere Alinda Ivanov.

Paula Gutowska
Pterodactylus

We're staring up at the high clock dial under the spire of The Palace of Culture. It's four o'clock, hour of the dreamlike crowds. The metro rumbling under us like a tom-tom drum, a pogo-dance at a gig.

'You shouldn't take the pitcher to the table, Madame, the milk is for everyone'.

The waitress wears green beads and is a little cross-eyed. Nearby, the Chilean musicians who came once to my city to study and then stayed on are dancing, drumming, hammering out their tunes, evoking ghosts as they wave their blunt hatchets or play the pan-flute. Rain pours from the sun like a meteor but there is no rainbow. The street painter duly covers her paintings with a plastic wrap. Her works are neither wild nor crazy, ginger, filled with holey cheese; devoid of anger. Yet, in the Palace there was a Dali exhibition of giraffes on fire and cupboards, intriguing us with a mysterious evil emanating from them in a marijuana stupor. The painter makes us see these restless eyes, hazel, green and deep, hundreds of them in the shops of Empik.

Paula Gutowska
Pterodactylus

Ne uităm îndelung în sus, către ceasul din turnul Palatului Culturii. E patru, ora mulțimilor ireale. Huruitul metroului care se aude undeva dedesubt seamănă cu un tom-tom, cu zgomotul provocat de un dans pogo în timpul unui spectacol.

— Nu luați recipientul la masă, doamnă. Laptele este pentru toată lumea.

Chelnerița poartă mărgelă verzi și e puțin sașie. În apropiere, muzicanții chileni, care au venit cândva la studii în oraș și au rămas în continuare aici, dansează, își cântă la tobe muzica zgomotoasă și cheamă spiritele, fluturându-și securile tocite sau cântând din nai. Plouă cu soare, dar curcubeul nu se arată. Fata care pictează pe asfalt își acoperă la timp desenele cu o folie de plastic. Lucrările ei nu sunt nici violente și nici fanteziste; sunt pline de viață, fără a avea pic de furie în ele. Totuși, la Palat era deschisă o expoziție cu lucrări de Dali înfățișând girafe în flăcări și dulapuri, care ne-a intrigat prin atmosfera malefică și misterioasă, similară stării de transă obținută în urma consumului de marijuana. Pictorul ne înfățișează niște ochi adânci, neliniștiți, verzi-căprui, așa cum poți întâlni cu sutele în magazinele Empik.

A nervous man is rattling his umbrella and a blonde girl whose make-up is so thick it almost creates an Event Horizon. Some Annie Someone calls to another: impatiently they are waiting for their Internet Sweethearts and so go searching for a yellow spotted T-shirt, red baseball cap and yesterday's crumpled newspaper in the thickening crowd; a clandestine of signs. They hide their disappointment when their Chosen One turns out to be a merry, uninhibited old man.

It's getting dark. Silence moves in deceitfully as if it were a rider on a panther. It overtakes the pre-war tenement houses (from which the young insurgents of the Uprising would surface at the 'W' hour). The Golden Terraces and the PKiN. The tablet with Stalin's name is overgrown with dirty moss. The stone barefoot workers smile gloomily at the housing estates as long as a grey sleep, overwhelmed by the colours of hotels and burger booths. The rider believes Warsaw is like a woman's soul: eclectic, varied and as tangled as the many threads in the hands of an absent-minded weaver of fate. The rider casts a northern shadow on the clock and disappears down the back streets as

Un bărbat nervos își scutură cu zgomot umbrela, enervând o tânără blondă, al cărei machiaj e atât de încărcat, încât aproape creează efectul de gaură neagră. O fată pe nume Annie Nu-mai-știu-cum strigă către o alta: fetele își așteaptă cu nerăbdare iubiții pe care i-au cunoscut pe Internet, așa că pleacă, prin mulțimea care devine tot mai densă, în căutarea unui tricou cu picățele galbene, a unei șepci roșii de baseball și a unui ziar de ieri mototolit – o grămadă de indicii ascunse. Își ascund dezamăgirea, atunci când cel ales se dovedește a fi un bătrânel vesel și lipsit de inhibiții.

Se lasă întunericul. Tăcerea se insinuează perfid, precum un călător pe spinarea unei pantere, punând stăpânire pe clădirile antebelice cu apartamente de închiriat (din care tinerii revoluționari ai Insurecției au ieșit la ora „W”), pe Terasa Aurii și pe Palatul Culturii și Științei. Tăblița cu numele lui Stalin e murdară, acoperită cu mușchi. Muncitorii care lucrează în piatră, desculți, zâmbesc posomorâți privind către zona rezidențială cenușie, copleșiți de culorile hotelurilor și tarabelor cu hamburgeri. Călătorul gândește că Varşovia e precum sufletul unei femei: eclectică, diversă și întortocheată ca ițele împletite de mâinile celui care țese destine cu gândul în altă parte. Umbra călătorului se răsfrânge asupra ceasului,

Nowy Świat flares up with swarms of rebellious glow-worms. Cafe life simmers down. A musician from the barbican takes out his violin and scatters small change disturbing the peace. When nothing plays anymore, nothing creaks. Pairs of lovers and a madman stroll around the Old Town. The madman is bald. Clad in a long coat and high-heeled shoes, he clenches his teeth and runs. But when he has also disappeared around the grey corner, a wild pterodactylus spreads out its black wings over my Warsaw.

Translated by Karolina Maślarz and John a'Beckett.

iar el dispare pe nişte străzi lăturalnice, în timp ce bulevardul Nowy Świat se umple de lumina roiurilor de licurici zburdalnici. Freamătul cafenelelor se potoleşte. Un muzicant din Oraşul Vechi îşi scoate vioara şi îşi zornăie mărunţişul, tulburând liniştea. Nimic nu mai cântă, nimic nu mai scârţâie. Perechi de îndrăgostiţi şi un nebun se plimbă prin Oraşul Vechi. Chel, îmbrăcat într-o haină lungă şi purtând pantofi cu toc, nebunul strânge din dinţi şi fuge. Odată ce dispare şi el după colţul clădirii cenuşii, un pterodactil dezlănţuit îşi întinde aripile negre peste Varşovia.

Traducere Simona Truşcan.

James G. Coon
The New Colossus

Unlike the Bully Broad of Anglo-Saxon fame,
Whose sloshing thighs smother the charred land,
Here on our parked-car windshields shall stand
A scorching beauty with surging bust, whose flame
Is rampant lust incarnate, and her name
Mother of Exiles. With her beaconing hand
She welcomes you inside; her wild eyes command

The love-starved pilgrim to ascend her frame.
'Keep, Anglo-World, your freeze-dried lump!' cries she
With pulsing hips. 'Give me your tired, your bored,
Your curdled messes yearning to live free,
The retching refugees from your whining shore,
Send these, the loveless and drought-parched, to me:
I lift my red lamp o'er the unmarked door.'

Written in English by the author.

James G. Coon
Noul Colos

Spre deosebire de faima Anglo-Saxonă de Damă Tiran,
Ale cărei coapse împrăscă sufocând pământul pârlit,
Aici, pe parbrizul maşinii noastre parcate va sta
O frumuseţe mistuitoare cu bustul deferlat, a cărei torţă
Este încarnarea dorinţei desfrânate, iar al ei nume,
Mamă a celor Exilaţi. Cu al său far călăuzitor
Te poartă înăuntru; ochii ei sălbatici comandă dau

Pelerinului dornic de amor a se sui pe corpul ei.
„Păstrează-ţi, lume Anglo-Saxonă, bulgărele tau îngheţat!” strigă ea
Din şolduri vibrând: „Trimiteţi-mi ale voastre mulţimi obosite, plictisite,
Ale voastre mulţimi ponosite dornice de a trăi libere,
Refugiaţii în agonie de pe ţărmurile voastre îndurerate,
Trimiteţi-i la mine, pe cei fără de dragoste şi uscaţi de secetă:
Îmi înalţ torţa deasupra uşii fără de contur.”

Traducere Dragoş Lucian Ivan.

Jennifer Robertson

Portrait

Zofia Nalkowska: the writer as an old woman.

Her genius acclaimed when she was just fifteen,
she rises now at dawn, opens shop, trades
tobacco. Hostess par excellence
whose wit lit the literary and social scene,
she lets no standards slip; her style her defence
against invasion, deafness, her six decades.
'I write. From smoke and silence that much remains.'

Her diary lists a litany of names:
lovers, friends, musicians, poets – lost;
black holes within the galaxy of fame.
Her random notes compose their requiem,
expose the pain of war, protest its waste

as Warsaw is smashed to smouldering smithereens.

She edits, dressmaker-like, her latest manuscript,

Jennifer Robertson

Portret

Zofia Nalkowska: scriitoarea la bătrânețe.

Geniul îi era aclamat pe când avea doar cincisprezece ani,
ea se trezește acum, în zorii zilei, deschide prăvălia, vinde
tutun. Amfitrioană prin excelență,
al cărei intelect a delectat mediile literare și sociale,
nu coboară ștacheta; stilul e scutul ei
împotriva invaziei, surzeniei, celor șase decenii de viață.
„Scriu. E tot ce rămâne din fum și tăcere.”

E o litanie de nume în jurnalul ei:
iubiți, prieteni, muzicieni, poeți – pierduți;
găuri negre în galaxia celebrității.
Recviemul lor e compus din aceste notițe răzlețe
care vorbesc de suferințele războiului, condamnă pierderile

în timp ce Varşovia arde mocnit, făcută fărâme.

Își editează, ca o croitoreasă, cel mai nou manuscris,

reshaping cut strips, lips pursed with pins.
Horn-rimmed spectacles enlarging eyes young men
still praise, shoes white with ash, she is the first

to enter grotesque chambers, disclose the fate
designed, she wrote, by human minds for human kind.
From that crucible of crime, she creates
exquisite cameos, Poland's war-time masterpiece.

Her journal reveals what effort accompanies
the charm and intellect the public sees.

Women note her modish maquillage,
repeat rumours of a lover – 'Imagine, at her age!'
Feted in London, Paris, Moscow, Prague,
in as many languages she holds centre stage,
'Young sir, my powder compact, please, it's on the chair,
and yes, if you would, my silver fur...'

rearanjând bucăți decupate, cu bolduri între buzele-i strânse.
Cu ochelari de baga ce măresc ochii pe care tinerii
încă-i adoră, pantofi albiți de cenușă, ea e cea dintâi

care intră în odăi grotești, dezvăluie soarta
făurită – cum a scris ea – de minți pentru suflete.
Din acel creuzet al crimei, ea creează
camee splendide, capodopera Poloniei din timpul războiului.

Jurnalul ei dezvăluie eforturile ce însoțesc
șarmul și inteligența afișate în public.

Femeile îi remarcă machiajul la modă,
șușotesc despre un oarecare iubit – „La vârsta pe care-o are!”
Sărbătorită la Londra, Paris, Moscova, Praga,
în tot atâtea limbi e centrul atenției,
„Tinere, fii drăguț, pudriera mea, e pe scaun,
și, da, blana argintie, dacă nu te superi...”

A laureate lady with a scalpel pen, large and generous,
her gift is to make others feel great and glamorous,
while with ruthless precision she prises life apart
and probes the subtle workings of the human heart

Written in English by the author.

O doamnă distinsă, darnică și generoasă, cu un condei ascuțit,
are talentul de a-i face pe ceilalți să se simtă minunat, fericiți,
în timp ce ea despică firul vieții cu o precizie demnă de invidiat
și cercetează amănunțit mecanismul delicat al sufletului.

Traducere Monica Rusu.

Karen Kovacik

St. James, Ochota.

The frescoes are burning, in sunlight and in gloom,
at Sunday Mass, or with a single widow praying,
because they were painted with a tindery hand,
because the fingers that held the brush knew pleasure,
knew where to touch, for how long, with what pressure,
and there was no need to call the beloved 'beloved'
because she saw the rich arterial reds of her body,
the umber of brow and belly, transmuted
in the suffering of saints. Didn't she pose
as Joan? Didn't she writhe against a drape of purple,
didn't the blaze scorch her calves, her thighs,
hot on the bowl of her hips, her unchaste breasts?
And when the flames touched her throat,
there was no color for her keening, so the painter chose
restraint, elongation, the ecstatic silence
of Peter hanging naked on an inverted cross

Karen Kovacik

Sfântul Iacob din Ochota.

Frescele arzânde,
în lumina soarelui şi-n întuneric, la slujba de duminică,
sau înaintea unei văduve ce se roagă,
căci au fost pictate de o mână de foc,
căci degetele care-au ținut penelul au cunoscut plăcerea,
ştiind ce locuri să atingă, cât, cu ce putere,
şi n-a mai fost nevoie să-i spună iubitei „iubită”,
căci ea şi-a văzut venele trupului înroşite
de lutul roşiatic al sprâncenelor şi al buricului,
preschimbate în suferinţa sfinţilor.
Nu luase înfăţişarea Ioanei?
Nu se răsucise ea-ntr-o haină de purpură,
nu-i pârjolise flacăra pulpele şi coapsele,
încingând adâncitura dintre fese, şi sânii ei neruşinaţi?
Iar când flăcările i-au atins gâtulejul,
culoarea s-a stins în bocet, aşa că pictorul a ales
austeritatea, distanţa, tăcerea extatică
a lui Petru, atârând gol pe o cruce întoarsă,

or Paul suffering lightning bolts to the eyes.
This painter was no stranger to illumination,
to doves big as owls descending, to virgins
gazing at angels armed with swords of love.
He had seen the capital desolate, all habitation
forsaken, loose horses wandering the avenues
as in a wilderness. This painter had smelled dynamite
and hid in sewers, discovered a talent for small acts
of sabotage, and once rescued a stranger's piano.
Later, there was nothing to do but mix bloody colours
in the unaccustomed calm. Later, there was no need
to paint devils because eleven fresh apostles
had risen from the palette of hell. These frescoes are burning,
and I'm listening to their silence:
speak, you flame-tongued supplicants and martyrs,
O speak, evangelists of shrapnel and of wax.

Written in English by the author.

sau a lui Paul, cu ochi orbiți de fulgere.
Pictorul acest-a cunoscut iluminarea,
porumbei uriași cât bufnițe ce se coboară,
fecioare ce privesc îndelung la îngeri înarmați cu săbii de iubire.
El a văzut capitala pustii, și căminele părăsite,
cai neînfrânați cutreierând pe-alei ca în sălbăticie.
Acest pictor a simțit miros de explozibil,
ascunzându-se-n canale, descoperindu-și talentul pentru
sabotaj, odată salvând pianul unui străin.
Mai târziu, n-a mai rămas nimic de făcut decât
s-amestece culori însângerate
în calmul neobișnuit.
Mai târziu nu mai avea nevoie să picteze diavoli,
căci din paleta de culori a iadului
unsprezece ucenici au răsărit.
Ascult la frescele arzânde,
cât sunt de tăcute:
Grăiți, martiri și rugători, cu limba ca de pară,
grăiți, dar, vangheliști, din șrapnel și din ceară!

Traducere Mirona Palas.

Wojciech Maślarz
The Palace of Babel

‘Mine eyes have seen the building of the Palace of Babel’
said Honzik, a drunk from Jelinku but a kind of prophet;
I’m sure he was referring to the Warsaw one that Stalin
called his ‘Gift to Polish People,’ monstrosity of kitsch
that ‘Culture and Science’ cats, rats, and businesses inhabit,
once on a human Chmielna Street the Germans bombed to bits,
now its huge statue, gazing like a sphinx, of our Adam Mickiewicz
while Honzik, with his beetroot face, too scarlet to be Communist:
– no party-climbing hack was he, just one of the gabbling rabble –
‘And mine ears have heard the multi-lingual incoherent babble’ –
he meant perhaps the newspeak cant that politicians parled in.

Wojciech Maślarz
Palatul Babel

„Ai mei ochi văzut-au clădirea Palatului Babel”
zise Honzik, un bețiv din Jelinku, dar un soi de profet;
sunt sigur că se referea la cel din Varşovia, pe care Stalin
îl numea „darul său către norodul polonez”; un kitsch, o monstruozitate
pe care-o locuiesc pisicile, șobolanii și bișnițarii „culturii și științei”,
cândva pe o stradă Chmielna mai umană, ce-o sfărâmară bombele
nemțești,
acum enorma sa statuie, al nostru Adam Mickiewicz, privește lung
precum un sfinx
în timp ce Honzik, cu chipul ca de sfeclă, prea stacojiu pentru-a fi
comunist:
– căci nu era vreun membru de partid ambițios, ci doar un ins din
gloata cea cloncănitoare –
„Și-ale mele urechi auzit-au absurda trăncăneală în sumedenie de
limbi” –
vorbea, pesemne, de jargonul cel viclean în care politicienii glăsuiau.

Now glass towers shrink the monumental kink, and Mammon
in Golden Terraces of Empik and Arcadia kicks old Socialism – its
Utopia has gone. When clean consumers sip non-alcoholic fizz,
strong Vodka let Honzik see the Palace then for what it really is.

Written in English by the author.

Acum turnuri de sticlă împușinează monumentalul capriciu, iară
demonul lăcomiei
pe Terasale de Aur ale Empik-ului și Arcadiei înfrânge vechiul
socialism – utopia lui s-a risipit. Pe când consumatorii sorb sifon fără
alcool,
strașnica votcă i-a-ngăduit lui Honzik să vadă-atunci Palatul cum era
de fapt.

Traducere Iulia Tănase.

Andrew Fincham
Bar Schwejk Beggary.

Across the fence
Which marks
Café Society
From the street

I passed the drunk
Three coins
To buy a beer

Knowing I
(But for the grace of God)
Drink there.

Written in English by the author.

Andrew Fincham
Cerşetorie la barul Schwejk.

Dincolo de gardul
Ce desparte
Cafeneaua „Societatea”
De stradă

I-am dat beţivului
Trei monede
Să cumpere o bere

Ştiind că eu
(De n-ar fi fost bunăvoinţa Domnului)
Beau acolo.

Traducere Elena Vişan.

Stefan Golston
Esprit d'escalier.

It was a gorgeous summer day, a school vacation time, when I was taking a walk in Saxon Park. I passed two young girls, sitting on the bench and having a lively conversation. One of them, a strong brunette, with beautiful black, slightly slanted eyes, and rosy cheeks, was holding a large red poppy on a long stem.

I was trying to be cute: 'Is this flower for me?' I asked, slowing down my pace a little. Her answer was cold: 'It is not.'

Half an hour later, when I was returning, they still were where I left them. However she must have seen me coming, since when I approached them, she handed me a naked stem, without petals and said with mischief in her eyes: 'This is for you.'

That could have been all that was to it, except that several years later I married her.

Written in English by the author.

Stefan Golston
Esprit d'escalier.

Era o zi superbă de vară în timpul vacanței, și mă plimbam prin parcul Saxon. Am trecut pe lângă două tinere care stăteau pe bancă și purtau o conversație însuflețită. Una dintre ele, o brunetă cu ochi frumoși, negri, ușor pieziși, și obraji îmbujorați, ținea în mână o floare roșie de mac cu tulpină lungă.

Am încercat să fiu hazos: „Floarea aia-i pentru mine?” am întrebat, încetinind pasul. Răspunsul ei fu rece: „Nu e”.

O jumătate de oră mai târziu, când mă întorceam, erau tot acolo unde le lăsasem. Totuși, cred că m-a văzut venind, pentru că, atunci când m-am apropiat de ele, mi-a dat tulpina goală, fără petale, și mi-a spus cu o privire poznașă: „Asta-i pentru tine”.

Asta ar fi fost tot, doar că, după câțiva ani, am luat-o de nevastă.

Traducere Carmen Dumitru.

Leo Yankevich

Eastertide.

A sudden brightness. Call it day.
Rooks above the cathedral, and clouds
a thousand shades of morning gray,
while underneath: the coiling crowds
bear their pastries and precious fruit.
The cobble-stones shimmer in the rain
as ‘glory, glory’ the bells bruit
past the sinners along the lane.

Written in English by the author.

Leo Yankevich

Perioada Pascală.

O bruscă strălucire. S-o numim zi.
Corbi deasupra catedralei, și nori,
o mie de nuanțe de gri matinal,
iar dedesubt: mulțimile șerpuitoare
își poartă produsele de patiserie și fructele prețioase.
Pietrele din pavaj sclipesc în ploaie
în timp ce clopotele zvonesc „glorie, glorie”
peste păcătoșii de pe cărare.

Traducere Elena Vișan.

Carole Satyamurti
Feast of Corpus Christi.

The line snail-ribbons
Down Krakowskie Street – women,
Girls, some medalled veterans.
Slow hymns, as for a funeral;
crowds press, voices join in,
a helicopter tacking overhead.

The procession swerves,
Passes the crucifix of flowers
made secretly one night, by women:
flowers as witness,
candles for endurance,
lumps of coal for solidarity.

Candles in jars, steady in the draught,
soldiers with Modigliani faces.
It is their grandmothers
who bring fresh flowers each day,

Carole Satyamurti
Sărbătoarea Trupul lui Hristos.

Coloana în formă de melc şerpuieşte
În jos pe străzile Cracoviei – femei,
Fete, câţiva veterani medaliaţi.
Imnuri lente, ca de înmormântare;
mulţimi se îngrămădesc, voci se-adună,
un elicopter zboară deasupra capetelor.

Procesiunea se îndepărtează,
Trece crucifixul de flori
făcut în secret de femei într-o noapte:
flori ce servesc drept martori
lumânări pentru îndurare
bucăţele de cărbune pentru solidaritate.

Candele cu flăcări nemişcate în curent
soldaţi cu feţe de Modigliani.
Bunicile lor sunt cele
care aduc flori proaspete în fiecare zi

work them in calmly, eyes lowered
as their knees roughen on stone.

It could be their sisters,
surge of first-communion white,
who know the hymns by heart,
who bear these banners
embroidered with an image from the East:
a Madonna, black as coal.

Written in English by the author.

le împletesc calm și cu ochii plecați
în timp ce genunchii-și înăspresc pe piatră.

Ar putea fi surorile lor,
grăbind în alb spre prima împărtășanie,
care știu imnurile pe de rost și
poartă aceste steaguri
brodate cu o imagine de la răsărit:
o Madonă neagră ca tăciunele.

Traducere Nicoleta Mitrofan.

Andrew Fincham

The Big Match

Sometimes you can be sitting in a bar so long you start to feel you might be doing something useful. I mean to say, you might have something useful to do if you stay in the bar a little longer. Some people think that if you can stay in that long you can have nothing to do, but what do they know? I remember lots of times when people left the bar, and then something happened. It happens all the time.

My grandfather used to say the secret is liking what you do, not doing what you like. If he'd not spent so little time in bars, he would have known you can do both. It's really quite easy. The last place you have to do things that you don't like, or not do things you do like, is in a bar.

That's why people go there.

That's why you'll find me there. Or here, for that matter.

I came in because there was a big match. It happens a lot.

Somebody, somewhere, sets up a big match with one set of people against another set, and before you know where you are you're here because there's a big match on the big screen in the big bar. I prefer

Andrew Fincham

Marele meci

Se întâmplă câteodată să petreci atât de mult timp într-un bar, încât începi să simți că faci ceva util. Ce vreau să spun este că poți deveni util dacă stai puțin mai mult în bar. Unii oameni nu cred că poți face ceva dacă stai acolo atât de mult, dar ce știi ei? Îmi amintesc că, de multe ori, oamenii părăseau localul și apoi ceva se întâmpla. Mereu e așa.

Bunicul meu spunea că secretul este să îți placă ceea ce faci, nu să faci ceea ce îți place. Dacă nu și-ar fi petrecut atât de puțin timp prin baruri, ar fi aflat că poți să le faci pe amândouă. E foarte simplu. Barul este ultimul loc în care trebuie să faci lucruri care nu-ți plac sau în care nu trebuie să faci lucruri care chiar îți plac.

De aceea merg oamenii acolo.

De aceea o să mă găsiți acolo. Sau, mai bine zis, aici.

Intrasem pentru că era un meci important. Se întâmplă des.

Cineva, undeva, aranjează un meci important, o echipă împotriva alteia, și, înainte să-ți dai seama unde ești, ești aici pentru că e un meci mare, pe un ecran mare, într-un bar mare. Eu prefer barul mic – este mai mic și toată lumea se cunoaște cu toată

the small bar – it's smaller, and everyone knows everyone, unless they don't go in there. I come in for the big matches most of the time. I wasn't sure which one it was this time, but then again they're mostly the same.

And it's sometimes important to be seen, if you know what I mean. The place to be seen can be bigger than the size of the screen. Here it is so important that they don't even need one, just a television on a wheeled stand, rather like they used to bring in at school. I wasn't terribly attentive at school. Didn't really do much at Oxford, either, come to that. I roomed with a chap who went in for the law. We used to play cards for cocktails – the most horrible combinations were placed in a glass and the loser drank it down. Never knew the man to protest at the prescription. He was a gentleman. When we ran out of cocktails we'd play games with matches, or would duel with flaming matches from opposite armchairs. Never knew him to flinch, not even when his pubescent chest hair began to smoulder on his pubescent chest.

His own fault for wearing an open necked shirt – a tie would have prevented the problem. And burned hair does smell so.

This is a very good place to be seen. The Pink Elephant Club, of the British Embassy, in Warsaw, Poland. The Pink Club. There's a pink elephant on the wall by the window, which helps to remind people

lumea, cu condiția să intre acolo. De cele mai multe ori, intru pentru meciurile importante. Nu eram sigur ce meci era de data asta, dar, oricum, toate sunt cam la fel.

Și, câteodată, e important să fii văzut, dacă pricepi ce vreau să spun. Locul în care ești văzut poate fi mai mare decât dimensiunea ecranului. Aici este atât de important, încât nici măcar nu au nevoie de un ecran mare – poate fi un televizor pe o consolă mobilă, asemănătoare celei de la școală. Nu prea eram atent la școală. Și nici la Oxford n-am făcut mare brânză. Am stat în cameră cu un tip care era la Drept. Obişnuiam să jucăm cărți pe cocteiluri – cele mai grețose amestecuri erau turnate într-un pahar, iar cel care pierdea îl dădea pe gât. Nu l-am auzit niciodată plângându-se de rețetă. Era un gentleman. Când rămâneam fără cocteiluri, ne jucam cu chibrituri sau ne duelam cu chibrituri aprinse de pe fotolii opuse. Niciodată nu se retrăgea, nici măcar atunci când părul adolescentin de pe pieptul lui de adolescent începea să ardă mocnit.

Era vina lui că purta o cămașă descheiată – o cravată ar fi preîntâmpinat problema. Iar părul ars chiar miroase a păr ars.

Acesta este un loc foarte bun pentru a fi văzut. Clubul „Elefantul Roz” al Ambasadei Marii Britanii în Varșovia, Polonia. Clubul Roz. Pe perete, lângă geam e un elefant care le amintește oamenilor unde

where they are, and they're a pleasant set of chaps, by and large. Particularly during a big match. They have free matches here. That's one reason why I've been here for so long. Been coming here, for the matches. They used to have free matches in a brick on the bar – unless that was somewhere else – but either way, the nice thing is, if you like that sort of thing – you can't buy a drink at the bar. Not in the least.

Now, for some, that may be a disadvantage but it suits me. People get shirty, trying to buy a drink during a big match, but they say the same to everybody. No drinks for sale. But there are drinks, of course there are – it's a bar, and there's a big match. The secret is – and I don't think I'm dropping any bricks here, but keep it under your hat – you buy a little blue ticket. They sell little blue tickets, and you exchange them for a drink. It's childishly simple. A child could do it. But not in here, obviously, that would be against the rules. The best tickets have more than one drink on them, and when people buy them, each time they take a drink one of the chaps behind the bar crosses off a little box, to show that the chap has had the drink. Quite often, when they leave, some of the little boxes are not crossed off, and they just leave them on the bar. Or on the floor, that sort of thing. They're still alive. That's another good reason why this is a good place.

se află, și, în general, ei reprezintă un grup de indivizi agreabili. Mai ales în timpul unui meci important. Îți dau chibrituri gratis. Acesta e un motiv pentru care vin aici de atâta timp. Vin aici pentru chibrituri. Aveau chibrituri puse într-o cutie pe bar – sau altundeva – dar, oricum, e interesant că – dacă îți plac lucrurile de acest gen – nu poți cumpăra băuturi de la bar. În niciun caz.

Pentru unii, acesta poate fi un dezavantaj, dar mie îmi place. Oamenii se enervează când vor să cumpere o băutură în timpul unui meci important, dar tuturor li se spune același lucru. Nu servim băuturi. Dar au băuturi, normal că au – este un bar și este un meci important. Secretul e că – sper că nu fac o gafă, dar țineți-o pentru voi, oricum – cumperi un bilețel albastru. Ei vând bilețele albastre, iar tu le dai la schimb pentru o băutură. Este foarte simplu. Și un copil ar putea face asta. Dar evident că nu aici, asta ar fi împotriva regulilor. Cele mai bune bilete au mai mult de o băutură inclusă și, de fiecare dată când oamenii cu bilet comandă, unul dintre tipii din spatele tejghelei face un semn cu pixul într-o căsuță de pe bilet, semn că individul și-a luat băutura. Deseori, când pleacă, unele căsuțe nu sunt marcate și, pur și simplu, le lasă pe tejghea. Sau pe jos, eventual. Sunt încă în viață. Acesta e un alt motiv pentru care e un local bun.

Not in the small bar, of course. We're rather more careful. And we look after the living, so to speak.

So I was here today for the big match. It happened this afternoon, they tell me, and we lost. There were Australians who beat us, someone said, so I suppose it was a cricket match. Or a rugby. I couldn't swear to the score, but I believe there was a ten in it. I had a bit of luck earlier on. There was a blue ticket with a good number of little boxes uncrossed when the man left it, and in quite a bad mood. He should have stayed.

Something has happened.

An Australian boy has been moving along the bar, performing some trick for money. Some kind of tourist, with his hair and a large red mackintosh. He's been betting people for money. Not something I'd do. Not that I'm short, I'm over five and a half foot, but the rent is due tomorrow and a chap passed over the necessary to help me out of a short difficulty. Now the boy has just finished with the last fellow, and he's heading over to me. He wants to bet the contents of his pocket book against mine. He's got his out, and is waving it about the small bar. Everyone is looking, expecting me to follow suit, I've no doubt.

Certainly not. I've no interest in his schemes. Anyway, the money is spoken for.

Five thousand zloty.

Nu în barul mic, desigur. Noi suntem ceva mai atenți. Și avem grijă de cei vii, ca să zic așa.

Deci, venisem azi pentru marele meci. S-a întâmplat în după-amiaza aceasta, îmi spun ei, și am pierdut. Cei care ne bătuseră erau australieni, a spus cineva, deci cred că fusese un meci de cricket. Sau de rugby. N-aș putea spune sigur care a fost scorul, dar cred că era ceva cu un zece. Am avut puțin noroc la început. Era un bilet albastru cu un număr bun de căsuțe nemarcate, lăsat de un om care plecase într-o poziție chiar proastă. Ar fi trebuit să mai rămână.

Ceva s-a întâmplat.

Un puști australian se plimba prin bar, făcea nu știu ce șmecherie pentru ceva bani. Un turist oarecare, cu părul lui și cu un impermeabil mare roșu. Făcea pariuri cu oameni pe bani. Chestia asta nu aș face-o. Nu că aș fi mic, am peste 1,68, dar chiria trebuie plătită mâine și un tip mi-a dat cât să trec peste această dificultate. Acum, băiatul tocmai a terminat cu ultimul individ și se îndreaptă spre mine. Vrea să parieze conținutul portmoneului său împotriva portmoneului meu. L-a scos pe al lui și îl flutură prin micul bar. Toată lumea se uită, așteptând ca eu să fac același lucru, fără îndoială.

Desigur că nu, nu mă interesează șmecheriile lui. În orice caz, suma nu-i pentru asta.

Cinci mii de zloți.

From what they say, he claims I cannot take a match from a box and light it using only one hand. In a quarter of a minute. I wonder just how hard can that be?

He seemed very disappointed. He claimed I'd cheated, and that I'd done it before. They had to throw him out. Without his wallet, of course.

I was slightly disappointed myself. My college best was under ten seconds.

Does anyone have a Bluey? In The Pink.

Written in English by the author.

Din ce spun ei, el susține că nu pot să iau un chibrit dintr-o cutie și să-l aprind folosind o singură mână. Într-un sfert de minut. Mă întreb, oare cât de greu poate fi?

Părea foarte dezamăgit. Susținea că trișasem și că o mai făcusem și altă dată. Au trebuit să-l dea afară. Fără portofel, bineînțeles.

Eram și eu oarecum dezamăgit. Recordul din facultate fusese sub zece secunde.

Are cineva un Bilet albastru? În barul Roz.

Traducere Giulia Dina.

James G. Coon
*The cry of **nie ma**.*

drobne?
drobne?

nie ma!
nie ma!

there is never
any small change.

the kiosks, the skleps,
the department stores,
everywhere
we have no small change.

someone finally
explained why:

¹³ Mică (Pol.)

¹⁴ Nu e (Pol.)

James G. Coon
*Strigătul „**nie ma**”.*

drobne?¹³
drobne?

nie ma!¹⁴
nie ma!

niciodată nu e
vreo schimbare cât de mică.

chioscurile, prăvăliile,
magazinele universale,
nicăieri
nu e nici cea mai mică schimbare.

cineva mi-a explicat,
în sfârşit, de ce:

Poland has
been short-changed
by history, he said.

that's the
best explanation
I ever heard.

Written in English by the author.

Polonia a fost
înşelată la rest de către istorie,
a spus el.

este cea mai bună
explicație pe care
am auzit-o vreodată.

Traducere Laura Alexe.

Karen Kovacik

My Polish Widower.

The cliché about your life passing before your eyes at the moment of death, I discovered, is only partially true. I had just sped across four lanes of traffic on Warsaw's notorious Wislostrada, when a beer truck cut me off. One minute I was braking hard behind a four-foot bottle of Okocim Porter, rumored to be the late Pope's favorite brew, and the next I was sailing through the windshield of my husband's tiny Daewoo. I had time for only a few scenes from my life – autobiographical greatest hits – before I found myself in the proverbial tunnel of light.

Oddly, one of those scenes was Driver's Ed in Hammond, Indiana, taught by Mr. Krebs, the eternally patient woodshop teacher, as if death by car crash had rendered null and void my hard-earned C in the subject decades before. Had I been driving that '75 Monte Carlo instead of Tomek's fiberglass breadbox, I might well have survived. Instead, I began acquainting myself with the rights and privileges of the newly deceased. I could now spy on my husband any time I wanted.

Karen Kovacik

Văduvul meu polonez.

Am descoperit că tot clișeu cu viața care îți trece prin fața ochilor în momentul morții este doar parțial adevărat. Tocmai ce depășisem în viteză patru coloane de mașini pe Wislostrada, faimoasa autostradă din Varșovia, când mi-a tăiat fața un camion cu bere. Nici nu am frânat bine în spatele unei sticle de Okocim Porter de peste un metru, care se zvonește că ar fi fost berea preferată a răposatului papă, că am zburat prin parbrizul minusculului Daewoo al soțului meu. Am avut timp doar pentru câteva scene din viața mea – cele mai mari șlagăre autobiografice – înainte să ajung în proverbialul tunel luminos.

În mod ciudat, una dintre acele scene era cursul de șoferi din Hammond, Indiana, predat de dl. Krebs, veșnic răbdătorul profesor de tâmplărie; ca și cum moartea într-un accident de mașină mi-ar fi anulat mult muncitul șapte pe care îl luasem cu decenii în urmă. Dacă aș fi condus un Chevrolet Monte Carlo 1975 și nu cutiuța din fibră de sticlă a lui Tomek, poate că aș fi supraviețuit. În schimb, am început să mă familiarizez cu drepturile și privilegiile proaspeților decedați. Acum îl puteam spiona pe soțul meu ori de câte ori când aveam chef.

My first glimpse of heaven's gate reminded me of Warsaw itself, specifically the Central Train Station, with its fluorescent lighting, platforms of waiting passengers, and staticky loud-speakers announcing arrivals and departures. The officiating angel, who resembled an auto mechanic in his glowing striped jumpsuit, explained that while the omnipresence would kick in immediately, omniscience would be granted more gradually. 'Trust me,' he said. 'Sometimes it's better not to know.'

I always hoped that if I preceded Tomek in death, I'd be admitted into the labyrinth of his mind. You can perceive a lot about a spouse – his appetite for jellied carp or fondness for solitary reading or devotion to friends – and still be awed by the extent to which he remains unknown. Add to the mix our linguistic and cultural differences and the fact that Tomek had spent considerable time alone before he met me. Solitude made him a watcher, not a talker. Had it not been for my garrulous, semi-coherent Polish, which propelled him to fits of extroversion, we would never have fallen in love. The fact is that husbands and wives never love each other equally. And in my marriage to Tomek, I was the one who loved more. I with my lisping American accent, big soft ass, and dyed blonde hair that frizzed in the rain.

Prima dată când am zărit poarta Raiului, m-am gândit la Varșovia, mai exact de Gara Centrală, cu neoane, peroane pline de călători și difuzoare care făceau microfonie când anunțau sosirile și plecările. Îngerul de serviciu, care semăna mai mult cu un mecanic auto îmbrăcat în salopetă reflectorizantă, mi-a explicat că omniprezența se va manifesta imediat, dar omniștiința mi se va da în mod treptat. „Crede-mă”, mi-a zis. „Câteodată e mai bine să nu știi.”

Întotdeauna am sperat că, dacă mor înaintea lui Tomek, voi fi lăsată să intru într-un labirintul minții lui. Poți observa multe la un soț – apetitul lui pentru piftie de crap sau preferința de a citi de unul singur sau devotamentul față de prieteni – și tot ești copleșită de cât de necunoscut îți rămâne. Mai adaugă la amestec și diferențele lingvistice și culturale dintre noi și faptul că Tomek petrecuse o perioadă însemnată de unul singur înainte să mă cunoască. Singurătatea l-a transformat într-un observator, nu un vorbitor. Dacă nu aș fi fost eu guralivă într-o poloneză semi-coerentă, care îl împingea spre crize de extrovertire, nu ne-am fi îndrăgostit. Chestia e că soții și soțiile nu se iubesc niciodată în mod egal. Și în căsnicia mea cu Tomek, eu am fost cea care a iubit mai mult. Eu cu accentul meu sâsâit de american, fundul mare și moale și părul blond vopsit care se încrețea la ploaie.

Ever since I made him smile during our first English lesson some 13 years ago, he had been my elegant boulevard, and I his tornado.

For that first meeting, we had agreed on Warsaw's Constitution Square, a post-Communist hybrid of massive limestone steelworkers and the neon logos of a global marketplace. The Café Hortex located there was itself a throwback to the former centralized economy, each miniature bistro table topped by a cheap porcelain sugar bowl and a drinking glass filled with a cone of worthless tissue napkins. While waiting for Tomek to arrive, I stared at my wedge of strawberry gelatin cake, attempting with all my power to resist it. Impatient waitresses swished past in their apple-green uniforms, and some grandpa at the next table hummed along with the radio. I had ample time to review the grammar and vocabulary lesson I'd prepared. I was dressed in the wool skirt and high-necked cotton blouse that I always wore for first lessons because they minimized my ridiculous curves. My tall black boots remained home in the closet, and on my feet were flats so sensible I felt embarrassed to wear them in public. On the phone Tomek had told me he was an architect, 33 years old,

De când l-am făcut să zâmbească la prima noastră lecție de engleză acum treisprezece ani, el a fost bulevardul meu elegant, iar eu tornada lui.

Pentru acea primă întâlnire, am ales ca loc Piața Constituției din Varșovia, un hibrid post-comunist între statuile masive din calcar ale oțelarilor și reclamele cu neon ale unei piețe globale. Café Hortex, care era situată acolo, era în sine o referință la fosta economie centralizată, fiecare masă de bistro în miniatură fiind garnisită cu o zaharniță din porțelan ieftin și un pahar umplut cu un cornet de șervețele de hârtie fără valoare. În timp ce așteptam ca Tomek să ajungă, nu mi-am luat ochii de la porția de prăjitură cu gelatină de căpșuni, încercând din toată puterea să-i rezist. Chelnerițe nerăbdătoare alergau de colo colo în uniforme verde fistic și la masa de alături un bătrânel fredona în ton cu radioul. Am avut destul timp să revizuiesc lecția de gramatică și vocabular pe care o pregătisem. Eram îmbrăcată cu fusta din lână și cu bluza din bumbac cu guler pe gât, pe care le port întotdeauna la prima lecție, pentru că îmi mai atenuează rotunjimile ridicole. Cizmele mele negre înalte erau acasă în dulap, iar în picioare aveam niște balerini atât de cuminți încât îmi era rușine să-i port în lume. La telefon Tomek îmi

and gave his height in centimeters, which led me to expect a fairly tall man. In person, however, he was no more than five feet, in a blue raincoat and corduroys, with one of those small Polish shoulder bags, a kind of purse for men. I must have outweighed him by twenty pounds. That day's lesson was to be on verbs of motion – a refresher since Tomek had already studied English for five years.

I poured him some jasmine tea from my pot, slopping a little onto his purse in the process, and started talking about coming and going. Maybe it was the radio's Chopin sonata unspooling its vehement silk or Tomek's blue-eyed amusement at my careful lesson, but I suddenly knew we would be good in bed together. 'To come has another meaning in English,' I found myself explaining, then offered examples: 'She was never able to come with him' and 'He made me come five times in one night.' That's when Tomek smiled. Tomek was in the tea aisle at the Hala Kopiska when the call came from the city police. He'd just bypassed all the fruity herbals, the wild strawberry and blueberry I loved, in favor of the dense black grains that inspired him to flights of architectural fancy. I watched Tomek flip open the tiny mobilnik and answer with his typical subdued 'Tak, slucham.'

spusese că e arhitect, are 33 de ani și își dăduse înălțimea în centimetri, ceea ce m-a făcut să mă aștept la un bărbat destul de înalt. Însă, în realitate, nu avea mai mult de 1.50 m, purta un impermeabil albastru și pantaloni din velur, și o geantă poloneză, mică, de pus pe umăr, ca un fel de poșetă pentru bărbați. Cred că aveam cu vreo nouă kilograme mai mult decât el. Lecția din ziua aceea era despre verbele de mișcare – o recapitulare, întrucât Tomek mai studiasse engleza timp de cinci ani.

I-am turnat niște ceai de iasomie din cana mea, vărsând puțin pe poșeta lui, și am început să vorbesc despre a veni și a pleca. Poate că era sonata lui Chopin de la radio, care ne înfășura în mătase sau atenția cu care ochii albaștri a lui Tomek urmăreau amuzați lecția mea pregătită cu migală, dar deodată am știut că ne-am potrivi în pat. „A termina are un alt înțeles în engleză”, m-am trezit explicând, după care am oferit exemple: „Ea nu a reușit niciodată să termine cu el” și „M-a făcut să termin de cinci ori într-o noapte.” În clipa aceea, Tomek a zâmbit. Tomek era în raionul de ceaiuri de la Hala Kopiska când a primit telefonul de la poliția municipală. Tocmai ce ignorase toate ceaiurile de plante cu arome de fructe, de căpșuni sălbatice și afine care îmi plăceau, în favoarea grăunțelor negre și dense care îl propulsau spre culmile imaginației arhitecturale. L-am privit pe Tomek cum a deschis micuțul mobilnik și a răspuns domol cu obișnuitul său „Tak, slucham.”

He stiffened when the policeman identified himself, a predictable reaction among Poles of Tomek's age. Then a look of wonder crossed his face, the same perplexed curiosity he exhibited when I mixed up two unrelated but similar-sounding Polish nouns. 'Yes, Carla's American. 44 years old.' He didn't cry or make a scene, but looked so pale and shaky that security didn't stop him when he walked off with a tin of premier Darjeeling. The sight of my petite Tomek straining against the November wind made me wish I had proceeded with greater caution into those four lanes of Wislostrada traffic. I longed to wrap his muffler around his neck – one of those motherly gestures he despised.

It was only in the elevator to our ninth-floor flat – the narrow, mirror adorned lift where we hauled up groceries and argued about French cinema and once almost made love – that my Polish husband, now my widower, permitted himself a couple of tears. I had seen him cry on two occasions in our marriage: the death of his favorite aunt and the time I drank one Wyborowa too many on New Year's Eve and French-kissed a lecherous poet in the buffet line. Of course, Tomek was not one to sniffle at a party. He drove us home in silence, forcing me to endure the avalanche of his disapproval and hurt, and averted his eyes during the interminable elevator ride.

A înlemnit când polițistul s-a prezentat, o reacție predictibilă printre polonezii de vârsta lui Tomek. Apoi o expresie de uimire i-a traversat fața, aceeași curiozitate perplexă pe care a manifestat-o când am încurcat două substantive poloneze, care nu aveau legătură, dar sunau la fel. „Da, Carla este americană. Are 44 de ani.” Nu a plâns, nici nu a făcut circ, dar arăta atât de palid și zguduit încât paznicii nu l-au oprit când a plecat cu o cutie de Darjeeling calitatea întâia. Când l-am văzut pe micuțul meu Tomek ținând piept vântului de noiembrie, mi-am dorit să fi intrat cu mai multă grijă pe cele patru benzi de trafic de pe Wislostrada. Îmi era dor să-i înfășor fularul în jurul gâtului – un gest matern pe care-l detesta.

Abia în lift, urcând spre apartamentul nostru de la etajul nouă, liftul acela strâmt, acoperit cu oglinzi, în care ne căram sus cumpărăturile și ne certam despre cinematografia franțuzească, ba o dată aproape că am făcut și dragoste, soțul meu polonez, acum văduvul meu, și-a permis câteva lacrimi. L-am văzut plângând de două ori în căsnicia noastră: la moartea mătușii sale preferate și atunci când am băut prea multe Wyborowa în ajun de Anul Nou și am sărutat cu limba un poet libidinos la coadă la bufet. Desigur, Tomek nu era genul care să se smiorcăie la o petrecere. A condus spre casă în tăcere, forțându-mă să îndur avalanșa sa de dezaprobare și durere, și și-a întors privirea în timpul interminabilului drum în sus cu liftul.

It was only in the bedroom, after I stripped off my low-backed jade dress and attempted to convert everything I couldn't say into a no-holds-barred seduction that I was stunned to see him cry. A reddening of the nose, a quick shame-struck covering of the eyes. We were in bed, he seated with his back to the wall, and when I noticed his tears, I pulled him on top of me in a fierce American hug. I called him by name, I called him beloved, I stroked his hair and neck and back and butt and hissed in his ear, 'I want to make love to show you how sorry I am.' He arched up on his elbows as if taking my measure. In his coldest, most official-sounding Polish, he said 'You're not capable of that.'

'Let me show you.' I knew that mind games always aroused him. His blue-gray eyes were already dry and alert. 'Nie.' The monosyllable of refusal resounded with arctic finality, though his penis seemed of a different persuasion. In the end, Tomek let me know the terms my apology would have to take: he would thrust me very slowly sixty times. With each stroke, I was to tell him I was sorry for kissing that horny idiot, Waldemar. I was not to have an orgasm until or after this sixtieth stroke despite the fact that he knew very well – we had been married three years – how to bring me to the brink. The legalistic precision of his terms amused me, nudged me from abject to ironic.

Abia în dormitor, după ce mi-am dat jos rochia cu spatele gol, de femeie ușoară, și am încercat să transpun tot ce nu puteam zice într-o seducție fără restricții, am fost năucită să-l văd plângând. Eram în pat, el se rezemase de perete și, când am observat lacrimile, l-am tras peste mine într-o aprigă îmbrățișare americană. I-am spus pe nume, i-am spus iubitul, i-am mângâiat părul și gâtul și spatele și fundul și i-am șoptit la ureche „Vreau să fac dragoste cu tine să-ți arăt cât de rău îmi pare”. S-a arcuit rezemându-se pe coate ca și cum mi-ar fi luat măsura. Pe cel mai rece și oficial ton mi-a spus în poloneză „Nu ești capabilă de așa ceva”.

„Lasă-mă să-ți arăt.” Știam că jocurile minții îl excitau întotdeauna. Ochii săi de un albastru gri erau deja uscați și ageri. „Nie”. Refuzul monosilabic a răsunat cu o fermitate glacială, dar se părea că penisul lui era de altă părere. În cele din urmă, Tomek mi-a spus termenii pe care scuzele mele trebuiau să-i îndeplinească: el avea să mă penetreze foarte încet de șazeci de ori. La fiecare mișcare, eu aveam să-i spun că îmi pare rău că l-am sărutat pe idiotul ăla în călduri de Waldemar. Nu aveam voie să am orgasm înainte sau după cea de-a șizecea mișcare în ciuda faptului că el știa foarte bine cum să mă aducă la limită – doar eram căsătoriți de trei ani. Precizia de document judiciar a termenilor săi m-a amuzat, așa că am trecut de la vinovăție la ironie.

Mercy fresh from the freezer was better than no mercy at all.

‘Jak chcesz’ I said. ‘As you wish.’

And so it began, so we began, the first ten superficial as a blueprint, my faint ‘I’m sorrys’ rote with defiance. Around twenty, I started to feel the architectonics of him, the subtle buttressing of his pride, his fear of losing me. At thirty five, I began to cry myself, so I could scarcely whisper the thick phrase of apology: *przepraszam*. Thirty eight, thirty nine, random images of my love for him: the care he took when defrosting our tiny fridge, tilting it back on an orthographic dictionary, or our evening walks through the Park of Happiness, the willows and poplars cascading toward the ground. Forty five, forty six, his nuanced finger on my clitoris; fifty, fifty two, the choir loft shrieking with sopranos; fifty three, his blue eyes dark with lust; fifty seven, the counterpoint of our breathing; fifty eight, fighting the aria inside me, and finally Sixty; Sixty, Sixty.

In the tiny, mustard-tiled kitchen, Tomek plugged in the electric kettle, pried open the tea tin with a spoon, and covered the bottom of a glass with dense black leaves. The kitchen looked much as I had left it. The same windowpane dishtowel hung on its hook, and a heel of rye rested on the table, cut side down.

Iertarea proaspăt scoasă de la frigider era mai bună decât deloc.

„Jak chcesz” am zis eu. „Cum doreşti”.

Şi așa a început, așa am început, superficiale ca o schiță, primele zece scuze slabe, sfidătoare, învățate pe dinafară. În jurul celei de-a douăzecea, am început să-i simt arhitectura, susținerea subtilă a mândriei sale, frica lui de a mă pierde. La cea de-a treizeci și cincea am început să plâng și eu, așa că abia am mai putut rosti formula răsucită de iertare: *przepraszam*. Treizeci și opt, treizeci și nouă, imagini la întâmplare ale dragostei mele pentru el: grija cu care dezgheța micul nostru frigider, înclinându-l în spate cu un dicționar ortografic, sau plimbările noastre de seară prin Parcul Fericirii, sălciile și plopii aplecați până jos de tot. Patruzeci și cinci, patruzece și șase, degetele lui delicate pe clitorisul meu; cincizeci, cincizeci și doi, cafasul răsunând puternic cu voci de soprane; cincizeci și trei, ochii lui albaștri întunecați de dorință; cincizeci și șapte, contrapunctul respirației noastre; cincizeci și opt, lupta cu aria de operă din mine, și în sfârșit Șaizeci; Șaizeci, Șaizeci.

În bucătăria micuță, cu faianță de culoarea muștarului, Tomek a băgat în priză cana electrică, a desfăcut cutia de ceai cu o lingură și a acoperit fundul paharului cu un strat dens de frunze negre. Bucătăria arăta cam la fel cum o lăsasem. Același prosop de vase agățat în cui lângă geam și un colț de pâine de secară lăsat pe masă, cu fața în jos.

How odd to spy on one's own life, one's own husband. I felt like a member of the secret police, a *tajnik*, watching him this way, for my Polish husband valued privacy above everything. Tomek called one of his friends, an artist with a century-old apartment in the Mokotów district, to cancel their afternoon meeting. They were supposed to have been planning the new *kolorystyka* of the flat – a bolder look with ultramarine cushions and citron-colored walls. I didn't need even limited omniscience to predict that the artist, Grzegorz P., would invite Tomek over for a drink, would even pick him up since my widower, thanks to me, no longer had a car. Nor was I surprised when Tomek, surrounded by my headbands, hats, and scarves, confronted by my breakfast dishes in the drainer, accepted the invitation with gratitude.

My husband had always liked working with artists because they had feasible intuitions, and typically they bartered a painting for a design.

He dreaded the dithery clients who had no sense they were ruining a teak Saarinen coffee table by cluttering it with a souvenir ashtray, week-old newspapers, and TV remote. I approached that category myself with my fondness for kiosk kitsch such as the little felt rooster

Ce ciudat e să-ți spionezi propria viață, propriul soț. M-am simțit ca o membră a poliției secrete, o *tajnik*, privindu-l în felul ăsta, pentru că soțul meu polonez prețuia intimitatea mai mult ca orice. Tomek și-a sunat unul dintre prieteni, un artist cu un apartament vechi de un secol în cartierul Mokotów, pentru a anula întâlnirea de după-amiază. Ar fi trebuit să plănuiască noua *kolorystyka* a apartamentului – un aspect mai îndrăzneț, cu perne ultramarin și pereți culoarea lămâii. Nu mi-a trebuit nici măcar o omnisciență limitată pentru a prezice că artistul, Grzegorz P., îl va invita pe Tomek la un pahar și îl va și lua de acasă, întrucât văduvul meu nu mai avea, mașină mulțumită mie. Nu am fost surprinsă nici când Tomek, înconjurat de pălăriile, eșarfele și bentițele mele de păr, față în față cu farfuriile de la micul meu dejun lăsate în scurgător, a acceptat invitația cu recunoștință.

Soțului meu întotdeauna i-a plăcut să lucreze cu artiști, pentru că aveau intuiții fezabile și în mod tipic schimbau tabloul pe o schiță.

Îi era groază de clienții șovăielnici care nu aveau habar că strică o masă Saarinen din lemn tek aglomerând-o cu o scrumieră souvenir, ziare de săptămâna trecută și telecomanda TV. Și eu mă apropiam de această categorie cu înclinația mea spre kitschuri de tarabă cum ar fi cocoșelul

that I used to display on the *moderne étagère* until Tomek could bear it no longer and threw it in our building's incinerator. It happened that Grzegorz grew up in the southern mountain resort town of Zakopane, the only place in Poland where cognac was the primary drink instead of vodka or beer. So in Grzegorz's high-ceilinged flat, adorned with elaborate sconces shaped like lilies, the brandy snifters appeared immediately, along with a bottle of some high-octane Armagnac. Had I not been dead, I would have enjoyed handling one of those glassy bells, twirling the rich brown liquor within, and taking its plummy wood-smoke into my mouth. Which is what my widower was doing, seated in the straight-backed chair that his host had provided for him so he wouldn't disappear into the sofa. Grzegorz, too, was cradling a swollen snifter, his long legs in blue jeans stretched beneath the table, the beginnings of a belly spilling over his belt.

In their circle of friends Grzegorz threw the best parties and had the most women. And while he typically favored Art Academy brunettes – if the young things hanging on him at gallery openings were any indication – I more than once caught him staring at my ass. He had a surveyor's gaze, an instinct for declivity and rise. Regardless of how intelligently I managed to talk about twentieth-century painting, including his own geometrized portraits,

de pâslă pe care îl țineam expus pe *moderne étagère* până când Tomek nu a mai suportat și l-a aruncat în incineratorul de gunoi al clădirii. Grzegorz a crescut în sud, în stațiunea montană Zakopane, singurul loc din Polonia unde coniacul este băutura principală, nu votca sau berea. Așa că în apartamentul cu tavane înalte a lui Grzegorz, împodobit cu aplici complicate în formă de crini, au apărut imediat paharele de coniac însoțite de o sticlă de Armagnac cu cifra octanică ridicată. Dacă nu aș fi fost moartă, mi-ar fi făcut plăcere să mânuiesc unul dintre acele clopote de sticlă, să învârt băutura de un maron intens din el și să iau o înghițitură cu gust de prune și fum. Exact asta făcea văduvul meu, așezat pe scaunul cu spătarul drept, pe care gazda i-l adusese ca să nu se piardă în canapea. Și Grzegorz avea în mână cu pahar de coniac, își ținea picioarele lungi în blugi întinse sub masă și începuturile unei burți i se revărsau peste curea.

În cercul lor de prieteni, Grzegorz dădea cele mai bune petreceri și avea cele mai multe femei. Chiar dacă prefera brunetele de la Academia de Artă – dacă ar fi să ne luăm după tinerele care stăteau agățate de el la vernisaje – l-am prins de mai multe ori holbându-se la fundul meu. Avea o privire de topograf, un simț pentru coborâșuri și urcușuri. Indiferent de cât de inteligent aș fi discutat despre pictura secolului al XX-lea, inclusiv despre portretele sale geometrize,

I was always aware of that narrowing of the eyes, that sense of appraisal. With Tomek, Grzegorz displayed none of that judicious weighing. It pleased me to watch how skillfully he manoeuvred the conversation to put my widower at ease, starting out with recent Warsaw buildings. And Tomek, though he never swore in my presence because of some old-fashioned notion of courtliness, used even the most notorious Polish words for describing Roman Z.'s green monstrosity of a supermarket. Eventually, however, Grzegorz brought up the subject of my abrupt demise.

'Co zrobisz teraz bez Carli?' No American would ever ask a bereaved friend straight out how he'd manage now that his wife was gone, but the question seemed unremarkable to Tomek. 'God knows.' Tomek swirled the brandy around in his glass.

'Even though a dozen times she almost drove me to divorce.'

Were I not dead, I would have grabbed that beautiful glass from his hand and flung the drink in his lap. Sure we fought, operatically even, Tomek locking himself in his room, and I swearing at him through the door in English. He was the sort of person who would measure an entire wall before hanging a single picture on it, while I would use every dish in the kitchen when preparing a three-course meal. The Polish equivalents of 'Quiet down' and 'Get a grip on yourself' were Tomek's favorite and absolutely enraging rejoinders to me.

Întotdeauna simțeam cum î se îngustează ochii, ca și cum m-ar fi evaluat. Cu Tomek, Grzegorz nu afișa niciodată această cântărire judicioasă. Îmi plăcea dibăcia lui de a dirija conversația pentru a-mi liniști văduvul, începând cu clădirile recente din Varșovia. Și Tomek, care deși nu înjura niciodată de față cu mine, datorită unei noțiuni învechite de curtoazie, a folosit până și cele mai notorii cuvinte din poloneză pentru a descrie monstruoșitatea verde de supermarket a lui Roman Z. Totuși, în cele din urmă, Grzegorz a adus în discuție decesul meu neașteptat.

„Co zrobisz teraz bez Carli?” Niciun american nu și-ar întreba vreodată direct un prieten văduvit cum se va descurca acum, că soția sa nu mai este, dar întrebarea nu i s-a părut ieșită din comun lui Tomek. „Dumnezeu știe”. Tomek a învârtit coniacul în pahar.

„Chiar dacă de vreo zece ori aproape că m-a împins spre divorț.”

Dacă nu aș fi fost moartă, i-aș fi înșfăcat frumusețe de pahar din mână și i-aș fi zvârlit băutura în poală. Sigur, ne certam, ca la operă chiar, Tomek închizându-se în camera lui și eu înjurându-l în engleză prin ușă. El era genul de om care măsura un perete întreg înainte să agațe un tablou, iar eu foloseam toate vasele din bucătărie când pregăteam trei feluri de mâncare. Echivalentele în poloneză pentru „Vorbește mai încet” și „Stăpânește-te” erau replicile preferate a lui Tomek, care pe mine mă scoteau din minți.

‘While I myself don’t believe in marriage,’ Grzegorz said, ‘I must say you and she seemed content enough.’

I recognized that appraising gleam. Grzegorz wanted to find out something about me, something he never dared ask while I was alive, I could feel it.

‘It’s just that Carla was, in many ways, a child,’ Tomek said. ‘You know what Americans are like. They’re served the wrong dish at a restaurant, and it’s cause for war.’ He sipped his drink for dramatic emphasis. ‘On the other hand, they can’t wait to see what the Christmas Angel will bring.’ Grzegorz laughed at this ridiculous national stereotype which I allegedly fit. For the record, I have to say that during our entire marriage, I threw precisely one tantrum at the Restauracja Staropolska, when the waiter not only brought me a dried out schnitzel instead of the Kotlet de Volaille, but also dribbled gravy on my purple wool suit. And as for the Christmas Angel, the Polish counterpart of Santa Claus, I admit I did look forward to my annual gift, but that’s only because Tomek chose so well. A red silk peignoir one year, a book of idioms the next. Grzegorz assumed that insinuating posture once again.

„Cu toate că eu nu cred în căsătorie”, spuse Grzegorz, „trebuie să recunosc că voi doi păreați destul de fericiți.”

Am recunoscut acea licărire de apreciere. Grzegorz voia să afle ceva despre mine, ceva ce nu a avut curajul să întrebe când încă trăiam, o simțeam.

„Chestia e că Carla era în multe privințe un copil”, a zis Tomek. „Știi cum sunt americanii. Le servești mâncarea greșită la restaurant și e motiv de război.” A sorbit din băutură pentru a accentua dramaticul. „Pe de altă parte, abia așteaptă să vadă ce le va aduce Îngerul Crăciunului”. Grzegorz a râs la acest ridicol stereotip național, în care, chipurile, eu m-aș fi încadrat. Ca să se știe, de-a lungul căsniciei noastre, am făcut doar o singură dată o criză de nervi la Restauracja Staropolska, când chelnerul nu numai că mi-a adus un șnițel uscat în loc de Kotlet de Volaille, dar mi-a și pătat cu sos costumul violet din lână. Și cât despre Îngerul Crăciunului, echivalentul polonez a lui Moș Crăciun, recunosc că eram nerăbdătoare să primesc cadoul anual, dar asta doar pentru că Tomek știa să aleagă așa de bine. Un neglijeu roșu din mătase într-un an, un dicționar de expresii în următorul an. Grzegorz a luat din nou postura aceea insinuantă.

‘But certainly, *Carla jako kobieta* loved you very much.’ The phrase ‘as a woman’ dripped with innuendo.

Tomek, slouching in his chair, looked bereft. I had always wondered if the dead found comfort in the grief of the living. The answer in my case was clearly yes. Without looking up, my widower muttered, ‘I never knew a woman who liked it so much.’ Grzegorz seized his chance. ‘I suppose she wanted it all the time.’ Tomek nodded. ‘In the car, or at the movies. Even at the Filharmonia once during intermission.’

My widower always sweated when drunk, and he was sweating now, poor thing, a hand clamped over his eyes. His voice didn’t rise above a mumble. ‘She was wearing that ginger perfume I loved,’ he said, ‘and some huge vulgar pearls, obviously fake. We’d gone to hear Schubert and Schumann, and by the break, Carla was so pent up she couldn’t sit still.’ Truth is, I moaned so extravagantly in Tomek’s ear that he draped his coat over our laps and slid an expert hand up my velvet skirt. It was like whole notes followed by thirty-second notes. More scherzo than lieder.

‘We pretend to miss the soul or the mind,’ Grzegorz said, softer now.

„Dar, cu siguranță, *Carla jako kobieta* te-a iubit foarte mult.”
“Ca femeie” era o aluzie clară.

Tomek, cocoșat pe scaun, părea pustiit. Întotdeauna mă întrebasem dacă morții își găsesc mângâiere în suferința celor vii. Răspunsul în cazul meu este clar da. Fără să se uite în sus, văduvul meu a murmurat:

„Niciodată nu am cunoscut o femeie căreia să-i placă atât de mult.”

Grzegorz a profitat de ocazie. „Bănuiesc că voia tot timpul”. Tomek a încuviințat din cap. „În mașină sau la film. O dată chiar și la Filharmonia, în pauză.”

Văduvul meu era întotdeauna transpirat când era beat și acum transpira sărăcuțul, cu o mână la ochi. Vocea lui nu era decât o mormăială. „Era dată cu parfumul ăla de ghimbir care îmi plăcea”, zise el, „și avea niște perle mari și vulgare, evident false. Ne dusesem să ascultăm muzică de Schubert și Schumann și până la pauză Carla era atât de excitată că nu mai putea sta locului.” Adevărul e că i-am gemut lui Tomek atât de mult la ureche, încât ne-a pus haina peste poale și mi-a vârât o mână de expert pe sub fusta de catifea. Ca și cum ar fi fost note întregi urmate de treizecișidouă-doimi. Mai mult scherzo decât lieduri.

„Ne prefacem că ne e dor de suflet sau de minte”, zise Grzegorz, pe un ton mai duos.

‘When it’s the body we can’t live without.’

My widower stared into his empty glass as if to confirm the truth of this remark. I thought how every night I enfolded his slender back into me, blanketing him with my scent and softness and warmth. We’d fall asleep with my nose in his hair, my hands tight around his waist. His tongue often tasted like tea. The prospect of never sleeping with him again seemed unbearable. Was this how haunting began?

While playing with one of the scones in Grzegorz’s flat, I managed to ring the bell at the reception desk in heaven. Behind the desk a window opened onto a frenetic scene. The newly arrived, pale and travel-worn, carried twine-bound parcels and dented valises up interminable escalators. But a pitcher of lilies rested on the desk itself, as did an enormous box of chocolates. That grease monkey of an angel in his glowing, striped jumpsuit was chewing on a cloud-colored pen.

‘Yeah?’ he said.

‘Sorry,’ I told him, ‘but I’m not cut out for this place.’

‘Says who?’

‘Me’ I said. ‘I miss living too much. Heretical as this might sound, I’d give it all up, even the eternal bliss, for one more night of bed with Tomek.’

„Când, de fapt, corpul este cel fără de care nu putem trăi.”

Văduvul meu se holbă în paharul gol, ca și cum ar fi vrut să confirme adevărul acestei remarci. M-am gândit cum în fiecare seară îi cuprindeam spatele zvelt, învelindu-l cu mireasma, moliciunea și căldura mea. Adormeam cu nasul în părul lui, cu mâinile strânse în jurul taliei sale. Limba sa deseori avea gust de ceai. Ideea de a nu mai dormi niciodată cu el părea insuportabilă. Oare așa începea bântuirea?

În timp ce mă jucam cu una dintre aplicele din apartamentul lui Grzegorz, am reușit să sun clopoțelul de la recepție din rai. În spatele biroului s-a deschis o fereastră spre o scenă frenetică. Noii veniți, palizi și obosiți de drum, cărau pachete legate cu sfoară și valize îndoite pe scări rulante interminabile. Dar pe biroul propriu-zis era un ulcior cu crini și o ditamai cutia cu bomboane de ciocolată. Îngerul ăla unsuros, în salopeta strălucitoare în dungi, ronțăia un stilou de culoarea norilor.

„Ce-i?”, zise el.

„Îmi pare rău”, i-am zis eu, „dar eu nu sunt făcută pentru locul ăsta.”

„Nu zău?”

„Da,” i-am spus. „Mi-e prea tare dor să trăiesc. Oricât de eretic ar suna, aș renunța la tot, până și la fericirea veșnică, pentru încă o noapte în pat cu Tomek.”

‘Hold on, you’re getting ahead of yourself.’ The angel looked at his fat silver donut of a watch, marked with an infinity of years instead of hours. ‘You’ll be having relations again with your husband in 31.5 years.’

Without asking for permission, I helped myself to a truffle filled with persimmon and spice.

‘You’ve got to be kidding. I want him now.’

‘Tough. Your old man’s not due to give up the ghost till he’s 75.’

‘How will he die?’ I figured I might as well use the angel’s ESP to my advantage.

‘Cancer of the liver. Awful way to go, but his wife will be by his side the whole time.’

‘His what?’

‘Lady, you heard me. Can’t expect the guy to live like a priest for thirty years.’

I didn’t feel like being schooled in sexual mores by an angel. Jealousy hit me worse than a thousand windshields. I grabbed another chocolate, this one flavored with violets and champagne.

How could Tomek marry again?

‘So who’s the lucky bride?’ I sneered.

„Stai, nu te lăsa dusă de val.” Îngerul s-a uitat la gogoşa sa grasă din argint pe post de ceas, marcată cu o infinitate de ani în loc de ore. „Vei face sex din cu soţul tău peste 31,5 ani.”

Fără să cer voie, m-am servit cu o trufă umplută cu curmale japoneze şi condimente.

„Cred că glumeşti. Eu îl vreau acum.”

„Ghinion. Al tău nu e programat să-şi dea duhul până la 75 de ani.”

„Cum va muri?” M-am gândit că aş putea foarte bine să folosesc puterile extrasenzoriale ale îngerului în avantajul meu.

„Cancer la ficat. Oribil mod de a te duce, dar soţia lui îi va fi alături tot timpul.”

„Ce a lui?”

„M-ai auzit, cucoană. Doar nu vrei ca omul să trăiască ca un preot timp de 30 de ani.”

Nu aveam chef să fiu dădăcită în ce priveşte comportamentul sexual de către un înger. Gelozia m-a lovit mai tare decât o mie de parbrize. Am înşăfat încă o bomboană de ciocolată; asta avea aromă de violete şi şampanie.

Cum să se recăsătorească Tomek?

„Şi cine e norocoasa mireasă?” am spus eu în batjocură.

‘Girl named Beata S., twenty years his junior. They’ll meet next year at the opening of her sculpture show.’ He gazed again into the crystal ball of his wristwatch. ‘And they’ll marry three months later.’

I pictured one of Grzegorz’s Art Academy brunettes wearing only a bridal veil, straddling Tomek on our narrow bed. To comfort myself, I imagined that she had flunked out of French and had only minimal English, though of course she’d prattle on in Polish with a native’s flair.

‘Will they be happy together?’

The angel shrugged. ‘What marriage is completely happy? Tomek will be lonely without you. He’ll be impressed with Beata’s sculptures, which in my opinion are a little weird, though the Holy Spirit likes them—they’re these huge black and purple gourds wrapped in fabric. She’ll chat with him, make him feel appreciated, and to be honest, she’s not unattractive.’ The angel paused to see how I’d absorbed his prophecy. I rolled my eyes.

‘But soon enough,’ he continued, ‘she’ll consider him an old man. Someone to be coddled and sheltered from the truth. She’ll take other lovers, and Tomek will again miss you and your passion.’

„O fată, Beata S., cu douăzeci de ani mai tânără ca el. Se vor cunoaște anul viitor la vernisajul expoziției ei de sculptură.” Se uită din nou lung în globul de cristal pe post de ceas de mână. „Și se vor căsători cu trei luni mai târziu.”

Mi-am imaginat una dintre brunetele lui Grzegorz de la Academia de Artă, purtând numai un văl de mireasă și călărindu-l pe Tomek în patul nostru îngust. Ca să mă consolez, mi-am închipuit că rămăsese corigentă la franceză și că avea cunoștințe minime de engleză, dar desigur că sporovăia în poloneză cu flerul unui nativ.

„Vor fi fericiți împreună?”

Îngerul a ridicat din umeri. „Care căsnicie e într-un totu fericită? Tomek se va simți singur fără tine. Va fi impresionat de sculpturile Beatei, care, după părerea mea, sunt cam ciudate, dar Sfântului Duh îi plac – sunt niște tîdve uriașe, negre și violet, înfășurate în material. Va sta de vorbă cu el, îl va face să se simtă apreciat și, să fiu sincer, nu este neatrăgătoare.” Îngerul a făcut pauză să vadă cum i-am absorbit profeția. Mi-am dat ochii peste cap.

„Dar destul de curînd”, a continuat el, „îl va considera un om bătrîn. Cineva care trebuie să fie menajat și căruia trebuie să i se ascundă adevărul. Își va lua alți amanți, iar lui Tomek îi va fi din nou dor de tine și de pasiunea ta.”

Hearing about my widower in this way, I felt like an audience member in some upper balcony at an opera. The story reached me from such a distance it inspired only pity and not a lightning of the soul. So now Tomek would be the one to love more.

I glared at the angel. ‘So I’m supposed to park myself on a cloud till he gets ready to die?’

‘Truth is,’ he said, ‘you’re slated for purgatory.’ I wasn’t eligible for heaven, the angel informed me, because in life I had neglected to cultivate patience. In purgatory, I’d be obliged to wait and then wait some more. They’d assign me a narrow cell with five ticking clocks all set for eternity. I would pray rosaries, endless white beads slipping through my fingers, and meditate till my mind stilled. Regular field trips to earth would be mandatory. I’d have to watch as Tomek brewed countless pots of tea, walked alone in the Park of Happiness, and made love with Beata S.

‘You’ll learn,’ said the angel, ‘that you can get through desire without giving in to it.’ He looked me straight in the eye to drive his point home, his voice both stern and kind.

I reached once more into the box of chocolates. My hand closed over what looked like a petit-four adorned with a buttercup. But this time I glanced at the angel for permission.

Auzind acestea despre soțul meu, m-am simțit ca o spectatoare în balcon la operă. Povestea a ajuns la mine de la o așa distanță, încât mi-a inspirat numai milă și nicio fulgerare a sufletului. Deci acum Tomek va fi cel care iubește mai mult.

M-am uitat urât la înger. „Deci eu ar trebui să mă parchez pe un nor și să aștept până e el gata să moară?”

„Adevărul e”, zise el, „că ești pe lista candidaților pentru purgatoriu.” Îngerul m-a informat că nu eram eligibilă pentru rai, pentru că în timpul vieții am neglijat să-mi cultiv răbdarea. În purgatoriu, aș fi obligată să aștept, și apoi iar să mai aștept. Îmi vor atribui o celulă îngustă, cu cinci ceasuri care ticăie, toate fixate pentru eternitate. Voi face rugăciuni cu mătânii, o infinitate de mărgelile albe alunecându-mi printre degete, și voi medita până îmi va sta mintea în loc. Excursiile regulate pe pământ vor fi obligatorii. Îl voi privi pe Tomek făcând nenumărate câni de ceai, plimbându-se singur prin Parcul Fericirii și făcând dragoste cu Beata S.

„Vei învăța”, spuse îngerul, „că poți trăi de dorința fără să-i cedezi.” M-a privit drept în ochi pentru a pune punctul pe „i”, pe un ton aspru și blând totodată.

Am mai întins încă o dată mâna către cutia de bomboane. Mâna mea s-a apropiat de ceva care semăna cu o prăjiturică petit-four, ornată cu un pintenul cocoșului. Dar de data asta m-am uitat la înger, cerând voie.

When he nodded assent, I popped the confection in my mouth and let it dissolve slowly. It was a chocolate of final things, more bitter than espresso, dashed with the salt of regret, and dense as the densest loam of the earth.

Written in English by the author.

Când a încuviințat el din cap, am băgat prăjiturica în gură și am lăsat-o să se dizolve încet. Era o ciocolată a lucrurilor decisive, mai amară decât un espresso, presărată cu sarea regretului și vârtoasă precum cea mai vârtoasă humă.

Traducere Mircea Filimon.

Jennifer Robertson

Courtyard: woman with rosary.

Women sit contentedly in the kindly sun.
This is their final home.
A many-windowed building of honeyed stone
bounds a secluded yard,
an erstwhile convent, cut off from town.
That busy world is no longer even a distant hum.
The place is graced by a name: Caritas.
The women are the recipients, saggy bundles
in motley hand-me-downs.
No one has much now to call her own.
The charity is in the peace
of gnarled hands at rest on faded dress.
There is anchorage and quiet haven here, giving space
for small things: sulks and pettiness;
and smiles and well- worn reminiscence.
One woman sits apart.
Her sleek brown head does not belong,
it seems, to the general throng.

Jennifer Robertson

În curte: femeie cu rozariu.

Femei şed mulţumite sub soarele mângâietor.
Aici este ultimul lor cămin.
O clădire cu multe ferestre şi cărămizi de culoarea mierii
mărgineşte o curte retrasă,
o mănăstire de demult, izolată de oraş.
Depart de orice murmur al zarvei lumeşti.
Locul poartă un nobil nume: Caritas.
Este consacrat femeilor, boccele gârbovite
în pestriţe veşminte căpătate.
Nu mai au prea multe lucruri care să le aparţină.
Caritatea se regăseşte în odihna
mâinilor noduroase ce se odihnesc în poala rochiei spălăcite.
Acest adăpost şi refugiu tăcut lasă loc
şi pentru lucruri mărunte: îmbufnări şi meschinării,
şi zâmbete şi veştede amintiri.
O femeie stă deoparte.
Părul ei castaniu şi mătăsos pare să o facă străină
de mulţimea comună.

She clutches warm, black beads.
The moorings of her memory have gone
and the rhythms of the rosary, like a childhood song
comfort her as she drifts, placidly, along.
Sometimes foreigners encroach upon her enclosed space,
strange beings from some fabled place;
and then she is most anxious to please.
'Anglais? Francais?' she enquires, and serenades
her visitors with 'La Marseillaise'.
And now we see a book-lined salon,
glasses of golden tea, and a young girl brought in
to charm her mother's guests
with songs she has learnt from her French governess.
The melodies still sing, though words are lost.

Written in English by the author.

Încălzește în mâna ei mărgelile negre.
Ancorele aducerilor aminte au pierit
iar în cadența rozariului, ca un cântec din copilărie
găsește alinare și se lasă resemnată în voia reveriilor.
Uneori străinii îi invadează sanctuarul,
ființe ciudate din tărâmurile de basm;
și atunci arde de nerăbdare să le facă pe plac.
„Anglais? Francais?” îi întreabă și-i încântă apoi
pe vizitatorii ei cu „La Marseillaise”.
Vedem acum un salon încărcat de cărți,
cești cu ceai auriu și o fetiță chemată
să-i înveselească pe oaspeții mamei sale
cu cântece învățate de la guvernanta sa franțuzoaică.
Melodiile răsună încă, deși versurile s-au pierdut.

Traducere Cristina Deleanu.

Ella Risbridger
Fred Recalls.

He saw the Tsar's army.

War games filled the lives of the children in this town. It was 1914, and the army of the Russian Tsar was marching through on their way to fight the Germans. But the children didn't care. They fought imaginary wars with teams of children, girls as nurses who ran away at the sight of blood, boys who were soldiers with wooden weapons. The older ones, commanding their platoon, sent out messengers in the shape of small boys, *riebionek*, who were presented with toffees, humbugs, sweets of many kinds and calibres. Later, when the children's war games had progressed, the boys were sent by the older leaders to steal munitions from the Russians, no Russian soldier suspecting that the young boy who collected sweets was stealing bullets behind their backs. From these bullets they made their own bombs, with gunpowder and the fragmented remains of the bullet casing, throwing them into water and eagerly awaiting the 'fwoosh!'

A real soldier at last! First the compulsory join-up letter, then the medical check, then the training, and now.... a real soldier,

Ella Risbridger
Fred își amintește.

Văzuse armata țarului.

Jocurile de-a războiul umpleau viețile copiilor din acest oraș. Era anul 1914, iar armata țarului rus mășăluia spre lupta cu nemții. Copiilor însă nu le păsa. Ei purtau războaie imaginare în echipe, fetele fiind asistente medicale, care fugeau la vederea sângelui, iar băieții erau soldați cu arme din lemn. Copiii mai mari, comandându-și plutonul, trimiteau mesageri în persoana băieților mai mici, *riebionek*, cărora li se ofereau caramelle, vorbe goale, dulciuri de multe feluri și mărimi. Mai târziu, când jocurile de război ale copiilor au evoluat, băieții erau trimiși de liderii mai mari decât ei, să fure muniții de la ruși, niciun soldat rus nesuspectând că băiețelul care adună dulciuri fură gloanțe pe la spatele lui. Din aceste gloanțe ei își făceau propriile bombe, cu praf de pușcă și cu rămășițe din învelișul glonțului, aruncându-le în apă și așteptând cu nerăbdare să facă "fășșș!"

Un soldat adevărat în sfârșit! Prima scrisoare obligatorie de înrolare, apoi controlul medical, instrucția, și acum... un soldat adevărat,

armed with real weapons, not wooden planks and broken fence-posts, as he had played with as a child. His many missions, too numerous to count or even remember most of them, sabotaging and escaping in cramped claustrophobia, running, hiding and always on the run.

The old man sits with his wife and his friends. ‘Ninety-four next birthday!’ he says. Sharing beers and apple pastries, sharing his stories of the days he has seen. They want to honour him now, decorate him with the medals he has lost. ‘We’ll see,’ he says to those who want to know whether they can. ‘We’ll see.’ An old man sitting in a café with his wife. A young boy begging sweets from the Russian soldiers. A commando leaping from planes. A saboteur destroying bridges and railways. An adolescent having supper with the last archduke’s physician. One and the same.

Written in English by the author.

înarmat cu arme adevărate, nu din scânduri și din parii gardului, așa cum se jucase când era copil. Nenumăratele sale misiuni, prea multe ca să le punem la socoteală sau chiar să ni le amintim pe cele mai multe dintre ele, sabotând și evadând în claustrofobia și înghesuală, alergând, ascunzându-se și mereu pe fugă.

Bătrânul stă alături de soție și prieteni. „Nouăzeci și patru de ani la următoarea aniversare!”, zice el, oferind bere și ștrudele cu mere, împărtășind poveștile zilelor ce le-a trăit. Vor să-i aducă onoruri acum, să-l decoreze cu medaliile pe care le-a pierdut. „Vom vedea”, le spune el acelor care vor să știe dacă vor putea. „Vom vedea”. Un bătrân stând într-o cafenea cu soția sa. Un băiat cerșind dulciuri de la soldații ruși. Un membru al trupei de comando sărind din avioane. Un sabotor ce distrugea poduri și căi ferate. Un adolescent care lua cina cu ultimul doctor al arhiducelui. Unul și același.

Traducere Lavinia Diaconescu.

John a'Beckett

Mizeria Kawalera.

Yesterday the carton of milk that opens like a tin when you tear it;
the wind that slams the window shut without breaking the glass
or, if it does, your somehow being able to grin and bear it.

Yesterday the handle that remains on the door – after you turn it;
your Polish friend's moustache that remains on his face and in tact
because your cigarette lighter's flame stuck on the right size when
you went to light the fag in his gob, didn't flare up and burn it.

Yesterday, rather than emerging at the last minute after you've
strained your last muscle up to the point where you think the bug'll
never come out and it does at last minute causing your knuckle
to hit you in the face. Yesterday the cork flows out of its groove,
smoothly out of the bottle without any pain – just like The Puggle.

But Today the struggle

John a'Beckett

Mizeria Kawalera.

Ieri, cutia de lapte care se desface ca o conservă când tragi;
vântul trântind fereastra, închizând-o fără să o spargă,
și chiar de ar fi spart-o, tu încă aveai puterea să rânjești și să suporti.

Ieri, mânerul ce rămâne pe ușă – după ce-l sucești;
mustața prietenului tău polonez, rămasă întreagă
pentru că flacăra brichetei tale de pe vârful drept al mustății
nu i-a ars-o când ai vrut țigara să i-o aprinzi în gură.

Ieri, în loc să apară în ultimul moment, după ce ți-ai încordat
toți mușchii, crezând că ploșnița n-o să mai iasă,
dar a ieșit în ultimul moment, provocându-ți o lovitură de încheietură
peste față. Ieri – ca și un Puggle – dopul țășnea ușor și nedureros afară,
din sticlă.

Dar astăzi, zbucium.

Tomorrow in the water that flows out of the tap, a perfect balance of the body and mind and the hot and cold water in the shower, not the burn-and-freeze murder. The kanapka opens – early flower of Spring! The lids that come off all the containers you have -oh!- and the cereal packet you don't have to stab open like the mother of Norman Bates stabbing a detective in Alf Hitchcock's 'Psycho'. The vegemite that into the country you don't have to smuggle.

But Today the struggle.

Today the marketing call when you're in the middle of cooking, the letter-box filled with junk mail, the tearing the milk carton open so the milk goes all over your face; the painting falls off the wall in the middle of the night, not onto the floor, no, it falls onto you because it was stuck on with the government's idea of glue.

Today the normal friendship that becomes a sour romantic blur when your Polish girl-friend rings you up at midnight in a blue fit, saying she'd been waiting an infernal half-hour for you

Măine în apa ce curge de la robinet, un echilibru perfect între trup şi minte şi apa rece şi caldă la duş, şi nu brutalul fierbinte-gheaţă. Kanapka se deschide – floare timpurie de primăvară! Capacele tuturor cutiilor se desfac, Şi cutiile de cereale nu trebuie străpunse precum mama lui Norman Bates l-a înjunghiat pe detectivul din „Psycho”, de Alf Hitchcock.

Untul Australian ce nu e nevoie să-l furişezi în ţară prin contrabandă.

Dar astăzi, zbucium.

Astăzi telefonul pentru reclamă tocami atunci când găteşti, cutia poştală plină de scrisori publicitare, rupi cutia cu lapte, iar laptele îţi sare în faţă; tabloul cade singur în mijlocul nopţii şi nu cade pe podea, ci cade peste tine, fiindcă a fost lipit cu lipiciul făcut din ordinul guvernului.

Astăzi prietenia devenită o învălmăşeală romantică acră, când te sună prietena poloneză la miezul nopţii, într-o criză de nervi, spunându-ţi că de jumătate de ceas te aştepta

when you thought you'd been waiting half-hour for her.

Tomorrow: nothing amiss, Yesterday – bliss
In both aspects of time, a glorious absence of strife.
But with just about everything in a bachelor's life...
(Oh for a bed in which you could curl up and snuggle!)

No, Today the struggle.

Written in English by the author.

când tu credeai că tu fusesseşi cel care o aşteptase.

Mâine: nicio greşeală, Ieri – fericire totală
În ambele perioade de timp, nici un conflict.
Dar cu tot ce se întâmplă în viaţa unui burlac...
(Ce-ai mai vrea un pat unde să mă ghemui şi să-ţi fie bine!)

Dar nu, astăzi zbucium.

Traducere Lavinia Baci.

Andrew Fincham

Polish Autumn.

If there must be
October
let it come in like a lamb
as Spring did once begin
to welcome leaves
in green from summer's sun
& flowers
with petals still to shed
as paler shadows lengthen.

A gentle end to earth's year's labour
field and garden
eased towards
a fallow winter's
quiet domain.

But let October ring
such colours
that the heart can rise above

Andrew Fincham

Toamnă poloneză.

Dacă este să fie
octombrie,
fie ca această lună să vină ca un miel,
aşa cum începea odată primăvara,
ca să întâmpine frunzele
înverzite de soarele verii
şi florile
cu destule petale ce vor cădea
în timp ce umbrele se alungesc.

Un sfârşit blând al muncii de-un an a pământului –
câmp şi grădină,
slobozite către
iarna păraginită
tăcute-ntinderi.

Dar fie ca octombrie
s-aducă acele culori
prin care, în tonuri minunate

still mists
in glorious reds and orange

Singing
with the falling of the leaves
Just quite how much
is made by us
(& how much more
we owe to thee).

Written in English by the author.

de roşu şi portocaliu,
să se înalţe inima
deasupra ceţurilor nemişcate.

Cântând
odată cu a frunzelor cădere
cât e de fapt al muncii noastre rod
(şi cu cât mai mult
ţie îţi datorăm).

Traducere Gabriela Onuţu.

Mohamed Ben Younes

The Tatras.

Consider me lover, murmur to me
your wisdom, mountains of the south.
Take me for Judas, raise my rebel soul
on your saddles, your council teaching me
about the North, all my wrongs,
long excuses whose verse you know;
your straddled voice ever reaching me
in a melange of muses and vertigo.

The marmot hisses in my heart
a strand of joy and its tendency
as the clement sky's
winds harry, harass, enfold and
pester me. Tender, grand territory.
So do your hearts,
do your eyes
You daughters of Poland!

White river, clear, unsullied by ravages
run through my veins like a breeze in me.

Mohamed Ben Younes

Munții Tatra.

Munți ai Sudului, considerați-mă iubit, șoptiți-mi
din înțelepciunea voastră.
Luați-mă drept Iuda, treziți-mi sufletul răzvrătit pe crestele voastre,
sfaturile voastre să mă învețe despre Nord,
toate greșelile și scuzele mele, ale căror versuri le știți;
vocea voastră încolăcită mereu ajungând la mine, într-un amestec de
muze și vertij.

Marmota îmi șuieră în inimă
o urmă de bucurie și intenția ei,
în timp ce vânturile cerului senin
mă atacă, mă hărțuiesc, mă învăluie și
mă săcăie. Teritoriu tandru și măreț.
La fel ca inimile
și ochii voștri
Voi, fiice ale Poloniei!

Râul alb și curat, neprihănit de ravagii,
curge prin venele mele ca o briză.

Extinguish the fire of that country bruised by
Algeria's tears and her vengeance.
Here a valley holds out its trees for me
so that I can cross by
the lily and the bodies
soiled by weapon or lie.

Bring out the cascade in me,
you streams, let me dream in my fall
that a water out of me now washes all
my past tendencies – gone.
I'm in love with felicity
as in the Battle of Ghetto Warszawa:
that lifeless child of the Dream Memorial
reaches as if to feed the female cadaver.

Written in English by the author.

Stingeți focul din țara aceea vătămată de
lacrimile și răzbunările Algeriei.
Aici o vale își etalează copacii pentru mine
pentru a putea trece pe lângă crin și cadavrele
murdărite de arme,
de minciună.

Râuri, scoateți la suprafață cascada din mine,
lăsându-mă să visez în timpul căderii,
apa ce vine dinăuntrul meu
spală orice intenție trecută.
Sunt îndrăgostit de fericire
ca în Lupta din Ghetoul Varşovia:
copilul lipsit de viață al Memorialului Visării
se întinde ca și când ar vrea să hrănească acel cadavru de femeie.

Traducere Adelina Lupu.

Stephen Romer

Sailing to Sopot.

In a brown smoky room
to the North of Central Europe
we lolled over a tablecloth

and remote waiters
lolloped
against the sideboard;

outside, under cloud,
the chrome blue Baltic
sported its swans and oily fringe.

To the right
Gdansk, with its angular
unsellable gantries
and ahead, the narrow arm

Stephen Romer

Toate pânzele către Sopot.

În odaia afumată, maronie,
în nordul Europei centrale,
noi cu coatele pe masă

iar ospătarii departe
leneşi
lângă tejghea;

afară, sub nori,
Baltica, în crom şi albastru,
îşi etala lebedele şi marginile uleioase.

La dreapta,
Gdansk, cu schele
în unghiuri ascuţit, de nevândut,
iar înaintea braţul subţire

of Hel peninsula
where the dog roses blow.

We never got there, and my feeble pun
to be postmarked Hel

was prevented by the military.

So we went to Sopot,
rounding the corner at Westerplatte
and sailed out of history

on a stretch of open sea
where the Grand Hotel
emerged above the glitter;

it might have been Cabourg,
or the Lido,
with Aschenbach among us

in the little ferry
filled with Polish children.

al peninsulei Hel,
unde se leagănă măceşi.

Nicicând n-am ajuns acolo, gluma mea nereuşită
să ai timbru de Hel, de iad adică,

a fost zădărnicită de armată.

Către Sopot ne-am dus
trecând spre Westerplatte
şi am ieşit din istorie

în largul mării
de unde se ivea Grand Hotel
peste luciul apei;

să fi fost oare Cabourg
sau Lido
cu Aschenbach printre noi

în micul feribot
plin de odrasle poloneze.

I could see him, muffled up,
in one of the ample basket chairs,
which faced in all directions
that deserted day in early March

when over a soiled tablecloth
I discoursed on time and the past
so sentimentally you grew restive

and rolled your beer green eyes,
zielono-piwne, longing to be out
in the sound of the sea

szum and morze, the words
come back to me, your mouth
was the seashell, close to my ear.

Written in English by the author.

Îl vedeam aievea, înfodolit
într-un scaun mare de nuiete,
cu fața către toate zările,
în zorii pustii ai începutului de martie,

când peste o față de masă murdară
am perorat despre timp și trecut
atât de sentimental că ți-ai pierdut răbdarea

ți-ai dat ochii verzi peste cap,
zielono-piwne, nu voiai decât să ieși de acolo
la zgomotele mării

scum și morze, îmi reamintesc
aceste cuvinte, gura ta
scoică lipită de urechea mea.

Traducere MTTL.

Andrew Fincham

Auschwitz 25th January 2005.

Sixty Years ago
The best and worst
Machine of death
The world has known
Stopped loading
Barely living bones
From off the ramp
To stave in slavery
Tortured rules
Experiments on teenaged girls
Slow death
From sudden beatings
Necks half-snapped
Before forced meetings
Standing hours
In mind and snow
Clothed naked
Useless frozen tools

Andrew Fincham

Auschwitz 25 ianuarie 2005.

În urmă cu şaizeci de Ani
Cea mai eficientă şi mai înfricoşătoare
Maşină a morţii
Din istoria lumii
A încetat să mai încarce
Schelete
Pe rampă
Robia
Legile torturii
Experimentele pe adolescente
Moartea lentă
În urma băţăilor neaşteptate
A gâturilor pe jumătate smulse
Înainte de siluire
Orele întregi de stat în picioare
În gânduri, în zăpadă
Goi de haine
Inutile unelte îngheţate

Discarded into ditches whole
Not fat to make a candle from
Life worth less than the paper time
It stopped.

(Try as I might
I see no light
That comes from this
Like Levi
All that's known
Can only make the heart grow dark)

One day
Some sixty years ago

It stopped.

Written in English by the author.

Azvărlite în şanţuri cum erau
Nemaiavând pe ele grăsime pentru lumânări
Viaţă fără nicio valoare, timp de hârtie
Oprit în loc.

(Oricât m-aş strădui,
Nu văd nici o lumină
Venind
Precum Levi
Tot ce ştim
Poate doar să întunece şi mai mult sufletul)

Într-o zi
Acum vreo şaizeci de ani

S-a oprit.

Traducere Georgiana Mîndru.

Lisa L. Siedlarz
Wigilia.

How I love to pretend we are happy.
Christmas Eve, thickening sky, we look

for Gwiazdka, Little Star of Bethlehem,
to begin our feast. At the table we break

oplatek, bread of love, exchange wishes
for happiness and health, bygones forgiven

with a kiss. Hope burns. Like a close family,
we smile over pickled herring, pass beet soup,

red as hell. Warmth a guise for one night where
we get along. Maybe. We do love pretending

on Christmas Eve. Five types of pierogi, flounder,
baked cod. We eat, spirits high. A fairy tale.

Lisa L. Siedlarz
Wigilia.

Ce mult îmi place să mă prefac că suntem fericiți.
E Ajunul Crăciunului, cerul se-ntunecă, căutăm cu privirea

Gwiazdka, Micuța Stea a Betleemului,
ca să-ncepem ospățul. La masă frângem

oplatek, pâinea dragostei, ne facem urări
de fericire și de sănătate, iertăm ce-a fost

cu un sărut. Se simte flacăra speranței. Ca o familie unită,
zâmbim cu heringul în saramură pe masă, supa de sfeclă,

roșie ca iadul. Căldura – fața unei seri în care
ne înțelegem bine. Poate. Tare ne place să ne prefacem

în Seara de Ajun. Cinci feluri de pierogi, plătică,
cod la cuptor. Mâncăm, binedispuși. Basm.

The captured Christmas tree wears hundreds of white
lights, a starry sky. Carols complete hearth.

We raise our glasses, *na zdrowie*, toasting to health.
For years, I've ignored cursing and fights. My feast

has to be perfect. But I've no forgiveness for a brother
who kicked my dog. Twice. In the stomach.

A stepmother who stands beside her son. Now I
understand why my youngest brother just stayed away.

It's time to stop overlooking truth, obvious as night sky.
I can't heal years, the absence of love.

Written in English by the author.

Bradul de Crăciun, captiv, cu sute de lumini albe
înveşmântat, un cer înstelat. Colindele ne întregesc căminul.

Ridicăm paharele, *na zdrowie*, ciocnim pentru sănătate.
Ani de zile, am ignorat înjurăturile şi certurile. Sărbătoarea mea

trebuie să fie perfectă. Dar nu pot ierta un frate
care mi-a lovit câinele. De două ori. În burtă.

O mamă vitregă care îşi apără fiul. Acum
înţeleg de ce fratele meu mai mic nu a venit.

E vremea să nu mai trecem cu vederea adevărul, limpede ca cerul
noptii.
Nu pot eu vindeca anii, nici absenţa iubirii.

Traducere Oana Ludmila Popescu.

James G. Coon
A Christmas Tale.

Marshall Foster watched a solitary tram, nearly empty, soldier up the lonely expanse of ulica Marszałkowska towards the distant promise of a home-cooked meal. Yet no matter how hard he squinted into the crystalline dusk, he could see no such promise for himself, only the certainty of another Christmas Eve spent hungry and alone in Warsaw.

With the tram slowly disappearing into the unseen world somewhere beyond the Palace of Culture and Science, Marshall plodded northward to the intersection of Aleje Jerozolimskie, hoping without expecting to find the coffee shop near the corner still open. Standing there in the cold, the finely grained snow slowly accumulating on his hat and overcoat, he scowled at the shuttered entrance.

In years gone by, the old Forum Hotel would have been a possible substitute, but after refurbishment, it was overpriced, like nearly everything in Centrum, even the now upscale Polonia Hotel, formerly a dive of penultimate resort and home to a once raucous strip club, since closed. He bowed his head in resignation and muttered a cynical remark about the city's freshly minted post-accession sophistication and glamour.

James G. Coon
O poveste de Crăciun.

Marshall Foster privea înspre tramvaiul singuratec, aproape gol, soldat răzleț de-a lungul străzii Marszałkowska, ducându-și pasagerii spre nădejdea depărtată a mesei de seară. Totuși, oricât se chinuia să vadă în amurgul cristalin, nu i se părea posibil pentru el. Vedea doar certitudinea unui alt ajun de Crăciun petrecut în Varșovia, înfometat și singur.

În timp ce tramvaiul dispărea încet în lumea nevăzută, undeva dincolo de Palatul de Cultură și știință, Marshall înainta cu greutate înspre nord, spre intersecția cu Aleje Jerozolimskie, sperând, neașteptându-se, să găsească cafeneaua de la colț încă deschisă. În picioare, în frig, zăpada fină se aduna în pălărie și peste palton. Se uita cu mânie la oblonul tras peste ușa de la intrare.

În trecut, vechiul hotel Forum ar fi fost un bun înlocuitor, dar, după renovare, prețurile au crescut ca aproape peste tot în Centrum, chiar și la hotelul acum de lux Polonia, cu toate că, pe vremuri, era o speluncă și găzduia un club zgomotos de striptease, azi închis. Și-a plecat capul cu resemnare, mormăind o remarcă cinică cu privire la recenta împrăștiere, la sofisticarea și farmecul specific perioadei de post-aderare.

Refusing to admit complete defeat, yet knowing full well he was only delaying the inevitable, Marshall spent the next hour circling several adjacent blocks searching in vain for anything that might be open. By the time he finished his walkabout, the streets were almost deserted. He paused near the steps to the underground, gathering the strength to seek lower company, or at least a stale morsel of something no one else wanted. After taking a deep breath, he gently teetered down the slushy steps.

In short order, Marshall arrived at Au-Bon-Brzuch, the only place before reaching the train station that was always open. In recompense for this convenience, it offered a stomach churning array of gustatory delights, most prominently including stale baguettes garnished with ketchup and cheese whiz. On holidays, the workers added an extra dollop of sarcasm and a sprinkling of churlishness to this savory fare, but after all it was the thought that counted.

Not wanting to walk all the way to the train station, which he typically reserved for a similar problem at Easter, Marshall bellied up to the counter with the resolute intention of making a leisurely selection.

Refuzând să admită înfrângerea completă, dar, știind prea bine că prin aceasta nu făcea decât să amâne inevitabilul, Marshall și-a petrecut următoarea oră învârtindu-se în cerc pe străzi adiacente, căutând în zadar vreun magazin deschis. În momentul în care se opri din hoinărit, străzile erau aproape pustii. S-a oprit lângă treptele ce duceau înspre metrou, adunându-și forțele pentru a-și căuta tovarăși mai umili, sau măcar o bucată râncedă de ceva ce nimeni altcineva nu mai vroia. După ce trase adânc aer în piept, coborî scările lunecoase legănându-se.

În scurt timp, Marshall a ajuns la Au-Bon-Brzuch, singurul loc situat înainte de gară, care era mereu deschis. Ca răsplată pentru această favoare, oferea o mulțime de delicii gustative care îi întorceau stomacul pe dos, cele mai remarcabile dintre ele incluzând baghete vechi cu garnitură de ketchup și sos de brânză. În zilele de sărbătoare, muncitorii mai adăugau un pic de sarcasm și un strop de bătărbănie acestei mâncări delicioase, dar, la urma urmei, intenția conta.

Deoarece nu vroia să meargă pe jos până la gară, variantă pentru care optase într-o situație similară de Paști, Marshall s-a apropiat de tejghea cu intenția fermă de a alege în liniște.

‘Whaddyawant?’ asked the sour-faced girl behind the counter.

She was not much, but Marshall could not forestall the onrush of his decades old fantasy of a ready-to-go romance, even if it came wrapped in such an unlikely package.

‘I’m looking,’ he said, hoping for a smile or a kind word.

‘Well, make up your mind,’ she said, turning to flirt with a couple of dull-eyed rent-a-cops who had sidled up to the stand just beyond the limit of Marshall’s peripheral vision.

Marshall was tempted to walk away in silence, but he held his ground, staring longingly yet with a faint disgust at the meagre offering behind the counter. In the end, he chose what he hoped would be the least of all available evils and walked a few paces before stopping to bite into the cardboard-like baguette. As he struggled to force down his Christmas dinner, Marshall’s attention fell on a female figure striding purposefully towards the slushy stairs. There was something very familiar about her, but he could not pinpoint what it was without a closer look, so he swallowed hard and trotted after her, trying not to drop the remains of his precious baguette.

— Ce vrei? întrebă fata din spatele tejghelei, afișând o față acră.

Nu era mai nimic de capul ei, însă Marshall nu-și putu stăpâni vechile fantezii legate de idile fulgerătoare, chiar dacă fizic nu era cine știe ce.

— Mă uit, zise el, sperând să primească un zâmbet sau un cuvânt blând.

— Păi, hotărăște-te, spuse ea, întorcându-se pentru a cocheta cu doi polițiști de proximitate, cu ochii goi, care stăteau rezemați de tejghea, într-un loc unde Marshall nu îi putea vedea.

Marshall fu tentat să plece în liniște, dar se abținu, holbându-se insistent, însă cu o urmă de dezgust, la marfa deloc îmbietoare ce i se oferea în spatele tejghelei. Într-un sfârșit, a ales ceea ce spera să fie răul cel mai mic și a făcut câțiva pași înainte să se oprească pentru a mușca din bagheta lui tare-ca-piatra. În timp ce se străduia să își mănânce, în silă, cina de Crăciun, atenția lui Marshall fu atrasă de o persoană de sex feminin care înainta hotărâtă, cu pași mari, înspre scările pline de noroi. Avea ceva foarte familiar, dar el nu își putea da seama exact ce anume era, fără să se uite mai îndeaproape, deci înghiți cu greu și plecă repede după ea, încercând să nu piardă ce-i mai rămăsese din prețioasa baghetă.

He came to an abrupt halt at the bottom of the stairs and looked up. Crouched near the top, with one foot on each of two steps and her body still aimed up the stairs, she had turned her torso and head halfway to face the spot where Marshall stood. The large hood on her hunter green overcoat hid her face in a shadow, but the small diamond-shaped glint of light escaping from the corner of her eye signaled Marshall to follow.

He slowly ascended, as if approaching a deer in the forest, hoping not to scare her off before seeing her face. Slipping on one of the icy steps, he threw the half-eaten baguette into the air and reached for the ground, hoping to break his fall. He slid down several steps before gaining traction. Despite the clamor, she did not move a muscle. He crawled back up a few steps, but just as he was closing in, she flew up the stairs and disappeared in a blur. Marshall scrambled upwards as fast as he could, but when he surfaced, the streets were empty in all directions.

Now the snow fell in little icy chunks that made a gentle tap-tap sound on his rigid woolen hat. Marshall headed home where some tea bags were waiting for him, left over from the previous tenant. Reaching ulica Hoża, he turned left, sighing as he walked in front of his usual kebab place, now closed. A few paces on, he looked to his left at the row of shops behind the paid parking lot. In the morning the usual

S-a oprit brusc după ce a coborât scările și s-a uitat în sus. Ploconită aproape de capătul scărilor, urcând treaptă cu treaptă și cu fața spre capătul de sus al scărilor, ea s-a întors și, cu privirea, căuta locul unde stătea Marshall. Gluga imensă a paltonului ei verde-închis îi umbrea fața, dar mica sclipire de diamant din privirea ei îl îndemna pe Marshall să o urmeze.

El a urcat încet, ca și cum ar fi urmărit o căprioară în pădure, sperând să nu o sperie înainte de a-i vedea fața. Alunecând pe una dintre treptele alunecoase, aruncă cât colo bagheta pe jumătate mâncată și apoi se aplecă-n jos, sperând să-și atenueze căderea. A alunecat câteva trepte înainte să își recapete echilibrul. În ciuda zgomotului, ea nu s-a clintit. El iar a urcat câteva trepte, dar chiar când se apropia, ea a urcat în grabă scările și a dispărut în ceață. Marshall urcă scările cât de repede putu, dar când ieși afară, străzile erau toate pustii.

Acum zăpada cădea sub formă de mici bucățele de gheață ce loveau ușor, pe pălăria lui de lână. Marshall se îndrepta spre casă, unde îl așteptau niște pliculețe cu ceai, rămase de la chiriașul anterior. Ajungând pe ulica Hoża, o luă la stânga, oftând în timp ce trecea prin fața locului – acum închis – de unde își lua el de obicei kebab. La câțiva pași mai în față, s-a uitat în dreapta spre un rând de magazine aflate în spatele parcării cu plată. Dimineața, același grup de bețivi

cadre of drunks would be propped up against the brick wall, arguing over who was entitled to the final soupçon of Christmas vodka left over from the previous evening's devotional services. Even in the winter, with all the windows in his fourth-floor apartment closed, he was sometimes awoken by the sounds of their retching and heaving.

Looking more closely, he saw the hooded mystery lady leaning against the plate glass front of the poster gallery, the left side of her head resting against the glass. Marshall backtracked slightly and padded his way toward the shops, approaching the motionless woman from behind. When he was only two steps away, her right arm shot out to her side. He staggered to a halt, gaping at the long-stemmed white rose in her extended hand. She wiggled the flower, encouraging him to take it. He accepted the flower and found a note wrapped around the stem. Opening the note, he read, 'A gift for the disillusioned man.'

When he looked up, she had already disappeared. Fearing that the local flatheads might be setting him up for a mugging, he powered the remaining hundred meters to his building and buzzed himself through the door.

A feeling of safety came over Marshall as the door clacked shut behind him. He punched the light switch and forged through the swinging

erau sprijiniți de zidul de cărămidă, certându-se cine să bea ultima picătură de vodcă rămasă din ziua de Crăciun, de la serviciul religios. Chiar și iarna, cu toate ferestrele apartamentului său de la etajul patru închise, era câteodată trezit de zgomotele scoase de ei când vomau și se opinteau.

Uitându-se mai îndeaproape, a văzut o doamnă misterioasă cu glugă sprijinindu-se de geam în fața galeriei de artă, cu partea stângă a capului lipit de geam. Marshall s-a retras încet și și-a croit drumul spre magazine, apropiindu-se din spate de femeia nemișcată. Când era doar la doi pași distanță, aceasta îl chemă lângă ea făcându-i semn cu mâna dreaptă. El s-a oprit clătinându-se, privind nedumerit la trandafirul alb, cu tulpina lungă din mâna ei întinsă. Ea a fluturat floarea, încurajându-l să o ia. El a acceptat floarea și a găsit un bilețel legat în jurul tulpinei. Deschizând bilețelul, citi, „Un cadou pentru omul lipsit de speranță.”

Când ridică ochii, ea deja dispăruse. Temându-se că netoții din zonă ar putea să încerce să îl jefuiască, a parcurs în grabă ultima sută de metri până la clădirea unde locuia și a dat buzna pe ușă.

A încercat un sentiment de siguranță după ce ușa s-a închis în spatele lui. Lovi întrerupătorul și înaintă cu greu prin

double doors and across the compact entryway to the elevator. The button was already lit. While waiting for it to go off so he could issue his own summons, his mind ran down a well-worn laundry list of regrets and missed opportunities. Over the years it seemed that for each item removed, at least one more surfaced to take its place.

The elevator door abruptly flew open and he found himself face to face with yet another regret—the pleasant-faced lady from upstairs who always smiled at him when their paths crossed. He had often felt tempted to strike up a conversation with her, but thinking it would be just another disappointing waste of time, he had never tried.

‘Hi,’ she said, smiling. ‘Merry Chris....’

Before she could get the words out, Pani Narzekawska, the old commie baba who lived in the apartment directly beneath Marshall’s, barged between them and headed for the swinging doors, her sad-faced husband plodding in her wake.

‘Always someone lallygagging in the klatka,’ she grumbled, bolting through the swinging doors, which immediately swung backwards and knocked her husband to the floor, where he sat with a slightly dazed look on his face. Marshall and the lady from upstairs quickly helped him to his feet. He muttered an embarrassed

uşile batante duble, trecând de intrarea compactă înspre lift. Butonul era deja aprins. În timp ce aştepta să se stingă ca să poată să-l cheme şi el, în minte i-a venit o listă bine cunoscută de regrete şi şanse ratate. Părea că, de-a lungul anilor, în locul fiecărui element eliminat, apărea cel puţin unul nou.

Uşa liftului s-a deschis dintr-o dată şi s-a aflat din nou faţă în faţă cu un nou regret – doamna frumoasă de la etaj, care întotdeauna îi zâmbea când se întâlneau. Se simţea adesea tentat să înceapă o conversaţie cu ea, însă crezând că ar fi încă o pierdere de timp dezamăgitoare, nu a încercat niciodată.

— Bună, zise ea, zâmbind. Crăciun Feri...

Înainte să poată rosti cuvintele, Pani Narzekawska, bătrâna simpatizantă a comunismului care locuia chiar în apartamentul de sub cel al lui Marshall, a dat buzna peste ei şi s-a îndreptat către uşile mobile, soţul ei venind trist în urmă.

— Tot timpul flirtează cineva în *klatka*, s-a văicărit ea, trecând în grabă prin uşile batante, care imediat s-au dat în spate şi l-au trântit pe soţul ei la pământ, unde a şi rămas, părând uşor ameţit. Marshall şi doamna de la etaj l-au ajutat rapid să se ridice. El a mormăit ruşinat un „mulţumesc” şi şi-a croit drum după soţia lui, ştergându-şi mâinile

‘thank you’ and paddled after his wife, wiping his hands on the sides of his trousers. A few seconds later, upon hearing Pani Narzekawska’s piercing voice cursing her husband for not keeping pace, they both exploded with laughter.

‘Let me try again. Merry Christmas,’ she said, extending her hand. ‘My name is Magda.’

‘Merry Christmas’ he said, handing her the white rose. ‘My name is Marshall.’

‘Oh, thank you! How nice!’ she said, taking the rose. After a brief and slightly uncomfortable silence, she added, ‘What a pair those two are! But at least they are entertaining.’

‘Indeed,’ Marshall observed in a comically ironic tone. ‘The building would not be the same without them.’ The both burst out laughing again.

‘Well, I must be going now,’ she said.

‘Me too,’ Marshall replied.

Marshall waited for Magda to exit the building before he flung open the elevator’s door and leaped inside. As the door clanged shut, the entryway lights timed out and all was dark. As usual, the bulb in the elevator was broken, but today, instead of cursing under his breath, he fondly recalled an old Polish lesson featuring the sentence, ‘Tamta żarówka jest do dupy.’ Yes, he thought, for now, the light bulb is

pe pantaloni. După câteva secunde, auzind-o pe Pani Narzekawska înjurându-și pe un ton ascuțit soțul pentru că acesta nu ținea pasul cu ea, amândoi au bufnit în râs.

— Permite-mi să mai încerc odată. Crăciun Fericit, zise ea, întinzându-i mâna. Numele meu este Magda.

— Crăciun Fericit, zise el, întinzându-i trandafirul alb. Numele meu este Marshall.

— O, mulțumesc! Ce drăguț! spuse ea, luând trandafirul. După o scurtă și ușor jenantă pauză, ea a adăugat, Ce pereche, șiăștia doi! Dar măcar sunt amuzanți.

— Într-adevăr, a spus Marshall pe un ton ușor ironic. Clădirea nu ar fi la fel fără ei. Amândoi au izbucnit în râs.

— Ei bine, eu trebuie să plec acum, zise ea.

— Și eu, a răspuns Marshall.

Marshall a așteptat ca Magda să iasă din clădire înainte ca el să deschidă larg ușile liftului și s-a strecurat înăuntru. De îndată ce ușa s-a trântit, luminile de la intrare s-au stins și totul a fost învăluit în întuneric. Ca de obicei, becul din lift era spart, dar astăzi, în loc să înjure de mama focului, și-a amintit cu drag o veche lecție poloneză care cuprindea propoziția, „Tamta żarówka jest do dupy.” Da, gândi

indeed broken, or words roughly to that effect. With a jaunty flourish he pushed number four, propelling the elevator upwards toward the heavenly firmament.

In his apartment, Marshall located the old tea bags, started heating some water, and went to his balcony to watch the snow fall. Looking down, he could see the spot where the hooded mystery woman had given him the white rose. For a moment, he worried that perhaps it had only taken place in his imagination. Then again, he knew that Magda was real. She had been living upstairs for several years. And the rose was real. She said it was. Feeling buoyed by a surge of optimism about the future, he returned to the kitchen to make his tea.

Outside, a golden-haired figure in a hunter-green overcoat skipped east along ulica Hoża, gaily tossing red rose petals into the air.

el pe moment, becul este într-adevăr spart. Sau își spuse oricum ceva ce tot asta însemna. Cu o mișcare elegantă, apăsă butonul cu numărul patru, propulsând liftul în sus spre cerescul înalt.

În apartamentul lui, Marshall a găsit vechile pungi de ceai, puse la fiert niște apă și ieși în balcon pentru a privi cum ninge. Privind în jos, putea vedea locul unde misterioasa femeie cu glugă îi dăduse trandafirul alb. Pentru un moment, se întrebă dacă nu cumva totul se petrecuse doar în imaginația lui. Totuși știa că Magda era reală. Locuia peste el de câțiva ani. Și trandafirul era real. A zis și ea. Fiind cuprins de o doză de optimism în ceea ce privește viitorul, s-a întors la bucătărie să își facă ceaiul.

Afară, o siluetă cu părul blond îmbrăcată într-un palton verde-închis se îndreptă spre est pe ulica Hoża, aruncând elegant petale de trandafir roșu în aer.

Written in English by the author.

Traducere Cristina Neculai.

Warszawskie Opowieści. *Povestiri din Varșovia.*

București 2011

Authors of the Polish texts:

- Ewa Kowalczyk, *To pojęcie Warszawa / Oglindire a Varşoviei*, p. 198
Jacek Dehnel, *Warszawa Centralna / Gara Centrală*, p. 200
Jan Himilbach, *Heńka Bulbes i spółka / Henka Bulbes şi compania*, p. 201
Ernest Bryll, *Oda świąteczna / Odă de vacanţă*, p. 205
Wojciech Chmielewski, *Krasnoludek-obijacz / Piticul uriaş*, p. 206
Jarosław Klejnocki, *Plac Konstytucji 6. Ranu / Piaţa Constituţiei, 6a.m.*, p. 209
Wiktor Sybilski, *Grochów. Pani Stasia / Doamna Stasia din Grochów*, p. 211
Sławomir Shuty, *Ewolucja/Evoluţie*, p. 217
Marek Kochan, *Człowiek Niewydoczny / Un tip banal*, p. 221
Jacek Podsiadło, *Zaspa Millenium / Deriva mileniului*, p. 224
Grażyna Tatarska, *Kupid w Pradze / Cupidon în Praga*, p. 229
Joanna Szczepkowska, *W Powietrzu / În aşteptare*, p. 230
Leszek Engelking, *Drzewko / Pomul de Crăciun*, p. 231

Ewa Kowalczyk

To pojęcie Warszawa.

Czy uważasz, że to nieprzyzwoite, jeśli o mnie jeden dzień,
widząc samochód na wielki Alej Ujazdowskich
i – tak po prostu, ale , usiadł obok ciebie, tak samotny
obcych, nie na ławkach w Łazienkach, ale tylko
to masz dźwigni zmiany biegów obok ciebie, a także
i podłokietniki w kształcie okrąg idealny, w puchnąć
ruchu na Skrzyżowaniu Roz ‘na przełomie wziąć
Chciałbym nadzieję, że z uśmiechem, by w błąd opatrności
dźwignię kolanie, że będę przyznać, że nie
wiem, co by potem dojść, gdy kierowcy, przyzwyczajenie
zatrzymać się na zielone światło, by nas czeka w kolejce.
Dążenie do pojęcia nikt nie jest, ale ja i ty?

Więc rozwiążyły gdybym doprowadzasz mnie do Starego Miasta,
nie Zygmunta, na szczycie swojej kolumnie, a następnie spójrz w dół
w zazdrości nam dwa razem w jego zamku zachować arenie
przyjść, by podziwiać nasze statuę syreny, pogrubienie Syrena
wymachując jej miecz nad terakoty, dachy

Ewa Kowalczyk

Oglindire a Varşoviei.

Atât de obscen ți-aș părea dacă, într-o bună zi,
văzându-ți mașina pe Aleje Ujazdowskie,
pur și simplu m-aș urca, m-aș așeza lângă tine, precum străinii
singuratici pe băncile din parcul Łazienki, însă doar tu
ai avea aproape schimbătorul de viteză precum
și rezemătoare perfect circulare, în traficul
intens din intersecția Róż; când ai lua acea cotitură,
aș spera, zâmbind, rugându-mă, să-mi confunzi
genunchiul cu schimbătorul, deși mărturisesc că nu
știu ce-ar urma apoi, când șoferii, obișnuiți
a se opri la verde, ne-ar ține la coadă.
Oare doar noi doi, singuri, existăm?

Atât de vulgar ți-aș părea dacă ți-aș cere să mă duci în Orașul Vechi,
dacă l-aș face pe Sigismund să-și plece privirea din vârful coloanei
sale,
pizmuindu-ne prezența în arena din turnul principal,
veniți să admirăm statuia Sirenei noastre, cutezătoarea Syrenka

z vintler domy, a dorożki na końskich kopyt
trzask na brukowanych uliczek. Czy wolisz raczej
Zrezygnowałem z tego romantycznego pojęcia Warszawa
I miał wziąć mnie z powrotem do Ujazdowskich, gdzie
I czekał na tramwaj, że pustych miejsc i powietrza
uczucie taki akt byłby tak dawno temu.
Czy uważasz, że to wszystko o nas jak były tak?

fluturându-și sabia deasupra acoperișurilor din teracotă
ale caselor de podgoreni, în timp ce copitele calului
unei birje tropăiesc pe străzile pietruite. Sau ai prefera
să mă lepăd de această imagine romantică a Varşoviei
și să mă duci înapoi la Ujazdowskie unde
am așteptat tramvaiul gol, acolo unde
sufletul s-ar fi manifestat cu multă vreme în urmă.
Ai crede că toate acestea au fost aieva?

Traducere Alina Miron.

Jacek Dehnel

Warszawa Centralna.

Co ich tutaj rzuciło – pomiędzy stoliki
(chrom, design i prostactwo) dworcowego baru
z jego obcą leksyką („latte”, „donat”, „mokka”)
i pozorną wygodą? Jakie ważne święto,
jaka komunია wnuczki, jaki ślub chrześniaka
wyciągnął ich z mieszkania za kok i za czapkę
i miota nieuważnie od kasy do kasy,
z turkocącą po płytach zieloną walizką,
pełną zwykłych przedmiotów?

Jego, z elegancją
cokolwiek niższej próby, ją w „twarzowych butach”,
jego, który jej niesie kremową torebkę
ze złotymi wzorkami, ją, która mu mówi:
„Stasiu, wolałbyś przecież... – tutaj ktoś coś krzyknął –
... nie? To weź czekoladę”. Ta przedpotopowa
koafiura. Apaszka. Niemodna kurteczka.

Jacek Dehnel

Gara Centrală.

Ce i-a împins aici, să vină printre ale stației
mese cromate cu design grosier
cu vocabularul străin („latte”, „donat”, „mocha”)
și confort evident? Ce sărbătoare importantă –
prima împărtășanie a nepoțelei, nunta finului? –
i-a scos din casele lor, ea cu un coc, el cu o tichie,
i-a aruncat de la o casă de bilete la alta,
pentru ca apoi să huruie cu valizele verzi pline de lucruri obișnuite
pe dalele de piatră ale Gării Centrale?

El, cu o eleganță proprie, oarecum,
unei clase mai de jos, ea cu încălțăminte ce o avantajează,
el ținându-i poșeta crem cu model auriu,
ea spunându-i: „Staś, ai prefera să...” un țipăt puternic o întrerupe –
„... nu-i așa? Atunci ia ciocolata asta.” Ce cultură
a creat coafura ei antediluviană, eșarfa lui, jacheta ei

Są jak para trytonów, które prąd kapryśny
wyrzucił na wybrzeża z dziwnego tworzywa,
jak heraldyczny relief, który, zaskoczony,
znajdujesz między logo Reserved i Empiku.

demodată. Par o pereche de tritoni
ce au fost aruncați pe coasta materialelor abandonate, aduse de
un val capricios, o alinare heraldică pe care o descoperi uimit
între logourile Reserved¹⁵ și Empik¹⁶.

Traducere Dragoș Ivan.

¹⁵ *Reserved* este denumirea unui brand de confecții din Polonia.

¹⁶ *Empik* este denumirea unei agenții de presă poloneze.

Jan Himilsbach

Heńka Bulbes i spółka.

Burdel w naszej dzielnicy panował od niepamiętnych czasów i nikt się temu nie dziwił, ba, uważał to za rzecz zupełnie naturalną, ale zaczął się na dobre kiedy dzielnicowy o przezwisku Mussolini, pewnego pięknego dnia powiedział swojemu szefowi, że jest przemęczony i poszedł na urlop.

Mussolini znał ludzi w swojej dzielnicy, wiedział kto z kim, kiedy i dlaczego, natomiast jego chwilowy zastępca starszy sierżant Tufta był zielony jak tabaka w rogu, nie znał nikogo z dzielnicy i wcale nie chciał nikogo poznać, bo nie zależało mu na poznaniu kogokolwiek, wiedział, że i tak długo tu miejsca nie zagrzeje i dlatego też kładł lachę na wszystko. Owszem, od czasu do czasu pokazał się na tej czy innej ulicy, ale to było wszystko i nic poza tym.

Do tego stanu rzeczy, czyli do większego bałaganu jaki zapanował w dzielnicy przyczyniła się też pogoda. Nadszedł jak rzadko piękny maj. Ludzi obojga płci, niezależnie od wieku, ogarnęły chuci, a już szczególnie młodzież licealna z pobliskiego, renomowanego gimnazjum koedukacyjnego.

Młodzież płci męskiej z ledwo sypiącym się płowym wąsem, nie tylko, że nie pozwalała spokojnie przejść ulicą porządną

Jan Himilsbach

Heńka Bulbes şi compania.

Încă din vremuri străvechi, cartierul nostru a fost unul rău famat. Totuşi, acest fapt nu era ceva nou pentru locuitorii lui, care luau lucrurile ca atare. Dar situaţia atinse punctul critic în ziua în care poliţistul cartierului, poreclit Mussolini, îi spuse şefului său că s-a săturat şi plecă în concediu.

Mussolini cunoştea oamenii din zonă ca pe propriile buzunare, cine cu cine era, când şi de ce. În schimb, sergentul Tufta, cel care îl înlocuia, n-avea habar de cum stăteau lucrurile. Timid, rezervat, ştiind că poziţia lui era una temporară, Tufta nu era interesat de nimeni şi nici nu voia să îmbunătăţească lucrurile. Uneori îşi făcea apariţia prin cartier şi atâta tot.

Anotimpurile îşi aduseră şi ele contribuţia la înrăutăţirea situaţiei. Odată cu venirea lunii mai, o lună frumoasă cum puţine au fost, gândurile tuturor, indiferent de vârstă, se îndreptară spre un singur lucru: sexul. Mai ales puştanii de la liceul din cartier se gândeau la asta.

Băieţi cărora de-abia le mijeau tuleiele şi care nu erau în stare să însoţească aşa cum se cuvine o fată cumsecade pe stradă, o

dziewczynie, ale w chamski sposób, raz czy nawet dwa razy, zaczęła Heńkę Bulbes, dziewczynę z miasta, która w towarzystwie Sroki ruszała w „górne miasto” na zarobek.

Dziewczyny wyszły na ulicę prosto od fryzjera, znanego w całej dzielnicy lowelasa, Heńka zrobiona na kasztan, Sroka zaś dla odmiany na blond, z daleka woniało od nich adikałonem, patrząc na nie i pociągając, nosem z łatwością można było się domyśleć, że „Panu Jureczkowi” właścicielowi zakładu fryzjerskiego, tego dnia zrobiły dobry początek i dały dobrze zarobić.

Stojąc na ulicy, jedna po jednej stronie jezdni, druga po drugiej, usiłowały zatrzymać jakąś „brykę”, ale nic się nie zatrzymało, a iść w taki skwar do kawiarni „Zalotnej” było czystym szaleństwem.

Kiedy tak stały wściekle, rozpaczliwie usiłując złapać jakiś „wózek”, zjawili się maturzyści. Było ich czterech.

— Dokąd to panienki się wypuszczają? – spytał wyrośnięty wyrostek zwracając się do Heńki.

Heńka spojrzała na chłopaka, w oczach miał pożądanie. Za jego plecami stali koledzy w tym samym co on wieku. Ubrani w bawełniane koszulki z napisem adidas i wypłowiałe od słońca i deszczu džinsy.

— Idziemy? – spytał chłopak zwracając się do Heńki.

— Was jest dwie jak widzę, nas czterech, w sam raz do pary.

Jedna na

acostau din când în când pe Heńka Bulbes, care se afla în compania prietenei ei, Sroka, zisă şi Gaiţa.

Cele două fete, care îşi aveau punctul de lucru în centru, ieşiră pline de graţie dintr-un salon de coafură al cărui patron era ştiut ca playboy. Heńka îşi vopsise părul şaten, iar Sroka Gaiţa optase pentru blond. De la distanţă miroseau a *Eau de Cologne*, dar de aproape îţi dădeai seama că patronul salonului îşi începuse bine ziua şi câştigase câţiva zloţi buni în dimineaţa aceea.

Se poziţionară de-o parte şi de alta a străzii, încercând să oprească maşini. Dar nu opri nicio maşină. Iar să meargă la Café Coquette pe căldura aceea ar fi fost de-a dreptul o nebunie. Furioase, se aflau la capătul răbdării, când îşi făcură apariţia patru liceeni care plecaseră mai repede de la şcoală.

— Încotro, fetelor? o abordă cel mai matur dintre ei pe Heńka.

Uitându-se la băiat, îi văzu dorinţa aprinsă din privire. În spatele lui stăteau prietenii de aceeaşi vârstă cu el, purtând tricouri din bumbac cu marca Adidas şi blugi decoloraţi de soare şi ploii.

— Ce ziceţi, fetelor? Mergem? întrebă unul dintre băieţi, întorcându-se spre Heńka. Din câte văd, voi sunteţi două, iar noi patru. Formăm un sextet perfect, dragelor. Una pentru doi. Doi pentru una. Haideţi cu noi, spuse arătând spre prietenii lui. Primiţi fiecare câte

dwóch. My – wskazał na kolegów – zrzucimy się po dwie dychy i w sześcioro zrobimy balangę, zabawimy się jak trza.

— Za dwie dychy chłopczykowi możesz kupić sobie loda – odparła rzeczowo i wskazała chłopakowi pobliską cukierenkę, przed którą ustawiała się spora kolejka.

— Ale my chcieliśmy się zabawić.

— To idź dziecko do domu i za dwie dychy zabaw się ze swoją mamusią – zaproponowała Heńka.

— Coś ty powiedziała? – zdziwił się zaskoczony chłopak. – Powtórz!

— To co słyszałeś.

Chłopak chciał skoczyć do Heńki z pazurami, ale ta osadziła go w miejscu, i stało się nagle to, czego nikt się nie spodziewał. Spokojna dotąd, nawet uśmiechnięta przyjaźnie Heńka Bulbes, krzyknęła chłopakowi prosto w twarz:

— Do budy gnojku! Uczyć się, bo jutro jest pisemny z polskiego.

Chłopak odskoczył od dziewczyny, jak przed ciosem. W tej samej chwili, kiedy Heńka była zajęta wymianą zdań z chłopakiem, Sroka zatrzymała przejeżdżającą taksówkę. Wsiadły do samochodu.

— Co oni chcieli od ciebie? – spytała Sroka.

— Nic takiego.

fiecare câte douăzeci de zloți. O să petrecem împreună și o să ne distrăm de minune.

— Băiete, cu douăzeci de zloți îți iei o înghețată, i-o tăie Heńka, arătând spre cofetăria din apropiere, în fața căreia se formase o coadă lungă.

— Dar noi vrem să ne distrăm.

— Atunci du-te acasă la maică-ta și distrează-te acolo cu douăzeci de zloți, răspunse Heńka.

— Ce-ai spus? o întrebă surprins băiatul. Repetă ce-ai spus!

— M-ai auzit foarte bine.

Băiatul vru să se repeadă la Heńka, dar aceasta îl opri. Iar apoi se întâmplă ceva cu totul neașteptat: Heńka Bulbes, care până atunci fusese calmă, chiar prietenoasă și zâmbitoare, îi strigă băiatului în față:

— Du-te înapoi în jungla școlii, puștiule! Vezi-ți de lucrarea de mâine de la limba polonă.

Băiatul sări de lângă ea, de parcă tocmai primise un pumn în gură. În timp ce Heńka era prinsă într-un schimb aprins de replici cu băiatul, Sroka opri un taxi, în care cele două fete urcară împreună.

— Ce-au vrut de la tine? întrebă Sroka.

— Nimic. Nimic din ce crezi tu.

— Dokąd jedziemy? – spytał kierowca, spoglądając w lusterko nad sobą.

— Skręci pan w lewo do gimnazjum – powiedziała Heńka.

— Co ty znowu kombinujesz? – zaniepokoiła się Sroka. – Po jaką cholerę do gimnazjum. Miałymy przecież jechać do „Zalotnej”.

— Muszę zapisać cię do szkoły – odezwała się wesoło Heńka. A do kierowcy:

— Jedź pan.

Ruszyli z miejsca, po pięciu minutach zatrzymali się przed głównym wejściem do gimnazjum.

— Niech pan zaczeka chwileczkę. Zaraz wracamy i pojedziemy dalej w miasto. Obydwie weszły do gabinetu dyrektora.

— Co cię Heniu sprowadza do nas? – zdziwił się dyrektor, wychodząc zza biurka, żeby przywitać się z Heńka Bulbes.

— Panie dyrektorze – przystąpiła do rzeczy Heńka.

— Żeby panu nie marnować cennego czasu, powiem od razu co mi leży na sercu. Zanim poszłam na łajdactwo, to uczył pan mnie przez wiele długich lat. Czasy może się zmieniły, ale nie pozwolę jako wychowanka tych murów, żeby pana uczniowie zaczepiali porządne kobiety na ulicy w biały dzień. Szłyśmy z koleżanką do pracy a pańscy uczniowie w chamski sposób, o, nawet idą, ci czterej.

— Wcale im się nie dziwię, takie ładne kobiety jak wy – powiedział dyrektor wesoło.

— Sam żałuję, że nie jestem w ich wieku i że

— Încotro, doamnelor? le întrebă taximetristul, privindu-le iscoditor în oglinda retrovizoare.

— Ia-o la stânga, spre liceu, spuse Heńka.

— Ce-ai de gând să faci? Sroka era neliniștită. Ce naiba... nu trebuia să mergem la... Café Coquette?

— Trebuie să te înscriu la liceu, răspunse Heńka binedispusă. Ia-o înainte, i se adresă șoferului.

Merseră mai departe, iar după cinci minute opriră în fața intrării principale a liceului.

— Vă rog să ne așteptați. O să revenim, iar apoi o să ne duceți în oraș.

Cele două fete dădură buzna în biroul directorului.

— Cu ce ocazie pe aici, Henia? o întrebă directorul, plăcut surprins, ridicându-se de la birou ca să o întâmpine pe Heńka Bulbes.

Heńka trecu direct la subiect:

— Domnule, pentru că nu vreau să vă irosesc timpul prețios, vă voi spune de la început ce mă aduce aici. Mi-ați fost profesor mulți ani, înainte s-o apuc pe căi greșite. Poate că vremurile s-au schimbat, dar în calitate de absolventă a acestei respectate instituții, nu suport să văd că vă lăsați elevii să acosteze pe stradă femei decente, ziua în amiaza mare. În timp ce ne îndreptam spre locul de muncă, prietena mea și cu mine am fost abordate într-un mod cât se poate de grosolan de către elevii dumneavoastră... uitați-i, sunt chiar cei patru despre care vă vorbeam...

zajmuję tak eksponowane stanowisko.

W taksówce koleżanka nie mogła już wytrzymać:

— I po co to wszystko było? Że ty Heńka Bulbes jesteś starą dziwką, o tym wiedzą w całym mieście, ale że kapusta, to ja się dopiero teraz, dowiedziałam.

A na to Heńka powiedziała w zamyśleniu:

— Dbam o „dobre” imię szkoły.

I pojechały do „Zalotnej”, gdzie zbierali się Arabowie.

— Dar nu mă surprinde deloc faptul că două femei superbe ca dumneavoastră..., spuse vesel directorul. De fapt, chiar regret că nu mai am vârsta lor şi că ocup o astfel de poziţie administrativă, aflată în centrul atenţiei.

În taxi, Sroka Gaiţa nu se putu abţine:

— Ce-a fost asta? Toată lumea ştie deja, de multă vreme, că eşti o femeie de moravuri uşoare, dar abia acum am aflat că eşti şi o turnătoare de primă clasă.

Gânditoare, Heńka dădu doar un răspuns scurt:

— Îmi pasă de renumele şcolii.

Apoi se îndreptară spre Café Coquette, care era frecventată de arabi.

Traducere Ioana Vilcu.

Ernest Bryll

Oda święteczna.

Szczęśliwi którzy razem z nami
W supermarketach wózek pchają
I dumnie przed kasami stając
Są jak wybrańcy u bram raju

Szczęśliwi, którzy z rodzinami
Żrą w macdonaldach wielką bułę
I wszystkich smaków świata czułych
Zatkani bułą nie zaznają

Dusz ich nie dusi przypomnienie
Innego świata. Wszystko mają
Co chcieli. Po dostępnej cenie...

Więc choć koszmary oglądają
W telewizorach. Jak zakłęci
Śpią cicho, płytko, bez pamięci

Ernest Bryll

Odă de vacanță.

Fericiți sunt aceia care împreună cu noi,
Împing cărucioare în supermarket-uri
Și stau mândri la tejghele
Precum cei Aleși la Poarta Raiului.

Fericiți sunt aceia, care, cu familiile lor,
Înfulecă hamburgeri la McDonald's,
Plescăind chifle, ei nu se vor
Bucura de atâtea alte gusturi delicate ale universului.

Amintirea unei alte lumi
Nu le înnăbușă sufletele. Ei au tot
Ce și-au dorit vreodată, la un preț accesibil

Și, deși văd la televizor doar imagini de coșmar,
Dorm ca și cum ar fi vrăjiți,
Liniștiți, nepăsători și lipsiți de amintiri.

Traducere Cristina Vitan.

Wojciech Chmielewski
Krasnoludek-obijacz.

Wieczorem na ulicy Chłodnej zapalają się latarnie i ciemny bruk połyskuje dostojnie. Tę chwilę bardzo lubi krasnoludek-obijacz siedzący w bramie jednej ze starych kamienic. Kiedyś Warszawa pełna była krasnoludków-obijaczy. W każdej bramie siedziały po dwa. Wykonane były z żeliwa. Nie pozwalały, by osie wyładowanych towarami wozów wjeżdżających na podwórka niszczyły mury kamienic. Kiedyś ulica Chłodna była granicą małego getta, a krasnoludek-obijacz ze swojej bramy miał świetny widok na drewniany most zbudowany na rozkaz Niemców nad ulicą, po którym przechodzili tłumnie warszawscy Żydzi. Kiedyś bomba rąbnęła w kamienicę i brat-bliźniak krasnoludka-obijacza przestał istnieć. Kiedyś w Warszawie była rojna dzielnica żydowska. Został po niej do dzisiaj jedynie bruk na ulicy Chłodnej i tory tramwajowe, którymi przejeżdżał tramwaj z napisem „Nur für Deutsche”. Krasnoludek-obijacz dobrze pamięta tabliczkę z tym napisem. Kiedyś, kiedyś, kiedyś... To jednak zupełnie inne historie.

Nasza dzieje się współcześnie, a krasnoludek jest świadkiem rozmowy prowadzonej przez właścicielkę pasmanterii Iwonę, z jej dawnym kolegą ze szkoły podstawowej, Markiem. Pasmanteria

Wojciech Chmielewski
Krasnoludek-obijacz.

Când lumina felinarelor se aprinde la amurg pe strada Chlodna, dalele de piatră cubică strălucesc în toată splendoarea lor de odinioară. Piticul uriaș care păzește poarta către una dintre vechile case închiriate, se bucură grozav de acest moment. Odată, orașul fusese plin de astfel de pitici uriași din fier forjat, câte doi vegheau la fiecare poartă. Era datoria lor să păzească zidurile caselor închiriate de căruțele care intrau în curți, încărcate cu mărfuri. Demult, strada fusese granița cu un ghetou mic. Piticul uriaș vedea perfect totul de la poarta podului, construit din ordinul germanilor. Îi vedea pe evreii care traversau podul în pâlcuri, iar odată, când o bombă a lovit o casă închiriată, fusese martor la moartea fratelui său geamăn. Aici fusese cândva cartierul evreilor bogați din oraș. Tot ce a mai rămas azi din el sunt dalele de piatră cubică de pe strada Chlodna și linia pe care tramvaiele turuiau odată, purtând indicatorul: „Nur für Deutsche”. Piticul uriaș ține bine minte și mesajul și indicatorul.

Dar asta a fost acum mult timp... oricum, acelea sunt alte povești, pe când aceasta e din vremurile noastre, în care piticul este martor la o conversație ce are loc între Yvonne, proprietara unei mercerii, și Marek, vechea ei dragoste din școala primară. Acum ceva timp, când Yvonne și Marek erau

zajmuje niewielki lokal, do którego wchodzi się z bramy, a Iwona i Marek przed laty byli w sobie zakochani, chodzili do kina i na lody, obejmowali się na dyskotekach. Całowali się w szatni. Ale to było dwadzieścia lat temu. Teraz Marek jest warszawskim taksówkarzem, a mąż Iwony, Stefan, pracuje na budowie w Anglii. Nie ma go w kraju od ponad pół roku.

— Zamykasz już? – pyta Iwonę Marek.

— Za kwadrans.

— I co? Dasz się wreszcie zaprosić?

— A po co? – Iwona, mimo swoich trzydziestu pięciu lat i dwojga dzieci, które pozostają teraz z opiekunką, czerwieni się lekko.

— Chcę pokazać ci nową knajpę, z karaoke, pośpiewamy trochę, jest bardzo dobre jedzenie, szaszłyki, karkówka z grilla, wszystko, co najlepsze.

— Ja się odchudzam.

— Z czego? – Marek lekko podnosi głos. – Bo dla mnie w ogóle się nie zmieniłaś.

Jak cię zobaczyłem po tych dziesięciu latach, to wiesz co? Jakbym normalnie wrócił do szkoły, zobaczył znowu całą naszą klasę, wszystkich nauczycieli. A ty Iwona najlepiej tańczyłaś. Tańczysz jeszcze?

— Nie. Czasami. Najwyżej na weselach, a wiesz jak często to bywa.

İndrăgostiți, mergeau la cinema și își cumpărau înghețată, se îmbrățișau prin discotecă, se sărutau în toalete. Dar asta era acum douăzeci de ani. Acum, Marek este șofer de taxi, în timp ce soțul Yvonnei, Steven, lucrează pe șantier, în Anglia. Este peste hotare de peste jumătate de an.

— Închizi acum? o întreabă Marek.

— În cincisprezece minute.

— Și ce dacă? Dă-mi voie să te invit în oraș.

— Dar unde? Și de ce?

Yvonna, în ciuda celor treizeci și cinci de ani ai ei și a celor doi copii, care acum stau cu o bonă, roșește un pic.

— Vreau să-ți arăt un bar nou, cu karaoke. Putem să cântăm un pic, mâncarea e grozavă: kebab, grătar de porc – o să fie excelent.

— Sunt la dietă.

— Dietă, dar de ce? Marek ridică vocea un pic. Din câte văd nu te-ai schimbat deloc. Știi ce? O să fie ca și cum, după ăștia zece ani, ne-am întoarce iar la anii de școală, cu toți profesorii și cu tot. Ce bine dansai! Mai dansezi?

— W tej knajpce to i zatańczyć można, muzyka jest z szafy, kawałki się wybiera. Takie z naszych czasów.

— A wiesz – mówi Iwona i zaciąga antywłamaniowe żaluzje w oknach – ty mi się kiedyś śniłeś. To był sen bajkowy. Na lekcji rosyjskiego wstałeś i zacząłeś walczyć ze smokiem. Pojawił się nagle i chciał mnie pożreć, bardzo się bałam.

Łagodne światło latarni sączy się na bruk i nierówny chodnik. Iwona i Marek wychodzą przed sklep, Iwona włącza alarm i zamyka drzwi. Jeszcze coś do siebie mówią, ale krasnoludek-obijacz już tego nie słyszy. Od kilku chwil słodko śpi, ukołyszany wieczornymi odgłosami ulicy Chłodnej. Nie dowie się więc, dokąd poszli Iwona z Markiem. Co jeszcze wydarzyło się tego wieczora.

— Nu. De fapt, câteodată. La nunţi, de exemplu. Dar ştii şi tu ce rare sunt ocaziile astea.

— În barul ăsta poţi să şi dansezi, au un jukebox, tu alegi hiturile. Pe cele din vremea noastră.

— Ha! Ştii, râde Yvonne în timp ce trage oblonul greu, care apără de hoţi vitrina magazinului. Te-am visat mai demult. Era un basm. În timpul unei ore de rusă, te-ai ridicat în picioare şi ai început să te lupţi cu un balaur. Apăruse dintr-o dată şi voia să mă înghită. Eram foarte speriată.

Felinarele îşi reflectă lumina delicată pe pavaj şi pe trotuarul cu denivelări. Yvonne şi Marek ies din magazin, ea activează alarma şi închide uşa. Încă vorbesc, dar piticul uriaş nu aude nimic. Pentru câteva clipe doarme dus, legănat de zgomotele serii de pe strada Chłodna şi de amintirile lui. Aşa că nu ştie unde se duc Yvonne şi Marek şi nici ce se întâmplă în acea seară.

Traducere Elena Drăghici.

Jarosław Klejnocki

Plac Konstytucji 6. Rano.

Tu się urodził. Neon „Kupujcie zegarki radzieckie”
usypiał go gdy nie starczało księżycy gasły światła
i ostatnie tramwaje zębały się z dniem. Znów tu jest.
Przybysz zdziwiony. Kandelabry latarni zostały szorstkie
proletariackie mury ozdabiają napisy z innej galaktyki:
„Korporacja Strzelczyków”, „Philips”, „Burger King”.

Prawie świt. Tu pod „Hortexem” całował jej wargi po
raz pierwszy i wieczny chyba czerwiec lub pierwsze
lipcowe dni wrócił wtedy spóźniony i bał się nagany,
liitaj kluczył w zabawach bramy były bunkrami chodnik
barykadą źli przechodnie patrzyli spode łba.

Już jest tłum na przystankach. Jego nie dotyczy pośpiech
wczesnej godziny obowiązek biegu. On tu jest tylko cieniem
tylko wpadł na chwilę bez nadmiernych złudzeń bez winy.

Jarosław Klejnocki

Piața Constituției, 6 a.m.

Aici s-a născut. Reclama de neon „Cumpărați ceasuri sovietice”
îl îmbia la somn când luna-și revărsa lumina în zadar;
luminile se stingeau, ultimele tramvaie îi urau zilei noapte bună.
S-a reîntors, stingher și nedumerit. Felinarele de modă veche
au rămas, deși anostele ziduri proletare strălucesc strident
iluminate acum de simboluri emise dintr-o altă galaxie:
„Corporația Shooters”, „Phillips”, „Burger King”.

Se iveau zorile atunci, în dreptul Restaurantului Hortex,
când i-a sărutat buzele întâia oară, într-o veșnic incertă lună iunie
sau început de iulie; ajungând cu întârziere, se temea de dojană,
așa că hoinărea prin preajmă, închipuindu-și că porțile-s buncăre
și trotuaru-i o baricadă, sub privirile încruntate ale trecătorilor.

În stațiile de autobuz – zarva matinală, schimb de ture, rutină.
Nu le dă atenție, pășește neobservat, ca o umbră –
S-a oprit doar în trecere, pentru o clipă, fără să-și facă iluzii,

Już jest ruch. Już ożywa to serce spragnione w arytmii
ten pulsar bez centrum a nad dachy się wznoszą dzwonnice
kościółów jak wieże Disneylandu jak zameczki Lego.
Myśl o przeszłości głębsza niż fundamenty kamień
słabszy niż niejedno życie. Żadnych sentymentów.

W powietrzu S0, zamiast tajemnicy. Legendy dla
jurystów bajki dla dzieci. Tu się urodził. Powrót.
Dobra chwila do zwierzeń ale po co mówić.

În orice caz, nu prea multe, fără sentimente de vinovăție.
Urmează iureşul. Inima oraşului tânjind după aritmie
Haoticul pulsar renaşte acum, la fel cum clopotniţele
domină acoperişurile bisericilor din Disneylandul şi castelele
din piese Lego. Amintirile lui sunt mai adânci decât pietrele
de temelie, dar neînsemnate pe lângă atâtea vieţi. Nu simte nimic.

Aerul e încărcat mai mult de noxe decât de mister.
Aici s-a născut. Se regăseşte-n clipă. Se reîntoarce.
Însă ce-ar fi de spus despre toate astea, şi ce-ar fi de-nvăţat?
Pentru copii: basme; pentru turişti: legende, istorie.

Traducere Ecaterina Godeanu.

Wiktor Sybilski

Grochów. Pani Stasia.

— „Zara, zara! To nie piekarnia!” – wrzasnęła Pani Stasia, tak głośno jakby liczyła na to, że jej głos doleci do piątego piętra, gdzieś w głęb szybu, odpowiadając na walenie w drzwi zniecierpliwionego sąsiada, który czeka na windę. W prawej ręce trzyma papierosa, lewą otwarte drzwi. Jest szczupła, ma siwe włosy spięte z tyłu, jej twarz o ostrych rysach, bez makijażu, przybiera groźny wygląd. Trudno powiedzieć ile ma lat. Może sześćdziesiąt? Rozmawia z listonoszem, omawiając sobie jedynie znane tajemnice.

Z otwartą buzią zastanawiam się, co ma piekarnia wspólnego z windą, po czym mówię grzecznie „dzień dobry”. Sąsiadka lustruje mnie spojrzeniem, szukając w myślach jakiegoś powodu, żeby mnie ochrzanić. Znajduje:

— „Panie Sąsiad, a kto mi tak chodzi w kuchni po głowie?! Ja wszystko słyszę! O trzeciej w nocy hałas! Wiem, bo w nocy spać nie mogę i słucham radia. A deski u pana skrzypią!” Odpowiadam wtedy grzecznie, że nie wiem, może wstałem w nocy, żeby coś zjeść i, że też słucham radia.

— „No, żeby mi to było ostatni raz, mamusia mi się obudzi!”. Teraz już Pani Stasia się uśmiecha. Towarzyszy jej pies Saba, wielki

Wiktor Sybilski

Pani Stasia din Grochów.

— Stai așa! Aici nu e brutărie, să știi! strigă doamna Stasia, sperând că vocea i se va auzi, prin cabina liftului, până la etajul cinci. Un vecin, grăbit să coboare, tot bate în ușa liftului. Apare doamna Stasia, ținând ușa liftului deschisă, cu o mână, iar în cealaltă, o țigară. Înfățișarea zveltă, părul cărunț prins în coc, trăsăturile dure și lipsa machiajului îi dau un aer amenințător. Greu de spus câți ani are. Să tot fie șaizeci. Vorbește cu poștaşul, dezvăluindu-și secretele.

Cu gura căscată, mă întreb ce are în comun o brutărie cu un lift, apoi spun politicos „bună ziua”. Vecina mă examinează îndeaproape, căutând în minte un motiv să mă pună la punct. Îl găsește: dezvăluindu-și secretele.

— Vecine dragă, tu ești cel care îmi face creierii praf când sunt în bucătărie?! Aud tot! Zgomote la trei dimineața! Să nu-mi spui că nu-i așa! Sunt expertă în insomnii. Singura mea consolare e Radio Maria, mai puțin atunci când lambriurile duminale încep să scârțâie.

wilczur, najpowolniejszy pies świata. Zabierany jest co jakiś czas do lasu. – „Lubię tak sobie wyjechać za miasto z plecakiem, wysiadam gdzieś, gdziekolwiek i wędruję po lesie. Zabieram ze sobą Sabcię.”

Pani Kurczakowa pracuje w pobliskim sklepie spożywczym i jest jednocześnie sąsiadką. – „Pan do kogo?” – to pierwsze zdanie, które kieruje do mnie chropawym głosem. – „Mieszkam tu”. Uśmiecham się. Jej twarz pozostaje niewzruszona. – „Na którym piętrze?” – „Na trzecim.” Nie przekonuję jej. Ubrany na sportowo chłopak w moim wieku stanowi potencjalne zagrożenie. Može coś zniszczyć, coś ukraść, pić piwo na klatce schodowej. Trzeba go zlustrować wzrokiem tak, żeby mu się żyć odechciało, musi poczuć, że nie ma tu czego szukać. Za tydzień to samo: – „Pan do kogo?” – „Już mówiłem, że tu mieszkam” Cisza. Wbity we mnie zimny, nieruchomy wzrok.

Klatka przedwojennej kamienicy (choć właściwie nie do końca wiadomo jaka ona jest – zaczęta przed wojną, a skończona krótko po), sporej, funkcjonalistycznej bryły, wygląda groźnie. Po lewej stronie znajduje się szare rusztowanie ze starych skrzynek pocztowych, które nie mają numerów. Skąd listonosz i mieszkańcy domu wiedzą, gdzie są ich listy? – myślę sobie. Pod przyciskiem windy na wprost wejścia straszy smuga zaschniętej brązowej farby, która wygląda jak spływająca krew. Pewnego ranka zaczynam ją zeskrobywać śrubokrętem. – „To ta dziwka, co mieszkała na trzecim piętrze przed panem, jak miała remont to wylała, i tak zostało!” – informuje mnie Pani Stasia. W okienku dozorca, którego dawno już

Peste deal, peste vâlcea și peste râul Vistula, se întinde cartierul Grochów din Varşovia. Trezește-te, dragul meu cititor, și permite-mi să-ți dau niște informații de culise. Oamenii din Grochów sunt la fel de guralivi ca și cei din mahalalele din estul Londrei. Avem obiceiuri vechi și un dialect specific Varşoviei, un fel de cockney¹⁷ de Varşovia, pe care lingviștii polonezi îl consideră dispărut, pentru că le e frică să intre în curțile oamenilor cu reportofonele.

Oricum, să-ți dau un sfat: dacă pui piciorul tău de englez prin Grochów, un cartier încântător, plin de verdeață, ține minte să te adresezi vânzătorilor cu „șefule”, indiferent de cât de nesperios ar suna, iar când ești atacat brusc, să devii imediat un supporter înfocat al clubului de fotbal Legia, chiar dacă nu cunoști niciun jucător. Și dacă se întâmplă să faci cunoștință cu cineva, oricât de respingător ar fi el, întotdeauna să-i spui „dragă”.

Scara blocului nostru de chiriași construit înainte de război, cu forma ei imensă și funcțională, arată sinistru. Sub butonul liftului, dincolo de ușă, e o dâră de vopsea maronie, care îți dă fiori – seamănă cu o urmă de sânge care s-a prelins. Într-o zi, când răzuia vopseaua cu o șurubelniță, Pani Stasia mă anunță:

¹⁷ Dialect din mahalalele londoneze.

nie ma („Trzeba mu było dawać dwa złote, jak się chciało wejść po 22.00” – opowiadają sąsiedzi) stawiam kwiatek. Od razu trochę weselej. Po dwóch dniach kwiatek znika. Stawiam następny. Znowu znika. „Widziałeś Pan?! Jakaś łachudra ukradła! Teraz ja tu postawię paprotkę.”

— Pani Stasia postanawia przejąć sprawy w swoje ręce. Po pewnym czasie dostawiam jeszcze dwa kwiatki. Teraz są trzy, ale po pewnym czasie, jednego znów brakuje. O sprawie zaczyna być głośno. Pani Kurczakowa w sklepie, do której nagle dotarło, że jestem nowym sąsiadem komentuje szorstkim głosem, od razu mówiąc do mnie na ty, jak zwykło się w okolicy zwracać do młodych ludzi:

— „No widzisz, ukradli kwiatek, a tak było ładnie”. Pani Stasia wychodzi z siebie:

— „Jak ja k... dorwę tego złodzieja! Mówię, Panu, Panie Sąsiad, trzeba się zacząć na schodach, zbiec szybko i złapać go! Ja nieraz wychodzę na schody i patrzę czy się ten bandyta nie skrada! Niech Pan też sprawdza.”

Ponieważ w kamienicy wkrótce ujawnia się podział zadań – ktoś zna się na elektryce, ktoś pożycza cukier, a kto inny po prostu pyta o zdrowie albo zagada o polityce, ja biorę na siebie pisanie – na przykład oficjalnych pism. W ramach tej działalności sporządzam list do złodzieja kwiatów: „Ukradniesz jeszcze raz – masz przechlapane!” Długo myślałem nad właściwym sformułowaniem, które jednocześnie odstraszyłoby swoją bezpośredniością złodzieja, ale nie było niestosowne dla mieszkających w kamienicy dzieci i rodziny świadków Jehowy. Przyklejam kartkę wydrukowaną elegancko

— E din cauza nenorocitei care a stat la etajul trei înaintea ta. Când și-a renovat apartamentul, a vărsat vopseaua și așa a rămas!

Pun o floare la fereastra femeii de serviciu, care e plecată de ceva vreme. Atmosfera e mai veselă așa. Floarea dispare după două zile. Mai pun una. Dispare și aceasta. Pani Stasia se hotărăște să se ocupe ea de problema asta.

— Ați observat, domnule? A furat-o un nemernic! O să pun eu o ferigă aici.

După o vreme, mai pun două flori acolo. Acum sunt trei, dar nu trece mult și una dispare din nou. În curând, din ce în ce mai mulți oameni dezbat problema.

Pani Kurczakowa, o vecină care lucrează la un magazin din apropiere, înțelege imediat că sunt un vecin nou venit și spune, cu o voce aspră, strigându-mă după prenume, așa erau cei mici strigați în cartier:

— Uite, au furat floarea! Și era așa de frumoasă!

Pani Stasia își pierde cumpătul:

— Când o să-l prind pe hoțul ăsta blestemat, îți spun eu, vecine dragă, o să... ! Trebuie să pândești pe scară, să te strecorei rapid și să-l prinzi! Câteodată mă furișez și eu pe palier să vad dacă nemernicul dă târcoale pe aici! Te sfătuiesc să faci și tu la fel.

czcionką w okienku dozorczy. Na efekt specjalnie nie liczyłem. Któż by pomyślał – groźba poskutkowa! Następnego dnia, wchodząc do domu, spostrzegłem rozsypaną na posadzce ziemię i wsadzony w pośpiechu do doniczki kwiatek. Wrócił. Złodziej musiał sobie zadać niemało trudu, by zakraść się i niepostrzeżenie zwrócić łup. W kamienicy zapanowała euforia. Sąsiedzi gratulowali udanej akcji.

Na pewien czas w domu zapanował spokój. „O, trawkie nam świeżą posiały.” – mówi z zadowoleniem starszy sąsiad, mieszkający przed wojną na Szmulkach – w niegdyś najbardziej niebezpiecznej dzielnicy Warszawy. Panią Stasię denerwuje zwisająca rzekomo z mojego balkonu szmata: „Sąsiedzie, my po nocy z mamusią spać nie możemy tak nam się za oknem ta szmata majta i spokoju nie daje! Zdejmij ją Pan natychmiast!” Faktycznie znajduję na balkonie starą, małą ściereczkę i ją wyrzucam. Trafiam wreszcie w gościnę do sąsiadek z dołu. Siedzimy w przestronnej kuchni. W starym kuchennym kredensie goszczą nieodzowne kieliszki do nalewki. Matka i córka opowiadają mi historie. „Dostałam kiedyś wezwanie do wojska. Na kopercie było wyraźnie – Stanisław. Jak do mnie wysłali, a nazwisko się zgadza, to wzięłam i poszłam. A co?! Ale zdziwieni byli! A ja im mówię: wzywaliście mnie to jestem!” – „Chce Pan cytrynki do herbaty?” – dodaje. „A ten bandyta co tu mieszkał...” – opowiada matka – „Panie Wiktorze, jak mój mąż jeszcze żył, żyć nam nie dawał, drzwi otworzyć nie mogłam, bo z nożem stał! Do prasy, żeśmy pisali, do telewizji. Trzyście lat jak jeden dzień!” – „Jakie trzyście, jakie trzyście! Piętnaście.” – złości się Pani Stasia.

Nu după mult timp, în blocul de chiriași se face repartizarea sarcinilor – cine se pricepe la problemele de electricitate, cine împrumută zahăr și cine întreabă de sănătate și politică. Partea mea e scrisul – de exemplu, scrisorile oficiale. Așa încât compun o scrisoare pentru hoțul de flori: „Dacă mai furi o dată – s-a terminat cu tine!” Mă gândeam la cuvintele potrivite pe care să le folosesc; trebuia ca ele să-l pună pe fugă pe hoț imediat, prin asprimea lor, dar să fie potrivite și pentru copiii care locuiau în bloc, precum și pentru familia ai cărei membri erau martori ai lui Iehova.

Într-un final, lipesc o foaie de hârtie, pe care printasem cuvintele cu caractere elegante, de fereastră femeii de serviciu, fără să mă aștept la vreun rezultat. Dar ia te uită – amenințarea a reușit! Chiar a doua zi, când să intru în apartament, văd pământ împrăștiat pe jos și o floare trântită la repezeală în ghiveci. E clar că hoțul s-a chinuit să pândească momentul și să înapoieze prada nevăzut. Tot blocul de chiriași e în extaz. Vecina mă felicită pentru campania mea de succes.

O bucată de vreme e pace, dar nu după mult timp, Pani Stasia e deranjată de o cârpă care se pare că stă atârnată de balconul meu. Îmi spune:

— Vecine, eu și mama nu putem dormi noaptea, căci cârpa asta se bălăngăne în fața ferestrei și ne distruge liniștea sufletească! Te rog

Wymieniam się z najważniejszą w kamienicy sąsiadką numerami telefonów. Nie czekam długo na nagranie na automatycznej sekretarce. „Panie Sąsiedzie, bardzo Pana proszę, zadzwoń Pan proszę do tych z Naszej Chaty (tak Pani Stasia nazwała dla fantazji administrację kamienicy „Nasz Dom”). Prosiłam, żeby przysłali kominiarzy. Nie odzywają się już miesiąc. To chyba trochę przywiele? Zaczadźmy się, jak słowo honoru.” Głos Pani Stasi jest, jak na jej możliwości, dziwnie słaby. Zjawiają się wreszcie kominiarze, odbywa się cały językowy ceremoniał. Pani Stasia tytułowana jest przez nich „Panią Kierowniczką”, ja zaś „Panem Prezesem”. Kiedy już kominiarze skończyli pracę, a najmłodszy z nich został dokarmiony przez rodzinę Pani Stasi i wypił herbatkę, jeden z nich zawołał do kolegi „Panie Inżynier skończyłeś Pan?” a następnie do mnie: „Panie Prezes, znakiem tego skończyliśmy. Tylko wywal Pan tę kratkę w wentylacji, bo ślak Pana trafi! Dasz Pan parafkę i idziem.”

Jest zima. Pani Stasia pojawia się coraz rzadziej na spacerach z Sabą. W sklepie czeka na mnie przykra wiadomość. – „Była karetka po Pana sąsiadkę.” Nagle okazuje się, że jest to z jakiegoś powodu bardziej moja sąsiadka, niż pani Kurczakowej... Rodzina sąsiadki – siostra i kuzyn udają przede mną, że to nic groźnego. – „Słaba jest, źle się czuje, dlatego nie chce się Panu pokazywać, będzie miała operację”. Na wigilię zanoszę świąteczną kartkę, którą kładę przed jej drzwiami, zapewniając, że jakby co, jestem do dyspozycji.

s-o iei de-acolo imediat!

Și chiar găsec pe balcon o cârpă de vase vechi, pe care o arunc. În sfârșit, sunt invitat la vecina de jos. Ne aflăm într-o bucatărie spațioasă. În bucatărie, într-un dulap vechi, se găsec paharele, absolut necesare pentru a servi lichior de fructe. Mama și fiica îmi povestesc.

— Odată am primit ordin să merg la armată. Pe plic scria clar Stanisław. Dacă era trimis plicul pe numele meu, iar numele e corect, păi l-am luat și m-am dus. Și de ce nu? Au fost foarte surprinși. Le-am zis:

— M-ați chemat, am venit.

Se oprește puțin, spunând:

— Ați vrea niște lămâie în ceai?

Apoi continuă:

— Și golanul ăsta care stătea aici...

Iar mama spune:

— Domnule Wiktor, când trăia soțul meu, golanul ăsta ne făcea viața un calvar. Nu puteam să deschid ușa pentru că stătea acolo, cu un cuțit în mână! Am tot scris presei, televiziunilor. De treisprezece ani încoace!

La cuvintele astea, Pani Stasia își pierde cumpătul din nou:

— Ba nu treisprezece, mai degrabă de cincisprezece ani!

Wkrótce na mojej wycieraczce pojawia się wielki doniczkowy kwiat, którego nazwy nie znam, i który wcale mi się nie podoba, bo niepodzielnie królował kiedyś we wszystkich polskich urzędach – zielone jęzory, ni to kaktus, ni to co... Czuję, że jest bardzo źle. „Pan był jej sympatią, tak mówiła, Pan się nie obrazi sąsiedzie, rozumie Pan...” – mówi szlochając siostra.

Na cmentarzu obecna była cała kamienica – młodzi i starzy. Przyszedł nawet Maciek, którego Pani Stasia regularnie karciała za zostawianie pustych puszek po piwie na klatce schodowej. Wkrótce dostaję zaproszenie od kuzyna „na herbatkę”. – „Oj, nie wiem czy będę mógł przyjść”. Kuzyn patrzy na mnie krzywo. Kiedy pojawiaam się piętro niżej rozumiem dlaczego – zaproszona była dalsza rodzina i sąsiad z ostatniego piętra. Prawdziwa stypa. Na stole śledzik, wódka, kieliszki z kredensu podane elegancko na tacce. „Panie Wiktorze, proszę przyjąć podziękowania od całej rodziny za to jak Pan mówił na pogrzebie. Proszę nie zapominać o sąsiadce i przychodzić do mnie czasem z wizytą” – nagle pojawiła się powaga i elegancja i przypomina mi się dostojny pogrzeb królowej matki, który widziałem, gdy mieszkalem w Londynie. Starsza pani, która przeżyła córkę przynosi mi jabłka i kwiaty z działki.

Kwiatek od Pani Stasi dokładnie w rok po jej śmierci obumiera, ale wypuścił młodą, świeżą i lśniąca odnóżkę. I ja już mam Grochówskie korzenie. I list z prokuratury w szufladzie: „Przesłuchana w charakterze świadka Stanisława S. zeznała, że w dniu 17.01.2008 stwierdziła włamanie do swojej piwnicy w wyniku którego skradziono około 70 słoików z przetworami”. O kradzieży tej nie napisałem

Se petrece o mică tragedie: „Când Pani Stasia este interogată ca martoră, mărturisește că pe 17.01.2008 cineva i-a spart pivnița de la subsol și a furat cam 70 de borcane de mâncare făcută de ea.”

Așadar, scrisoarea procurorului, pe care o păstra ca memento în sertar, spunea că hoțul spărsese toate boxele, dar că nu luase decât mâncare pusă la conservat – ciuperci marinate, fructe la borcan și o pungă în care să le ducă pe toate. Imediat după tragicul eveniment, Pani Stasia se plânsese:

— Mi-au golit toată pivnița! Și am fost de atâtea ori în pădure, doar ca să adun ciupercile alea! Ticălosul ăla a chefuit exact ca înainte de război – iertați-mă că pomenesc de... război!

Nu mai știu cum s-a încheiat. Au trăit fericiți până la adânci bătrâneți, cu florile la locul lor și conservele și ciupercile în siguranță pe rafturile din pivnițe. Pe timp de pace sau în plină criză economică, în Polonia, Rusia, Anglia sau – Doamne ferește! – în Dakota de Nord, alimentele puse la conservat în casă, sănătoase și hrănitoare, sunt o bună metodă de a te proteja. Și poți face chiar și un preparat din ouă, unt și suc de lămâie. Nu contează dacă este făcut sau nu din lămâi de proveniență poloneză – poți să-l pui la păstrare și să dormi liniștit. Exact așa cum ai face în Grochów.

Traducere Alexandra Sârbu.

wcześniej, choć rzeczywiście miała u nas miejsce, by nie wprowadzać do tekstu zbytniego zamieszania. Złodziej otworzył wszystkie piwnice, ale ukradł jedynie przetwory – grzybki marynowane, konfitury i torbę, do której najwyraźniej je schował. „Całą piwnicę wynieśli! Tyle się najeździłam do lasu, żeby te grzyby nazbierać!” – wkrótce po tragicznym zajściu doniosła Pani Stasia, a ja jej nie dowierzałam, tak samo, jak nie wierzyłam w konieczność naprawy przewodów kominowych.

Wszystko i tak się pomieszało. Śmierć z życiem, poważne z błahym, wulgarne z podniosłym. Samo życie na Grochowie – w mojej Warszawie.

Sławomir Shuty
Ewolucja.

Na początku szkolenie było udręką. Zastanawiał się, czy o to naprawdę chodziło. Czy praca, którą po zmudnych szkoleniowych doświadczeniach miał podjąć, przyniesie mu rzeczywiście długo oczekiwane zawodowe spełnienie i finansową satysfakcję. W gąszczu frustrujących procedur trudno było się odnaleźć. W częstych chwilach zwątpienia chciał zrezygnować. Niezwłocznie. Natychmiast. Chciał spalić za sobą mosty. Wykasować swoje referencje z baz danych. Pragnął choć raz w życiu poddać się emocjom. Działać spontanicznie. Posłuchać głosu intuicji. Jednym słowem, miał samopoczucie wisielcze. A warunki?

Pożal się Boże. Tego się nie spodziewał. To przerosło jego wyobrażenie o pracodawcach, którzy, jak miało wynikać z reklamówek zamieszczanych w prasie branżowej, wyjątkowo dbali o personel. W poczuciu bezsilności narzekał, kiedy tylko się dało. Cóż z tego? Nikt przecież nie brał jego głosu poważnie. To była twarda, ciężkaskoła życia zawodowego. Do rzeczy: klatka była okropnie ciasna.

Prawdę mówiąc, nie miał możliwości swobodnego rozprostowania członków. Kościec przywykł do zgarbienia, ręce zwisały bezwładnie

Sławomir Shuty
Evoluție.

La început, exercițiile fuseseră un adevărat coșmar. Se întreba dacă meritase tot efortul – dacă sarcinile obligatorii pe care și le asumase, antrenamentele cumplite pe care le încercase aveau, într-adevăr, să-i aducă împlinirea profesională mult așteptată și îndelung promisă, precum și satisfacția financiară. Era dificil să dea tot ce e mai bun din el înconjurat în permanență, ca într-un labirint, de eforturi fizice frustrante. Adesea, în momentele de îndoială, se gândise să renunțe, să dărâme toate punțile, să-și șteargă prezența din baza de date. Tânjea să se lase pradă senzațiilor care-l încercau, să facă un gest spontan și să asculte de glasul intuiției. Într-un cuvânt, era teribil de prost dispus. Dar condițiile?

Dumnezeule! Se putea oare ceva mai rău? Era de neînchipuit faptul că angajatorii țineau atât de mult la personal, dar nu la el. Se plângea ori de câte ori avea ocazia, deși de fiecare dată cu o senzație de acută inutilitate. Cu ce folos? Nimeni nu-l lua în serios. Era ca și cum se dădea singur cu capul de un zid. Numai că închisoarea în care se găsea era sufocant de îngustă. La drept vorbind, nici măcar nu era în stare să-și întindă picioarele. Se obișnuise să stea cocoșat. Membrele îi atârnavu amorțite, în neștire, pe lângă trup. Picioarele și le ținea îndoite.

wzdłuż tułowia. Nogi były ugięte. Zwinięty w kłębek, spał snem głębokim, nieświadom zagrożeń czyhających w ciemnościach. To było dobrodziejstwo klatki. Codziennie rano dostawał świeżą wodę i miskę wypełnioną resztkami. Siano wymieniano co tydzień, przez ten czas zwykle zdążył je porządnie zapaskudzić. Powoli nauczył się wydalać płyny ustrojowe poza klatkę, dzięki czemu posłanie dłużej pozostawało suche. O wyjściu choć na chwilę nie było mowy. Cóż, wiedział, na co się decyduje. Nie pozostawało nic innego, jak brnąć w to dalej.

Godzinami zwisał zawieszony na górnych prętach klatki. Wielkie szczęki przeżuwały surowe posiłki. Zgniłą marchew, zatechłą cebulę i cuchnące mięso. Pozbawionymi szpiku kośćmi bombardował zebranych wokół klatki ciekawskich. Pluł na roześmiane twarze. Wypinał czerwony tyłek ku uciesze gawiedzi.

Po pewnym czasie uświadomił sobie, że gdy jest miły, dostaje od nich cukierki. Postanowił nad tym popracować i uzyskał wymierny efekt.

Powoli osiągnął też umiejętność nawiązywania doskonałych kontaktów interpersonalnych. Odnosił się z wielką sympatią do odwiedzających go gości. Łatwo porozumiewał się z nimi wzrokiem. Od rozbawionych jego wybrykami widzów brał smaczne banany, które stały się jego przysmakiem, i uprzejmie za nie dziękował. Był szarmancki względem kobiet i delikatny wobec dzieci. Do osobników

Adormea covrig, inconștient de pericolele care îl pândeau din întuneric. Unicul avantaj al faptului că se afla într-o cușcă. Primea în fiecare dimineată apă proaspătă și un bol cu resturi de mâncare. În fiecare săptămână îi schimbau patul, pe care el reușea să îl murdărească foarte repede. Încetul cu încetul, învățase să elimine fluidele corpului în afara cuștii încât patul îi rămânea uscat mai multă vreme. Nici nu se punea problema să iasă afară, nici măcar un minut. La urma urmei, era conștient de propria alegere. Îi rămânea deci un singur lucru de făcut – să reziste.

Ore întregi stătea suspendat de barele de sus ale cuștii. Cu fălcile lui masive mesteca hrana crudă – morcovi mucegăiți, cepe muiate, carne stricată. Azvârlea cu oase goale înspre curioșii care se adunau în jurul cuștii. Scurpa înspre fețele lor rânjite și le întorcea fundul, spre amuzamentul lor.

După o vreme învață că atunci când se arată binevoitor cu ei, primește dulciuri. Se hotărî să mai exerseze, și în cele din urmă obținu exact efectul dorit.

Încetul cu încetul, dobândise o capacitate de comunicare excelentă și-și trata vizitatorii cu multă eleganță. Reușea cu mare ușurință să păstreze contactul vizual cu ei. De la cei care se distrau pe seama iumbușlucurilor lui primea banane foarte gustoase, care deveniseră delicatessa lui de căpătâi, și drept urmare le mulțumea politico.

tej samej płci wciąż niestety szczyrzył zęby. Choć z daleka mogło to wyglądać na nieudaną próbę uśmiechu. Podcierał się lewą ręką, prawą zaś wyciągał, zawsze pierwszy, w szczerym geście powitania. Przedstawiał się na początku rozmowy, dokładnie zapamiętywał imię interlokutora. Jego słownik wzbogacił się o mnóstwo cennych i używanych w poważnym świecie słów. Zmienił się też jego wygląd zewnętrzny. Sylwetka się wyprostowała, skóra zbrązowiła, rozkosznie opalona, bicepsy zaokrągliły się niezwykle pociągająco. Bez oporów zdecydował się na depilację intymnych miejsc.

Kobiety traktował z szacunkiem i wyraźną zawodową rezerwą, co usuwało go z kręgu podejrzanych o niestosowne zachowanie w miejscu pracy. O praktykach seksistowskich, ukradkowych spojrzeniach na biust, komentarzach na temat krągłości pośladków nie było nawet mowy. Nic z tych rzeczy. Pełny profesjonalizm. Stał się biegły w najważniejszych problemach politycznych świata. Umiał bezbłędnie umiejscowić na mapie punkty zapalne, mogące stać się zarzewiem zbrojnych konfliktów. Do spożywania posiłku używał dwóch rąk i pełnego kompletu sztućców. Czytywał to i owo. Złapał dryg, o który cały czas chodziło.

Mocodawcy byli zadowoleni z postępów, jakie poczynił

Față de femei se arăta curtenitor; față de copii – delicat. Însă față de speciemenle de același sex se mulțumea să rânjească doar (ceea ce de la distanță ar fi putut părea o încercare nereușită de a zâmbi). Cu mâna stângă se ștergea la fund, iar pe cea dreaptă și-o întindea în față, el fiind întotdeauna inițiatorul, ca într-un gest de bun-venit. La începutul conversației se prezenta și ținea foarte bine minte numele interlocutorului. Își îmbogățise vocabularul cu multe cuvinte pretențioase folosite în lumea afacerilor. De asemenea, își schimbase și expresia. Se înălțase, pielea îi devenise maronie, frumos bronzată, bicepșii i se arcuiseră în mod spectaculos. De bună voie se hotărâse să renunțe la pilozitatea din zonele intime.

Trata femeile cu mult respect și cu o vizibilă rezervă profesională, ceea ce-l excludea din cercurile de suspecți cunoscuți pentru comportament nepotrivit la locul de muncă. Practicile misogine, privirile fugare aruncate spre bustul vreunei doamne, comentariile pe seama formei feselor nici nu intrau în discuție pentru el. Nimic de acest gen – într-un cuvânt, era un profesionist desăvârșit, și devenise un adevărat expert în problemele esențiale ale politicii mondiale. Putea să marcheze pe hartă punctele nevralgice, susceptibile de a deveni conflicte armate. Se folosea de două membre și de toate tacâmurile pe care le avea la îndemână când lua masa. Citea. Dobândise toate deprin-

podczas szkolenia. Oznaczało to bowiem, że zainwestowane w pracownika pieniądze nie poszły w błoto. Jego nowe warunki były współmierne z wynikami. Pasza stała się lepsza. Wśród kleistej brei pojawiły się słodkie rodzyunki. Zużyte workowate ubrania zastąpiły markowe garnitury. Surowa klatka zmieniła się w wytworny apartament. Zapach potu maskował już drogą, skomponowaną w najlepszych laboratoriach mieszanką zapachów. Jego sportowa sylwetka komponowała się znakomicie z luksusowymi wnętrzami i ekskluzywnymi samochodami. Do twarzy było mu z markowym cygarem i lampką dobrego wina.

Chcąc osiągnąć najwyższe wtajemniczenie, godzinami oddawał się pływaniu na głębokiej wodzie, ćwiczył chwyt poniżej pasa i przez pastwienie się nad gryzoniami wyzbywał się ludzkich uczuć.

Najważniejsze w tym zawodzie to zachować zimną krew. Sukces nie przychodzi łatwo. Musi pamiętać o tym każdego dnia. Ta droga nie jest usłana różami. Tylko twardy tyłek, mocne łokcie i miękki kark gwarantują awans.

Wieńczący szkolenie egzamin zdał z wyróżnieniem: wysoka kultura osobista, zdolności negocjacyjne, kreatywność, duże ambicje, konsekwencja i wytrwałość w dążeniu do celu, komunikatywność, umiejętność pracy w zespole oraz w warunkach stresowych - wszystko na najwyższym poziomie.

Popatrzył na szczeble nie bez strachu, wszak im wyżej, tym łatwiej spaść. Ale odwrotu już nie było. I nie będzie.

derile care-i lipsiseră până atunci.

Şefii lui erau mulţumiţi de progresele din timpul exerciţiilor mai ales pentru că aceasta era un indiciu că banii investiţi în angajatul lor nu fuseseră iroşiţi. Noile lui condiţii se ridicau la înălţimea rezultatelor. Nutreţul era de calitate mai bună. O dată cu lăturile cleioase, primi şi stafide dulci. Hainele zdrenţăroase şi largi fură înlocuite cu costume de firmă. În locul cuştii austere primi un apartament elegant. Începu să acopere mirosul de sudoare cu un amestec de parfumuri scumpe obţinute în cele mai bune laboratoare. Silueta lui sportivă se potrivea de minune cu interioarele luxoase şi maşinile scumpe. Trabucurile de marcă şi vinurile bune îi cădeau bine. Pentru a obţine o priceperea perfectă, petrecea ore în şir înotând în apă adâncă, exersând lovituri sub centură şi schingiind rozătoare pentru a se elibera de sensibilitatea caracteristică omului. Cel mai important lucru în această meserie era să-şi păstreze mintea clară. Succesul nu venise uşor şi trebuia să-şi aducă aminte de asta zi de zi. Viaţa e grea. Trebuie să ştii să dai din coate, şi să pleci capul dacă vrei să avansezi.

Trecu examenul final cu brio: maniere excelente, priceperea de a negocia, creativitate, spirit de echipă şi capacitatea de a lucra sub presiune – toate la superlativ.

Se gândea la aceste etape cu oarecare teamă pentru că, cu cât urca mai sus, cu atât mai mare era primejdia să cadă. Dar nu exista cale de întoarcere. Nici atunci, nici acum.

Traducere Sînziana Mihalache.

Marek Kochan

Człowiek Niewidoczny.

— Twój dziadek to był wielki bohater. Nie tam jakiś zwykły kucharz, ale bohater. Nikogo się nie bał. Nie był wielki, ale sprytny i bardzo odważny. Morza się nie bał, a potem, jak przestał pływać, to się żadnych ludzi nie bał. Kiedyś wydarzyła mu się taka historia. Trzeba ci wiedzieć, że dziadek był bardzo pracowity. Ciężko pracował i często brał dodatkowe prace, żeby drobić więcej pieniędzy, bo było nas razem siedem osób, w tym twoja mama. Po robocie chodził jeszcze pomagać na weselach. Wracał późno, zmęczony, taszcząc w rękach ciężkie torby z kucharskimi przyboraми i różnymi dobrymi rzeczami do jedzenia, owocami, wędlinami i takimi tam.

Pewnego dnia, a właściwie pewnej nocy wracał z jakiegoś wesela czy przyjęcia, z pracy znaczy się. Na ulicy, na podwórku pusto, okna ciemne, cisza. Dziadek niesie te swoje torby foliowe, reklamówki. Kładzie je na ziemi, grzebie w kieszeniach, znajduje klucz do klatki, wyjmuje go, otwiera, przytrzymuje drzwi butem, łąduje się do środka, torby ciężkie i wielkie, ledwie się mieści w drzwiach, ciemno... i nagle ktoś wypada na niego i mówi: „Dawaj pieniądze!” I czymś macha, nie wiadomo, nożem, pałką czy pis-toletem. Dziadek mały –

Marek Kochan

Un om oarecare.

„Îmbătrânesc, dar am să-ți povestesc despre bunicul tău. Cum a plecat el înot pe mare? Păi, a înotat și a înotat și, la un moment dat, s-a oprit. Și dracu’ știe ce s-a întâmplat după asta. Măștile astea de pe pereți – cine știe de unde sunt. A adunat atât de multe chestii, din Africa, din China, din Borneo. S-a dus înot peste tot. Și cu cine a mers el pe mare? Păi, cu un căpitan, bineînțeles, iar el era bucătarul căpitanului. Orice navă trebuie să aibă un bucătar. Tăieței, de exemplu. Și multe altele. Pentru tot echipajul. Iar apoi, spăla vasele. Și ce-a făcut el, după ce a ajuns înot în străinătate? Același lucru. A fost tot bucătar, doar că la oraș. A lucrat într-un restaurant, apoi în tot felul de cantine din tot felul de instituții. Gătea, iar după ce mâncarea era gata, spăla vasele.

Ia aminte, bunicul tău n-a fost un bucătar oarecare, ci un erou. Nu-i era frică de nimeni. E adevărat, era îndesat, dar era șmecher la târguială și foarte curajos. Crezi că marea l-a speriat cumva? Atunci când s-a oprit din înotat, nu-i mai era frică de nimeni. Să vezi ce i s-a întâmplat odată. Trebuie să știi că bunicul tău a fost un om foarte harnic. Își mai lua de lucru, de multe ori, ca să mai facă niște bani în plus. Că doar avea acasă șapte guri de hrănit. După serviciu, se ducea să muncească pe la nunți.

bandzior wielki. Dziadek społ kojny, zmęczony, tamten - wypada nagle z ciemności i wrzeszczy to swoje: „Dawaj pieniądzel!”. Co robić? Dziadek stawia torby na ziemi, zaczyna czegoś tam szukać. „Szybciej, szybciej” – mówi tamten.

Dziadek, pochylony, szuka, grzebie w torbach. I nagle wyciąga wielki, ogromny nóż do mięsa, prawie tasak. Wielki, taki, no, szeroki, gruby kuchenny kordelas, co się i świnię oprawi, i kość przerąbie. I dziadek do tamtego z tym nożem, wyciągnął mu go przed nosem, blisko twarzy. I mówi: „To ty dawaj”. Bandzior zgłupiał całkiem, ręce podnosi, nie wie, co ma robić. „No, dawaj forse, już” – mówi dziadek. Tamten się trzęsie, że zaraz tym wielgachnym kordelasem oberwie, głowa spadnie jak nic. Nie wie, o co chodzi. Na kogo trafił. Myślał, spokojny, niepozorny człowieczek, a tu wyskakuje mu z takim zbrodnicznym majchrem. Może kanibal jakiś, niesie w torbach poćwiartowane zwłoki? Trząsł się cały, wreszcie wyciągnął z kieszeni jakieś drobne, nie wie, co z nimi robić. „Na ziemię!” – mówi dziadek. Tamten rzuca pieniądze, a dziadek do niego: „Spadaj”, tamten rzuca się do drzwi, szarpie klamkę, ucieka na podwórko, tylko kłapią buty, jak biegnie, aż znika gdzieś w ciemnościach. Zastrachany jak nie wiadomo co, szczęśliwy, że uszedł z życiem. A dziadek pakuje swoje narzędzie pracy, bierze torby, idzie do windy, otwiera mieszkanie po cichu, bo wszyscy śpią. Kładzie się spać.

Se întorcea acasă târziu, obosit, cărând nişte sacoşe grele, pline cu unelte de bucătărie şi tot felul de bunătăţi, fructe, carne afumată şi altele. Într-o zi... de fapt, într-o noapte, a venit acasă de la vreo nuntă sau petrecere, mă rog, de la muncă. Strada şi curtea erau pustii, ferestrele în întuneric, o linişte de mormânt. Bunicu' era cu sacoşele de plastic în mâini, le-a lăsat jos, s-a căutat prin buzunare, a găsit cheile de la casa scării, le-a scos, a deschis, şi-a pus piciorul în prag să țină cu el uşa şi a intrat. Sacoşele erau mari şi grele, abia încăpeau pe uşă, şi era întuneric.

Dintr-o dată, sare cineva pe el şi îi zice „Dă-mi banii!” şi îl ameninţă cu ceva în mână, nu puteai să-ţi dai seama exact ce era, un cuţit, o bâtă sau o armă. Bunicu' era mic de statură, dar golanul era cât uşa. Bunicu' a rămas calm, era obosit, iar celălalt a ieşit din întuneric şi a strigat: „Banii!”. Bunicu', ce să facă? A lăsat plasele jos şi a început să se uite împrejur. „Mai repede, mai repede”, a zis golanul. Bunicu' s-a aplecat, căuta ceva, scotocea prin sacoşe. Deodată, a scos un cuţit mare de tăiat carne, cât un satâr, aproape. Aşa de mare şi de lat, ditamai satârul, bun de jupuit porcii şi de tăiat oase. Şi bunicu' s-a apropiat de golan cu cuţitul, i l-a pus sub nas şi i-a zis „Păi atunci, hai! Încearcă numai să pui mâna pe mine, jegosule!” Ce crezi, golanul nu mai înţelegea nimic, şi-a ridicat mâinile în aer şi nu ştia ce să facă. „Banii, acum”, a zis bunicu'.

– A pîniãdze?

– Po pîniãdze poszedł rano. Wiele tego nie było, parę złotych, widocznie tamten jeszcze się tej nocy nie obłowił. Co było, dziadek wziął, poszedł, kupił papierosy, starczyło na dwie paczki zefirów.

– A co tamten?

– Ano nic. Nie wiadomo. Zestrachał się, to pewne. Może nawet rzucił bandycki fach, bojąc się, że drugi raz nie wyjdzie żywy. Więcej takich przypadków u nas nie było. Taki był twój dziadek – bohater. Prawdziwy bohater, choć człowiek cichy i niepozorny.

Ăla a început să tremure, de frică să nu-și ia o ciomăgeală zdravănă cu ditai satâră, ar fi rămas fără cap, cu siguranță. Nu înțelegea ce se întâmplă. Peste cine dăduse? Golanul crezuse că e un om ușor de speriat, un ins oarecare, iar bunicul tău sărise la el cu o secure fioroasă. O fi vreun canibal care-și cară în sacoșe cadavrele ciopârțite? Banditul tremura tot, așa că a scos de-ndată niște mărunțiș, nu știa ce să facă cu el. „La pământ!”, a zis bunicul tău. Ăla a aruncat banii în timp ce el. „La pământ!”, a zis „Șterge-o!”. Omul s-a repezit spre ușă, a tras zdravăn de clanță, a ieșit prin curte și doar pașii lui în fugă s-au mai auzit, până când a dispărut în întuneric. Speriat ca de nu știu ce și fericit că scăpase cu viață. Iar bunicul și-a împachetat uneltele, a luat sacoșele și s-a dus la lift. A deschis ușa apartamentului cât de încet cu putință, căci toată lumea dormea. S-a dus la culcare.

Și banii? Ei bine, banii i-a căpătat abia a doua zi dimineată. Nu erau mulți, câțiva zloți. Banditul nu prea izbutise să-și umple buzunarele în seara aceea. Bunicul a luat toți banii de pe jos, s-a dus să-și cumpere țigări – erau de ajuns pentru două pachete de Zefir.

Cât despre golan, nimeni nu știe. Precis că a tras o sperietură. Poate a și renunțat la hoție, de frică să n-o pătească a doua oară. De atunci, nimic de felul acesta nu s-a mai întâmplat la noi în casă. Așa fost bunicul tău. Un erou adevărat, dar un om liniștit și oarecare.”

Traducere Olimpia Mălai.

Jacek Podsiadło
Zaspa Millenium.

Dorocie Różyckiej

Z początkiem nowego roku postanowiłem zacząć nowe życie. Nigdy więcej spóźnień. Nigdy więcej bezeczeństw. Nigdy więcej martini w ekspresie do Krakowa, kiedy nudę podróży umila się piękną lekturą literatury pięknej na lekkim, kunsztownym rauszu. Żadnych lektur, to najważniejsze. Usiadłem, żeby napisać pożegnalny poemat pt. „Marzenie”.

Marzenie

Marzenie

Marzyłem, że kiedyś znowu

Dalszego ciągu nie napisałem, bo nie mogłem znaleźć żadnego rymu do „znowu” z wyjątkiem „rowu”, który wyjątkowo mi nie pasował. Marzyłem, że kiedyś znowu stoczymy się do rowu?

Nigdy nie tarzałem się z Marzeną po rowach. Namoczyłem papier przygotowany pod pożegnalny poemat i uszczelniłem powstałą paciają okna. Tak powstało papier-mache II. Wyjąłem z ust gumę do żucia i zakleiłem nią judasza. Otwory wentylacyjne w kuchni i łazience zasłoniłem pierwszymi z brzegu obrazkami. Przypomniało mi się przy

Jacek Podsiadło
Deriva mileniului.

Când vine moartea, trebuie să fii în locul în care vine, altfel totul e în zadar.

De Anul Nou am hotărât să încep o nouă viață.

Fără amânări.

Fără ticăloșii.

Fără Martini în expresul către Cracovia, când citești literatură bună ca să uiți de plictisul călătoriei, amețit un pic, atât cât să fie de bon ton.

Gata cu cititul, asta e cel mai important.

M-am așezat la masă ca să scriu un ultim poem de adio numit „Fantezie”.

Fantezie.

Pentru Fantazia

Am visat că într-o zi, iar...

Nu am continuat, pentru că nu mi-am putut da seama ce rimează cu „iar” în afară de „far”, care mi-a dispăcut din primul moment.

Am visat acea zi iar, când pluteam spre far...?

Fantazia și cu mine nu am prea avut de-a face cu farurile. Am înmuiat în apă coala de hârtie pe care o pregătisem pentru ultima mea poezie de adio, și am folosit-o pentru a astupa geamul.

Așa a apărut „Papier- mâché II”.

tym, jak Letycja, kiedy jeszcze była ma malutka, powiedziała na widok dwóch swoich babć naraz: „Okropne stare otwory”. Za oknem słysząc już było pierwsze korki od szampana i petardy. Pogasiłem światła. Odkręciłem wszystkie kurki gazu, położyłem się na kuchennym stole i włożyłem sobie w ręce kaganiec, bo różańca nie miałem. Miałem za to psa, ślepą sukę Marzenę. Nigdy więcej ślepych suk. Syk palników uspokajał i coraz przyjemniej mieszał się z dochodzącymi zewsząd echami wystrzałów i wiwatów. Kiedy kanonada i wrzaski osiągnęły apogeum, stało się coś dziwnego. Syk znikł.

Chrzaknąłem. W zamyśleniu potarłem brodę piętą. Wstałem, zapaliłem światło i sięgnąłem po świąteczną gazetę. W ramce z telefonami alarmowymi znalazłem numer pogotowia gazowego. Mimo kagańca na rękach udało mi się go wybrać.

— Pogotowie gazowe?

— Gazowe, gazowe.

— Szczęśliwego nowego roku.

— Gazownicy zawsze na posterunku.

— I chwała Panu. A u mnie właśnie zabrakło gazu, panie gazowniku.

— Kiedy?

— Przed chwilą, chyba dokładnie o północ.

— No tak, tego się spodziewaliśmy.

Am scos guma de mestecat din gură și am lipit-o peste vizorul de la ușă.

Am acoperit toate găurile de ventilație din baie și bucătărie cu primele fotografii care mi-au căzut în mână.

Asta mi-a adus aminte de Letiția, care era încă mică la acea vreme, cum, atunci când i-a văzut prima dată pe bunicii ei, a spus: „Țevi bătrâne și urâte”.

De afară se auzeau primele dopuri de șampanie și artificiiile. Am stins luminile.

Am aprins toate ochiurile de la aragaz, m-am întins pe masa de bucătărie și mi-am înfășurat în jurul mâinilor o lesă de câine, pentru că nu aveam rozariu. Dar aveam un câine în schimb, un câine orb pe nume Fantazia.

Gata cu câinii orbi.

Sâsâitul ragazului se opri, amestecându-se plăcut cu ecourile petardelor și strigătelor de bucurie de peste tot. Când focurile și strigătele au ajuns la apogeu, s-a întâmplat ceva ciudat. În cutia cu numere de telefon pentru urgențe, am găsit numărul companiei de gaze. În ciuda lesei de câine din jurul mâinilor, am reușit să-l formez.

— Serviciul de urgență al companiei de gaze?

— Aici.

— La mulți ani.

— Oamenii de la gaze sunt tot timpul la datorie.

— Slavă Domnului. De fapt, tocmai mi s-a oprit gazul, domnule de la gaze.

— Nie rozumiem.

— Problem roku dwutysięcznego. – Jaki problem?

— Roku dwutysięcznego. Zapowiedź końca. Ma pan komputer?

— Nie, piszę na maszynie.

— To proszę podejść do maszyny i spróbować coś napisać. Przepraszam, dzwoni drugi telefon. Najlepszego.

Podszedłem do maszyny i spróbowałem napisać tytuł „ŻYCIE, A ZWŁASZCZA ŚMIERĆ ANGELIKI DE SANCE”.

Moja maszyna do pisanja nie pisała, litery, zamiast zostawać na papierze, ulatywały w powietrze jak rój wyzwolonych, feministycznych much.

Włączyłem płytę Marcela Poncele wymiatającego sonaty na obój i bazookę, i zamiast niego usłyszałem Roberta Wyatta śpiewającego w kółko „Yolandę”. Żadnym sposobem nie mogłem zatrzymać płyty. Od tej chwili wydarzenia potoczyły się, jak to się mówi, lawinowo.

W lodówce wyrosły przebiśniegi. Prysznic urywał się od telefonów znajomych pytających, jak się czuję w nowym roku. Odkurzacze wydmuchnęły z siebie wszystkie śmieci i postanowił mieć dzieci z suszarką do włosów. Po uruchomieniu spłuczki woda z sedesu płynęła do góry i zniknęła w rurach prowadzących gdzieś ku niebu. Książki

— Când?

— Chiar acum, chiar la miezul nopții, cred.

— Da, ne așteptam la asta.

— Cum adică?

— Problema cu mileniul.

— Ce problemă?

— Cu mileniul. Semnul rău al sfârșitului. Ai computer?

— Nu. Eu scriu la mașina de scris.

— Atunci du-te la mașina de scris și încearcă să scrii ceva.

Scuze, sună celălalt telefon. La mulți ani.

M-am dus la mașina de scris și am încercat să scriu „Viața și, în special, moartea Angelicăi de Sancé”. Mașina de scris nu voia să scrie – în loc să se așeze pe hârtie, literele zburau în aer ca un roi de muște emancipate, feministe. Am pus un CD de Marcel Poncele, cu sonate la oboi și bazuca dar, în loc de asta, l-am auzit pe Robert Wyatt repetând „Yolanda” la nesfârșit.

Nu am găsit nicio modalitate de a opri CD-ul. Din acel moment, lucrurile au luat-o razna ca un bulgăre de zăpadă care o ia la vale și nu mai poate fi oprit.

În frigider creșteau ghiocei.

Dușul se tot întrerupea din cauza prietenilor care mă sunau să mă întrebe cum mă simt în noul an. Aspiratorul arunca afară toată mizeria și decise să facă copii cu uscătorul de păr. Când trăgeai apa la toaletă, se ducea în sus, prin niște țevi din tavan. Cărțile de istorie despre mileniul al treilea se vor încheia cu cuvintele: „Și au urinat în rezervorul de la toaletă.”

historyczne poświęcone trzeciemu tysiącleciu będą kończyły się słowami: „A srało się do rezerwuaru”.

Moja ślepa suka Marzena, którą po kilku dniach odebrałem ze schroniska, odzyskała wzrok. Teraz widziała nawet przyszłość. Zacztywała się książkami historycznymi o naszej przedziwnej epoce. Narciarze w Konkursie Czterech Skoczni skakali tyłem. Stropiony sąsiad pożałił mi się na schodach, że jego żona, dotychczas prawa i przeciwna wszelkim wynaturzeniom, życzy sobie być braną wyłącznie od tyłu.

To się nazywa: świat na opak, czytałem w pewnej książce. A mnie się urwał prysznic. Co tam prysznic, kiedy własna żona życzy sobie być braną wyłącznie od tyłu.

To bierz – wzruszyłem ramionami.

Kiedy mi nie staje.

Wyrażaj się. Mam zamiar poświęcić niezwykłości tych dni dokumentalne opowiadanie dla przyszłych pokoleń, ku przestrodze.

— No to jak, nie mogę otrzymać wzvodu, tak?

I Przepity po tych wszystkich świętach?

— Nie. Wracam właśnie od seksuologa, z Warszawy. Problem, który mam, to problem roku dwutysięcznego, tak powiedział. A u ciebie w porządku z tymi sprawami?

Wszystko przez te zera, którymi nagle zaczęły kończyć się daty.

Câinele meu orb, Fantazia, pe care, după câteva zile l-am pescuit din lac, își recăpătase vederea. Acum putea chiar să prevadă viitorul. Stătea acolo și citea întruna din cărțile de istorie despre epoca noastră bizară. Schiorii care participau la Campionatul de Schi săreau înapoi. Un vecin nedumerit mi se plânse pe trepte că soția lui, care întotdeauna fusese o femeie de treabă până atunci și care era împotriva obiceiurilor perverse, acum voia să fie luată numai pe la spate.

— S-a întors lumea cu fundu-n sus, am zis, citeam despre asta într-o carte. S-a oprit dușul.

— Cui îi pasă de duș, când nevastă-ta vrea să fie luată doar pe la spate?

— Atunci ia-o pe la spate, am dat eu din umeri.

— Și dacă nu mi se scoală?

— Spune-i și gata. Am de gând să dedic o poveste documentară acestor zile extraordinare, ca avertisment pentru generațiile viitoare.

— Dar cum să-i zic: „Nu am erecție”, pur și simplu?

— Poate ai băut prea mult de Anul Nou, ce știi eu.

— Nu. Tocmai am fost la un doctor sexolog din Varşovia. Problema mea este o problemă a mileniului, asta mi-a zis. Tu te descurci bine cu chestia asta?

Și toate astea din cauza zerourilor care au început să apară la

Na końcu wszystkich myśli i czynności stoi teraz, nieuniknione, nadęte zero. Buty, na podeszwach których topnieje śnieg, zostawiają przy każdym kroku nowe zero na posadzce. Zero zajmuje całe łóżko, kiedy chcę iść spać, podługowate zero patrzy rano z lustra przy goleniu. Mam kłopoty z zasypianiem, a golić mi się nie chce, szczerze mówiąc, golę się przeciwko sobie. Próbuje odczytać przyszłość z nowych oczu mojej starej suki, okrągłych jak dwa zera.

finalul datelor. După fiecare gând și fiecare acțiune, stă acum un zero umflat în pene, imposibil de evitat. Pantofii cu zăpada topindu-se pe tălpi lasă pe podea câte un nou zero la fiecare pas. Un zero ocupă tot patul când vreau să mă duc la culcare, un zero alungit se uită la mine din oglindă dimineața când mă bărbieresc. Nu pot să adorm și nu am chef să mă bărbieresc, zău așa, mă bărbieresc împotriva voinței mele. Încerc să citesc viitorul în ochii noi ai câinelui meu bătrân, ochi rotunzi, ca două zerouri.

Traducere Gabriela Alama.

Grażyna Tatarska

Kupid w Pradze.

Na warszawskiej Pradze maj rozhulał się zapachem bzu.
Długonogie dziewczyny fruną w kolorach poranka..

Siedzisz markotnie na przystanku – autobus rzyga błotem.
Zrywasz się, wymachujesz pięścią i wtedy ujrzałeś ją..

Ze strzałą Amora gonisz przeludniony autobus.
Grzeszne myśli celują w nogi dziewczyny.

Mowa niech odzyska słowa.
Do wiersza niech powróci przesłanie.
Ktoś odjechał w falbankach, we wstążkach, w ten maj...
W zabłoconym autobusie, na ulicy Grochowskiej o poranku.

Grażyna Tatarska

Cupidon la Praga.

În Praga Varşoviei, gălăgia lunii mai adie a miros de liliac.
Fete cu picioare prelungi plutesc în sus în culorile dimineții...

Aștepți posac în stația de autobuz – roțile autobuzului împroașcă noroi.
Te ridici, îți agiți pumnii și atunci o vezi pe ea...

Vânezi autobuzul arhiplin cu săgețile lui Cupidon.
Gânduri păcătoase despre picioarele ei roiesc în mintea ta.

Lasă graiul să-și recapete cuvintele, poezia să-și regăsească mesajul.
Cineva a țâșnit în volane și panglici în acest mai...
Dimineța, într-un autobuz murdar, pe strada Grochowska.

Traducere Mădălina Voicu.

Joanna Szczepkowska

W Powietrzu.

Człowiek w rozdartych a jednak lśniących butach
Pochylał się nad śmietnikiem
– miał w rękach skrzypce i smyczek
Nie wiem czy je wyjmował czy wrzucał
Nie miałam tyle odwagi by się odwrócić i sprawdzić
Przechodząc drugą stronę
czekałam na debiut przy ulicy
ale nie było nic prócz ciszy
Po chwili jednak...
szczególna komponenta dźwięku –
stuk drewna, niknący odgłos butów, westchnienie stali
Muzyka współczesna nie zna granic.

Joanna Szczepkowska

În aşteptare..

Un bărbat cu ghetе rupte dar lustruite
se apleacă peste coşul de gunoi. În mâini –
o vioară şi-un arcuş – dar nu-mi dau seama
dacă le scoate sau poate le aruncă
înăuntru? Nu am curaj
să mă întorc şi să văd ce se întâmplă aşa că
trec pe celălalt trotuar şi aştept
să-şi facă debutul pe stradă. E linişte până
la un moment dat, când se aude komponenta
specială şi întârziată a unui sunet: o bătaie
în lemn, dispariţia ghetelor,
oftatul la plecarea lor – şi de-aici, ideea că
această muzică contemporană
nu cunoaşte limite.

Traducere Raluca Rontea.

Leszek Engelking

Drzewko.

Jako że wiodłem od pewnego czasu życie samot – ne i w dyrekcji wszyscy o tym wiedzieli, to właśnie mnie przed świętami Bożego Narodzenia nieodmiennie wysyłano w ostatnie pilne delegacje, z których na ogół przechodziło mi wracać w Wigilię, bo oczywiście do ostatniej chwili trzeba było załatwiać jakieś niecierpiące zwłoki sprawy. Tak też było w tym roku.

Przenikliwie zimno, wiatr bijący po twarzy płatkami gęsto padającego śniegu, utrudniające chodzenie zasy na ulicach i irytujące podniecenie na twarzach ludzi sprawiły, że z ulgą usadowiłem się w przedziale, który w dodatku cały miałem tylko dla siebie.

Pociąg wyjechał o czasie, ale od początku włókł się niemiłosiernie, co chwila przystając, i do trzeciej w kolejności stacji dotarł nieźle opóźniony. Tu ugrzązł na dobre. Długo nie było nic wiadomo, potem przez megafony ogłoszono, że pociąg odjedzie z opóźnieniem, które dokładniej zostanie określone w terminie późniejszym, wreszcie konduktor powiedział nam, że tory zawało na amen i przez najbliższe godziny raczej nie ruszymy. W tej sytuacji wysiadłem z wagonu i skierowałem się do budynku dworca, żeby kupić jakieś gazety i coś zjeść. Zastanawiałem się też, czy od razu nie poszukać sobie jakiegoś hotelu, klnąc w milczeniu pogodę, koleje państwowe, Święta, swoich przełożonych i w ogóle całe urządzenie świata.

Leszek Engelking

Pomul de Crăciun

Am dus o viață solitară, iar șefii mei, știind asta, m-au trimis în călătorii de afaceri în cele mai nepotrivite perioade ale anului. Mi-aduc aminte în mod special de un Crăciun memorabil, când gerul năprasnic, vântul sfichiuitor și zăpada viscolită făceau mersul extrem de dificil. Imaginați-vă, numai, îmbulzeala enervantă a mulțimii, acolo, afară, în timp ce aici – un întreg compartiment confortabil doar pentru mine!

Trenul a plecat la timp, dar nu cu viteza obișnuită – șerpuind ore întregi, încetinind și apoi oprindu-se de tot la a treia gară. Nimeni nu știa ce se întâmplă. Difuzoarele au anunțat apoi că va fi amânat până la înștiințări ulterioare. Controlorul ne-a spus că șinele erau acoperite cu un strat gros de zăpadă. Nu ne vom pune în mișcare câteva ore bune.

Am părăsit trenul și m-am îndreptat către gară ca să cumpăr niște ziare și să găsesc ceva de mâncare. Mă gândeam să mă duc chiar la un hotel, blestemând în barbă vremea, căile ferate de stat, Crăciunul, patronii mei și întreaga lume.

Bufet dworcowy był wyjątkowo nieprzytulny, ale mimo to zamówiłem sobie porcję flaków. Miałem ochotę wypić do nich setkę wódki, na rozgrzewkę i dla pocieszenia ducha, ale musiałem odłożyć to na później, bo przecież na dworcach alkoholu nie sprzedają. Wziąłem więc tylko szklankę wody mineralnej.

Kiedy jadłem, dobiegło mnie od strony wejścia jakieś brzękanie, jakby dźwięk szklanych paciorków. Odwróciłem się i ujrzałem w drzwiach chwiejącą się zwałistą postać dzierzającą w ręku ustrojoną bombkami, łańcuchami i anielskim włosami choinkę. Postać spoglądała na mnie pijanym wzrokiem, po czym postąpiła w moim kierunku, za drzewkiem włókł się sznur służący do podłączenia choinkowych lampek. Mężczyzna niebezpiecznie chwiejnie nachylił się nad moim stolikiem, ale odzyskał jakoś równowagę, brzęknął bombkami i powiedział żałośnie:

— Baba mnie przegnała... Że niby troszkę chlapnąłem. No, może kropelkę, jest przecież Wigilia, nie? Dobrze mówię?

Spojrzał na choinkę, uśmiechnął się szeroko i kontynuował:

— Ja ją kupiłem, ja ją ubrałem, to i wziąłem. Co będę babie zostawiał?...

Obrzucił choinkę krytycznym, sprawdzającym spojrzeniem, a potem w jego oczach pojawiły się duma i zadowolenie:

— Piękne drzewko, nie?

— No – potwierdziłem – drzewko jak się patrzy. Zwalił się na krzesło naprzeciw mnie. Choinkę oparł o stół.

Cafeneaua gării era un loc dărăpănat și ca vai de lume. Chiar și așa, am comandat un bol cu flaki și o apă plată. Aș fi dorit o dușcă de votcă, dar nu aveam de unde să iau una. În timp ce mâncam, am auzit un clinchet ciudat de sticle și, întorcându-mă, am văzut intrând un bărbat mătăhălos care se bălăngănea când ridica picioarele. Căra un pom de Crăciun împodobit cu de toate. Trăgea după el un cordon cu ștecher. S-a uitat amețit înspre mine și și-a schimbat direcția amenințător de aproape de masa mea, înainte de a-și recăpăta echilibrul.

— M-a dat nevastă-mea afară, a anunțat el cu un ton de văicăreală. A spus că am tras la măsea. Și dacă am făcut-o, ce? E ajunul Crăciunului, nu? Spune-mi dacă greșesc.

Zâmbind, s-a uitat la brad și a continuat:

— L-am cumpărat, l-am decorat și l-am luat cu mine. De ce să-l las baborniței?

A aruncat o privire apreciativă bradului, apoi mi-a făcut cu ochiul plin de mândrie și satisfacție.

— Drăguț brad, ha?

— Îhî, chiar frumos, am aprobat eu.

Și-a dat drumul în scaunul de vizavi de mine și a sprijinit bradul de marginea mesei.

— Și... care-i treaba cu mata, călătorești undeva?

— A pan, co? – spytał. – W podróży? Kiwnąłem głową.

— Pewnie dziś kiepska sprawa z tym podróżowaniem... – westchnął.

Jak na zawołanie z megafonu dobiegł trochę przytłumiony przez drzwi bufetu głos informujący, że z powodu złych warunków meteorologicznych ruch pociągów jest chwilowo całkowicie wstrzymany. Do odwołania.

— No właśnie, kiepska sprawa – powtórzył. – Chyba nici z Wigilii w domciu. Żona czeka?

— Nie – mruknąłem.

— To może i lepiej – powiedział i zamyślił się. Bawił mnie trochę, poza tym niekiedy przyjemnie jest z kimś porozmawiać. W końcu całkiem niespodziewanie rozpostarło się przede mną mnóstwo wolnego czasu, sączącego się bardzo leniwie, a do roboty nie miałem absolutnie nic.

— Chodźmy stąd – zaproponował po chwili. – Tu nie ma co siedzieć.

Wstał i chyba dla podkreślenia wagi swoich słów stuknął w podłogę choinką, jak kołédnik, który uderza w ziemię drewnianym kijem z przymocowanymi do niego czynelami i dzwonekami.

Najpierw na wszelki wypadek skierowałem się do informacji, gdzie od nieco znudzonej i poirytowanej panienci usłyszałem, że na razie nic konkretnego nie wiadomo, ale że pewnie dziś już nic nie pojedzie. Podobno miałem szczęście, bo wiele pociągów utknęło pomiędzy stacjami, w szczerym polu, i nie można się było do nich dostać.

Am încuviințat din cap.

— Nu mai pleci nicăieri azi, cu siguranță, a oftat el. Toate trenurile sunt oprite. Fără speranță. Nu mai petreci Ajunul Crăciunului acasă diseară. Nicio șansă. Însurat?

— Nu, am murmurat eu.

— Mai bine, spuse. Hai s-o ștergem de aici, a sugerat el brusc. N-are rost să stăm aici. S-a ridicat și a înfipt bradul în pământ ca un personaj dintr-o piesă de Crăciun ce solicită atenția publicului.

— De ce nu? am gândit eu. Oricum nu am nimic mai bun de făcut.

La biroul de informații din gară o femeie plictisită și agasată mi-a spus că nu știe nimic și că ar trebui să mă consider norocos, având în vedere că multe trenuri sunt blocate în plin câmp. Am luat bon pentru bagaj și am părăsit gara.

Omul cu bradul mergea în fața mea, absorbit de rolul lui de ghid. Mergând pe pasarelă, am ajuns pe o stradă necirculată. Se lăsa întunericul și multe din luminile stradale erau aprinse, la fel ca și reclamele strălucitoare de deasupra magazinelor, cafenelelor și restaurantelor. Fulgii ce pluteau în lumina felinarelor au căpătat

Oddałem więc walizkę do przechowalni bagażu, starannie złożyłem i schowałem kwit. Człowiek z choinką chodził za mną jak piesek, który przed chwilą się przybłąkał, nawet spojrzenie miał podobne, zdawało się mówić „Nie przepędzaj mnie”, a jednocześnie tliła się w nim nadzieja na miskę żarcia albo kość.

Wyszliśmy z dworca. Teraz to on szedł przede mną. Był zaaferowany swoją rolą przewodnika. Schodami nad ruchliwą odśnieżoną arterią dotarliśmy do ulicy, którą nie jeździły samochody. Robiło się już ciemno i zapaliły się latarnie i neony nad licznymi sklepami i kawiarniami. W ich blasku opadające i wirujące płatki śniegu zabarwiały się różnymi barwami i tworzyły różnokolorowe konfetti, które zdawały się napomykać o Sylwestrze i karnawale, chichocie, muzyce, wirze i podnieceniu. Ludzi prawie nie było, choć sklepów jeszcze nie zamknięto. Myślałem, że zaprowadzi mnie do jakiejś pobliskiej knajpy, ale on szedł i szedł. Mijaliśmy kolejne lokale, nie zwracał na nie uwagi, nie zaszczycał ich nawet spojrzeniem. Przeszliśmy przez duży plac, po chwili przez drugi, który wyglądał na rynek, potem skręciliśmy w lewo, w ulicę, która dość stromo opadała w dół, i wreszcie po kilkunastu krokach mój Wergili pchnął drzwi do czegoś, co sprawiało wrażenie mordowni ostatniej kategorii. Owionęło mnie ciepło i woń piwa.

Goście lokalu najwyraźniej dobrze go znali, bo zaraz odezwało się kilka głosów.

culorile orbitoare ale unui uriaş pom de Crăciun. Abia dacă vedeai pe cineva pe stradă, chiar dacă magazinele erau încă deschise.

Am crezut că omul mă va duce în cel mai apropiat bar, dar el mergea la întâmplare. Am traversat o imensă piaţă şi apoi am intrat pe o stradă lăturalnică. După câţiva metri, prietenul meu a trântit de perete uşa unei clădiri, care mi s-a părut a fi un bar dintre cele mai nefericite. Am fost învăluit în aburi de bere.

Localnicii păreau să îl ştie destul de bine şi-l salutau de la mesele lor. Replicile lor nu mi s-au părut nici amuzante, nici binevoitoare.

— Cam târziu, a râs unul din ei. Nimeni nu-ţi mai schimbă bradul pentru o sticlă de votcă la ora asta, colega. De pe unde l-ai mai cules pe ăsta, amice? a întrebat un altul. Dă decoraţiunile jos din brad şi pune-le pe tine, Rază de soare! Poate agăţi şi tu vreo tipă!

Am comandat două rânduri de votcă şi nişte ouă şi hering, ca să alunece pe gât băutura.

— Nu uita, a spus bărbatul de după tejghea. Închidem mai devreme azi, cam într-o oră.

După ce ghidul meu a dat peste cap suta lui de votcă, faţa i s-a luminat de bucurie. Apoi s-a repezit la heringul lui; l-a mâncat cu poftă. Am comandat al doilea rând şi am mai băut. Zumzăitul monoton al conversaţiilor din jur mai că mă adormea, şi am început să-mi

Spóźniłeś się - mówił rechocząc i wskazując choinkę jakiś dowcipniś - o tej porze nikt ci tego nie wymieni na pół litra.

Co za wiecheć tu przytargałeś?

Patrzcie, ale maczuga, walnie, ciachnie rozbitą bombką i jeszcze świeczkę zapali.

Z którego placu to podpierdoliłeś?

Weź się sam ubierz w te błyskotki i lampki, może cię która zechce.

Nie wydało mi się to zabawne, więc szybko zamówiłem dwie setki i coś do zjedzenia. Okazało się, że mogą być grzybki w occie, ogóreczki, śledź, jajko w majonezie i kanapki. Spory wybór. Zdecydowałem się na jajko i śledzia.

— Aha – oznajmił facet przy bufecie – proszę pamiętać, że dzisiaj wcześniej zamykamy.

Wcześniej oznaczało mniej więcej za godzinę.

Kiedy mój Wergili wlał w siebie wódkę, na jego twarzy odmalowało się zadowolenie. Zaraz potem energicznie wziął się do śledzia. Jadł go z wyjątkowym smakiem.

Zamówiłem drugą kolejkę. Piliśmy i pojadaliliśmy. Pojadaliliśmy i piliśmy. Gwar głosów dookoła, z którego nie próbowałem wyławiać znaczeń słów ani zdań, wprowadzał mnie w błogą senność, wkroczyłem na tereny będące pasem przygranicznym jawy, gdzie widzi się czasami łąki, pola i lasy należące już chyba do terytorium snu.

imaginez câmpuri cu dumbrăvi.

După vreo oră, am plecat, spre bucuria proprietarului și a personalului. Ne-am trezit clătînându-ne pe stradă, dar am reușit să ne ținem pe picioare. Încă mai ninge tare.

— Trebuie să îmi caut un loc unde să dorm, am spus eu. Știi vreun hotel prin apropiere? Cred că am văzut unul pe lângă gară. Omul s-a clătinat un pic și mi-a făcut semn cu mâna să îl urmez. De vreme ce ne întorceam pe unde am venit, nu am pus la îndoială unde mergea. Sunetul colindelor de Crăciun se auzea din casele îmbietoare.

După ce ne-am târât ceva vreme picioarele prin zăpada mare, l-am întrebat:

— Unde mergem?

— Știu o hală în spatele stației de autobuz. Mergeam la lucru aici. Acum nu mai e nimic. Doar un loc gol, dar cald, fin'că sunt țevi cu apă caldă de-a lungul pereților. Uneori dorm acolo, când baba mea mă scoate din sărite. Sunt niște pături și...

Am ezitat pentru o clipă.

— Hai! Am și niște băuturică acolo. Pentru zile negre, m-a îndemnat el. Nu era prea convingător, dar, pe de altă parte, nu prea aveam chef să mă rătăcesc într-un oraș necunoscut.

Kiedy upłynęła godzina z niezłym okładem, goście nadal się ociągali, ale obsługa była zdeterminowana, chcieli iść do domu, już, natychmiast, bez najmniejszej zwłoki. Znaleźliśmy się na dość ciemnej ulicy i zatoczyli trochę w dół jakby we-ssała nas siła przyciągania albo zaskoczył i porwał bystry nurt rzeki, któremu dopiero po paru chwilach zdołaliśmy stawić opór. Stanęliśmy jednak wreszcie, posapując w miejscu obłokami pary. Nie trwało to nawet pół minuty. Grupka zaczęła się rozpyływać. Wszyscy szybko się rozchodzili, każdy w swoją stronę. Śnieg ciągle gęsto sypał. Niemal naprzeciw ktoś odgarniał go łopatą sprzed kilkudziesięciu bram, umieszczonych jedna obok drugiej, oczyszczając wjazd. „Może to pogotowie ratunkowe” – pomyślałem.

Przejechał jakiś osamotniony samochód. W świetle jego reflektorów mocno zarysował się w górę, pod lokalem, który opuściliśmy, kiosk totolotka z reklamowymi napisami: „Szczęście na ciebie czeka” i „Nie przegap swojej szansy”.

— Chyba muszę sobie znaleźć nocleg – powiedziałem. — Gdzie tu jest jakiś hotel? Zdaje się, że widziałem jeden po drodze, niedaleko dworca...

Zatoczył się lekko i machnął ręką, pokazując, żebym szedł za nim. Ruszyliśmy w kierunku, z którego wcześniej przyszliśmy, więc o nic już nie pytałem.

Curând, hala ponosită din cărămidă roșie a apărut în fața noastră. Ghidul meu a deschis o ușă laterală și am intrat. Abia se adaptaseră ochii cu întunericul, când am fost orbit pentru o clipă de luminile colorate ale bradului de Crăciun. L-a așezat peste o cutie mai mare și l-a și băgat în priză. S-a aplecat să caute ceva într-o grămadă de cutii goale.

— Iat-o! a strigat el fericit, ridicând sticla deasupra capului într-un gest de triumf. Nu am pahare: oricum alunecă pe gâtlee mai bine direct din sticlă.

Am luat precaut o mică înghițitură din sticlă, uitându-mă în zadar după vreo etichetă. Avea gustul tipic de băutură contrafăcută.

— De ce așa de puțin? a întrebat tovarășul meu în timp ce trăgea o dușcă zdravănă, ochii strălucindu-i în lumina slabă ce venea de la brad. Luminițele lui erau prea slabe pentru un spațiu atât de vast. M-am trezit ascultând întunericul, însă doar oftatul și mormăitul de aprobare ale camaradului meu întrerupeau liniștea. Închizând ochii, mă bucuram de petele de culoare de sub pleoape.

Apoi am auzit un chițait și m-am întors către mica ușă de la intrare. Acolo am identificat două siluete îmbrăcate ca la carnaval – două țigănci în rochii aprins colorate, cu paiete și mici oglinjoare.

Zza jakiejś szyby na parterze dobiegła kołęda czy gwiazdkowa piosenka z płyty albo z radia. Przez chwilę myślałem, że to po angielsku, jak jest teraz w modzie, ale nie. Jannenbaum, o, Tannenbaum...

„Du aber bist der Baum” – zawirowało mi w głowie. To chyba jakiś wiersz, a może także piosenka? Nie chciało mi się szukać w pamięci odpowiedzi na to pytanie.

Maszerowaliśmy już od dłuższej chwili. Miałem teraz wrażenie, że znaleźliśmy się w miejscach, przez które wcześniej nie przechodziliśmy.

Gdzie my właściwie idziemy? – spytałem.

Za dworcem autobusowym jest taka hala. Robiłem w niej kiedyś, ak jeszcze była robo ta. Teraz nic tam nie ma, pusto, aie jest ciepło, bo po ścianach idą rury z gorącą wodą. Czasem tam śpię, jak mnie baba wkurwi. Jest się czym przykryć i w ogóle.

Zawahałem się chyba.

— Chodź, mam tam flachę. Zostawiłem na czarną godzinę.

Nie był to dla mnie argument, ale trochę bałem się zgubić w nieznanym mieście. Przypomniałem sobie, że wyszedłszy z dworca, widziałem jakieś trzysta metrów dalej, po lewej ręce, stanowiska autobusów.

Po chwili zobaczyłem je znowu, ale od innej strony. To mnie uspokoiło. Pozwoliłem się prowadzić, starając się tylko zapamiętać drogę.

— Brr, ce frig e afară! a spus cea mai în vârstă. Vă deranjează dacă stăm un pic aici?

Cea tânără, care nu cred să fi avut nici măcar optsprezece ani, doar a zâmbit ușor, fără să spună nimic.

Tovarășul meu n-a zis nimic, i-a dat sticla femeii mai în vârstă. Ea a tras o dușcă zdravănă și a pasat sticla tinerei. Fata a luat o înghițitură și s-a așezat lângă mine. Am tras și eu o dușcă, uitând de eticheta sticlei.

— Și stați aici așa, singurei? a întrebat cea mai în vârstă. Apoi i-a zâmbit cu subînțeles tovarășului meu, încurajându-l să o însoțească în întineric. Ghidul meu, deși cherchelit, s-a ridicat, și amândoi au dispărut din câmpul nostru de vizibilitate. I-am auzit chicotind o vreme, apoi s-a făcut liniște.

Mi-am pus brațul în jurul fetei și am strâns-o lângă mine. N-a protestat. I-am explorat brațele fine, coada subțire dar grațioasă, i-am atins părul des și moale. Ne-am întins pe „patul” de plastic, și părea că ne-am întors în timp și am reîntinerit. Pomul de Crăciun era încă acolo, dar părea acum o pasăre pe cale să-și ia zborul.

Nu am nici cea mai vagă idee de ce am rostit un cuvânt pe care nu îl știam: „Yggdrasil!”

— Cum de îmi știi numele?

Undeva în depărtare, sau poate prin vinele mele, a trecut un tren. Timpul vibra strălucitor precum focul.

Ponura ceglana hala stătea în fața noastră. Otworzył jakieś boczne drzwiczki, których w pierwszej chwili nie zauważyłem. W środku było rzeczywiście dość ciepło, ale ciemno choć oko wykol. Zatrzymałem się, próbując przyzwyczaić się do mroku. Nagle przede mną rozbłysły różnokolorowe światełka. Choinka stała trochę na prawo ode mnie, wetknięta w jakieś pudło.

— Mam tu kontakt – powiedział. – Nie wyłączyli prądu, bo... nie wiem, chyba wszystko jest ze sobą połączone, ta hala i biura dalej, w tamtym budynku. Albo zapomnieli. Pochylił się i gmerał w jakimś innym pudle. Słychać było szelest papieru.

— Jest! – zawołał radośnie i w geście tryumfu wysoko nad głowę wznosił połyskujący przedmiot. – Siadaj, nie mam szklanek, ale z gwinta nawet lepiej smakuje. Wokół choinki leżały złożone kartony, kawałki styropianu, jakieś derki, jakieś szmaty.

Ostrożnie upiłem ze sporej butelki, na której nie było żadnej etykiety. Poczułem smak mocnego bimbrowa.

— Co tak nieśmiało? – spytał mój towarzysz i wlał w siebie znacznie solidniejszą porcję.

Jego oczy błyszczały w słabym świetle lampek, które ledwo rozpraszały mrok tuż koło choinki. Po jednej stronie majaczyła ściana hali, ale nie sposób było się domyślić, jak daleko ciągnie się ona w pozostałych kierunkach. Wyobraźnia mogła malować nieskończone przestrzenie, pogrążone w całkowitej ciemności i kryjące w sobie nie wiadomo jakie niespodzianki. Świat ograniczał się teraz do niewielkiej kuli mętnego blasku, a drzewko było osią tego świata. Złapałem się na tym, że niewiele widząc, wytężam słuch. Panowała jednak zupełna cisza. chrząknięcia mego współbiedaka.

Când m-am trezit dimineață, eram singur. Bradul dispăruse. Hainele îmi erau acolo unde le lăsasem, iar portofelul, din fericire, era tot acolo. Fără să mai verific dacă mai era ceva în hală, mi-am strâns lucrurile și-am plecat. Afară era mai cald acum. Zăpada de pe trotuar se topea în soarele strălucitor.

Am găsit gara cu ușurință din nou. Interesându-mă la biroul de informații, am aflat că trenul îmi plecase cu ceva timp în urmă, dar că un altul va sosi în câteva minute – singurul care mergea în ziua de Crăciun. Era momentul potrivit pentru schimbare, gândii eu. M-am dus la baie să mă învioresc, apoi mi-am recuperat valiza și m-am îndreptat către peron. Am vrut să-mi iau ceva de mâncare, dar toate cafenelele și magazinele erau închise. Nimeni nu aștepta trenul. Chiar atunci a fost anunțat. A sosit la timp.

Vagoanele erau aproape goale. M-am instalat confortabil într-un compartiment gol și am privit pe fereastră. Am văzut hala unde am stat aseară. Am văzut o stea pe acoperișul ei. „O rămășiță a comunismului”, mi-am spus eu în gând. „Ciudat că nimeni nu s-a gândit să o scoată!”

Traducere Cătălina Proca.

Po chwili oczy zaczęły mi Słyszałem tylko odgłos przełykania i pełne aprobaty się zamykać, pod powiekami tańczyły barwne plamy.

Nagle jednak usłyszałem jakiś słaby odgłos, jak gdyby skrzypnięcie. Odwróciłem głowę. Tam, gdzie – jak pamiętałem – były drzwiczki, zama – jaczyły dwie sylwetki. Nie odczułem lęku, chyba od razu wiedziałem, że to kobiety. I oto już w słabym świetle karnawałowo jaskrawiły się kolorowe, płomienne stroje Cyganek. Na sukniach miały cekiny, a może nawet małe lusterka, które momentami jasno błyskały.

— Uch, ale zimno na dworze – powiedziała starsza. – Możemy się tu trochę ogrzać?

Młodsza, bardzo młodziutka, nie mówiła nic, tylko łagodnie się uśmiechała.

Mój towarzysz bez słowa podał starszej butelkę. Wypiła spory łyk i wręczyła ją z kolei dziewczynie. Ta zwilżyła bimbrem usta i siadła obok mnie. Machinalnie wlałem w siebie trochę alkoholu, a potem butelka na zawsze znikła z mojego pola widzenia.

— Tak sami tu siedzicie? – spytała tamta, jakby bardzo się temu dziwiąc, jakby trochę kpiąc, jakby się przekomarzając, jakby coś obiecując, i ze śmiechem pociągnęła mego towarzysza gdzieś dalej, w mrok. Był chyba bardzo pijany. Straciłem ich z oczu. Przez chwilę słyszeć było jeszcze gardłowy śmiech kobiety i jakieś niewyraźne słowa.

Objąłem dziewczynę ramieniem, nie protestowała. Opuszki

palców na oślep poznawały zaokrąglenia gładkiej szyi i skrzydła gęstych włosów, i kształtne konary ramion.

Kiedy leżeliśmy już na kartonach kawałek dalej, czas zgęstniał, odmłodził i zawirował. Kątem oka spojrzałem na drzewko i wydało mi się, że na jego wierzchołku siedzi ptak i zrywa się do lotu, zrywa się wciąż, ale wciąż pozostaje na miejscu. Nie wiem czemu wyrzuciłem z siebie słowo, które nagle wynurzyło się skądś na powierzchnię świadomości: Yggdrasil!

Skąd znasz moje imię? – spytała

Za ścianą, a może w moich żyłach przetoczył się pociąg. Ziemia tętniła. Czas wirował. Wszystko płonęło.

Rano zbudziłem się chyba całkiem sam, w każdym razie w pobliżu nikogo nie widziałem. Natychmiast zauważyłem, że choinka znikła. Moje ubranie było na miejscu, tam, gdzie je rzuciłem, portfel na szczęście też. Nienaruszony. Nie sprawdzałem, czy ktoś oprócz mnie został jednak w hali, gdzieś dalej, tylko pośpiesznie wyszedłem na zewnątrz. Na dworze temperatura wyraźnie się podniosła. Jasno świeciło słońce, wiatr się uspokoił, sopel oderwał się od okapu, z innych rytmicznie kapła woda. Śnieg topił się, odsłaniając gdzieś tam czarne splachcie ziemi.

Bez trudu odnalazłem dworzec kolejowy. W informacji dowiedziałem się, że mój pociąg wprowadzie dawno odjechał, jeszcze w nocy, ale za kilkanaście minut będę miał następny, zresztą jedyny bezpośredni, który jeździł w Święta. Dobrze, że nie spałem dłużej i że się

pośpieszyłem. Gdybym marudził, mogło mi przecież zabraknąć czasu, a wtedy dojazd byłby znacznie bardziej skomplikowany i na pewno znacznie dłuższy. Poszedłem do toalety, umyłem ręce i twarz, przepłukałem usta. Potem znalazłem w portfelu kwit, odebrałem walizkę z przechowalni i rażno poszedłem na peron. Miałem ochotę kupić coś do jedzenia, ale wszystko było oczywiście na głucho pozamykane. Nikt nie czekał na pociąg, który właśnie zapowiedziano. Przyjechał o czasie. Wagony były niemal puste. Usadowiłem się wygodnie w pustym przedziale i wyjrzałem przez okno. Za szybą przesuwała się hala, zapewne ta, w której spędziłem noc. W słońcu błysnęło coś na jej dachu, chyba gwiazda. „Pozostałość po komunie” – pomyślałem. „Że też jeszcze tego nie zdjęli!”

